

TILINPÄÄTÖS 2021

VIHDIN KUNTA

I	TOIMINTAKERTOMUS	4
1	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
2	VIHDIN KUNNAN HALLINTO	6
2.1	LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO 1.1.-31.7.2021.....	6
2.2	LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO 1.8.-31.12.2021.....	7
2.3	KUNNAN HENKILÖSTÖ	10
3	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	20
3.1	YLEINEN TALouden KEHITYS	20
3.2	KUNTATALouden YLEISET NÄKYMÄT	20
3.3	VIHDIN KUNNAN YLEINEN KEHITYS	23
3.4	ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	39
3.5	YMPÄRISTÖTEKIJÄT JA EI-TALOUDELLISET ASIAT	43
4	SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN	46
4.1	SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN VIHDIN KUNNASSA	46
4.2	KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ 48	
5	TULOKSEN MUODOSTUMINEN	49
5.1	TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	49
5.2	TULOSLASKELMAN TUOTOT	50
5.3	TULOSLASKELMAN KULUT	52
5.4	TOIMINTAKATE JA VUOSIKATE	54
5.5	TILIKAUDEN TULOS JA YLIJÄÄMÄ.....	54
6	TOIMINNAN RAHOITUS	55
6.1	RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	55
6.2	TASE JA SEN TUNNUSLUVUT.....	57
6.3	KOKONAISTULOT - JA MENOT	60
7	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	61
7.1	KUNTAKONSERNIN RAKENNE	62
7.2	OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	62
7.3	KUNTAKONSERNIN OHJAUS JA SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	65
7.4	ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	65
7.5	KONSERNITULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT	66
7.6	KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT	67
7.7	KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT	68
8	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	71
II	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	85

1	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	85
1.1	TOIMINNAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	85
1.2	KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN	100
1.3	TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	148
1.4	INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN	149
1.5	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	162
1.6	YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	163
III	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	165
1	TULOSLASKELMA.....	165
2	RAHOITUSLASKELMA	166
3	TASE.....	167
4	KONSERNITULOSLASKELMA	169
5	KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	170
6	KONSERNITASE	171
IV	LIITETIEDOT	173
1	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	173
2	TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	175
3	TASEEN LIITETIEDOT	180
4	VAKUUTUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	190
5	HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	192
V	LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	195
1	TILAPALVELU.....	195
VI	VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS – KIRJANPIDOLLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ.....	201
7	VESILAITOKSEN LASKELMAT	209
8	VESILAITOKSEN LIITETIEDOT	217
VII	MUUT ERIYTETYT LASKELMAT	221
VIII	KUNNANHALLITUKSEN JA KUNNANJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET	225
IX	TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	226
X	TILIKIRJALUETTELO	227

I TOIMINTAKERTOMUS

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosittain kunnanjohtajan katsaukset tilinpäätöksessä ovat alkaneet Valtiovarainministeriön arvioihin pohjautuvilla ennusteilla yleisen kansantalouden kehityksestä. Valtiovarainministeriön joulukuussa 2021 tehtyihin arvioihin kohdistuu kuitenkin tällä kertaa poikkeuksellista epävarmuutta sankan sumuverhon ympäröidessä tulevien vuosien kehitystä. Euroopan turvallisuustilanne on juuri järkkynyt Venäjän käynnistäessä laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaun. Maailmanpolitiikka on muuttunut pakotteiden mereksi, jossa on selvä jakolinja Euroopan ja Venäjän välillä – suurvalloista Yhdysvallat on tukenut Eurooppaa ja Kiina hakenut rooliaan Venäjään. Energiahintojen nousu, sota ja pakotteet tulevat hidastamaan tulevien vuosien talouskasvua ja kiihdyttävät inflaatiota koko Euroopassa. Uudeltamaalta on juuri poistettu laajamittaiset Aluehallintoviraston asettamat koronarajoitukset. Samanaikaisesti on kuitenkin todettu yhdessä päivässä yli 6 000 koronatartuntaa ja painotettu Terveysten- ja hyvinvointilaitoksen viranomaisviestinnässä, että pandemia ei ole vielä ohi. Yleinen talouskehitys, sosiaali- ja terveystalouden uudistus, koronan aiheuttama hoitovelan purku sekä te-palveluiden siirto kuntiin tulevat luomaan julkiselle taloudelle haasteellisen ympäristön tuleville vuosille – myös tulevat eduskuntavaalit voivat muuttaa nykyhallituksen talouspolitiikkaa ja lisätä siten julkisen talouden säästövelvoitteita.

Vihdin vuosien 2018-2021 strategiana on ollut olla metropolialueen luonnonläheinen kasvukunta. Vuonna 2021 hyvänä osoituksena Vihdin väestönkasvun ja elinkeinoelämän piristymisestä on toiminut syntyvyyden kasvu 30 prosentilla ja työttömyysasteen parantuminen lähes kolmella prosenttiyksiköllä edellisvuoteen nähden. Strategisten hankkeiden osalta kunta on jatkanut määrätietoisesti kunnan kärkihankkeiden edistämistä ja saanut myös positiivista huomiota muun muassa Turun tunnin junaan edistävän raiderahaston tai maailman ensimmäisen automaattisesti valvotun lentokentän kautta. Vuonna 2021 on saanut alkunsa myös uuden kuntastrategian valmistelu vuosille 2022-2025. Uusi strategia tullaan tuomaan kevään aikana päätöksentekoon ja siinä osoitetaan kunnan kehittämisen painopisteet tuleville vuosille.

Vihdin kunnan tilinpäätös vuodelle 2021 on ennen tilinpäätössiirtoja 6,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja esitettyjen tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 2,8 miljoonaa euroa. Keskeisimmät syyt talousarviossa odotettua positiivisempaan tulokseen ovat verotulojen kasvu ja Perusturvakuntayhtymä Karvaiselle kohdentuneet täysimääräiset koronakustannuksien korvaukset, sekä koronan aiheuttama hoitotarpeen siirtyminen. Kunnan investoinnit vuonna 2021 oli yhteensä 15,2 miljoonaa euroa. Suurimpia investointeja olivat kunnan strateginen maanhankinta, sekä rakenteilla oleva Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskus. Lisäksi muita merkittäviä investointeja tehtiin kiinteistöjen kunnossapitoon sekä kunnallistekniikan katuihin, liikennealueisiin ja Turun tunnin junaan liittyen. Lainakanta kasvoi 3,2 miljoonaa euroa, mutta kasvu oli ennakoitua hitaampaa positiivisesti kehittyneen tulorahoituksen sekä suunniteltua pienemmän investointitason vuoksi.

Kunnan kehitystä 2020-luvulla tulee määrittelemään saavutettavuutta parantavien liikennehankkeiden lisäksi asuinalueiden ja elinkeinopalveluiden kehittyminen. Viranhaltijavalmistelussa esitetään, että osana tilikauden tuloksen käsittelyä kunnanvaltuusto tekisi investointivaroitukset kunnan kasvuun tähtääviin investointeihin, kuten Hakalanrinteen ja Palman asuinalueiden sekä Pillistöntien, Etelä-Nummelan ja Hiidenlaakson työpaikka-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen. Elinkeinoelämää ja asuinalueita kehittämällä kunta pystyy kasvattamaan omaa työpaikkaomavaraisuutta, sekä vetovoimaa ja tukemaan historiallisten kuntayhteisöjen alla epävarmaa kuntataloutta.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveystalouden uudistus sekä vuodelle 2024 suunniteltu TE-palveluiden siirto tuo yhä tiukemmat raamit kuntien tehtäville ja taloudelle. Uudistuksen keskellä kunnan tulopohjan kehittäminen on yhä tärkeämpää. Vuoden 2021 ylijäämäinen tulos tarjoaa kuitenkin hyvät lähtökohdat Vihdille tuleviin vuosiin ja olen kiitollinen henkilöstölle, sekä päättäjille viime vuosina tehdyistä kunnan elinvoimaa ja taloutta tukevista toimenpiteistä.

Vihdissä 15.3.2022

Kunnanjohtaja
Erkki Eerola

2 VIHDIRIN KUNNAN HALLINTO

2.1 LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO 1.1.-31.7.2021

KUNNANVALTUUSTO	Pj Eerikki Viljanen	I VPj Erkki Aronen	II VPj Tiina Noro
KUNNANHALLITUS	Pj Tuija Sundberg	I VPj Anu Rajajärvi	II VPj Sari Metsäkivi
TARKASTUSLAUTAKUNTA	Pj Mikko Lasanen	VPj Teemu Leino	
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Pj Martti Palojärvi	VPj Hanna Jokela	
LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA	Pj Simo Takanen	VPj Janne Ripatti	
KULTTUURI- JA VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA	Pj Laura Syrjälä	VPj Ida Välimaa	
KAAVOITUS- JA TEKNINEN LAUTAKUNTA	Pj Mike von Wehrt	VPj Pentti Pulkkinen	
YMPÄRISTÖLAUTA- KUNTA	Pj Jouko Lindfors	VPj Erkki Jokela	

2.2 LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO 1.8.-31.12.2021

KUNNANVALTUUSTO	Pj Eerikki Viljanen	I VPj Antti Jokinen	II VPj Pentti Pulkkinen
KUNNANHALLITUS	Pj Leevi Pursiainen	I VPj Veli-Matti Laitinen	II VPj Anu Rajajärvi
TARKASTUSLAUTAKUNTA	Pj Heidi Nieminen	VPj Jarmo Karjala	
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Pj Ritva Hämäläinen	VPj Pasi Salonen	
SIVISTYSLAUTAKUNTA	Pj Petteri Lindfors	VPj Terhi Mattila	
HYVINVOINTILAUTAKUNTA	Pj Tiina Noro	VPj Jouko Lindfors	
ELINVOIMALAUTAKUNTA	Pj Petri Lehtiranta	VPj Pasi Saario	
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	Pj Kari Viherkanto	VPj Jarmo Hynnälä	

KONSERNIPALVELUT
Hallintojohtaja
Noora Nordberg

KONSERNIPALVELUT
Hallintojohtaja Noora Nordberg

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT
Hallintojohtaja Noora Nordberg

ELINVOIMAPALVELUT
Elinvoimajohtaja
Petra Ståhl

ELINVOIMAPALVELUT
Elinvoimajohtaja Petra Ståhl

YMPÄRISTÖPALVELUT
Elinvoimajohtaja Petra Ståhl

LIIKUNTAPALVELUT
Liikuntapäällikkö Sari Sarpaneva
6.4.2021 lukien

KUNNANJOHTAJA
Erkki Eerola

SIVISTYSPALVELUT
Sivistys- ja hyvinvointi-
johtaja
Mari Haapanen

VARHAISKASVATUS
Varhaiskasvatuspäällikkö Taina Vainio

OPETUS
Opetuspäällikkö Kirsi Hyvämäki

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
1.8.2021 lukien

HYVINVOINTI- JA NUORISOPALVELUT
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen

KULTTUURIPALVELUT
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
1.8.2021 lukien

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT
Kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja
Taneli Kolppanen (16.8.2021 lukien)

INFRA- JA TUKIPALVELUT
Tekninen johtaja
Matti Kokkinen

TUKIPALVELUT
Tekninen johtaja Matti Kokkinen

KUNNALLISTEKNIikka
Yhdyskuntatekniikan päällikkö Toni Keski-Lusa
1.8.2021 lukien

KUNNALLISTEKNISET PALVELUT
Yhdyskuntatekniikan päällikkö Toni Keski-Lusa

TILAPALVELU
Tilapäällikkö Anna-Maria Kivikangas

ATERIA JA PUHDISTUS
Ruokapalvelupäällikkö Tuija Wickström

VESILAITOS
Vesilaitoksen vs. johtaja Saijariina Toivikko
30.6.2021 saakka, 1.7.2021 lukien vesilaitoksen
johtaja Krista Viitasalo

Tilivelvolliset viran- ja toimenhaltijat

Kuntalain 125 §:n mukaisesti valtuusto päättää vuosittain tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Tilivelvollisella tarkoitetaan toimielimen jäseniä ja asianomaisen toimielimen tehtävälueen johtavia viranhaltijoita (Kuntalaki §125). Tilivelvollisia ovat siten kaikki hallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä tehtävälueiden johtavat viranhaltijat.

Vihdin kunnan organisaatiouudistus astui voimaan 1.8.2021 alkaen. Tästä johtuen myös tiedot kunnan tilivelvollisista on päivitetty vastaamaan nykyistä toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiota. Tarkastuslautakunnan lakisäätöisenä tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat (Kuntalaki, 410/2015 § 121). Valtuusto on päättänyt tilivelvollisten luettelosta 27.9.2021 § 79.

Tilivelvollisia ovat toimialallaan seuraavien toimielinten jäsenet ja esittelijät:

kunnanhallitus, keskusvaalilautakunta, sivistyslautakunta, hyvinvointilautakunta, elinvoimalautakunta, ympäristölautakunta ja sen jaostot sekä seuraavat johtavat viranhaltijat: kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja, tietohallintojohtaja, hallintopäällikkö, elinvoimajohtaja, johtava rakennustarkastaja, ympäristöpäällikkö, liikuntapäällikkö, sivistys- ja hyvinvointijohtaja, kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja, museotoimenjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, opetuspäällikkö, nuorisopäällikkö, tekninen johtaja, vesilaitoksen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö, tilapäällikkö sekä ruokapalvelupäällikkö.

ORGANISAATORAKENNE 1.1.-31.7.2021

TOIMIELIN	TULOSALUE
Keskusvaalilautakunta	
Tarkastuslautakunta	
Kunnanvaltuusto	
Kunnanhallitus	
	Konsernipalvelut Sosiaali- ja terveystilapalvelut
Lasten ja nuorten lautakunta	
	Opetus Varhaiskasvatus Lasten ja nuorten hyvinvointi
Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta	
	Liikuntapalvelut Kulttuuri ja vapaa-ajan tulosalue
Kaavoitus- ja tekninen lautakunta	
	Tukipalvelut Kunnallistekniset palvelut Tilapalvelun taseyksikkö Vihdin Vesi Elinvoimapalvelut Ateria ja puhdistus
Ympäristölautakunta	
	Ympäristöpalveluiden tulosalue

ORGANISAATORAKENNE 1.8.2021 LUKIEN

TOIMIELIN	TULOSALUE
Keskusvaalilautakunta	
Tarkastuslautakunta	
Kunnanvaltuusto	
Kunnanhallitus	
	Konsernipalvelut Sosiaali- ja terveyspalvelut
Sivistyslautakunta	
	Opetus Varhaiskasvatus
Hyvinvointilautakunta	
	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut Hyvinvointi- ja nuorisopalvelut
Elinvoimalautakunta	
	Elinvoimapalvelut Liikuntapalvelut Tukipalvelut Kunnallistekniset palvelut Tilapalvelun taseyksikkö Vihdin Vesi Ateriat ja puhdistus
Ympäristölautakunta	
	Ympäristöpalvelut

HENKILÖSTÖ

Kehitys vuoden aikana henkilöstöasioihin liittyen

Vihdin kunnan henkilöstökulut olivat vuonna 2021 yhteensä 50,6 milj. € (v. 2020: 48,7 milj. €, v. 2019: 48,9 milj. €, v. 2018: 45,9 milj. €). Muutos henkilöstökustannuksissa edelliseen vuoteen oli 3,9 %; palkkakustannuksissa 3,1 %. Henkilöstömenojen osuus kunnan ulkoisista toimintakuluista oli vuonna 2021 29,2 % (v. 2020 28,8 %, v. 2019; 28,7 %, v. 2018: 28,6 %). Palkkamenojen osuus ulkoisista toimintakuluista oli vuonna 2021 23,5 % (v. 2020: 23,4 %, v. 2019: 23,2, v. 2018:23,4 %).

Henkilöstökuluja lisäsi edellisestä vuodesta vuoden 2021 kunnallisiin sopimukseen tulleet palkankorotukset (1.4.2021, 1,8%), koronavuodelle myönnetyt poikkeukselliset korkeat ja talousarviokäsittelyn jälkeen myönnetyt hankerahat, sekä sijaisten palkkakustannusten ylittyminen talousarviossa varatuista määrärahoista. Merkittäviä lisäyksiä henkilöstöresursseihin ei vuoden 2021 aikana tehty.

Henkilöstökustannukset

Henkilöstömenot yhteensä	TP 2018	TP 2019	TP 2020	MTA 2021	TP 2021	Muutos % 21/20
Henkilöstömenot yhteensä	45 906 907	48 893 057	48 706 699	50 119 726	50 622 429	3,9 %
Palkat yhteensä	36 252 287	38 644 542	38 662 113	39 608 115	39 847 624	3,1 %
Henkilöstösivukulut	9 654 620	10 248 515	10 044 586	10 511 611	10 774 805	7,3 %

Taulukko 1: Henkilöstökustannukset tilinpäätöksen mukaan vuosina 2018 - 2021

Tulosalueittain tarkasteltuna merkittävin kasvu henkilöstökustannuksissa edelliseen vuoteen verrattuna tapahtui opetuksen, hyvinvointi- ja nuorisopalvelujen ja tilapalvelujen tulosalueilla.

Opetuksen tulosalueella henkilöstökustannukset ylittyivät 4,4 % vuoden 2020 tilinpäätökseen verrattuna (yhteensä 966 117 €). Suurimpina syinä olivat budjetoitua korkeammat hankerahat sekä sijaismäärärahojen ylityminen. Opetustoimen henkilöstökustannuksia kasvatti myös oppivelvollisuuden laajentuminen syksyllä 2021.

Hyvinvointi- ja nuorisopalvelujen kohdalla 25,3 % kasvu vuoden 2020 tilinpäätöksestä johtui vuonna 2021 alussa käynnistetystä AVI:n 100% rahoittamasta hankkeesta, jonka tavoitteena oli nuorisotyö koulu- ja oppilaitoksissa. Vastuualueelle kohdentui myös johtavan kuraattorin 50 % työpanos hyvinvointityön koordinoitiin.

Tilapalveluissa 6,4 % korotus henkilöstökustannuksissa selittyi kiinteistönhoidon lisäresursoinnilla sekä rakennuttajainsinöörin vaihtuessa kahden työntekijän yhtäaikainen työssäoloaika.

Henkilöstömenot tulosalueittain	TP 2018	TP 2019	TP 2020	MTA 2021	TP 2021	Muutos % 21/20
Keskusvaalilautakunta	32 041	62 385	0	33 416	54 025	0,0 %
Tarkastuslautakunta	7 220	7 392	8 523	5 201	5 854	-31,3 %
Kunnanvaltuusto	54 640	55 074	68 134	46 767	76 968	13,0 %
Kunnanhallitus	44 527	55 173	94 716	51 332	79 682	-15,9 %
Konsernipalvelut	2 933 766	2 833 736	2 624 733	2 966 036	2 689 029	2,4 %
Sosiaali- ja terveystalvet	939 711	1 024 714	1 013 610	1 139 804	1 190 450	17,4 %
Sivistyslautakunta	17 245	18 133	14 577	17 519	13 747	-5,7 %
Opetuksen tulosalue	19 565 041	21 231 720	21 861 660	21 935 282	22 826 777	4,4 %
Varhaiskasvatuksen tulosalue	12 465 094	13 106 823	12 371 862	12 774 833	12 743 138	3,0 %
Hyvinvointilautakunta	10 441	9 587	8 369	10 149	7 990	-4,5 %
Hyvinvointi- ja nuorisopalvelut	347 123	409 107	459 518	531 551	575 924	25,3 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	812 003	912 199	834 088	923 856	898 905	7,8 %
Elinvoimalautakunta	13 222	14 569	21 654	13 940	20 076	-7,3 %
Ateria- ja puhdistuspalvelut	3 821 760	3 937 601	3 839 355	4 087 053	3 929 791	2,4 %
Tukipalvelut	220 576	265 181	271 650	280 691	291 841	7,4 %
Kunnallistekniikanpalvelut	995 174	986 661	1 008 015	1 055 483	1 007 056	-0,1 %
Tilapalvelut	913 528	998 649	1 043 089	1 086 085	1 110 329	6,4 %
Vesihuoltolaitos	671 117	607 757	759 859	798 823	748 843	-1,4 %
Liikuntapalvelut	377 606	457 913	434 609	429 155	420 737	-3,2 %
Elinvoimapalvelut	1 123 363	1 208 486	1 271 548	1 291 277	1 269 311	-0,2 %
Ympäristölautakunta	11 838	8 828	9 543	9 796	9 420	-1,3 %
Ympäristöpalvelut	529 870	681 370	687 588	631 677	652 535	-5,1 %

Taulukko 2: Henkilöstökustannukset tulosalueittain vuosina 2018 - 2021

Talouden tasapainotus henkilöstökustannusten osalta

VIHTA-talouden tasapainotusohjelman mukaiset säästöt henkilöstökustannuksissa (suunnitellut henkilöstösäästöt (1 400 000 €) eivät poikkeuksellisen hankevuoden ja poikkeuksellisen raskaan vuoden vuoksi toteutuneet suunnitellusti. Vain varhaiskasvatuksessa henkilöstösäästöt toteutuivat täysimääräisesti vuonna 2021. Toisaalta varhaiskasvatuksessa yksityisen päiväkotitouhulan lopettaminen lisäsi lasten määrää ja myös henkilöstökustannuksia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.

Vihta-ohjelman henkilöstösäästöistä toteutui koko kunnassa noin 730.000 €. Myös tulevien vuosien tasapainotustoimenpiteiden toteutuminen vaikuttaa epätodennäköiseltä vuoden 2021 aikana tehtyjen päätösten seurauksena, joilla suunnitelmaan kuuluvia säästötoimenpiteitä purettiin seuraavilta vuosilta. mm. päätöksellä palkata jatkossa määräaikaiset opettajat koko lukuvuodeksi ja päätöksellä olla vähentämättä kouluohjaajien määrää seuraavina vuosina. Myös lasten määrän väheneminen kouluissa ja päiväkodeissa on ollut aiottua vähäisempää.

Henkilöstöpalveluissa seurattiin koko kunnan tasolla palkattomien vapaiden käyttöä: talkoovapaita, ensimmäisen kerran kunnallisiin sopimuksiin sisältävien lomarahavapaiden käyttöä, sekä muiden palkattomien vapaiden käyttöä.

Talkoovapaana työntekijä voi hakea palkatonta vapaata työpäiviksi max 15 päivää/vuosi niissä työtehtävissä, joissa vapaan ajaksi ei tarvitse työntekijälle palkata sijaista. Talkoovapaan aikana työntekijältä pidetään viikon vapaan ajalta vain viiden työpäivän palkka, kun työehtosopimusten mukaisesti häneltä pidettäisiin 7 päivän palkka. Lomarahojen vaihto vapaaksi mahdollistui kunnallisissa sopimuksissa (pl OVTES) vuonna 2021. Talkoovapaita anottiin/myönnettiin vuoden 2021 aikana yhteensä 802 kalenteripäivää (v. 2020: 1364 kalenteripäivää) ja lomarahavapaita yhteensä 776 päivää. Kaikkiaan lomarahavapaita käytti 111 eri henkilöä, eli noin 10 % kunnan työntekijöistä. Keskimäärin lomarahoja vaihdettiin vapaaksi 7 päivää/työntekijä. Muita palkattomia vapaita 5224 kalenteripäivää (v. 2020: 5842 kalenteripäivää).

Palkattomat vapaita käytettiin vuonna 2021 yhteensä 6802 kalenteripäivää (v. 2020: yht. 6588). Muutos edelliseen vuoteen palkattomissa vapaissa oli yhteensä 214 päivää.

	Talkoovapaita 2020 työpäiviä	Talkoovapaita 2021 työpäiviä	Muu palkaton 2020 työpäiviä	Muu palkaton 2020 kalenteripäiviä	Muu palkaton 2021 työpäiviä	Muu palkaton 2021 kalenteripäiviä	Lomarahavapaapäivät 2021	Lomarahavapaita vaihtaneiden työntekijöiden määrä 2021
KONSERNIPALVELUT	70	38	38	40	74	83	2	1
ELINVOIMAPALVELU	49	61	21	21	25	29	63	6
SIVISTYSPALVELUT	946	526	4265	5612	3806	4996	512	80
INFRA- JA TUKIPALVELUT	299	177	143	169	106	116	199	24
Yhteensä	1364	802	4467	5842	4011	5224	776	111

Taulukko 3: Palkattomien vapaiden käyttö vuosina 2020 ja 2021

Palkattomien vapaiden määrä tuskin kasvaa tulevina vuosina vuoden 2020 ja 2021 luvuista, sillä henkilöstövajauksen ja sijaispulan vuoksi palkattomia vapaita ja lomarahavapaita ei voida myöntää niin paljon kuin niitä haetaan.

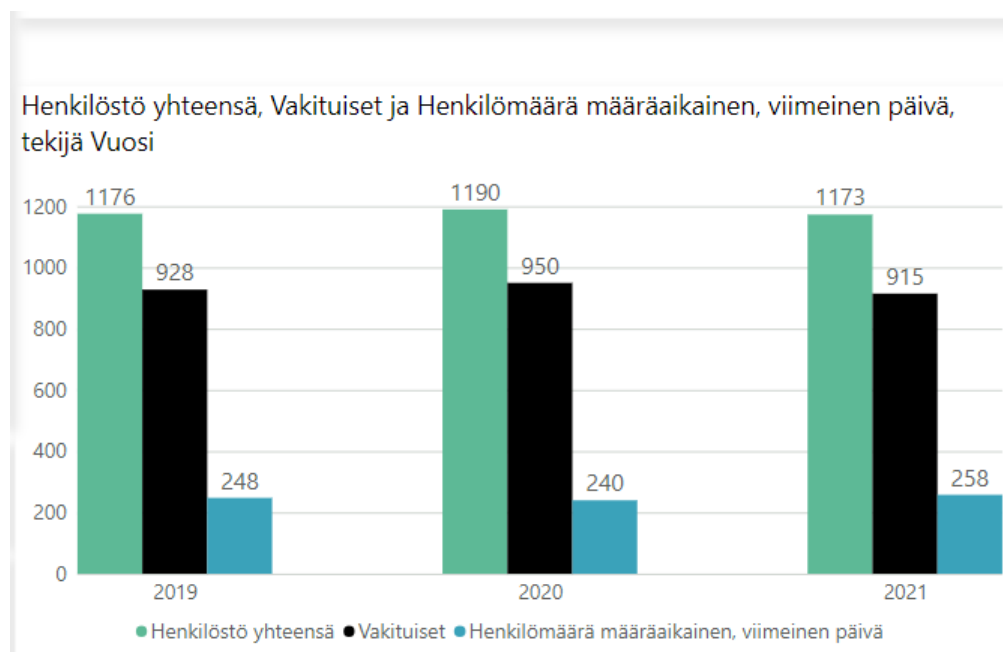
Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Kunnan nykyinen strategia määrittelee henkilöstötyön tavoitteeksi henkilöstön palveluasenteen ja toimintakulttuurin uudistamisen. Vuoden 2021 talousarviossa henkilöstötyölle asetettiin kaksi tavoitetta: strategian mukainen asiakaslähtöisen palvelukulttuuri ja osaamisen vahvistaminen sekä psykososiaalisen työhyvinvoinnin lisääminen ja työkyvyttömyysriskien tunnistaminen entistä varhaisemmassa vaiheessa.

Molemmissa tavoitteissa edettiin vuoden 2021 aikana. Vuoden aikana otettiin suuria askelia työntekijöiden ja esihenkilöiden digitaalisten valmiuksien parantamisessa sekä kouluttautumisessa verkko-oppimisympäristössä. Tähän suuntaan oli pakkokin mennä, sillä lähikoulutukset olivat käytännössä kiellettyjä lähes koko vuoden ajan koronarajoitteiden vuoksi. Erityisen paljon työtä tehtiin psykososiaalisen kuormituksen tunnistamiseksi ja tukemiseksi. Silti mittarina ollutta sairauspoissalojen vähenemistä ei onnistuttu saavuttamaan, vaan sairauspoissaolot kasvoivat edellisestä vuodesta hiukan (17,2 -> 17,4 kalenteripäivää/htv).

Henkilöstömäärä

Vihdin kunnan palveluksessa oli vuoden 2021 lopussa 1173 (v. 2020: 1190, v. 2019: 1179, v. 2018: 1166) työntekijää. Määrä väheni edellisestä vuodesta 17 työntekijällä. Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa työskenteli 915/78,0 % (v.2020 950/79,8%) ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 258/22,0 % (v. 2020: 240/20,2 %) työntekijää, joista työllistettyinä 23 henkilöä (v. 2020: 29). Vihdissä vakinaisten työntekijöiden osuus kunnan henkilöstöstä oli vuoden lopussa 35 henkilöä pienempi kuin vuonna 2020. Määräaikaisia työntekijöitä oli vuoden lopussa 18 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuva 1: Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2019 - 2021, vakinaiset ja määräaikaiset

Määräaikaisten suurta määrää erityisesti opetustoimessa (129 työntekijää/26,9%) ja varhaiskasvatuksessa (78 työntekijää/21,7 %) sekä vuosittaista vaihtelua vakinaisten ja määräaikaisten määrässä selittää se, että jos laissa ja/tai asetuksissa määritellyt kelpoisuusehdot eivät täyty, työntekijöitä ei voida palkata vakinaisiin palvelussuhteisiin. Näissä tapauksissa virat/työsuhteet täytetään määräaikaisina lukuvuoden ajaksi ja laiteaan avoimeen julkiseen hakuun vuosittain.

Henkilötyövuodet

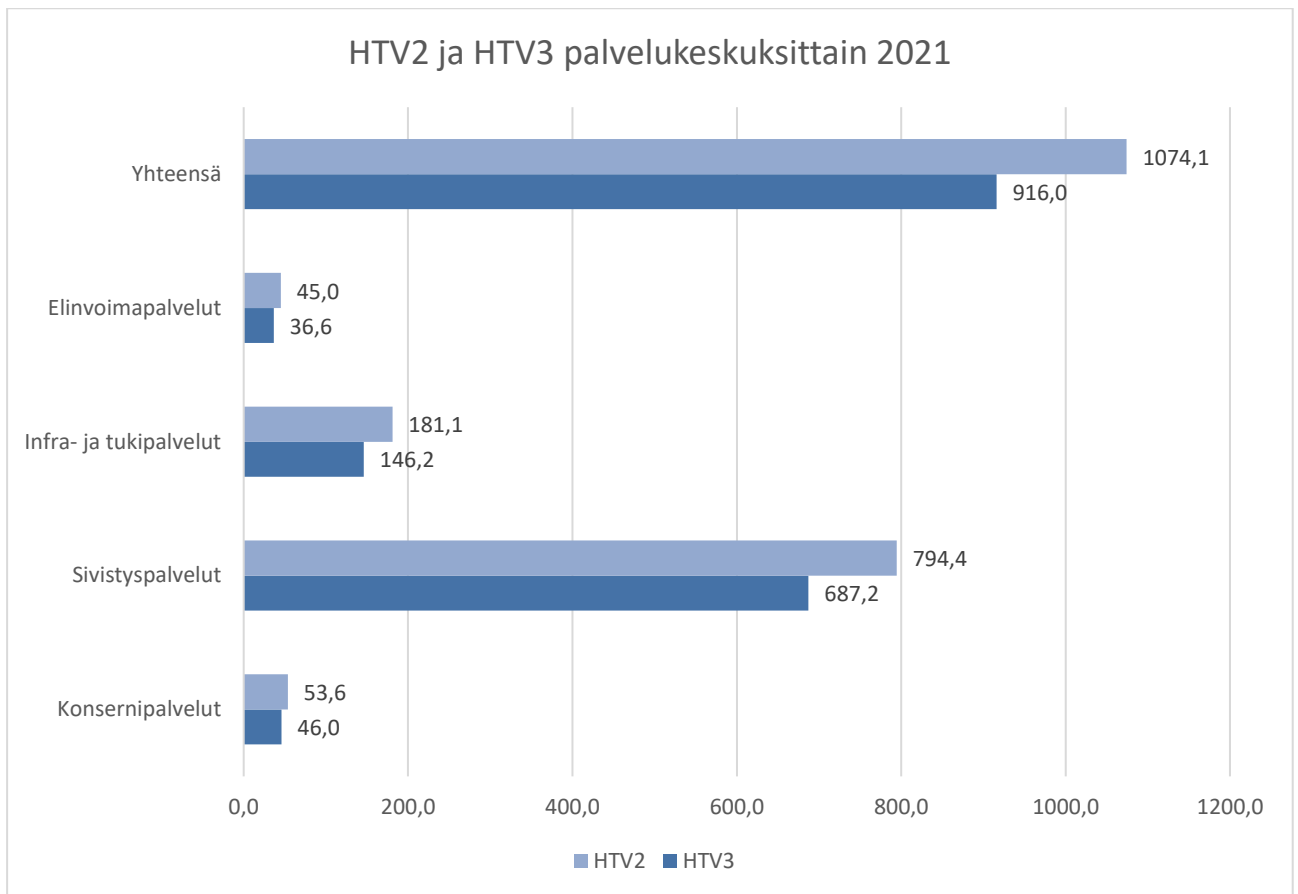
Henkilötyövuoden (HTV) katsotaan kuvaavan paremmin vuoden aikana palvelussuhteessa olleen henkilöstön määrää kuin pelkkä henkilöstön lukumäärä vuoden loputilanteessa (31.12.2021). Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän henkilön koko vuoden työskentelyä. Henkilötyövuoden määrä on aina enintään yksi, jolloin ylityötä tai muulla tavoin normaalin työajan ylittävää tehtyä työaikaa ei oteta laskennassa huomioon.

Osa-aikaisen työntekijän työskentely muutetaan henkilötyövuodeksi osa-aikaprosenttia vastaavasti (esimerkiksi osa-aikaisuus 50 %, koko vuoden työssä = 0,5 HTV). Vain osan vuotta palvelussuhteessa olleen työskentely suhteutetaan koko vuoden kalenteripäiviin (esim. työssä 1.3.-31.5. = 92 pv / 365 pv = 0,25 HTV).

Henkilötyövuodet voidaan ilmoittaa eri lukuina sen mukaan, mitkä kalenteripäivät laskennassa huomioidaan. HTV1 lasketaan käyttämällä jaettavana kaikkia palvelussuhteisiin sisältyviä kalenteripäiviä. Kun näistä vähennetään palvelussuhteiden palkattomat keskeytyspäivät, saadaan HTV2. HTV3:n laskennassa huomioidaan vain työpäivät eli kaikki poissaolot (palkattomat ja palkalliset) on vähennetty kalenteripäivien lukumäärästä.

- $HTV1 = \text{palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä} / 365 * (\text{työaikaprosentti}/100)$
- $HTV2 = \text{palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä} / 365 * (\text{työaikaprosentti}/100)$
Tunnusluku kertoo henkilötyövuosien määrän, josta on maksettu palkkaa vuoden 2021 aikana
- $HTV3 = \text{palveluksessa olopäivien (vähennetty kaikki poissaolot) lkm kalenteripäivinä} / 365 * \text{työaikaprosentti}/100$. HTV3 kuvaa työpanosta, kun kaikki poissaolot ovat huomioitu.

Aikaisemmin kunnan raportoinnissa on käytetty HTV3-lukuja: Jatkossa kunta- ja hyvinvointialueyönantajien uuden henkilöstökertomusta koskevan suosituksen mukaisesti raportointi tehdään myös HTV2-luvuilla. HTV2 tunnusluku kuvaa kunnan palkallista työpanosta.

Kuva 2: Koko kunnan ja palvelukeskusten HTV2 ja HTV3 2019 - 2021

HTV2 arvo kuvaa palkallisia palveluksessaolokalenteripäiviä henkilötyövuosina eli maksettujen palkkojen määrää vuoden 2021 aikana (arvosta on vähennetty palkattomat poissaolot). HTV2 koko kunnan tasolla oli vuoden lopussa 1074,1.

HTV3 arvo kuvaa puolestaan palveluksessaolokalenteripäiviä henkilötyövuosina, kun kaikki palkattomat ja palkalliset poissaolot on vähennetty. HTV3 oli vuoden lopussa 916,0.

Ero noiden kahden (HTV2, HTV3) tunnusluvun välillä kertoo palkallisten poissaolojen osuuden eli maksetun työpanoksen ja tehdyn työpanoksen eron. Ero oli vuonna 2021 koko kunnan tasolla 158,1 henkilötyövuotta. Eroa selittää kuntasektorin pitkät lomat sekä varsin hyvät palkkaedut sairauspoissaolojen aikana (60 päivää 100% palkka, 120 päivää 2/3 palkka).

Vertailussa vuosien 2021 ja 2020 välillä voidaan havaita, että kunnan maksama työpanos (HVT2) vuonna 2020 oli 7,1 henkilötyövuotta suurempi kuin vuonna 2020 ja saatu työpanos (HTV3) 12,4 henkilötyövuotta suurempi kuin edellisenä vuonna. Muutos oli koko kunnan ja palvelukeskusten ja suurimpien tulosalueiden kohdalla seuraava:

- Koko kunta: + 12,4 htv
- Sivistyskeskus: + 16,5 htv
  - opetuspalvelut, + 8,1 htv (opiskeluhoolto, 6 htv siirtyi opetuspalveluihin 2021)
  - varhaiskasvatus, + 10,6 htv
- muu sivistyskeskus: -2,2 htv
- Infra- ja tukipalvelut: - 3 htv

- ateria- ja puhdistus, -1,5 htv
- muu infra- ja tuki, -1,5 htv
- Elinvoimapalvelut: -1,9 htv
- Konsernipalvelut: + 0,8 htv

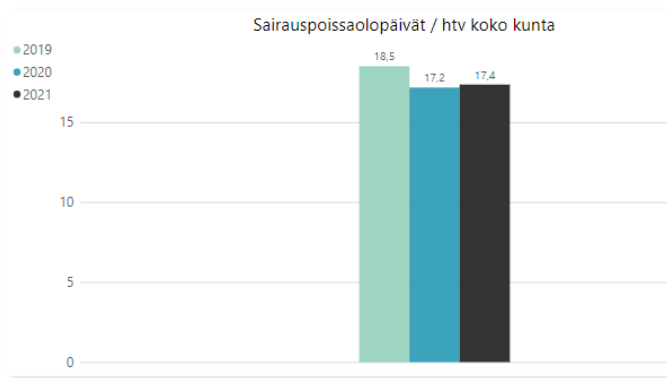
Sairauspoissaolot

Työssä jaksavan ja viihtyvän henkilöstön yhtenä mittarina toimivat sairauspoissaolot. Vuodesta 2013 lähtien sairauspoissaoloja on seurattu kalenteripäivinä KT Kuntatyöntäjien suositusten mukaisesti. KT on esittänyt uudet suositukset henkilöstökertomuksen sairauspoissaolojen raportointiin vuoden 2022 alusta alkaen. Sairauspoissaoloja ovat omasta sairaudesta johtuvat poissaolot, sekä työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista aiheutuvat poissaolot. Kaikki sairauspoissaolot ilmoitetaan kalenteripäivinä.

Aikaisempina vuosina Vihdissä on raportoitu sairauspoissaoloina sairaus- ja kuntoutustukipäivät omana kokonaisuutena ja työ- ja työmatkatapaturmat omana kokonaisuutena. Nyt kun raportointi muutettiin uusien KT kuntatyöntäjien suositusten mukaiseksi, muutimme myös tähän raporttiin ilmoitettujen vertailuvuosien tunnusluvut uusien suositusten mukaiseksi. Keskimääräisiä sairauspoissaoloja raportoitaessa jakajana on käytetty HTV2 tunnuslukua työntekijämäärän sijasta.

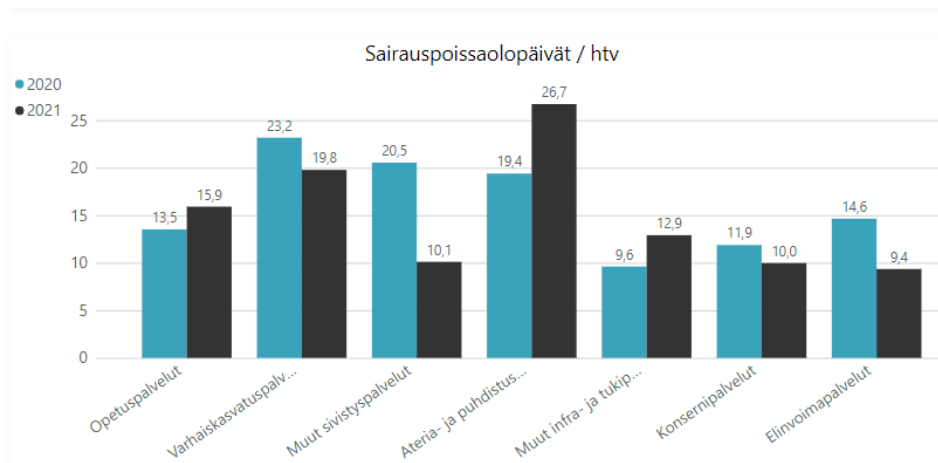
Sairauspoissaolojen tarkempi raportointi on toteutettu kunta- ja palvelukeskustasolla niin, että suurimmat tulosalueet on raportoitu tulosaluetasolla, pienempiä tulosalueita on yhdistetty suuremmiksi raportointialueiksi (mm. muu sivistyskeskus ja muu infra- ja tukipalvelut) yksilönsuojan takaamiseksi.

Vihdin kunnassa oli sairauspoissaoloja ja työ- ja työmatkatapaturmia vuonna 2021 yhteensä 18 642 kalenteripäivää (v. 2020: 18 321 kalenteripäivää), keskimäärin 17,4 / htv2 (v. 2020: 17,2 / htv2). Lisäystä edelliseen vuoteen oli 321 kalenteripäivää.

Kuva 3: Sairauspoissaolot / HTV2 koko kunnassa 2019 - 2021

Sairauspoissaolojen keston mukaan tarkasteluna vuodet 2019, 2020 ja 2021 ovat profiililtaan aika samanlaisia. Vuosi 2019 oli hankala flunssavuosi, vuosina 2020 ja 2021 työntekijöillä oli koronapandemian vuoksi paljon lyhyitä alle 8 vuorokauden poissaoloja. Lyhyitä sairauspoissaoloja oli edellisiä vuosia enemmän myös sen vuoksi, että vähäistenkin flunssaoireiden vuoksi määrättiin jäämään kotiin. Vuoden 2021 pitkittyneissä sairauspoissaoloista on luettavissa hoitovelan vuoksi pitkittyneitä poissaoloja erityisesti tuki- ja liikuntaelinsairauksissa.

Kuva 4: Sairauspoissaolot / HTV2 palvelukeskuksissa / suurimmilla tulosalueilla

Tulosalueittain tarkasteltaessa sairauspoissaolojen määrä jaettuna henkilötyövuosilla oli laskeva elinvoimapaalveluiden, konsernipalveluiden sekä varhaiskasvatuksen ja muun sivistyksen tulosalueilla. Sen sijaan opetuksessa, ateria ja puhdistuksen sekä muu infra ja tuen tulosalueilla trendi oli nouseva jo toista vuotta peräkkäin.

Opetuksen tulosalueella sairauspoissaolot nousivat merkittävästi (+ 1 126 kalenteripäivää) edelliseen vuoteen verrattuna. Opetuksessa työssä jaksamista on haastanut koronapandemiasta johtuvat toimenpiteet kuten oppilaiden terveysturvallisuusasioiden käytännön ohjaus ja valvonta (mm. toiminnan porrastus, turvavälit, käsihygieniat, maskien käyttö) ja kollegiaalisen tuen vähentyminen kontaktien minimoimisen myötä. Koronapandemia on kuormittanut myös perheitä, mikä osaltaan näkyy oppilaiden haastavana käytöksenä koulussa. Opettajien työkyvyn tueksi käynnistettiin Kiila-kuntoutus syksyllä 2021. Loppuvuodesta opetustoimen henkilöstölle pilotoitiin lyhytterapiapalvelua, jonka kokemuksista ja tuloksista saadaan tietoa kevään 2022 aikana.

Myös ateria- ja puhdistuspalveluissa tapahtui sairauspoissaoloissa merkittävä kasvu (+831 kalenteripäivää) edelliseen vuoteen verrattuna. Tarkemmassa diagnoositarkastelussa sairauspoissaolojen kasvu liittyi nimenomaan tuki- ja liikuntaelinsairauksiin (v. 2021: 1125 kalenteripäivää, v. 2020: 1035 kalenteripäivää, v. 2019: 1456 kalenteripäivää) ja psyykkisistä syistä (v. 2021: 314 kalenteripäivää, v. 2020: 116 kalenteripäivää, v. 2019: 172 kalenteripäivää) johtuviin sairauspoissaoloihin ja tapaturmiin. Ateria ja puhdistuksen osalta työssä jaksamista on haastanut kasvaneiden sairauspoissaolomäärien lisäksi alan rekrytointiongelmat. Haasteita on ollut sekä vakinaisen henkilöstön rekrytoinneissa että erityisesti sijaisten saamisessa. Vuoden 2021 aikana aterian ja puhdistuksen työyksiköihin tehtiin kattava ergonomiakartoitus työfysioterapeutin johdolla. Jatko-toimenpiteenä henkilöstölle suunniteltiin alkuvuodesta 2022 käynnistyviä työkykyä tukevia fysioterapiaryhmiä. Ateria- ja puhdistuspalveluille, sekä kiinteistöhoiton henkilöstölle suunniteltiin syksyllä 2021 alkanut Kiila-kuntoutus, joka jatkuu vuonna 2022.

Kunnassa on mahdollista seurata vain sairauspoissaolojen määrää henkilöstöhallinnon järjestelmään tehtyjen sairauspoissaoloilmoitusten perusteella. Kiinteän työterveyshuolto-yhteistyön seurauksena viimeisen neljän vuoden ajan työterveyshuolto on tehnyt systemaattista diagnoosiseurantaa kaikkien (sekä työterveydestä että muualta kirjoitettujen) lääkärintodistusten perusteella. Työterveyshuollon diagnoosiryhmissä ei siis näy esimiehen myöntämät sairauspoissaolot. Tämä näkyy erityisesti hengityselinsairauksien määrissä, sillä valtaosa hengityselinsairauksista aiheuttaa vain alle 5 päivän poissaolon, johon ei vaadita lääkärintodistusta.

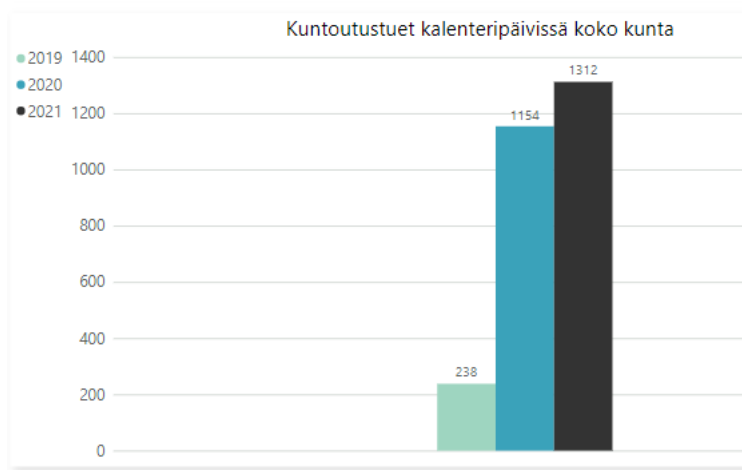
Työterveyshuollon tilastojen mukaan lääkärintodistuksen perusteella tärkeimmät havainnot vuoden 2021 sairauspoissaolojen osalta olivat:

- sairauspoissaolojen määrä edellisestä vuodesta lisääntyi tuki- ja liikuntaelinsairauksissa (+909 kalenteripäivää),
- mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä johtuvissa sairauksissa (+435 kalenteripäivää) ja
- hermoston sairauksista (mm. hermopinteet) johtuvissa sairauksissa (+ 130 kalenteripäivää).

Työterveyshuolto ja henkilöstöpalvelut seuraavat kuukausittain sairauspoissaoloja, joissa on työkyvyttömyysriski (yli 30 päivää kestävät sairauspoissaolot) varmistaakseen tarvittavat työkyvyn tukitoimet.

Uusien henkilöstöraporttisuositusten mukaisesti jatkossa raportoidaan myös ns. 0-päivää sairastaneet, eli työntekijät, jotka eivät sairastaneet lainkaan tarkasteluvouden aikana. Kunnan vakinaisesta henkilöstöstä 310 eli 30,39 % ei ollut vuoden aikana lainkaan sairauden vuoksi poissa töistä.

KEVA:n myöntämät kuntoutustuet (työkyvyttömyyseläkkeet) lisääntyivät merkittävästi vuosien 2020 ja 2021 aikana (v. 2021: 1312, v. 2020: 1154, v. 2019: 238 kalenteripäivää). Vuonna 2021 kuntoutustukien syynä oli tuki- ja liikuntaelinsairaudet 42,9 % (v. 2020: 37,5 %), psyykkiset syyt 42,9 % (v. 2020: 37,5 %) ja muut syyt 14,3% (v. 2020 25 %)

Kuva 5: KEVA:n myöntämät kuntoutustuet vuosina 2019, 2020 ja 2021

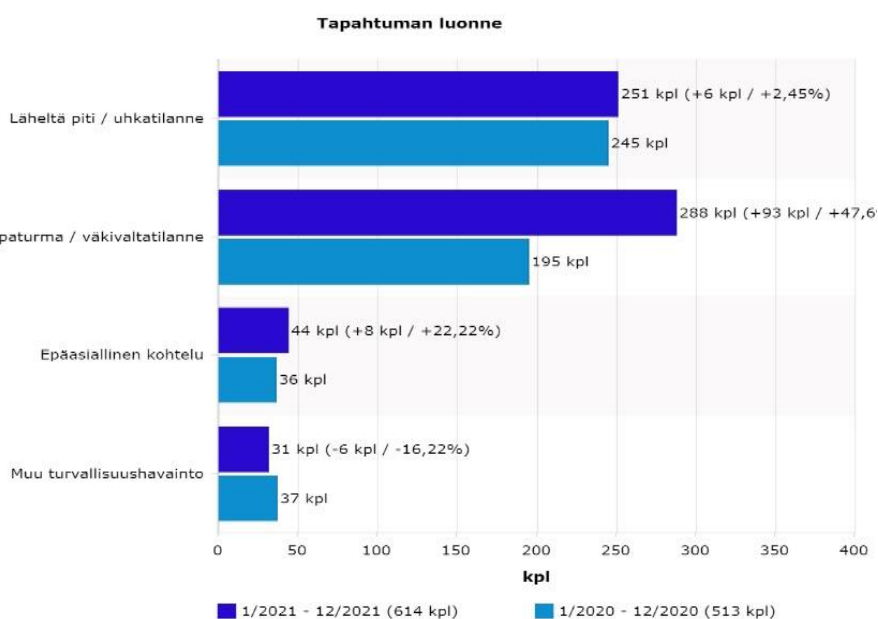
Vuoden 2021 aikana sairauspoissaolojen vähentämiseksi ja lyhentämiseksi pystyttiin kohdentamaan paremmin ja oikea-aikaisemmin tukitoimia reaaliaikaisen raportoinnin ansiosta. Psykososiaalisen työhyvinvoinnin lisääminen ja työkyvyttömyysriskien tunnistaminen entistä varhaisemmassa vaiheessa. Erityisen paljon työtä tehtiin psykososiaalisen kuormituksen tunnistamiseksi ja tukemiseksi. Raskas koronavuosi, lasten pahoinvoinnin pahenemisen tuottaman kuormitus kasvatusalalle, sekä pitkittyneet hoitojonot lisäsivät ja pidensivät sairauspoissaoloja. Yhteistyössä esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa luotiin rakenteita, joilla psykososiaalinen kuormitus tunnistettaisiin ja kuormittunutta työntekijää pystyttäisiin tukemaan mahdollisimman varhain.

Työturvallisuus

Vuoden 2020 alussa käyttöön otettuun WPro-työturvallisuusjärjestelmään tehtyjen työturvallisuusilmoitusten kautta seurattiin työturvallisuusriskien yleisyyttä työpaikoilla. Työturvallisuusilmoitusten määrä lisääntyi vuodesta 2020 yhteensä 99 kpl.

Ylivoimaisesti eniten (v. 2021: 544, v. 2020: 451) työturvallisuusilmoituksia tehtiin sivistyskeskuksessa ja siellä erityisesti opetustoimessa (v. 2021: 342, v. 2020: 300) ja varhaiskasvatuksessa (v. 2021: 196, v. 2020: 143). Infra- ja tukipalveluissa työturvallisuusilmoituksia tehtiin 49 (v. 2020; 36), joista 34 (v.2020: 20) koski ateria

ja puhdistuspalveluita ja muuta infra ja tukipalvelukeskusta 15 (v. 2020;16). Elinvoimapalveluissa ilmoituksia tehtiin 12 (v. 2020: 14), konsernipalveluissa 9 (v. 2020; 12).

Kuva 6: WPro-työturvallisuusjärjestelmään tehdyt työturvallisuusilmoitukset vuosina 2020 ja 2021

Eniten ilmoituksia vuoden 2021 aikana tehtiin koskien työtapaturmia tai väkivaltatilanteita (288 kpl). Työtapaturmien ja väkivaltatilanteiden ilmoitusmäärä nousi 47,6 % vuodesta 2020. Myös epäasiallisen kohtelun ilmoitukset lisääntyivät 22,2 %. Epäasiallisen kohtelun ilmoitukset koostuvat enimmäkseen lasten tai oppilaiden aikuiseen kohdistamasta epäasiallisesta käyttäytymisestä. Tähän ilmoitusluokkaan kuuluivat myös tilanteet, joissa työntekijä koki itse tulleen epäasiallisesti kohdelluksi.

Kuukausiseurannan perusteella havaittiin, että työturvallisuusilmoitusten määrä lisääntyi selvästi vuoden 2020 lopussa, sekä vuonna 2021. Merkittävin ei-toivottava muutos tapahtui marraskuussa 2021, jossa väkivaltaan / epäasialliseen kohteluun eskaloituneet tapahtumat lisääntyivät merkittävästi (85 kpl). Tarkemmassa tarkastelussa havaittiin, että nämä marraskuun 2021 ilmoitukset kohdistuivat opetustoimeen (51 kpl) ja varhaiskasvatukseen (34 kpl).

Esihenkilöitä valmennettiin vuoden aikana järjestelmän käyttöön, sekä tehtyjen ilmoitusten käsittelyyn viivytyksettä.

Työhyvinvoinnin edistäminen

Vaikka työhyvinvointikokemus syntyykin pääasiassa työpaikoilla, tehtiin kunnassa vuoden aikana paljon työhyvinvointia tukevia keskitettyjä toimenpiteitä.

Työterveysyhteistyön avulla kohdennettiin tukitoimia eniten tarvitseviin ryhmiin ja yksilöihin: KIILA-kuntoutus, lyhytterapia, IKäplus-ohjelma, varhennetut kolmikantaneuvottelut psyykkisistä syistä johtuvissa sairauspoissaoloissa. Työsuojelutoimijat olivat työyksiköjen tukena työturvallisuusriskien selvittämisessä ja ehkäisemisessä: työsuojelukäynnit työyhteisöissä, työyhteisöselvitykset, työturvallisuusilmoitusten seuranta ja raportointi eteenpäin. Henkilöstöpalveluissa päivitettiin ohjeita ja malleja yhä käytännönläheisemmäksi.

Lisäksi parannettiin henkilökuntaetuja lisäämällä ePassin valikoimaan hyvinvointipalvelut liikunnan ja kulttuurin lisäksi, hankittiin kuntaan työasemille ladattava BreakPro-taukoliikuntaohjelma työn tauottamiseksi, sekä laajennettiin merkkipäivälahjavalikoimaa merkkipäivälahjojen kilpailuttamisen kautta.

3 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

TALOUDESSA

Valtiovarainministeriön julkaisusarjassa 20.12.2021 julkistettu Taloudellinen katsaus, joulukuu 2021 –julkaisun mukaan talouden yleiskuva on pysynyt melko vakaana syksyn aikana huolimatta covid-19-pandemian kiihtymisestä uudelleen ja virusmuunnosten aiheuttamasta epävarmuuden kasvusta. Maailmankauppa jatkoi nopeaa toipumistaan ja veti Suomen taloutta mukanaan. Loppuvuodelta energian hinta on pitänyt inflaatiota yllä vuodenvaihteen ympärillä ja sen epäillään kääntyvän alenevaksi vuoden 2022 aikana.

BKT:n arvioidaan kasvavan 3,4 % v. 2021. BKT:n kasvu pysyy 3,0 prosentissa v. 2022, sillä usealla toimialalla tuotanto on edelleen pandemiaa edeltävän tason alapuolella. Talouden kasvu kuitenkin hidastuu ja BKT:n arvioidaan kasvavan 1,5 % v. 2023 ja 1,4 % v. 2024. Valtiovarainministeriön julkaiseman ennusteen jälkeen epävarmuutta talouden kehitykseen tuo Ukrainan sota, joka laajeni 24.2.2022 Venäjän hyökätessä Ukrainaan.

Suomen pankin 11.3.2022 talouskehitys skenaarioiden mukaan Ukrainan sota heikentää talouskasvua ja kiihdyttää inflaatiota. Epävarmuutta talousvaikutuksiin kuitenkin liittyy enemmissä määrin, koska vielä ei ole tiedossa sodan laajuutta, kestoja tai minkälaisia talouspoliittisia toimia otetaan käytäntöön talousvaikutusten lievittämiseksi. Suomen pankki kuitenkin ennakoii, että Suomen talouskasvu hidastuu kuluvana vuonna 0,5–2 prosenttiin. Sodan talousvaikutukset Suomelle ovat moninaisia ja todennäköisesti merkittävästi suurempia kuin mitä Venäjän kaupan supistumisesta suoraan kauppapainon perusteella voisi päätellä. Energian ja raaka-aineiden hinnat ovat nousseet huomattavasti ja kiihdyttävät inflaatiota, ja taloudenpitäjien luottamus heikkenee, kun epävarmuus kasvaa. Kulutus ja investoinnit kärsivät niin nousevista hinnoista kuin epävarmuuden kasvusta. Venäjän kaupan hyytyminen niin pakotteiden kuin yritysten omaehtoisen Venäjän markkinoilta vetäytymisenkin vuoksi heikentää viennin kasvua. Sodan, pakotteiden ja vastapakotteiden seurauksena monien raaka-aineiden ja teollisuuden tuotantotarvikkeiden saatavuus heikkenee, mikä pahentaa jo koronapandemian aikana syntyneitä pullonkaloja globaaleissa tuotantoketjuissa. Tuotannon pullonkaulat kiihdyttävät inflaatiota entisestään.

Taloudelliset vaikutukset alkavat todennäköisesti näkymään toden teolla vasta maaliskuuta ja huhtikuuta koskevilla tilastoilla.

TALOUDESSA

3.2.1 Kuntatalouden yleinen kehitys

Kuntaliiton 7.2.2021 julkaiseman kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätösarvioiden ja kuntatalouslisätietojen mukaan tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jäljiltä. Tilikauden tulos on 1,5mrd euroa. Tulos on kuntatalousohjelman kehitysarvion mukainen, eikä jäänyt kauaksi huippuvuoden 2020 poikkeuksellisesta 1,7 miljardin euron tuloksesta.

Korona kasvatti osaltaan vuonna 2021 kuntien ja kuntayhtymien menoja voimakkaasti vajaalla kahdeksalla prosentilla. Tulokehitys pysyi kuitenkin menojen kehityksessä mukana johtuen kuntien hyvästä verokehityksestä. Kuntien tuloja lisäsivät myös korona-avustukset, jotka ovat olleet välittömien koronasta johtuvien sosiaali- ja terveystoimen menojen osalta lähes täysimääräisiä.

Ennen pandemiaa kuntien verotulojen kasvu oli noin kahden prosentin tuntumassa, mutta loppuvuonna verotulojen kehitys oli 6,7 % prosenttia. Kuntien yhteisövero lisääntyi talouden elpymisen ja kuntien määrälläisen yhteisöveron jako-osuuskorotuksen vuoksi lähes 45 prosenttia.

Kunnat ja kuntayhtymät käyttivät tulojaan investointeihin, jotka olivat ennakkotietojen mukaan 5,3 miljardia euroa vuonna 2021. Investointien määrä laski vuodesta 2020, mikä näkyi kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran vahvistumisena ja lainanottotarpeen pienentymisenä. Investoinnit huomioiden kuntatalous oli vuonna 2021 lähes tasapainossa. Lainakanta kasvoi maltillisesti, vajaat 800 miljoonaa euroa. Syömävelkaan kunnat olivat joutuneet turvautumaan 10 miljoonalla eurolla.

Kertaluonteiset koronatuet tai muut tulot eivät ratkaise kuntatalouden rakenteellisia ongelmia kuten tulojen ja menojen epätasapainoa tai mittavia investointitarpeita. Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta on suuri, ja esimerkiksi korkotason nousu loisi lisäpainetta rahoituksen riittävyteen. Näkymää haastaa edelleen soteuudistus, joka siirtää kustannuksia ja tuloja valtiolle, mutta jättää kuntien niskaan mittavat velat ja kiinteistöt.

Suurimmat tilikauden tulokset vuonna 2021 ennakkotietojen mukaan olivat Manner-Suomen kunnissa Helsingissä 352 miljoonaa euroa, Espoossa 187 miljoonaa euroa, Tampereella 75 miljoonaa euroa, Jyväskylässä 64 miljoonaa euroa, Vantaalla 54 miljoonaa euroa, Porvoossa 45 miljoonaa euroa, Turussa 37 miljoonaa euroa, Oulussa 30 miljoonaa euroa, Raumassa 29 miljoonaa euroa ja Lahdessa 29 miljoonaa euroa. Vastaavasti pienimmät tilikauden tulokset vuonna 2020 ennakkotietojen mukaan olivat Manner-Suomen kunnissa Mikkelissä -10 miljoonaa euroa, Keravalla -8 miljoonaa euroa, Seinäjoella -8 miljoonaa euroa, Porissa -7 miljoonaa euroa, Kemissä -6 miljoonaa euroa, Kurikassa -5 miljoonaa euroa, Akaassa -4 miljoonaa euroa, Torniossa -4 miljoonaa euroa, Varkaudessa -3 miljoonaa euroa sekä Sotkamossa -3 miljoonaa euroa. Jos vastaavia tarkastelee euroa per asukas, niin ennakkotietojen mukaan 5 parhaimman ylijäämän tehneitä kuntia per asukas olivat Enontekiö (5 163 euroa per asukas), Lestijärvi (2 132 euroa per asukas), Lapinjärvi (1 481 euroa per asukas), Rautavaara (1 230 euroa per asukas) sekä Kittilä (1 218 euroa per asukas). Euroa per asukas -tarkastelussa 5 heikoimman alijäämän tehneitä kuntia per asukas olivat Virolahti (-998 euroa per asukas), Kaskinen (-890 euroa per asukas), Utsjoki (-864 euroa per asukas), Toholampi (-848 euroa per asukas) ja Pertunmaa (-679 euroa per asukas). Niiden kuntien määrä, joissa on vuoden 2021 lopussa taseessa kattamatonta alijäämää, väheni ennakkotietojen mukaan vuoden 2020 31 kunnasta vuoden 2021 15 kuntaan.

Tilinpäätösarvioiden perusteella KUUMA-seudun kuntien tilikausi on ylijäämäinen Hyvinkäällä (11,3 milj. euroa), Järvenpäällä (0,2 milj. euroa), Mäntsälässä (2,2 milj. euroa), Nurmijärvellä (14,6 milj. euroa) ja Tuusulassa (6,7 milj. euroa). Suurimmat lainamäärät kunnassa per asukas emokunnan osalta oli vuodenvaihteessa Kirkkonummella (5 989 euroa per asukas), Järvenpäässä (4 878 euroa per asukas), Nurmijärvellä (4 858 euroa per asukas) ja Mäntsälässä (4 755 euroa per asukas).

3.2.2 Kuntatalouden verotulokehitys

Kuntaryhmän lopullinen osuus viime verovuodelta suoritettavista ansio- ja pääomatuloverojen tilityksistä selviää vuoden 2022 aikana, kun verovuoden 2021 lopullisen verotuksen mukaiset osuudet ovat selvillä. Verovuodesta 2018 alkaen on siirrytty verotuksen joustavaan valmistumiseen, jonka pitäisi edesauttaa verotuksen valmistumisen vaikutuksia ennakoitua. Suomen kuntien verotilitykset vuonna 2021 olivat yhteensä 25,538 miljardia euroa (2020 noin 23,936 miljardia euroa). Vuoteen 2020 verrattuna verotilitykset nousivat yhteensä 1,6 miljardia euroa.

Verottajan veronsaajien palvelun mukaan kunnallisverotuloja tilitettiin kalenterivuonna 2021 kunnille 20,7 miljardia euroa. Kunnallisverotulot kasvoivat vuoteen 2020 verrattuna 2,4 prosenttia eli noin 482 miljoonaa euroa. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti Suomen kunnissa vuodelle 2021 nousi 0,06 prosenttiyksikköä ollen 20,02 prosenttia (painotettu), aritmeettinen keskiarvo oli vuonna 2021 kunnallisveroprosentille 21,00 %. Veroprosenttia vuodelle 2021 nosti 39 kuntaa ja laski 4 kuntaa. Suurin kunnan tuloveroprosentti oli

23,50% ja pienin 16,50%. Yhteisöverotuotossa kuntaryhmän jako-osuus oli vuonna 2017 30,34 prosenttia, vuonna 2018 31,35 prosenttia, vuonna 2019 31,30 prosenttia, vuonna 2020 42,13 prosenttia ja vuonna 2021 44,34 prosenttia. Osana koronaviruksen aiheuttamien haasteiden tukemistoimia yhteisöverotuoton kuntaryhmän jako-osuutta korotettiin vuosille 2020 ja 2021. Lisäksi elokuussa 2021 yhteisöveroprosentin osuutta nostettiin noin 2 prosentilla kompensoimaan kuntien menettämiä tuloja asiakasmaksulain voimaan astuttua. Yhteisöverotuloja tilitettiin vuonna 2021 noin 2,859 miljardia ja niiden kasvu vuoteen 2020 verrattuna oli 45,4 prosenttia.

Kiinteistöveroja määrättiin kaikkienensa reilulle kahdelle miljoonalle asiakkaalle yhteensä noin 1,972 miljardia euroa vuonna 2021. Muutos edellisvuoteen oli noin 12,9 prosenttia eli noin 230 miljoonaa euroa enemmän. Korkeaa muutosta selittää kiinteistöverotuksen siirtyminen verotuksen joustavaan valmistumiseen, mikä siirsi osan vuoden 2020 tilityksistä vuodelle 2021. Yleinen kiinteistöveroprosentti oli keskimäärin 1,11 prosenttia vuonna 2021, vuonna 2020 1,08 prosenttia, vuonna 2019 1,07 prosenttia ja vuonna 2018 oli 1,04 prosenttia. Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosenttia oli keskimäärin 0,50% vuonna 2021 ja 0,50% vuonna 2020 että 2019. Vuosina 2018 ja 2017 oli 0,49 %. Muiden asuinrakennusten keskimääräinen kiinteistöveroprosentti oli 1,17 prosenttia vuonna 2021, 1,20 prosenttia vuonna 2020, vuonna 2019 1,17 prosenttia, vuonna 2018 oli 1,16% sekä vuonna 2017 oli 1,15 %.

KUNNALLISVERO %	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Muutos 2009- 2021 %-yks
Hyvinkää	18,50	19,25	19,25	19,25	19,25	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	20,25	1,75
Järvenpää	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	20,25	1,25
Kerava	18,00	18,75	18,75	18,75	18,75	19,00	19,00	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	1,25
Kirkkonummi	18,25	19,00	19,00	19,00	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,75	19,75	19,75	1,50
Lohja	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	1,50
Mäntsälä	19,50	19,75	19,75	19,75	19,75	19,75	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	21,00	1,50
Nurmijärvi	18,75	18,75	19,00	19,00	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,75	19,75	1,00
Pornainen	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	20,00	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	1,00
Sipoo	18,75	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	0,50
Tuusula	18,00	18,25	18,25	18,25	19,25	19,25	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,75	1,75
Vihti	19,25	19,25	19,50	19,50	19,50	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	1,25

Taulukko 4: Vuosien 2009 - 2021 Kuuma-kuntien ja Lohjan kunnallisveroprosentit. Lähde: Tilastokeskus

3.2.3 Kuntatalouden valtionosuuksien kehitys

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Suomen kuntien valtionosuudet olivat vuonna 2021 Kuntaliiton tietojen mukaan peruspalvelujen valtionosuudet olivat yhteensä noin 7,653 miljardia euroa, josta verotuloihin perustuvaa valtionosuuksien tasausta 792 miljoonaa euroa. Muut opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet olivat noin 5,951 miljardia euroa. Vuoteen 2020 verrattuna kunnat saivat 890 miljoonaa euroa eli 10,4 prosenttia vähemmän valtionosuuksia. Verotulomenetysten korvauksia maksettiin 2,361 miljardia euroa. Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä 10,1 miljardia euroa. Valtionosuuksien kehittymiseen vaikuttivat muun muassa kustannustenjaon tarkistus, uudet lakisääteiset tehtävät ja se, ettei vuoden 2020 valtionkoronatukia ohjattu enää suoraan valtionosuuksiin vaan valtionavustuksiin.

Vuonna 2021 peruspalvelujen valtionosuusprosentti oli 25,67 prosenttia (vuonna 2020 25,49 %) ja kunnan omarahoitusosuus oli vuonna 2021 -3 747,29 euroa/asukas (vuonna 2020 -3 654,97 euroa/asukas). Vihdin kunnan laskennallinen oma valtionosuusprosentti oli vuonna 2021 20,85% (vuonna 2020 20,05%).

3.2.4 Uudenmaan maakunnan alueen taloudellinen kehitys ja elinkeinoelämän muutokset

Elinkeinoelämän keskusliiton 11.2.2021 julkaiseman Kuntaranking-tutkimuksen mukaan Helsingin seutukunta (Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa, Vihti) on Suomen viidenneksi vetovoimaisin alue yritysten näkökulmasta. Kahden vuoden välein toteutettava Kuntaranking-tutkimus mittaa Suomen eri alueiden vetovoimaisuutta yritystoiminnan kannalta. Edellisissä vertailuissa vuosina 2019 ja 2017 Helsingin seutu sijoittui neljänneksi. Alueen sijoitus vertailussa on pysynyt useat vuodet hyvänä eikä koronavuosi näy sijoituksessa suurena heikentymisenä. Helsingin seudulla yrittäjyysaktiivisuus ja kuntatalouden tila ovat keskitasoa paremmat.

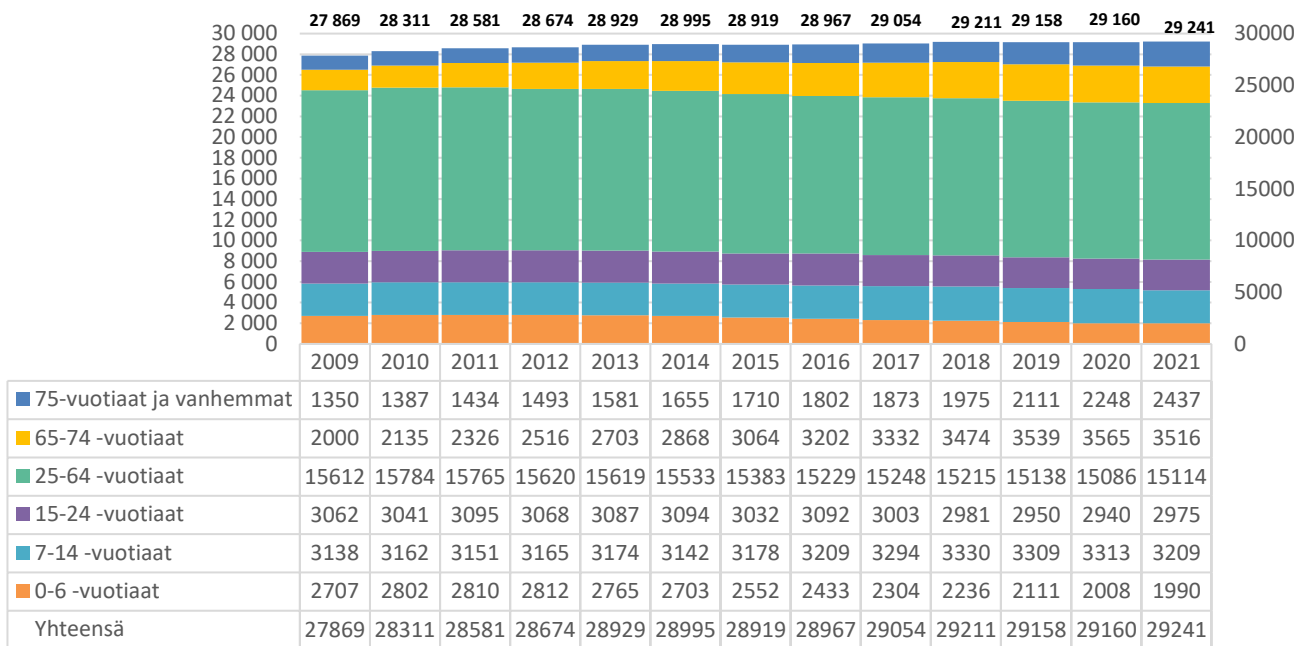
Uudenmaan elinkeinoelämän tilanne on huomattavasti parempi verrattuna vuotta aikaisempaan, mutta ei kuitenkaan pandemiaa edeltävää aikaa parempi. Koronakriisi iski erityisen kovaa juuri Uudellamaalla korostuvaan palvelualaan. Uusimaa on pääkaupunkiseutuna sekä yrityselämän ja valtionhallinnon keskittymänä aluetaloudellisesti hyvässä asemassa. Uudenmaan elinkeinoelämä on monipuolista ja alueen keskimääräinen koulutustaso on korkea. Uudenmaan bruttokansantuote per asukas on lähes kolmanneksen koko maan lukema korkeampi. Näkymät ovat erittäin positiiviset, tosin osaavan työvoiman puute uhkaa hidastaa kasvua huomattavasti tulevaisuudessa.

YLEINEN KEHITYS

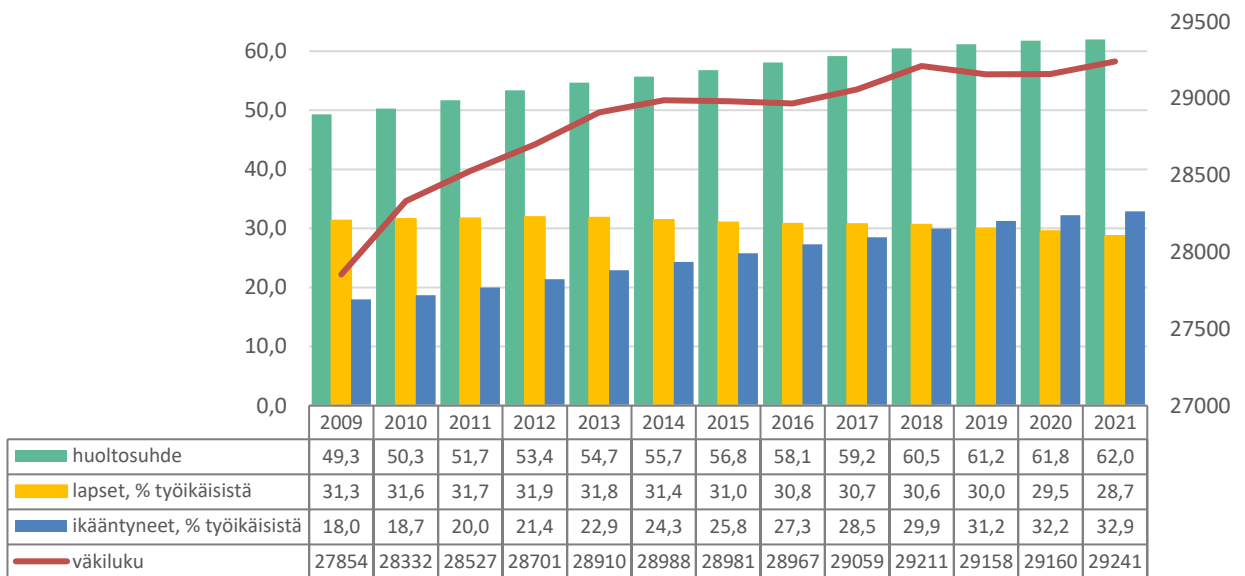
3.3.1 Väestö

Asukasluku joulukuussa 2021 oli 29 241 henkilöä. Vihdin kunnan asukasluku 31.12.2020 oli 29 160. Kasvua vuodessa on ollut 81 henkilöä. Tilastokeskus vahvistaa 31.3.2022 tarkistetun väestörakenteen ja asukasluvun 31.12.2021. Vihdin asukasmäärä kasvoi vuoteen 2010 saakka keskimäärin kahden prosentin vuosivauhtia. Tämän jälkeen kasvu on hiipunut. Strategian mukainen kasvutavoite vuosille 2018-2021 on vuosittain 1 %. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suurin kasvava ikäryhmä Vihdissä on yli 65-vuotiaiden osuus.

Kuva 7: Väestön kehitys ikäryhmittäin 2009 - 2021. Lähde: Tilastokeskus

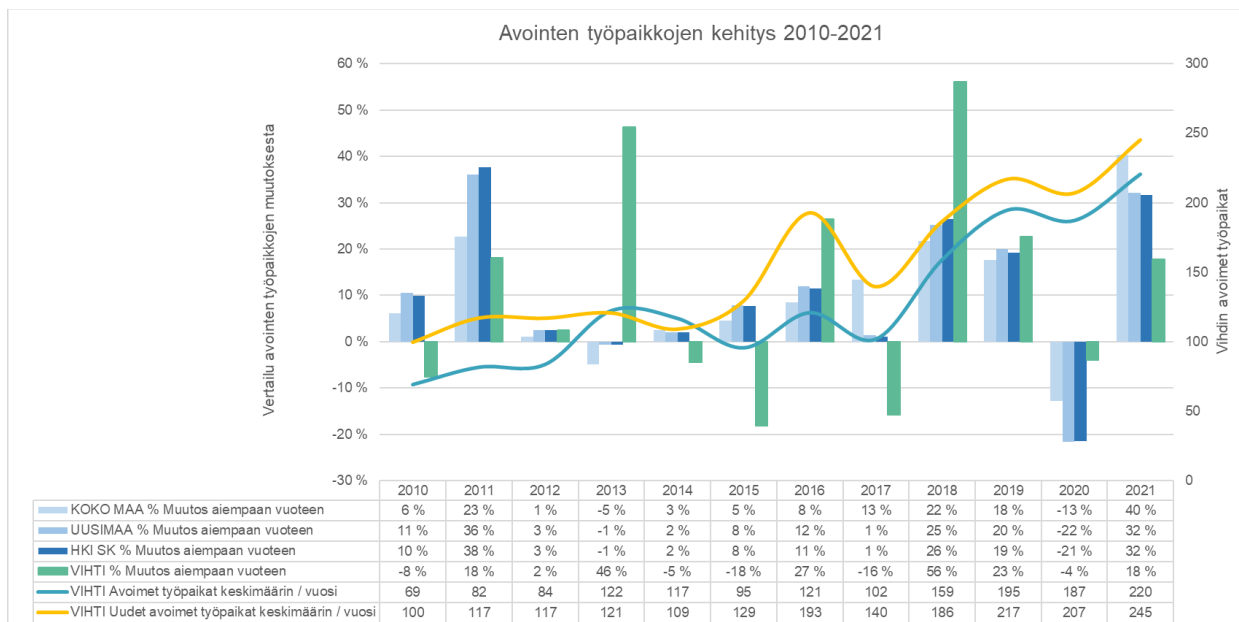
Kuva 8 : Väestöllinen huoltosuhte (0 - 14 vuotiaiden ja yli 65 vuotiaiden lukumäärä sataa 15 - 64 vuotiasta kohti) 2009–2020 ja ennuste 2021 Lähde: Tilastokeskus

3.3.2 Työpaikat ja työllisyys

Työpaikkojen kehittyminen

Vihdissä työpaikkoja on Tilastokeskuksen vuoden 2019 tietojen mukaan 8 141 (8 301 v. 2018), joista palvelu-aloilla 70,4% (71,1 %/2018), jalostuksessa 24,8% (24,8%/2018) ja alkutuotannossa 2,5 % (2,8%/2018). Työpaikkaomavaraisuus eli kunnassa sijaitsevien työpaikkojen suhde kunnassa asuvien työllisten määrään on 60,6% (61,6%/2018) ja työllisyysaste 78,1% (78,1%/2018). (Lähde: Tilastokeskus)

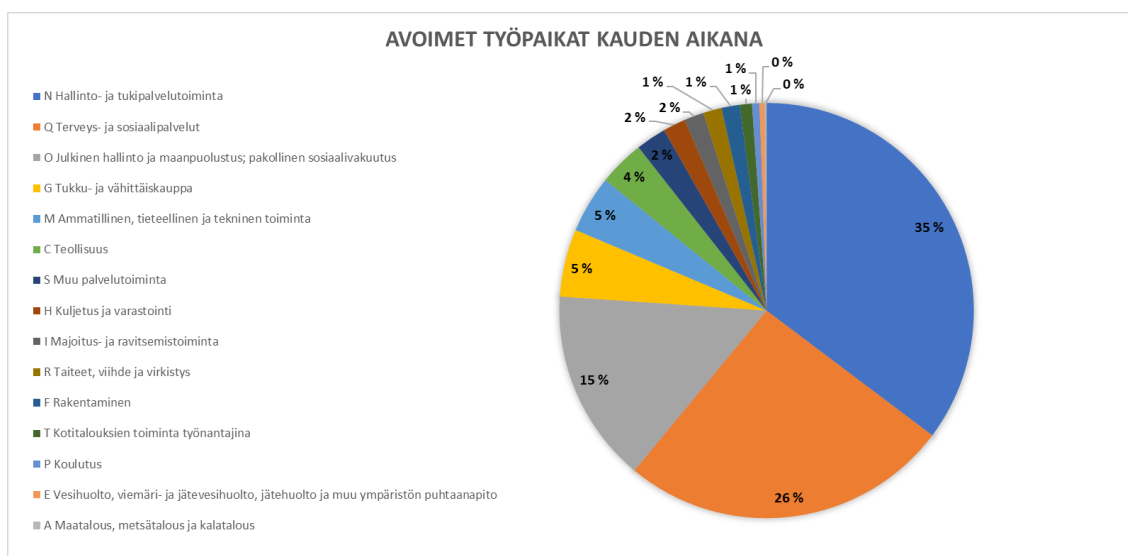
Avoimia työpaikkoja Vihdissä vuoden 2021 aikana on keskimäärin ollut 220 työpaikkaa kuukaudessa, joka on 18 % suurempi kuin vuoden 2019 keskiarvo, 187 työpaikkaa. Avoimien työpaikkojen määrä on ollut pääasiallisesti nousussa viime vuodet. Viimeisen 10 vuoden aikana Vihti erottuu hieman ilmoitettujen työpaikkojen muutosprosentissa vertailualueiden kehityksestä.

(Huomioitavaa: TEM Työnvälitystietojen avoimet työpaikat on laskettu kuun viimeisenä päivänä. Uudet avoimet työpaikat taas ovat koko kuukauden ajalta.)

Kuva 9: Avoimet ja uudet avoimet työpaikat sekä muutosprosentti vertailualueilla

Avoimia ja uusia avoimia työpaikkoja on ilmoitettu eniten hallinto- ja tukipalvelutoimintaan (*työnvälitystoiminta, työvoiman vuokraus ja muut henkilöstön hankintapalvelut*), sosiaali- ja terveysalalle, julkishallinnon työtehtäviin, mutta myös vähittäiskauppaan, liikkeenjohdon tehtäviin sekä teollisuuden kemikaali- ja metallituotteiden valmistukseen, että laitteiden korjaukseen.

Kuva 10: Ilmoitettut avoimet työpaikat %-osuus kokonaisuudesta Vihdissä vuonna 2021

Uusien avoimien työpaikkojen kehitys on ollut pääasiassa positiivista viimeisen 10 vuoden aikana. Alla olevassa taulukossa avoimien ja uusien työpaikkojen määrät vuosina 2019-2021.

TOIMIALAT 2021	Avoimet työpaikat kauden aikana keskimäärin			Uudet avoimet työpaikat kauden aikana keskimäärin		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	138	131	133	86	81	77
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	125	95	89	60	45	43
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	70	56	65	40	31	37
G Tukku- ja vähittäiskauppa	29	20	20	14	9	9
S Muu palvelutoiminta	21	9	13	12	3	5
C Teollisuus	14	13	10	6	5	4
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	9	6	8	4	2	2
F Rakentaminen	9	5	4	3	2	1
H Kuljetus ja varastointi	7	7	9	1	1	2
R Taiteet, viihde ja virkistys	7	5	9	3	2	4
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	6	17	21	2	9	12
P Koulutus	3	2	2	1	1	1
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	2	4	4	0	0	2
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	1	1	0	1	0	0
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	0	2	3	0	0	0

Taulukko 5: Ilmoitetut avoimet ja uudet avoimet työpaikat Vihdissä vuonna 2021

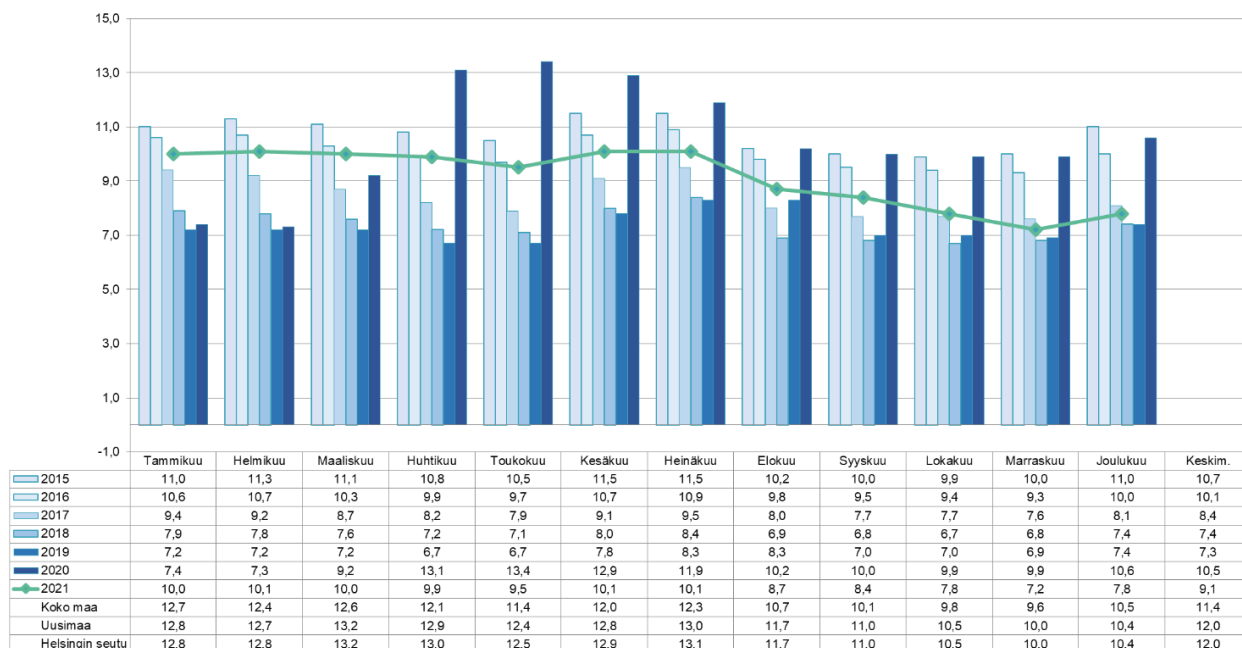
(Lähde: TEM Työnvälitystieto)

Työllisyyden kehittyminen

Työvoimaa kunnassa oli joulukuussa 14 499 henkilöä (14 563 hlöä v.2020), joista työttömänä työnhakijana 1 132 henkilöä (1 542 hlöä v. 2020). Työvoiman määrä laski vuoden aikana 0,4% ja työttömien määrä 27%. Työttömyysaste oli joulukuussa 7,8%, joka oli noin 4 prosenttia alempi kuin Helsingin seutukunnassa, Uudellamaalla ja koko Suomessa.

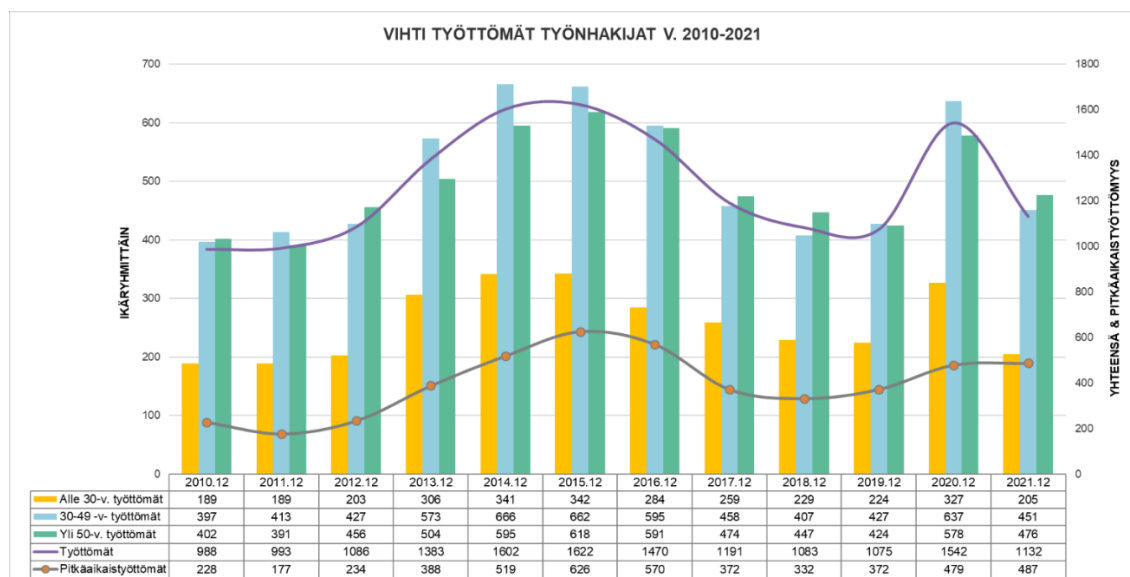
Vihdissä työttömistä työnhakijoista pitkäaikaistyöttömiä joulukuussa 487 henkilöä (479) ja nuoria alle 30-vuotiaita 205 henkilöä (327). Työttömyys on yleisesti laskusuunnassa kaikissa kohderyhmissä kuitenkin pitkäaikaistyöttömien ja yli 50-vuotiaiden työnhakijoiden määrä laskee muita hitaammin.

Vihdin työttömyysaste kuukausittain vuodesta 2015 alkaen

Kuva 11: Työttömyysaste Vihti, Helsingin seutu, Uusimaa ja koko maa v. 2015-2021

(Lähde: TEM Työnvälitystieto)

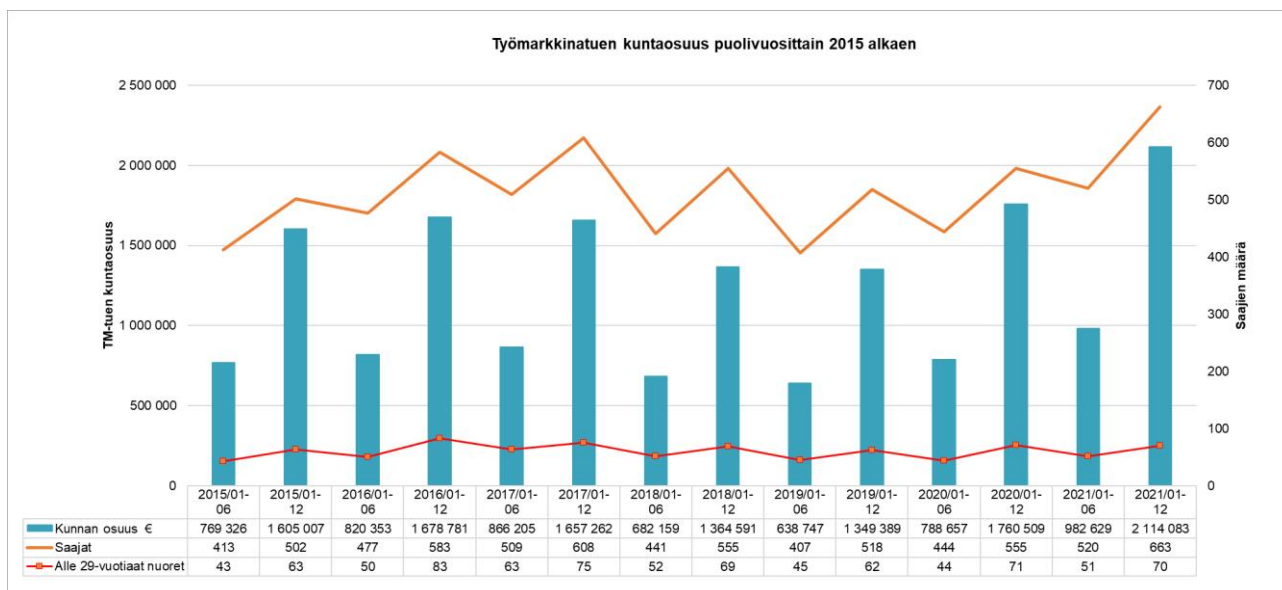
Kuva 12: Vihtiläiset työttömät työnhakijat joulukuun lopussa v. 2010 alkaen (TEM)

Työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset

Työttömän työnhakijan toimeentulona voi olla ansiosidonnainen tai peruspäiväraha, Kelan työmarkkinatuki sekä työttömyyden pitkittyessä työmarkkinatuki, josta kunta maksaa 50- tai 70-prosenttia. Työmarkkinatukea on tällöin maksettu vähintään 300 päivää.

Vihtiläisiä työmarkkinatukea vähintään 300 päivää saaneita vuonna 2021 oli yhteensä 663 henkilöä (520 v.2020), joista nuoria 17-29 vuotiaita oli 70 henkilöä (71).

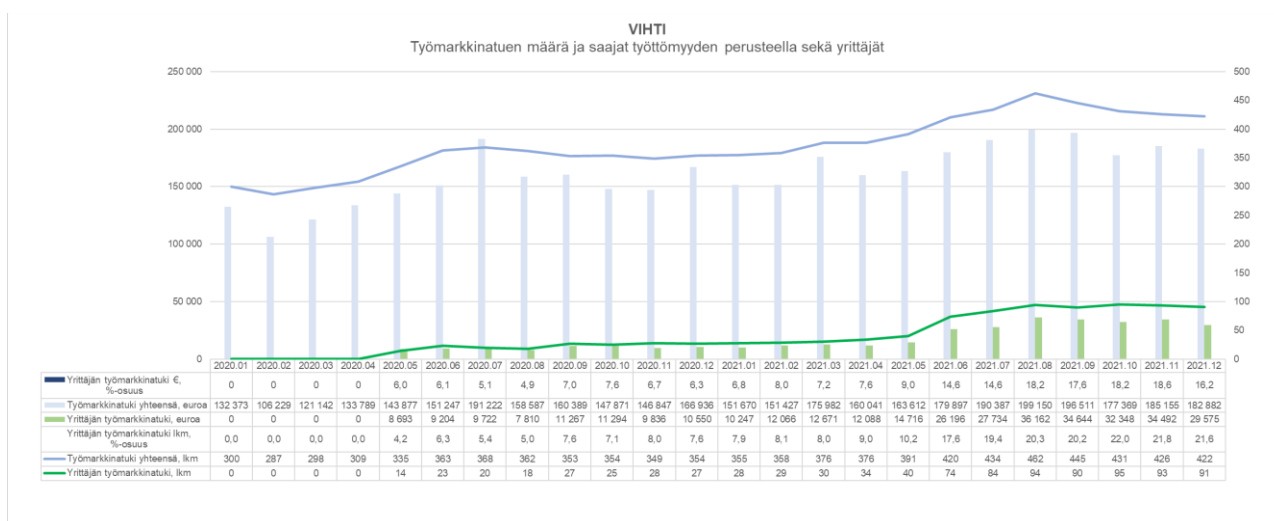
Työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi +20% vuoden aikana 2,11M€:n.

Kuva 13: Työmarkkinatuen kuntaosuus ja saajat v. 2015 – 2021 (Kelasto)

(Lähde: KELASTO)

Yrittäjät ovat voineet hakea työttömyysturvaa koronapandemian aikana toukokuusta 2020 alkaen. Työmarkkinatuen kuntaosuutta saavien määrä on kolminkertaistunut vuoden 2021 aikana, kattaen kuitenkin vain joulukuussa noin 22 prosenttia kaikista saajista. Kustannusten kasvu on jäänyt joulukuussa noin 16 prosenttiin kokonaiskustannuksista.

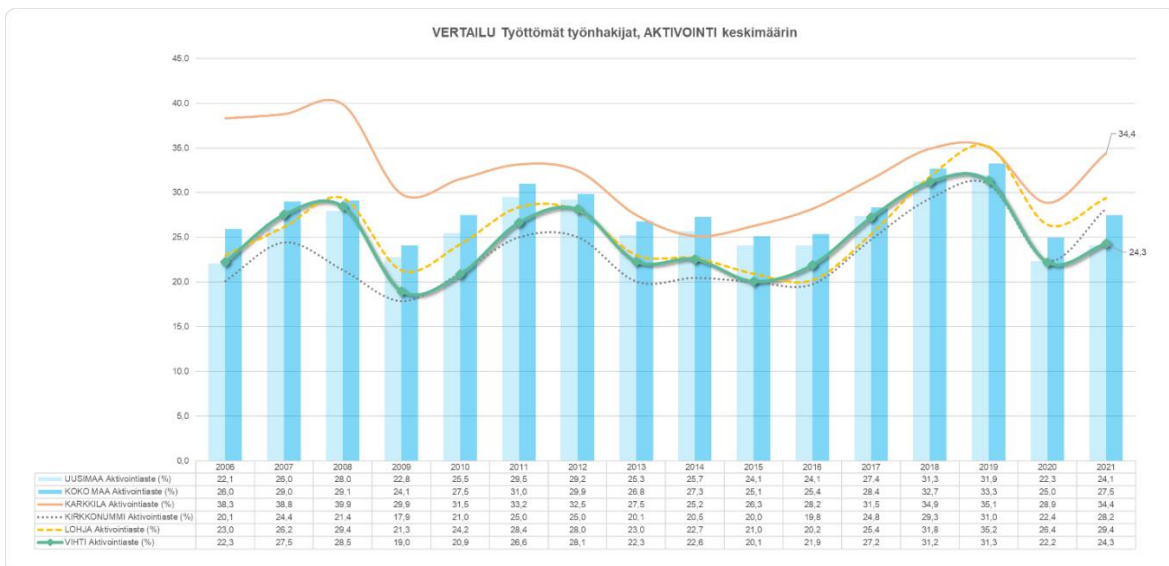

Kuva 14: Työmarkkinatuen kuntaosuus ja saajat koronapandemian aikana (KELA)

Työttömien aktivointi ja koronan vaikutukset työllisyyteen sekä työmarkkinatuen kuntaosuuteen

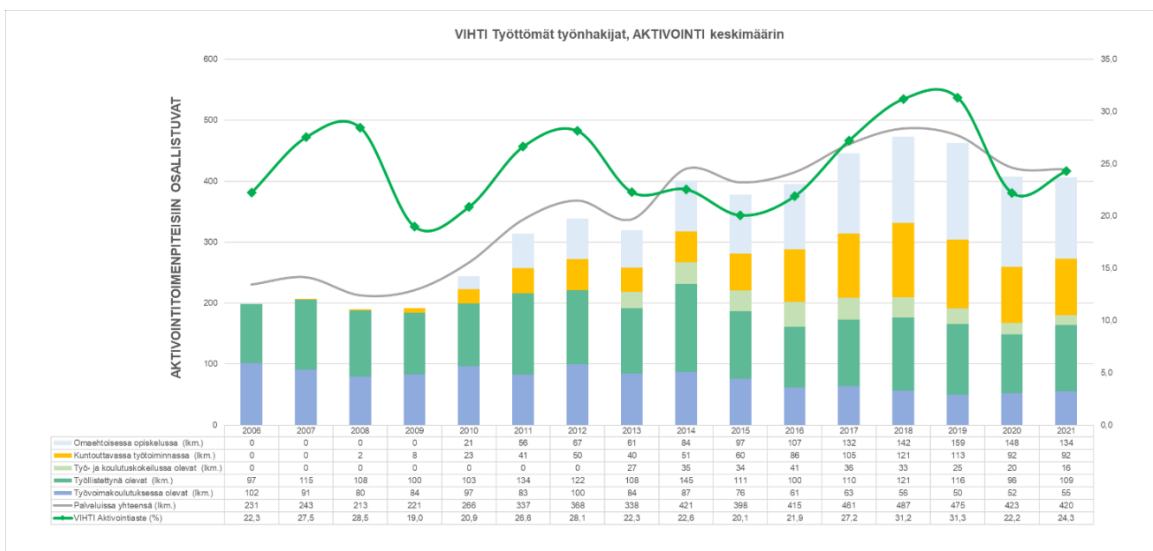
Tilastokeskuksen ylläpitämä aktivointiaste kertoo TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työttömien työnhakijoiden ja TE-hallinnon palveluissa olevien summasta laskentapäivänä.

Koronan aikaisessa työttömien aktivoinnissa työllistymistä edistäviin palveluihin on Vihdin alueella jääty vertailu kuntia ja koko maan keskiarvosta jälkeen, mutta on hieman Uudenmaan keskiarvoa parempi.

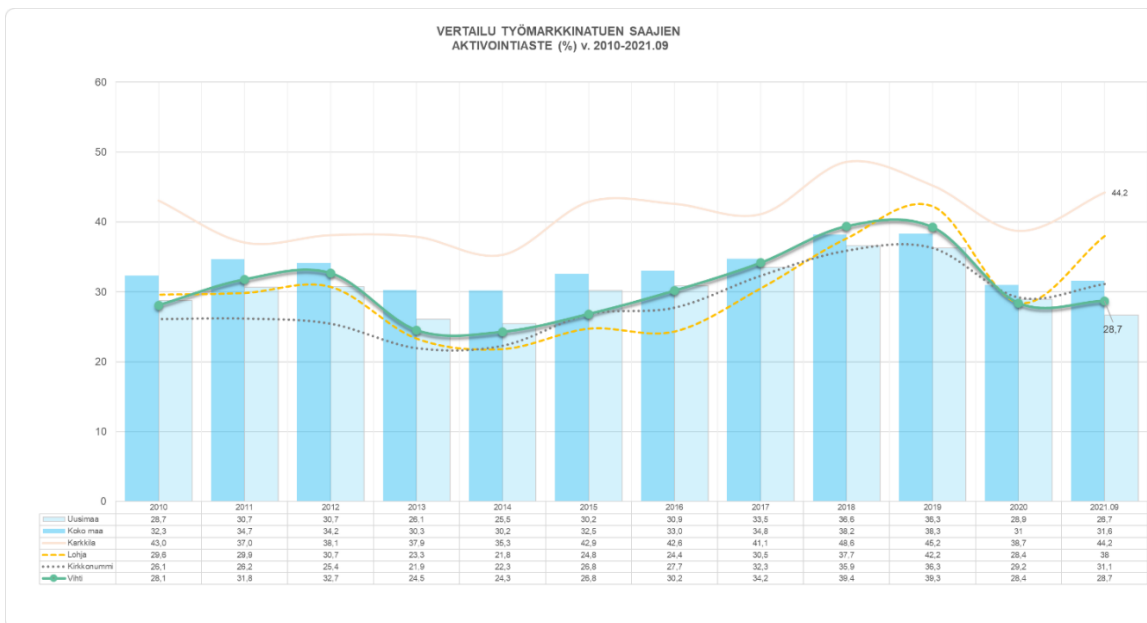
Kuva 15: Työttömien työnhakijoiden aktivointiasteen vertailu (Tilastokeskus)

Aktivointitoimenpiteissä palveluihin osallistuvien määrä on ollut laskussa vuodesta 2018 lähtien. Vihtiläisten työttömien työnhakijoiden työllistäminen on ollut nousussa.

Kuva 16: Vihtiläisten työttömien aktivointitoimenpiteet keskimääräisesti (Tilastokeskus)

Työmarkkinatuen saajien osalta aktivointiastetta tilastoidaan KELA:n toimesta ja kertoo aktivoinnista työllistymistä edistäviin palveluihin. Aktivoinnissa on Vihtin alueella jääty jälkeen myös tm-tuen saajien osalta.

Kuva 17: Työmarkkinatukea saavien aktivointiasteen vertailu (Kelasto)

Koronapandemian vaikutukset työttömien työnhakijoiden määrään vuoden 2021 aikana eivät ole tilastojen perusteella kovin merkittävät. Työttömyysaste on ollut korkea n. 10% alkuvuonna, mutta laskenut kesän jälkeen nopeasti. Lomautettujen määrä on laskenut tammikuusta -53% (300 → 142) ja muun muassa työllistettyjen määrä kasvanut 31% (91 → 119). Pitkäaikaistyöttömien määrän hidas lasku näkyy työmarkkinatuen kuntaosuuskustannuksissa ja saajien määrässä. Epätavallisen tilanteen vuoksi ennustaminen on ollut vaikeaa ja työmarkkinatuen kuntaosuusrahoitusta jouduttiin lisäämään 0,6M€:lla. Saajien määrä kasvoi vuoden aikana 19% (555 → 663).

Työllistäminen

Työllisyyspalvelut tuottavat työllistymistä edistäviä palveluita vihtiläisille alle 29 -vuotiaille nuorille ja kaikille työmarkkinatukea vähintään 300 päivää saaneille kuntalaisille kuntoututtavan työtoiminnan, työkokeilun ja palkkatukityöllistämisen muodossa. Lisäksi palkkatukityöllistämällä toteutetaan lakisääteistä veloitetta työllistää 57-59 vuotta täyttänyt työtön työnhakija 6 kuukauden määräajaksi. Yrityksille ja yhdistyksille on tarjolla työllistämiskannustimia työmarkkinatuen saajien työllistämiseen.

Palveluiden tarkoituksena on rajoittaa työmarkkinatukikustannuksien nousua ja tarjota kohderyhmän työttömille työnhakijoille mahdollisuutta palata työelämään tai hakeutua koulutukseen työkokemuksen, työvalmennuksen ja rutiinien tuoman itseluottamuksen sekä tulevaisuuden näkymien kehittymisen avulla.

Työllistämistoimilla pyritään yksilö- ja ryhmätoimintana edistää hyvinvointia ja toimintakykyä, jolla on koettu olevan yhteys työllistymismahdollisuuksien parantumiseen. Työllistämistoimien kohdistamisella työmarkkinatukea vähintään 300 päivää saajiin hillitään kunnalle kohdistuvia kustannuksia.

Työllistämistä edistäviä palveluja tuotetaan kunnan omana palveluna Nuorten Työpajalla, Remonttipartiossa ja Kierrätyskeskuksessa sekä perusturvakuntayhtymä Karviaisen Werstas-pajalla. Veloitetyöllistäminen järjestetään Henkilöstöpalvelujen kautta.

Koronan vuoksi toimintayksiköiden sulkeminen ulkopuolisilta on siirtänyt Vihdin Työvoimalan työllistämissuunnitelmia 4-5 kuukaudella. Alkuvuodesta suunniteltuja työkokeiluja/palkkatukityöllistämistä jouduttiin siirtämään toukokuun puolelle.

Asiakkaita Vihdin Työllisyyspalveluissa vuonna 2021 on ollut yhteensä arviolta 102 henkilöä (106 v.2020). Työvoimalan palveluihin on osallistunut yhteensä 80 (76 v. 2020) eri henkilöä, joista palkkatuetussa määräaikaaisessa työsuhteessa on ollut 45 henkilöä (38), työkokeilussa 26 henkilöä (40) ja kuntouttavassa työtoiminnassa 24 henkilöä (12).

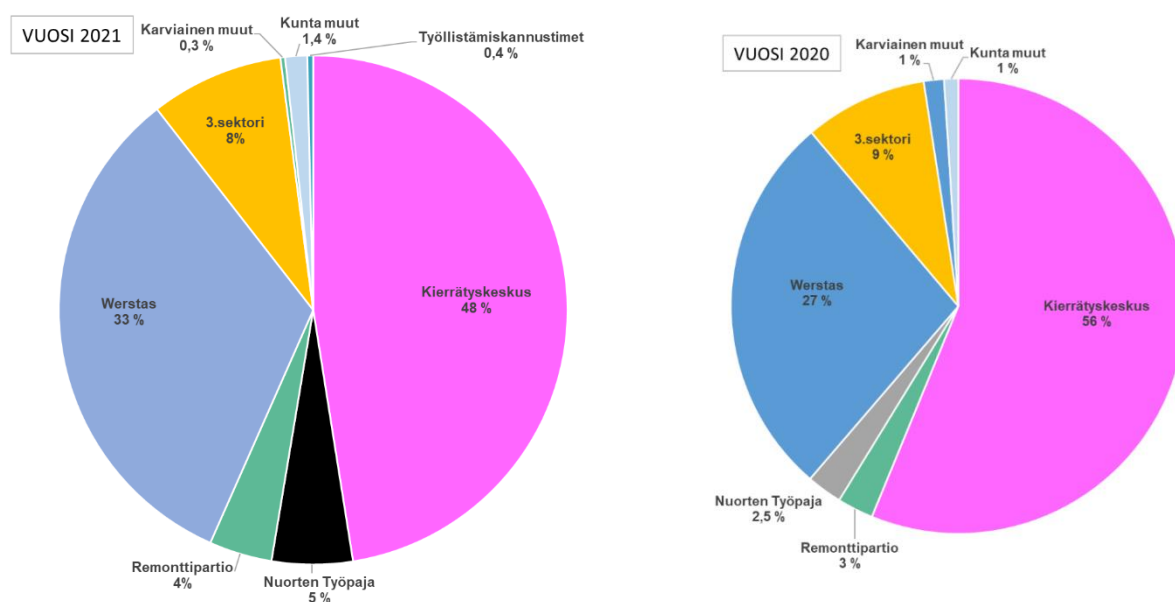
Nuorten Työpajalla oli kirjoilla yhteensä 29 nuorta (27 v. 2020).

Remonttipartiossa on työkokeilijoita ja kuntouttavassa työkokeilussa olevia ollut noin 12 henkilöä (12). Velvoitettyöllistettyjä on ollut yhteensä 10 henkilöä (18).

Työllistämismäärärahoja palkkatukityöllistämiseen Kierrätyskeskuksessa käytettiin noin 86 %.

Kunnan ja Karviaisen työllistämistoimilla on työmarkkinatuen kuntaosuuksia hillitty vuonna 2021 yhteensä noin 1 025 287 euroa (1 083 000€ v.2020), säästökuukausia yhteensä 2 375 (2 487 v.2020).

Palveluohjauksen haasteet näkyvät etenkin Kierrätyskeskuksen säästökuukausien kertymässä kuten myös 3. sektorilla. Werstas, Remonttipartio ja Nuorten Työpaja ovat kasvattaneet työllistämistulostaan työmarkkinatuen saajien osalta. Työllistämiskannustimien avulla vihtiläisten pitkään työtä vailla olleiden työllistäminen käynnistyi yhdistyksissä loppuvuodesta, joka kattaa kokonaiskustannussäästöistä 0,4%.

Kuva 18: Kuntouttavan työtoiminnan, työkokeilun ja palkkatukityön seurannan perusteella tehty arvio työmarkkinatuen kuntaosuuden teoreettisista säästöistä toimintayksiköittäin.

3.3.3 Elinkeinoelämä

Elinkeinoasioiden kehittyminen

Vihdin elinkeinoelämässä ei tapahtunut alkuvuoden 2021 aikana merkittäviä muutoksia. Yritykset sopeutuivat elämään kukin tavallaan koronasta aiheutuvien seurausten kanssa. Isot päivittäistavara-kaupat laajensivat aukioloaikojaan asiakasvirtojen tasaamiseksi, pienemmissä liikkeissä noudatettiin ohjeistusten mukaisia turvatoimia. Tuotannollisissa yrityksissä järjesteltiin työvuoroja kohtaamisten vähentämiseksi ja rajoitettiin ulkopuolisten vierailuja.

Monessa yrityksessä on liiketoiminta kasvanut viime vuoteen verrattuna. Kevään aikana työttömyys ja erityisesti lomautusten määrä on laskenut. Kiihtynyt kasvu on aiheuttanut monessa yrityksessä uusia haasteita

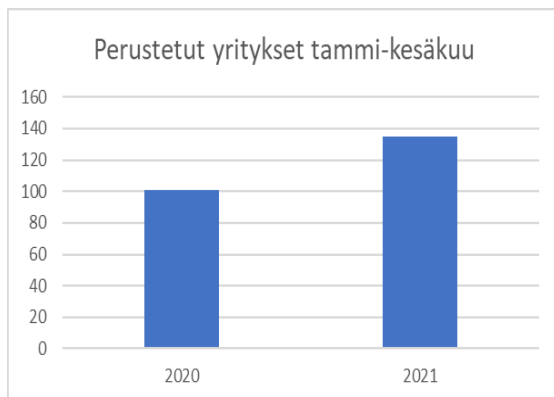
johtuen materiaalien hintojen noususta ja esimerkiksi komponenttien saatavuusvaikeuksista. Parantuneet suhdannenäkymät ovat lisänneet halukkuutta myös toimitilainvestointeihin.

Vihdissäkin koronasta johtuvat haitat ovat kohdistuneet eniten ravintola- ja matkailutoimintaan. Ulkomaisia matkailijoita ei Suomeen ole päässyt, yritystapahtumia on rajoittaneet kokoontumisrajoitukset ja ravintola-toimintaa aukiolorajoitukset. Ns. kivijalkakauppoja uhkaa koronaa enemmän verkkokauppa. Nummelassa tilanne on säilynyt vielä kohtalaisena, mutta Vihdin kirkonkylässä lukuisat tyhjiksi jääneet toimitilat eivät ole täyttyneet uusilla tulijoilla.

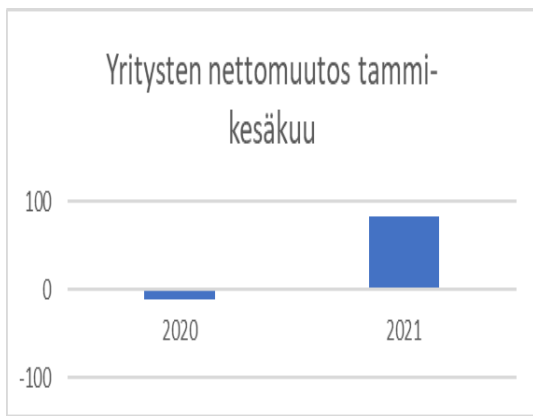
Uusien yritysten perustanta oli alkuvuonna 2021 poikkeuksellisen vilkasta. Uusia yrityksiä perustettiin kaikkiaan 135. Vastaavaan aikaan toimintansa lopetti vain 53 yritystä, joten yritysten nettomäärä kasvoi merkittävästi. Konkurssiin hakeutui alkuvuoden aikana vain muutama yritys, joten ennalta pelättyä konkurssiaaltoa ei tapahtunut väliaikaisen konkurssisuojaan päättymisen jälkeen.

Kuva 19: Lakanneet yritykset tammi - kesäkuu 2020 – 2021

Kuva 20: Perustetut yritykset tammi - kesäkuu 2020 - 2021

Kuva 21: Yritysten nettomuutos tammi - kesäkuu 2020 - 2021

3.3.4 Olennaiset muutokset Vihdin kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2016 oli eräänlainen käännekohta 2010-luvulla, kun Vihdin kunta teki lähes 7 miljoonan euron ylijäämällä tuloksella parhaimman tuloksen yhdeksään vuoteen ja kolmanneksi parhaimman tuloksen 2000 – luvulla. Vahvan tuloksen taustalla oli valtion veroluonteisen rahoituksen kasvaminen, kunnan toimintakulujen maltillinen kehitys sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kertaluontoiset palautukset. Positiivinen kehitys jatkui myös vuonna 2017, kun kunta teki 5,1 miljoonaa euroa ylijäämällisen tuloksen. Vuonna 2017 tilikauden tulosta paransivat toimintakulujen odotuksia maltillisempi kehitys ja odotuksia suuremmat verotilitykset. Vuoden 2018 tilinpäätös oli alijäämäinen noin 5,1 miljoonaa euroa ja tähän vaikutti verotilityksien heikentyminen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksien kasvu.

Vuoden 2019 talousarvio oli alijäämäinen noin 1,5 miljoonaa euroa ja vuoden 2019 tilinpäätös toteutui lopulta noin 10,3 miljoonaa euroa alijäämällisenä. Vuoden 2019 tulokseen vaikutti toimintakatteiden heikkeneminen (sote-menojen kasvu, henkilöstökulujen kasvu johtuen työmarkkinaratkaisista ja lomarahavähennyksen poistumisen johdosta), poistojen kasvu ja alaskirjaukset, verotulojen ja valtionosuuksien (ns. kertaerä selittää kasvua) nousu. Vuoden 2019 osalta verorahoituserät kohensivat tilannetta niin, että vuosikate väheni edelleen 4,84 miljoonaa euroa, mutta ei kuitenkaan samassa suhteessa kuin toimintakate heikkeni.

Vuoden 2020 tilikautta haastoi niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti COVID-19 epidemia. Talouden näkökulmasta vuoden 2020 tilinpäätöksen tulos olisi ollut ilman valtion kertaluontoisia korona-avustuksia (9,5 miljoonaa euroa) ja harkinnanvaraista valtionosuutta (2,0 milj.) noin 6,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Korona-avustukset kompensoivat aiheutuneita kustannuksia ja talous oli 3,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Positiivisiin tilikauden tuloksiin vaikuttavat kunnan taloutta tukevat VIHTA-toimenpiteet. Vuoden 2020 tilikauden tulokseen vaikuttivat myös 3,7 miljoonan euron varaukset uuteen raiderahastoon sekä kunnan tekemät 1,6 miljoonan euron alaskirjaukset. Investointimenot lähes puolittuivat edellisvuodesta ja olivat tilinpäätös-vuonna noin 9,6 miljoonaa euroa

Vuoden 2021 alkuperäinen talousarvio oli merkitty 3,1 milj. euroa alijäämälliseksi. Tilikausi kääntyi lopulta 2,4 milj. euroa ylijäämälliseksi. Vuotta 2021 leimasi COVID-19 epidemia ja sen vaikutukset sosiaali- ja terveyspalveluiden menojen kasvuun. Valtio lupasi korvata koronasta aiheutuneet sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset koskien rokotuksia, testaamista ja suojaamista. Päätös kustannusten täysmääräisyydestä selvisi syyskuussa. Vihdin kunta delegoi korvausten haun Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle kunnanhallituksen kokouksessa 25.12.2021 § 292. Tammi-elokuun osalta koronakorvaukset olivat haettavissa 12.11.2021 mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriö korvasi

Karviaiselle koronakustannuksia kyseiseltä ajanjaksolta 4,7 milj. euroa, joka maksettiin joulukuussa. Syys-joulukuun koronakorvaukset ovat haettavissa 31.1.2022 mennessä ja päätös korvauksista saadaan maaliskuussa 2022. Korona-avustukset vähensivät Karviaisen muutetun talousarvion määrärahatarvetta kuten myös HUS:n erikoisairaanhoidon määrärahatarvetta. Positiivista tulosta edes auttoi myös verotulojen ennakoitua parempi kehitys johtuen talouden elpymisestä, joka näkyi kunnallisverojen sekä yhteisöverojen parempana kehityksenä. Verotulot kehittyivät 7,8 milj. euroa paremmin mitä alkuperäisessä talousarviossa oli ennakoitu ja edelliseen tilikauteen verrattuna verotulot kasvoivat yhteensä 8 milj. euroa.

Valtionosuudet laskivat vuoteen 2020 verrattuna noin 7,5 miljoonaa euroa. Laskua selittää, että viime vuoden valtionosuudet kasvoivat poikkeuksellisesti 15,7 miljoonalla eurolla johtuen valtion antamista koronatuista (9,5 milj. euroa) ja harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksesta (2 milj. euroa). Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden osalta tapahtui muutoksia syksyllä johtuen KOSKI-tietojärjestelmän tietovirheistä, joka muutti kuntien OKM:n valtionosuutta. Vihdissä valtionosuus laski tämän johdosta noin 0,3 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat noin 344 000 euroa talousarvioon nähden parempana. Tätä selittävät vuoden 2020 lopussa tehdyt lainojen uudelleen järjestelyt, korkojen pienentymisen hyödyt sekä muutoin osingot ja antolainakorot. Osana VIHTA-toimia kunnan tytäryhtiöistä nostettiin kertaluonteisesti korkeampaa osinkoa yhteensä 260 000 euroa.

Suunnitelmanmukaiset poistot jäivät alkuperäisestä talousarviosta noin 1,3 milj. euroa, joka johtuu, ettei kaikkia investointiosan suunniteltuja valmistuvia investointeja saatu valmiiksi tilikauden 2021 aikana. Talousarvionmuutoksena suunnitelmallisten poistojen osuutta alennettiin 1 miljoonalla eurolla, jolloin poistot jäivät noin 300 000 euroa alle muutetun talousarvion.

Tilikauden tuloksesta, 6 403 419 euroa, ehdotetaan tehtävän poistoeron muutos +189 199 euroa sekä 3 750 000 euron investointivaraukset.

Vihdin toimielin- ja tulosalue rakenteessa tapahtui muutoksia, jotka astuivat voimaan 1.8.2021 lukien. Kunnanvaltuusto 21.09.2020 § 49 päätti toimielinperiaatteista, että lautakuntamalli rakentuu sivistyslautakunnan (korvaten lasten ja nuorten lautakunta), hyvinvointilautakunta (korvaten kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta) ja elinvoimalautakunta (korvaten kaavoitus- ja tekninen lautakunta). Ympäristölautakunta ja lakisääteiset tarkastus- ja vaalilautakunta pysyivät koskemattomina. Kunnanvaltuustossa 1.6.2021 § 34 vahvistettiin tulosalueiden määrittäminen toimielinorganisaatiomuutoksen seurauksena. Tulosalue ja toimielin muutokset on kuvattu graafisesti tilinpäätöksen luvussa 1 kappaleessa 2. Vihdin kunnan hallinto kohdasta 2.1 alkaen.

Lautakuntien raporttoimia olennaisia muutoksia toiminnassa

Vuotta 2021 leimasi koronapandemia ja sen aiheuttamat poikkeukselliset opetusjärjestelyt perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa, jotka vaikuttivat toiminnassa ja toivat lisäkustannuksia vuonna 2021. Yläkoulut olivat etäopetuksessa 10.3.-11.4.2021 ja lukio 1.3. – 11.4.2021. Opetuspalveluissa jouduttiin hankkimaan sijaisia normaalia enemmän, sillä terveysturvallisen opetuksen mahdollistamiseksi mitään ryhmiä ei voitu yhdistää opettajan ollessa pois. Covid 19- pandemian jälkihoitoon on saatu hankerahaa perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Hankerahalla on lisätty oppilaille annettavaa tukiopetusta ja palkattu lisää aikuisia (koulunkäynnin ohjaajia ja resurssiopettajia). Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021. Sen myötä oppivelvollisuus laajeni ja toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Vuoden 2021 aikana Vihdin kunta perusti kuntaan kuntatasoisen opiskeluohjauksen ohjausryhmän, joka vastaa lakisääteisesti sille asetetuista tehtävistä. Ryhmän tehtävät ovat olleet aiemmin osa koko Karviaisen alueen Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän toimintaa. Järjestäytymällä uudestaan on pystytty takaamaan paremmin lakisääteisten tehtävien toteuttaminen.

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista muuttui 1.8.2021 alkaen. Lain myötä nollamaksuluokan tuloraja nousi ja kaikkien maksuluokkien varhaiskasvatusmaksut alenivat. Varhaiskasvatuksessa alkoi elokuussa 2021 kaksivuotinen esiopetuskokeilu kuudessa eri päiväkodissa, joka vaikutti tähän osallistuvien lasten asiakasmaksuissa alentumista, koska esiopetus on maksutonta neljä tuntia päivässä. Näistä johtuen asiakasmaksuista saatiin tuottoja noin 200 000 euroa vähemmän kuin oli budjetoitu. Yksityisistä päiväkodeista Touhulan yksikkö lopetti toimintansa 31.7.2021 ja Vihdin alueella toimii tämän jälkeen neljä yksityistä päiväkotia. Varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen oli keskeisenä teemana vuoden 2021 toiminnassa. Työhyvinvoinnin eteen on vuosien aikana tehty erilaisia toimia, kuitenkin työhyvinvointi lähtee työyksikköjen omasta työskentelystä ja jokaisen työntekijän omasta panostuksesta työhyvinvoinnin ja samalla oman hyvinvoinnin eteen. Varhaiskasvatuksessa lasten määrän väheneminen näkyy seuraavan vuoden ajan, kun isot ikäluokat siirtyvät kouluun ja tilalle tulee pienempi ikäluokka. Vaikka lapsimäärä on vähentynyt, varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut.

Vihdin kunta valittiin keväällä 2021 mukaan UNICEF Lapsiystävällinen kunta –kehittämistyöhön. Ohjatun ja systemaattisen kehittämistyön avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen vihtiläisen lapsen arjessa. Virallinen Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö alkoi UNICEF:n järjestämällä koordinaatioryhmän koulutuksella 9/2021.

Palman purku siirtyi vuodelle 2022, johon tilapalveluissa oli varauduttu 900 000 eurolla. Palman purun siirtyminen näkyi myös kulttuuripuolen toiminnassa, kun purkutiloihin ja alueelle järjestettiin katutaidenäyttely Palma Art, joka sai positiivista näkyvyyttä niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti.

Koronapandemia on vaikuttanut kirjaston toimintaan esimerkiksi vähentyneiden myöhästymismaksujen ja myyntituottojen, mutta kevästä 2021 kirjastot ovat hiljalleen avautuneet laajempaan käyttöön, ja fyysisten kirjastotilojen käyttötarve on ollut ilmeistä. Museotoiminnassa näyttelyt ja peruuntuneet tapahtumat ovat romahduttaneet kävijämäärän viime vuoden tasolle.

Liikuntapalveluiden toiminnan toteutumista vaikeutti erityisen paljon edelleen jatkunut koronapandemia ja sen aiheuttamat sulut, sekä rajoitukset. Uimahalli päästiin avaamaan rajoitetusti toukokuun alussa, kuntosali vasta kesäkuussa. Aikuisten harrastetoiminta oli katkolla koko kevään, lasten ja nuorten harrastustoiminta käynnistettiin supistetusti helmikuussa ja koululaisten uimaopetus maalikuussa. Loppuvuodesta 2021 toimintaa jouduttiin ensin rajoittamaan ja lopulta kokonaan keskeyttämään, jolloin kaikki toiminta lopetettiin ja uimahalli suljettiin.

Tilapalveluissa saatiin keväällä päätökseen Etelä-Nummellan koulu- ja päiväkotihankkeen kilpailutus. Päätös hankkeen käynnistämisestä tehtiin valtuustossa 29.3.2021. Hanke on kunnan ensimmäinen elinkaarimallilla toteutettava rakennuskokonaisuus. Työt käynnistyivät sopimusten allekirjoituksen jälkeen kesäkuussa.

Ateriapalveluissa vaikuttivat oppilasravintoloiden välipalakiroskien kiinnioleminen (korona) ja päiväkotilasten aterioiden tilausmäärän putoaminen. Puhdistuspalveluissa siivousneliömäärät vähenivät puhdistuspalvelusopimusten päättymisten takia kesällä.

Vihdin kunnanvaltuusto päätti kesäkuussa 2021, että Vihdin Vesi edistää ratkaisua, jossa Kirkonkylän puhdistamo uudistetaan ja Etelä-Nummelaan rakennetaan uusi puhdistamo, josta käsitellyt vedet puretaan Ri-subackajokeen. Mikäli tälle vaihtoehdolle ei saada tarvittavia ympäristölupia, edistetään ratkaisua siirtoviemäriin toteuttamiseksi Espoon Blominmäen puhdistamoon. Vihdin Vesi toimitti päätöksen mukaisen suunnitelman jätevesien käsittelystä Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kesäkuussa. Syksyn 2021 aikana vesilaitos alkoi valmistella uuden Nummellan puhdistamon ympäristölupahakemusta sekä suunnitelmaa siitä, miten Kirkonkylän puhdistamo tulee jatkossa täyttämään ympärivuotisen ammoniumtypenpoiston vaatimuksen. Nummellan uuden puhdistamon ympäristölupahakemus jätetään keväällä 2022, kun tarvittavat esisuunnitelmat valmistuvat ja puhdistamon sijoituspaikka on varmistettu.

Keskusvaalilautakunnassa kuntavaalien siirto huhtikuulta kesäkuulle ja viikkoa pitempi ennakoäänestysaika muuttivat toiminnan järjestelyä ja toivat lisäkuluja. Lisäksi tammikuussa 2022 järjestettyjen aluevaalien toiminnan järjestelyt alkoivat jo vuoden 2021 lopulla. Kuntavaaleihin saatiin koronapandemian takia poikkeuksellisesti valtionkorvaus 31 090 euroa.

Kunnanhallituksen alaisen joukkoliikennepalveluissa joukkoliikenteen palvelulupausta muokattiin vuosille 2021-2023 matkustustilastojen, koronan aiheuttaman pandemiatilanteen sekä Vihta-ohjelman pohjalta. Su-pistusten vastapainoksi työmatkaliikennettä pääkaupunkiseudulle päätettiin kehittää uudella Vihti - Ota-lampi – Myyrmäki liityntäyhteydellä ja toimivaksi koettua Leppävaaran liityntälinjaa jatkettiin uuden kilpailu-tuksen kautta. Koronatilanne on aiheuttanut kuitenkin enenevässä määrin lisäostoja markkinaehtoisien liiken-teen lakkautuessa lyhyellä varoitusajalla.

Pandemian aiheuttaman työttömyyden lisääntymisen ja työttömyysjaksojen pitkittymisen johdosta työmark-kinatuen kustannukset nousivat merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Työllisyyspalveluissa työmark-kinatuen kuntaosuutta nostettiin 0,6 milj. eurolla talousarviomuutoksena kunnanvaltuuston kokouksessa 8.11 § 88.

Olennaisista tapahtumista tilikauden 2021 päättymisen jälkeen ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista tulee todeta seuraavaa:

Vuonna 2014 alkaneessa Itä-Ukrainan sodassa Venäjä käynnisti hyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta 2022, joka on kiristänyt maailmanpolitiikan ja Euroopan tilannetta. Vaikutuksia on talouskehitykseen ja kunnan osalta varauduttava ukrainalaisten pakolaisten tuloon.

Pohjolan Liikenne ilmoitti 1.2.2022 ja 9.3.2022 lopettavansa Länsi-Uudellamaalla linja-autoliikenteessä 3.6 alkaen. Tällä on merkittäviä vaikutuksia Vihdin joukkoliikenteeseen ja sen järjestämiseen.

Vihdin kunnanvaltuusto päätti 28.2.2022 § 11 hyväksyä kunnan virastotalon tilamuutosten lisämäärärahan vuodelle 2022.

Vihdin kunnanvaltuusto hyväksyi 28.2.2022 § 8 Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman 2021-2022 sekä § 9 lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2021-2024.

Vihdin kunnanhallitus 17.01.2022 § 8 päätti hyväksyä ELY-keskuksen esityksen Myyrmäen linja-autoliikenne yhteyden sopimuskauden option jatkamisesta 6.6.2022 – 4.6.2023.

Vihdin kunnanhallitus hyväksyi 14.2.2022 § 31 valtiovarainministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön päätökset vuoden 2022 valtionosuuksista.

Vihdin kunnanhallitus 14.2.2022 § 33 päätti palauttaa perusopetuksen tuntiresurssia lukuvuodelle 2022-2023 koskevan päätöksen uudelleen valmisteluun, siten että lautakunta arvioi perusopetuksen tuntimääränsuh-teessa kunnanvaltuuston myöntämään talousarvioon ja laatii toimenpiteet lautakunnan alaisten henkilöstö-kulujen parempaan hallintaan. Sivistyslautakunta päätti 15.3.2022 § 5 että lukuvuoden 2022-2023 suunnit-telua voidaan jatkaa aikaisemmin päätetyn tuntimääräpäätöksen mukaisesti. Huhtikuun sivistyslautakunnan kokoukseen mennessä selvitetään vuoden 2022 osalta mm. hankkeiden aiheuttamien omarahoitusosuuksien vaikutukset kuluihin ja Vihta-toimenpiteiden vaikutukset opetuksen kuluihin sekä niiden toteutumismahdol-lisuuksiin.

Vihdin kuntastrategiaa valmistelu on aloitettu jo syksyllä, kun strategia kokonaisuutta valmisteltiin valtuus-toseminaarissa 3.-4.9.2021 ja 3.11.2021. Lisäksi kokonaisuutta käsiteltiin esihenkilöiden kanssa 6.5.2021, 24.9.2021 ja 18.11.2021. Tämän jälkeen strategiatyö on jatkunut kunnan johtoryhmän sekä strategiatyöhön

valikoidun konsulttitoimiston kanssa. Työn perustana on huomioitu aikaisempi kuntastrategia. kuntastrategia luonnosta esiteltiin kunnanhallitukselle 28.2.2022 § 39 ja kunnanhallitus päätti lähettää strategialuonnoksen uudelleen valmisteluun.

Vihdin kunnanhallitus käsittelee kokouksessa 21.3.2022 vuoden 2021 talousarvioylitykset. Kokouksessa käsitellään myös tilinpäätös. Hyväksyttäessään talousarvioylitykset ja tilinpäätös 2021 siirtyvät kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi.

3.3.5 Selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta

Ei olennaisia talouteen vaikuttavia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Eri palvelukeskuksissa kuitenkin vuoden 2021 aikana on ollut ja on vuoden 2022 aikana käynnissä toiminnan kehittämiseen liittyen useita pienempiä omia ja yhteistyöhankkeita, näistä monet ovat sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toiminnan alla.

3.3.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Arvio tulevasta kehityksestä on laadittu kunnan viranhaltijajohdon, lautakuntien sekä taseyksiköiden tulevan kehityksen arvioiden yhdistelmänä sekä sisällytetty osin valtion mahdollisten toimien vaikutusta Vihdin kehitykseen. Arvio-osioon kirjattu em. näkemyksiä sellaisista, joilla mahdollisia taloudellisia vaikutuksia.

Kunnan kokonaiskehitykseen tulevaisuudessa vaikuttaa monia merkittäviä asioita: Länsi-Uudenmaan kuin koko Uudenmaan kehityksen muutokset heijastuvat Vihtiin koronaviruspandemian ja Ukrainan sodan erilaisien vaikutusten, yleisen taloustilanteen, työllisyyden kuin elinkeinoelämän kautta, sote-uudistuksen vaikutus kuntatalouteen, lähivuosina todennäköisesti tapahtuva väestöpohjan muutos ikäväestön merkittävästi kasvaessa ja lasten sekä nuorten määrän vähentyessä, verorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) lisääntyvä epävarmuus sekä kunnan henkilöstön tuleva eläköityminen ja vaihtuminen. Kiinteistöjen mahdolliset haasteet sekä kunnan kasvuhakuisuus väestönkasvussa tuovat investointipaineita, mikä taas vaatii rahoituskykyä joko vuosikatteen, lainoituskyvyn tai muiden rahoitussopimusmuotojen kautta. VIHTA-talousohjelman vaikutukset sekä talouden ja toiminnan tehostaminen investointikyvyn sekä talouden kantokyvyn kohentamiseksi varmistaa kunnan kilpailukykyä ja vetovoimaa Uudenmaan kuntien välisessä kilpailussa. Tunnin juna –hankekokonaisuus on merkittävä mahdollinen tekijä vetovoimassa ja uuden kasvun haussa pitkällä aikavälillä. Tähän kokonaisuuteen kytkeytyvät myös merkittävässä määrin Vihdin kunnan jätevesihuoltoon tehtävät ratkaisut sekä Etelä-Nummelan koulukeskuksen ja päiväkodin valmistuminen. Edellä todetut kokonaisuudet ovat kukin jopa kymmenien miljoonien eurojen arvioisia kokonaisuuksia, jolloin niiden rahoitus ja toteutus on syytä tarkastella tarkkaan ja mahdollisuuksien mukaan jaksottaa pidemmällekin aikavälille, jotta kunnan taloudellinen ja rahoituksellinen kantokyky pysyy vakaana ja vastuullisen taloudenpidon mukaisena huomioiden muun muassa kuntalaissa todetut kunnan talouden tasapainoa koskevat vaateet.

Maailmanlaajuiset ja valtakunnantason muutokset

Kunnan tulevaan kehitykseen tulee vielä vaikuttamaan vuoden 2020 aikana maailman terveysjärjestö WHO:n 11.3.2020 pandemiaksi julistaman koronavirus (COVID-19). Vaikutukset tulevat näkymään sosiaali- ja terveysmenoissa, kun hoidon kustannukset ja ennaltaehkäiseminen rokotuksiin ja suojavälinein vaikuttaa. Ukrainan sodan kriisiytyminen helmikuun lopulla 2022 vaikuttaa maailmantalouteen ja siten myös Suomen bruttokansantuotteen kehittymiseen ja vientiin. Epävarmaa on kriisin kesto ja todelliset vaikutukset, mutta ennakoitavissa on, että kriisi näkyy energia hinnan nousuna, jota entisestään on lisännyt inflaation kasvu loppu vuodesta 2021 lähtien. Energian hinnan nousu ja inflaatio vähentää ostovoimaa ja yritysten kannattavuutta. Kriisin pitkittyessä ja pakotteiden laajentuessa puolin ja toisin, talouden kasvu laantuu ja voidaan olla uuden taantumana kielekkeellä.

Valtiollisista toimenpiteistä tulevaisuuteen vaikuttavat sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen siirtymisen vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden vastuulle. Muutoksella on suuria vaikutuksia kuntien tehtäviin ja talouteen. Uudistuksen myötä kuntien menopaineet helpottuvat, kun väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Toisaalta väestön ikärakenteen muutos ja keskipitkän aikavälin ennustettu hidaskasvu näkyvät jatkossakin myös kunnissa verotulojen vaimeana kasvuna. Lisäksi alueellisesti erilainen väestönkehitys ja muuttoliike eriyttävät edelleen kuntien talouskehitystä. Kun valtio ottaa vastuun hyvinvointialueiden rahoittamisesta, siirtyvien tehtävien kustannuksia vastaava määrä kuntatalouden tuloja siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että valtionosuudet ja verotulot kunnassa vähenevät. Kunnallisveron siirto toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia 12,39 prosenttiyksiköllä, yhteisöveroista 1/3 siirtyy hyvinvointialueille ja valtionosuudet vähenevät. Kuntakohtaisesti siirtyvät kustannukset ja tulot voivat poiketa merkittävästi toisistaan, joita tullaan rajoittamaan valtionosuusjärjestelmään esitettävillä muutoksilla sekä erilaisilla tasauselementeillä.

Marinin hallitus päätti puoliväliriihessä keväällä 2021 jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Siirron yhteydessä luotaisiin rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistävaksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin. Lisäksi työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Tehtävien siirto on tarkoitus toteuttaa vuoden 2024 aikana.

Alueen ulkoisen toimintaympäristön kehitys ja vaikuttavat tekijät

Perusturvakuntayhtymä Karviaisen toimialan eli sosiaali- ja terveystoimintaan, kustannustasoon ja kustannuskehitykseen vaikuttaa voimakkaasti väestön ikääntyminen sekä runsaasti palveluja tarvitsevien vanhusien määrä. Tämä ohjaa niin kuntaa kuin kuntayhtymää sisäisten rakenteiden sekä kunnan ja kuntayhtymän taloudellisten voimavarojen allokaation uudistamiseen. Ikärakenteen muutos kasvattaa myös terveystalouden kysyntää niin omassa kuin sairaanhoitopiirinkin toiminnassa. Väestön ikääntyminen nostattaa toiminnan tehokkuudesta huolimatta seuraavina vuosina toimialan menoja pahimmillaan useilla miljoonilla euroilla. Osaltaan myös väestön elintavat (ylipaino ja liikkumattomuus) sekä keskimääräistä runsaampi päihitteiden käyttö haastaa entistä enemmän koko kuntakonsernin ja kuntayhteisön ehkäisevään toimintaan sekä päihitteiden saatavuuden hillitsemiseen.

Toisaalta merkittävänä vaikuttavana tekijänä tulevaisuudessa ovat pienentyvät ikäluokat ja palvelurakenteiden sopeuttaminen niihin. Ensivaiheessa vaikutukset näkyvät varhaiskasvatuksessa, mutta huomiota on kiinnitettävä myös ikäluokkien varhaiskasvatukseen osallistumisasteeseen. Ikäluokkien pieneneminen näkyy melko nopeasti myös alakouluissa. Samanaikaisesti perusopetuksessa on vielä sisällä isoja ikäluokkia. Toisena sivistyksen kokonaisuuteen vaikuttavana merkittävänä jo olemassa olevana, mutta edelleen kasvavana haasteena on erityislasten / oppilaiden määrän kasvu sekä varhaiskasvatuksen, että perusopetuksen piirissä.

Tulevaisuuden osalta keskiössä sivistyksellä ovat tulevat suuret investoinnit koskien niin Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskusta, johon sijoittuu myös nuorisopalvelun tilat. Tämän rakentumisen kautta päästään valmistelemaan ja tarkastelemaan palvelurakennetta Nummelan osalta.

Kuntaorganisaation sisäiset vaikuttavat tekijät

Kokonaisuutena Vihdin kunnan talouden keskeisin asia on menojen ja tulojen keskinäisen suhteen kohentaminen ja varautuminen tuleviin ikäväestön palvelumenojen kasvuun sekä toisaalta lasten ja nuorten vähentämiseen. Kunnan käyttötaloudesta tulee jäädä omarahoitusosuutta investointeihin huomattavasti nykyistä enemmän, käytännössä velkaantumisen pysäyttäminen edellyttäisi pitkälti vuoden 2020 ja 2021 kaltaista vuosikatetta. Taloussuunnitelmavuosien osalta merkittävimpiä vaikuttavia tekijöitä Vihdin kunnan talouteen

on sosiaali- ja terveystalouden kustannusten kehittyminen vuonna 2022 sekä sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueille 2023 ja sen jälkeinen kuntaan jäävä rahoitus ja sen riittävyys muuttuvaan toimintaympäristöön. Vihdin kunnan taseessa on 31.12.2021 12 932 575,10 euroa kumulatiivista ylijäämää.

Toimintaympäristöön liittyen lasten ja nuorten liikkumattomuus, eläkeiän nousu, työn psyykkisen kuormittavuuden muutokset, ikäihmisten määrän kasvu sekä liikunnan yleinen polarisoituminen edellyttävät tulevaisuudessa liikuntapalvelun ja liikuntapaikkojen monimuotoisuuden kehittämistä, sekä soveltuvin osin toiminnallisten ja taloudellisten esteiden poistamista huomioiden tarkoituksenmukaisuus ja taloustasapaino.

Toiminnallisesti tulevaisuutta haastaa muun muassa henkilöstövajaus – ja kuormittavuus sekä toimintaresurssien ajantasaistamisen kokonaisuus joissain yksiköissä: esimerkiksi opetuksen ja varhaiskasvatuksen tulosalueet kiinnittivät huomioita, että pandemiatilanne on näyttäytynyt henkilöstöä kuormittavana tekijänä. Sijaisia jouduttiin hankkimaan normaalia enemmän, kun henkilöstön poissaolot lisääntyivät eikä terveysturvallisuussyistä johtuen ryhmiä saanut yhdistää. Niin kouluissa kuin päiväkodeissakin yhteisöllisyys on kärsinyt, lasten ja nuorten psyykinen pahoinvointi on lisääntynyt ja erilaisten palveluiden tarve on kasvanut pandemiatilanteesta johtuen. Elinvoimapaalveissa nostettiin esiin henkilöstövaihtuvuus, joka on vaikuttanut mm. kaavoitus- ja ympäristöpalveluihin.

Vihdin veden toiminnan osalta viimeisten vuosien aikana on ollut havaittavissa, että vedenkulutus pysyy suhteellisen vakaana, vaikka vesikalusteiden kehittymisen myötä vedenkulutuksessa on ollut havaittavissa laskua. Vedenkulutuksen mahdollinen lasku tulevina vuosina edellyttäne vesilaitoksen taksarakenteen uudelleen tarkastelua perusmaksujen ja käyttömaksujen osalta. Vesilaitosyhdistys ry:n vesihuoltolaitosten maksuja koskevat suositukset tähtäävät vesilaitosten tulorakenteessa 50-50 malliin, jossa 50 prosenttia tuloista kertyisi perusmaksuista. Tulevien vuosien suuret jäteveden käsittelyn investoinnit ja investoinnin valmistamisen jälkeen käyttökustannukset sekä käyttötaloutta rasittavat investointien poistot aiheuttavat maksujen tarkastelua lähivuosina. Vihdin strategisen yleiskaavan mukaisen kehityksen toteutuminen lisää merkittävästi talousveden tarvetta, mikä edellyttää uusia talousvedenhankinnan ratkaisuita.

VAIKUTTAVIMMISTA RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kunnan toimintaan vaikuttavat muun muassa strategiset, toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Kunnan toiminta on perustunut voimassa oleviin säännöksiin ja määräyksiin ja tehtyjä päätöksiä on noudatettu.

Vihdin kunta on ollut mukana tai on edelleen mukana seuraavissa oikeudenkäynneissä, joihin on liittynyt tai liittyy oikeudenkäyntikuririski:

Vuoden 2021 aikana Vihdin kunta ei ole ollut mukana oikeudenkäynneissä tai oikeusprosesseissa. Vuonna 2020 ratkesi yhdessä Karkkilan ja Lohjan kaupunkien kanssa vuonna 2017 tehty haastehakemusta Booky Oy:tä vastaan. Asia koski kirjastoaineiston hankintasopimuksen liikalaskutuksesta, jota käsiteltiin Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa Lohjalla valmisteluistunnossa 9.6.2020 ja varsinaisessa käsittelyssä 8.9.2020. Asiassa päästiin sovintoon osapuolten kesken 8.9.2020. Booky Oy suoritti kantajille 11 500 euroa korvauksena vaatimuksista ja 6 000 euroa oikeudenkäyntikuluista. Nämä summat jaettiin Karkkilan, Lohjan ja Vihdin kesken kuntien asukasluvun mukaisessa suhteessa eli Vihdille 35%.

Muita oikeudellisia tai hallinnollisia huomioita:

Kunnanhallituksen päätöksistä on tehty vuoden 2021 aikana yksi kunnallisvalitus, asia on käsiteltävänä hallinto-oikeudessa. Kunnanhallituksen päätösten osalta ei ole vaadittu korvauksia, syytteisiin asettamisia tai muita oikeusseuraamuksia.

Elinvoimalautakunnan alaisesta toimintaan koskien 21.9.2020 hyväksytyt koko kunnan strategista yleiskäsitteitä käsiteltiin vuonna 2021 muutoksenhaun vuoksi hallinto-oikeudessa, missä valitukset hylättiin, ja kaava sain lainvoiman syksyllä 2021. Vuonna 2021 päätetyistä suunnittelutarveratkaisuista ja poikkeamispäätöksistä tehtiin lautakunnalle joitakin oikaisupyynnöitä. Näistä kaksi on johtanut muutoksenhakuun hallinto-oikeuteen, jotka ovat vielä käsittelyssä.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa tulee vuosittain 2-3 selvityspyynnöitä Aluehallintovirastosta, selvityspyynnöt koskevat sekä yksiköiden toimintaa että viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä, joihin on annettu selvitykset. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden viranhaltijoiden päätöksiin ei ole käytetty otto-oikeutta vuonna 2021.

Ympäristölautakunnan alaisessa toiminnassa rakennusvalvonnassa tehdyistä valituskelpoisista päätöksistä/ratkaisuista on toimintakaudella päätyneet muutoksenhakuun 2 kpl, joista molemmat olivat oikaisupyynnöitä. Molemmissa tapauksissa viranhaltijan tekemät päätökset on ympäristölautakunnan toimesta pysytetty voimassa. Yhtään päätöstä ei ole kuluvalle kaudella muutoksenhaussa muuttunut tai kumoutunut. Ympäristövalvonnan valituskelpoisista päätöksistä on toimintakaudella tehty yksi valitus, johon ympäristölautakunta on antanut vastineen. Ratkaisua ei toistaiseksi ole saatu.

3.4.1 Strategiset riskit

Strategisena riskinä merkittävän kokonaisuutena on sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistus, joka muuttaa kuntien tehtäviä, roolia ja rahoitusta merkittävästi. Sote-uudistuksen myötä yli puolet (noin 57 %) – arviolta noin 19,1 miljardia euroa vuoden 2020 tasossa – kuntien käyttötalouden kustannuksista siirtyy hyvinvointialueille, kun kuntien lakisääteiset tehtävät vähenevät merkittävästi. Tällä hetkellä arviona on, että kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmästä hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtyvä määrä on noin 4,85 miljardia euroa. Veromenetysten korvauksista siirtyy yhteensä noin 1,6 miljardia euroa. Tämän lisäksi kunnilta hyvinvointialueille siirtyisi 12,1 miljardia euroa kunnallisveroa, sekä kolmasosa kuntien yhteisöveron tuotosta (0,55 mrd. euroa). Kunnallisveron siirto toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia 12,63 prosenttiyksiköllä (tämänhetkinen arvio). Kustannusten ja tulojen siirto on koko maan tasolla kustannusneutraali. Sen sijaan kuntakohtaisesti siirtyvät kustannukset ja tulot voivat poiketa merkittävästi toisistaan. Kuntakohtaisia eroja kuitenkin rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään esitettävillä muutoksilla. Laskelmat tarkentuvat keväällä 2022, kun kunnat ja kuntayhtymät ovat raportoineet tilinpäätöstietonsa.

Maailman terveysjärjestö WHO:n 11.3.2020 pandemiaksi julistaman koronaviruksen (COVID-19) on kestänyt jo yli kahden vuoden ajan. Pitkittyessään se on tuonut epävarmuuksia toimintaan sekä vaikuttaa toiminnan kehittämiseen ja kehittämiseen. Heijastevaikutuksia näkyy elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden työllisyydenhoidon kustannuksissa sekä sotekustannuksissa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sekä eri lieveilmiöinä ja epäsuorina vaikutuksina kuntalaisten aktiivisuuteen ja hyvinvointiin.

Myös yleisesti suhdannevaihtelut vaikuttavat verotulojen kehittämiseen ja sitä kautta kunnan tulopohjaan. Kunta on tehnyt viime vuosina aktiivista työtä elinkeinopolitiikan, markkinoinnin sekä elinvoiman eteen yhteistyössä ja verkostomaisesti eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Uusimpana niin strategisen tason riskinä kuin toiminnan riskinä on koko maailmaa koskevat tapahtumat, kuten edellä todettu koronaviruspandemia, mutta myös vuonna 2014 alkanut Itä-Ukrainan sota, joka paheni Venäjä käynnistäessä hyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta 2022. Tämä on kiristänyt maailmanpolitiikan ja Euroopan tilannetta. Vaikutuksia on talouskehitykseen ja kunnan osalta varauduttava ukrainalaisten pakolaisten tuloon.

Strategisen tason riskinä on lyhyt- ja pitkäaikainen taloudenhallinta sekä mahdollisuudet siihen. Kunnan lyhyen ja pitkän aikavälin toiminnan edistämiseksi kunta tarvitsee vakaan ja vastuullisen taloudellisen tilanteen. Valtuusto on päättänyt vuoden 2021 talousarvion yhteydessä 2,4 miljoonan euron vuoden lisäsopeutustarpeesta vuosille 2022 ja 2023 aikaisempien päätettyjen VIHTA-talouden tasapainotusohjelmien lisäksi

ja rinnalla. Uusien tulojen muodostus sekä kustannustehokkuus sekä niin sanottu kulukuri ovat keskeisiä kokonaisuuksia taloudellisen tilanteen hallittuna pitämisessä, jotta kunnan lainakanta ja rahoituksellinen asema pysyvät taloudellisesti kestäväällä tasolla, mikäli valtuuston päätöksellä merkittäviä uusinvestointeja tehdään Vihdissä lähivuosina.

3.4.2 Toiminnalliset riskit

Toiminnallisia riskejä ovat muun muassa henkilöstön osaaminen ja saatavuus, tietojärjestelmien toimivuus, suhdannevaihtelut, valtiovallan toimet, väestörakenne, palveluiden kokonaisuudessa tapahtuvat muutokset ja lainsäädännön muutokset sekä toimitiloihin liittyvät riskit.

Henkilöstön osalta suurin toiminnallinen riski on pätevien työntekijöiden saatavuuden varmistaminen ja lähtövaihtuvuuden hallinta. Lähtövaihtuvuuden hallinta ei välttämättä ole kovin helppoa yksityisen sektorin houkutellessa osaavia työntekijöitä muun muassa kunta-alaa paremmilla palkoilla. Hyvä työnantajakuva, ammattimainen rekrytointi, huolellinen perehdytys, riittävän haastavat työtehtävät ja osaava johtaminen ovat työnantajan keinoja uusien työntekijöiden saamiseen ja pitämiseen organisaatiossa. Iso haaste on kunta-alan yleinen kilpailukyky työmarkkinoilla muun muassa palkkatason suhteen. Lisäksi palvelunsaajiin liittyvät eri tekijät, kuten määrälliset ja laadulliset tekijät, väestötekijät ja erityistarpeet, voivat vaikuttaa pätevän henkilön saatavuuteen ja riittävyteen sekä palvelukokonaisuuteen ja toimintaresursseihin. Paikoin riski ja epävarmuustekijä voi olla esimerkiksi henkilöstön eläköityminen sekä henkilöresurssien riittävyys suhteessa toimintaan sekä toimintavarmuuteen erityisesti huoltovarmuustehtävissä, kuten vesihuollossa. Haasteena on myös tavoitteiden oikeasuhtaisuus käytettävissä oleviin resursseihin ja toimintaresurssien määrä suhteessa palvelutarpeeseen.

Kunnan palvelutuotanto, sekä muu ydintoiminta hyödyntävät monipuolisesti tietotekniikkaa ja tietojärjestelmiä, joiden häiriötön toimivuus on edellytys sujuvalle päivittäiselle työskentelylle ja asioinnille. Häiriötilanteiden täydellisen estämisen ollessa huomattavan kallista on monissa tapauksissa järkevämpää panostaa riittävän nopeaan toipumiskykyyn ottaen huomioon mahdollisten häiriöiden laajuus ja vaikutukset. Vihdissä huolehditaan henkilöstön tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvistä taidoista, ja näiden asioiden huomioimisen tärkeyttä kaikessa tietojen käsittelyssä korostetaan mukaan lukien myös perinteisessä muodossa oleva tietoineisto. Henkilöstön asianmukaiseen toimintaan luotetaan. Tietoverkkojen käytöstä aiheutuvat riskit ovat joko yleisiä kyberuhkia tai erityisesti kuntaa vastaan suunnattuja rikkomuksia. Edellisiä vastaan suojaudutaan huolellisella suunnittelulla järjestelmiä suunniteltaessa, hankittaessa ja ylläpidettäessä sekä hyvillä käytännöillä palvelin-, työasema- ja tietoliikennepäristöjen käyttöpäalvelussa. Jälkimmäiset ovat varsin epätodennäköisiä, mutta ne on silti otettu huomioon toimintamalleissa eri palveluntuottajien kanssa. Haasteina on myös eri toimintojen sekä valtionhallinnon taholta tulevat nopeatempoiset vaateet eri asioiden digitalisoinnille, mikä tuottaa lisäpainetta tietohallinnolle ja tietotekniikkaan liittyen.

Tietosuojaan liittyvät säädökset kiristyivät pysyvästi vuonna 2018. Ne toivat uusia oikeuksia rekisteröidyille ja uusia velvollisuuksia sekä riskejä rekisterinpitäjille. Riskien hallitsemiseksi kuntaan nimettiin tietosuojavastava, perustettiin tietosuojaryhmä ja suunniteltiin välittömät toimenpiteet sekä pysyvämmät käytännöt uusiin velvoitteisiin vastaamiseksi. Kunnanhallitus hyväksyi kesällä 2018 Vihdin uuden tietosuoja- ja tietoturva-politiikan. Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa sekä sen pohjalta laadittuja ohjeita päivitetään tarpeen mukaan. Keskeisistä tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvistä asioista tiedotetaan tarvittaessa kunnan johtoryhmälle ja kunnanhallitukselle.

Kunnan eri toimitiloihin ja niiden kuntoon sekä toiminnallisiin käyttömahdollisuuksiin kohdistuu riskejä. Viime vuosina on tehty merkittäviä investointeja kiinteistökannan uudistamiseksi sekä nykyisten rakennusten kunnan kohentamiseksi ja käyttöään varmistamiseksi. Harkittavaksi jää esimerkiksi rakennusten ja alueiden, sekä teiden pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) mahdollinen laadinta pitkällä aikavälillä kohentamaan

suunnitelmallista mahdollisen korjausvelan pienentämistä ja korjaustarpeiden toteuttamista. Kiinteistökan-
nan kunto ja muun muassa tie- ja katuverkoston kunto suhteessa käytettävissä oleviin määrärahoihin nähden
voi tuoda toiminnan epävarmuustekijöitä.

Substanssitoiminnan osalta riskinä ja epävarmuustekijöinä voi todeta muun muassa erityislasten ja -nuorten
määrä ja taitotason ja toimintakyvyn heikkeneminen suhteessa henkilökunnan saatavuuteen ja riittävyyteen
sekä riittävän palvelun takaamiseen. Syntyvyyden laskeminen ja lasten määrän vähenemisen vaikutus toi-
mintaan ja palveluihin.

Suhdannevaihtelut vaikuttavat kunnassa toimiviin yrityksiin ja kunnan asukkaisiin. Suhdannevaihteluilla on
siten vaikutusta muun muassa kunnan verotulojen kehittymiseen ja kunnan maksamiin työmarkkinakorvauk-
siin. Kunta pyrkii työllisyydenhoitoon panostamisella minimoimaan suhdannevaihteluiden aiheuttamia vai-
kutuksia kuntaan ja kuntalaisiin.

Äkilliset muutokset, kuten viruspandemiat, voivat nopeasti haastaa toimintaa, sekä ohjata luoviin ratkaisui-
hin. Näillä on kuitenkin merkittävät riskinsä ja epävarmuustekijänsä kuntalaisten ja kuntayhteisön turvaa-
miseksi.

Kunnalla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa lainsäädännön muutoksiin, ellei muutoksesta toimiteta erillistä lau-
suntopyyntöä. Kunta vastaa esitettyihin lausuntopyyntöihin ja palvelukeskukset seuraavat vallitsevia laki-
muutosehdotuksia, jotta pystyvät reagoimaan parhaalla mahdollisella tavalla muutoksiin niiden astuessa voi-
maan.

3.4.3 Rahoitusriskit

Rahoitusriskeillä viitataan ensisijaisesti rahoituksen riittävyyteen liittyvään riskiin. Se voidaan jakaa tarkem-
min korko-, valuutta-, maksuvalmius-, takaus- ja talousriskeiksi. Korkoriski on uhka, joka liittyy kaikkiin sijoit-
us- ja lainanottopäätöksiin, joissa on hyödynnetty korkoinstrumentteja. Korkoriskin taustalla on korkojen
muuttuminen ja kehittyminen eri ajanjaksoilla. Kunta on varautunut korkoriskeihin hajauttamalla lainasalk-
kuaan sitomalla lainoista osan kiinteisiin korkoihin ja osan vaihtuviin korkoihin. Kunnan tulisi kuitenkin kas-
vattaa lainasalkun suojausastetta entisestään suojautuakseen paremmin korkojen nousulta. Suojausasteen
tulisi olla noin 50–70 prosenttia. Vihdin kunnassa ei ole käytetty korkosuojana koronvaihtosopimuksia.

Kunnan korkonäkemyks on se, että korkotaso on tällä hetkellä alhainen ja on todennäköistä, että korkotaso
nousee lähivuosina. Markkinoilla vallitseva, erityisesti viruspandemiasta ja Ukrainan sodasta johtuva, epävar-
muus tekee korkotason arvioinnin vaikeaksi.

Valuuttakurssiriski on uhkatilanne siitä, että ulkomailta nostetut luotot muuttuvat kalliimmaksi maksaa ta-
kaisin tai ulkomaiden ostojen arvo kasvaa valuuttakurssien muutosten takia. Kunta on varautunut valuutta-
riskiin keskittämällä luotonoton rahoitusmarkkinoille, jossa valuuttana käytetään euroja.

Maksuvalmiusriski muodostuu kunnan kyvystä kattaa kuntien jokapäiväisessä toiminnassa syntyvät menot.
Vihdin kunta hallitsee maksuvalmiusriskiä päivittäisellä kassavarojen seurannalla, jossa apuna käytetään Sa-
rastian laatimaa kassaennustetta. Näin kunta pystyy varautumaan ennalta menoihin eikä kunnan maksuval-
mius vaarannu. Suomen hyvän maksuluokituksen ja kehittyneiden rahoitusmarkkinoiden myötä suomalaisilla
kunnilla on edellytykset saada luottoja. Maksuvalmiutta turvataan myös kuntatodistusohjelmalla eli lyhytai-
kaisilla lainoilla.

Takausriski liitetään usein kunnissa tilanteisiin, joissa kunta on elinkeinoelämän edistämiseksi ollut takaa-
massa esimerkiksi kuntaan tulevan uuden yrityksen lainoja tai tilanteita, joissa kunta toimii eräänlaisena va-
kuutena omistamassaan osakeyhtiössä. Vihdin kunta päivitti vuonna 2017 aikaisempaa vuonna 2003 hyväk-
syttyä takausohjetta. Ohjeessa kuvattu kunnan takauslinja pysyi aiempaa vastaavana, mutta ohje huomioi
aiempaa paremmin lainsäädännön muutokset. Vihdin kunta on 31.12.2021 taannut 2 299 393,93 euron ta-
kauksilla tytäryhteisöjen ja muiden toimijoiden lainoja (vuonna 2020 2 504 556,56 euroa). Lisäksi kunnan
osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.2021 on 206 167 597,00 euroa (31.12.2020 osuus oli
194 501 899,00 euroa) ja osuus takauskeskuksen rahastosta on 135 051 (31.12.2020 osuus oli 121 192 eu-
roa). Takausriskeissä Vihdin Vanhainkötisäätiön takausvastuuta on jäljellä 436 650,00 euroa. Vuoden aikana
säätiön taloudellinen tilanne on heikentynyt ja takauriski on noussut. Kunta on vuoden lopussa ollut yhtey-
dessä säätiön johtoon tilanteen kartuttamiseksi ja vuoropuhelua on jatkettu vuoden 2022 alusta lähtien. Työ-
voimapula ja hoitajamitoitus ovat haastaneet säätiön toimintaa. Takaajan näkökulmasta nouseva huoli on
myös sosiaali- ja terveystalouden uudistus ja miten tämän jälkeen säätiö tulee pärjäämään uusissa palve-
lukupailutuksessa. Riskin minimoiseksi vuoropuhelua on säätiön kanssa jatkettava ja löydettävä ratkaisuja ta-
kausriskin hallintaan riskin minimoimiseksi.

Talouriskillä tarkoitetaan lähinnä mahdollisia tulevaisuuden talouteen liittyviä riskejä, kuten maksutulojen
lasku, valtionosuuksien tason mahdollinen lasku, toimintakatteen nopea kasvu. Mahdollisten laajahkojen
kiinteistötarpeiden rahoituksellinen kattaminen ja vuosikatteen riittäminen siihen on yksi tulevaisuuden
haasteista. Kunnan tulopohja on heikentynyt sekä toisaalta toimintakate on merkittävästi kasvanut vuosien
vuodesta 2018 lähtien. Kunnan kokonaistilanteen kohentamiseksi kunnanvaltuusto on talousarvion 2022 yh-
teydessä vahvistanut vuoden 2021 päätetyn VIHTA-talousohjelman. Talousohjelman tarkoituksena on saada
kunnan käyttötalous, sekä investoinnit taloudellisesti kestäväälle pohjalle.

3.4.4 Vahinkoriskit

Riskeistä aiheutuvien henkilö- ja taloudellisten vahinkojen ja mahdollisten korvausvelvollisuuksien kattami-
seen Vihdin kunta on varautunut vakuutuksilla. Kunta kilpailutti vakuutukset vuonna 2019 ja vakuutusyhtiö
Protector Forsikring ASA on vastannut kunnan henkilövakuutuksista 1.4.2020 alkaen (työtapaturma-, ryhmä-
tapaturma-, matkavakuutukset) sekä vakuutusyhtiö Fennia-palvelu Oy kunnan omaisuuden vakuuttamisesta
1.1.2020 alkaen (muut vakuutukset). Kunnan vakuutusturva kattaa lakisääteisten tai sen luonteisten vakuu-
tusten lisäksi omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvakuutukset sekä kunnan toiminnassa mukana oleville ryhmä-
tapaturma- ja matkavakuutuksen. Vakuutusten kilpailuttamisessa ja vakuutusten ylläpidossa käytetään va-
kuutusmeklaria.

Vihdin kunnan osin vanhaan rakennuskantaan liittyy ylläpitoriskejä, joita torjutaan mahdollisuuksien mukaan
ennakoivilla toimenpiteillä. Rakennuskantaa on viime vuosina uudistettu sekä rakennuskannan ylläpitoon ja
kuntoon on kiinnitetty tarkempaa ja suunnitelmallisempaa huomiota.

EKIJÄT JA EI-TALOUDELLISET ASIAT

3.5.1 Ympäristötekijät

Laadukas ja luonnonläheinen elinympäristö on Vihdin keskeinen vetovoimatekijä. Tämä on nostettu keskei-
sesti esille myös kunnan strategiassa. Luonnonläheisen ympäristön ja asumisviihtyisyyden säilyttäminen on
tärkeää kunnan asukaskehityksen ja kunnan maineen kannalta. Ratkaisuihin ja kehitystyöhön vaikuttaa eri-
tyisesti kaksi ympäristötekijää: alueellisesti merkittävät pohjavesivarannot ja maailmanlaajuisesti vaikuttava
ilmastonmuutos.

Vihdissä pohjavesialueet sijaitsevat pääosin lähellä asutusta. Vihdin talousvesi on pohjavettä, pohjaveden laadun ja määrän turvaamiseksi pohjavesien suojelu vaikuttaa teollisuuden, kaupallisten palvelujen ja asutuksen sijoittumiseen. Liikenne on merkittävä pohjaveden pilaantumisen riskitekijä etenkin Nummelan harjun pohjavesialueella. Pohjaveden suojaukset valtatie 25:n alueella ovat edelleen puutteelliset. Nykyinen vedenhankinnan tilanne aiheuttaa merkittäviä kustannusriskejä sekä vedenjakelun riskejä kunnalle. Kertomusvuoden aikana tehtiin lisäkaivotutkimuksia Lankilan ja Lautojan vedenottamoilla vedenjakelutoiminnan varmistamiseksi tulevaisuudessa. Kunnan väestönkasvuennusteet edellyttävät tulevina vuosina vedenhankintaselvityksiä myös Vihdin kunnan ulkopuolelta.

Kunta vastaa pohjaveden suojelun valvonnasta yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Kunta osallistuu myös pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadintaan. Kunnan viranhaltijoista ja Uudenmaan ELY-keskuksen asiantuntijoista koostuva pohjavesityöryhmä kokoontui kaksi kertaa. Säännöllisen pohjavesiyhteistyön tarkoitus on lisätä viranhaltijoiden pohjavesitietoutta ja käsitellä kulloinkin ajankohtaisia pohjavesiin liittyviä asioita.

Nummelan puhdistamon muutoslupapäätös saatiin 17.12.2019 ja puhdistamon lupapäätöksessä kiristettiin puhdistusvaatimuksen raja-arvoja sekä edellytetään, että käsiteltävien jätevesien johtaminen Siuntionjoen vesistöön tulee lopettaa vuoden 2026 loppuun mennessä, ellei laitos pysty osoittamaan, ettei se kohtuullisin kustannuksin voi johtaa jätevesiä muualle. Etelä-Suomen Aluehallintovirasto antoi ympäristölupapäätöksen 11.3.2020 Vihdin kirkonkylän puhdistamolle. Lupapäätöksessä puhdistustehoa koskevat vaatimukset tiukentuivat. Lisäksi ympäristöluvassa määrätään, että jätevedenpuhdistamon toimintaa on tehostettava vuoden 2025 loppuun mennessä puhdistamalla tehtävillä toimenpiteillä siten, että vuoden 2026 alusta alkaen ammoniumtyyppiä koskevat raja-arvot saavutetaan ympärivuotisesti.

Tilinpäätösvuonna jatkettiin tulevaisuuden jätevesien käsittelyn vaihtoehtojen vertailua ja kunnanvaltuusto päätti 1.6.2021, että kirkonkylän puhdistamo uudistetaan ja Nummelaan rakennetaan uusi puhdistamo. Mikäli tarvittavia ympäristölupia ei saada, edistetään siirtoviemärien rakentamista HSY:n Espoon Blominmäen puhdistamolle. Kesäkuussa toimitettiin Etelä-Suomen aluehallintovirastolle selvitys jätevesiratkaisujen vaihtoehtoista ja kustannuksista sekä vesistövaikutusten arviointi Nummelan uuden puhdistamon jätevesien johtamisesta Siuntionjokeen. Kertomusvuoden aikana molempien puhdistamoiden suunnittelua jatkettiin ja ympäristölupahakemuksen valmistelu käynnistettiin. Nummelan uuden puhdistamon ympäristölupahakemus on tarkoitus jättää keväällä 2022.

Vihdin kunta on sitoutunut ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Vihdin ilmastotyö perustuu eurooppalaisten kaupunginjohtajien ilmastosopimukseen (Covenant of Mayors) sekä sopimuksen velvoittamana tehtyyn kestävän energian ja ilmastotoimenpidesuunnitelmaan (SECAP), joka on hyväksytty kunnanhallituksessa 20.1.2020.

Covenant of Mayors -sopimuksen myötä Vihti on sitoutunut vähentämään asukaskohtaisia päästöjään 50 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 1990 päästöt olivat 5,7 t CO₂-ekv per asukas ja vuonna 2019 päästöt olivat 5,5 t CO₂-ekv per asukas. Vihdin päästövähennystavoitteen mukaan päästöjen tulisi olla 2,7 t CO₂-ekv per asukas vuoteen 2030 mennessä.

Vuonna 2021 Vihdin ilmastotyön tavoitteena on ollut kustannustehokkaiden ilmastoratkaisujen edistäminen. Vihti haki yhdessä Kirkkonummen kunnan kanssa ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelman rahoitusta kuntien yhteiselle ilmastohankkeelle. Rahoitus myönnettiin ajalle 1.6.2021 - 30.11.2022 ja kuntiin paljattiin yhteinen ilmastokoordinaattori. Ilmastohankkeen ”Pienen ja keskisuuren kunnan kustannustehokkaan ilmastotyön malli” keskeisimpiä tavoitteita ovat kustannustehokkaiden ilmastotoimien kartoittaminen ja toimeenpano ja kunnan henkilöstön, johdon, päättäjien, asukkaiden ja yritysten sitouttaminen ilmastotyöhön.

Merkittävimmät suorat päästövähennykset ovat saavutettavissa kunnan kiinteistöjen energiatehokkuustoimilla ja lämmitystapamuutoksilla. Tilapalveluyksikössä on käynnistetty suunnittelu Metsäpolun päiväkodin

lämmitystapamuutoksen osalta. Kirkonkylän lämpölaitoksen korvaavan ratkaisun kartoitustyötä on edistetty vuonna 2021 siten, että tavoitteena on löytää vähäpäästöinen lämmitystapa. Sekä katuvalaistuksen että kiinteistöjen valaistusta on uudistettu vaiheittain hyödyntäen energiatehokasta LED-valaistusta. Lisäksi kierrätysmahdollisuuksia kunnan kiinteistöissä on parannettu.

Kunnallistekniikan hankkeissa on vuonna 2021 hyödynnetty kiertotalouden ratkaisuja, joilla rakennus- ja purkukohdeiden ilmastovaikutusta voidaan pienentää merkittävästi. Esimerkiksi purkukohteiden betonimursketta ja rakennushankkeiden kaivuumassoja on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan.

Kunnan ohjaavia ilmastotoimenpiteitä on edistetty vuonna 2021 kaavoituksen ja ilmastoviestinnän keinoin. Kaavoituksella on merkittävä pitkän aikavälin vaikutus vihtiläisten ilmastokestävän elämän mahdollisuuksiin. Vihdin kunnan strategisessa yleiskaavassa on huomioitu ilmastomuutoksen hillintää edistävät painotukset yhdyskuntarakenteen suunnittelussa. Etelä-Nummelan osayleiskaavan ehdotusta varten teetettiin ilmastovaikutusten arviointi, joka valmistui huhtikuussa 2021. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään Etelä-Nummelan osayleiskaavatyössä sekä soveltuvin osin alueen myöhemmässä asemakaavoituksessa ja muussa kehittämisessä.

Ilmastoviestintää on suunnattu kunnan henkilöstölle, asukkaille ja yrityksille. Päittäjiä on sitoutettu ilmastotyön tavoitteisiin Vihdin ilmastostrategiatyöryhmän kautta sekä viestinnällä.

3.5.2 Ei-taloudelliset asiat

Toimintakertomuksessa on annettava myös tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta, sekä ihmisoikeusasioista. Vihdin kunnalla on käytössä sidonnaisuusrekisteri luottamushenkilöille ja johtaville viranhaltijoille (läpinäkyvyyden lisäys). Tiedottamisella, sisäisillä ohjeilla, sisäisen valvonnan ohjeistuksilla, sekä henkilöstön ja luottamushenkilöiden koulutuksella vaikutetaan siihen, että toiminnassa tunnistetaan korruption, lahjontaan ja ihmisoikeusasioihin liittyvät epäasiallisuudet. Läpinäkyvyyden ja sitä kautta korruption sekä lahjonnan vastaisen toiminnan edistämiseksi, on esimerkiksi tilinpäätösraportointia laajennettu. Toiminnassa harmaan talouden torjuntaan on kiinnitetty huomiota seuraavasti: toiminnassa noudatetaan lakien, hallintosäännön ja toimintasäännön määräyksiä, hankinnat perustuvat kilpailutukseen niiltä osin kuin ohjeistukset edellyttävät ja muutoinkin hankinnoissa noudatetaan sisäisiä ohjeistuksia. Lisäksi urakoiden kilpailutuksessa varmistetaan, että yritys (mukaan lukien aliurakoitsijat), jonka kanssa sopimus solmitaan, on täyttänyt yhteiskunnalliset velvoitteensa ennen sopimuksen solmimista. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi päätökset hintavertailuineen on päätöksenteon jälkeen luettavissa netissä. Viranhaltijapäätökset ovat pääosin luettavissa kaupungin nettisivuilta. Riskienhallinnan näkökulmaa on lisätty osavuositarkastukseen ja talousarvioon. Rakennusvalvonnan toimintaa koskien on vuonna 2020 hyväksytty Vihdin kunnan rakennusjärjestys.

Ei-taloudellisiin asioihin liittyvät myös toimintakertomuksessa annettavat tiedot sosiaalisista ja henkilöstöasioista. Lautakuntien raportoinneissa on havaittavissa koronapandemiaan liittyvät tekijät henkilöstön kuormittumisena yhtenä poikkeuksellisenä poikkialueellisenä tekijänä vuoden 2021 osalta. Moni oli valtakunnallisen etätyösuositusten myötä etätöissä niissä tehtävissä, missä tämä esimerkiksi työjärjestelyin on ollut mahdollista, positiivista on ollut, että tällä ei kokonaisuutena arvioiden ole ollut toiminnan tehokkuuteen negatiivista vaikutusta. Henkilöstö pystyi ottamaan asiassa merkittävän niin sanotun digiloikan sähköisten työvälineiden käytössä monipaikkaisessa työssä. Yleisesti kunnan henkilöstöasioista on kirjattu alaluvussa 2.2 kunnan henkilöstö sekä käyttötalousosassa konsernipalveluiden alla henkilöstöyksikön toimintana.

4 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN VIHDIR KUNNASSA

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla ja johtokunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 27.9.2021 § 71 hyväksymän viimeisimmän muutetun hallintosäännön 8 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasoilla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tehtävänä on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Kunnanhallituksen selonteko perustuu lautakuntien ja johtokunnan käsittelemiin kyselylomakkeisiin, joissa tilivelvolliset ovat antaneet arviot sisäisen valvonnan nykytilasta. Kyselylomakkeella pyydettiin arvioimaan seuraavia sisäisen valvonnan osa-alueita asteikolla 1 -5 (heikko- kiitettävä).

- Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen
- Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus
- Riskienhallinnan järjestäminen
- Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta
- Sopimustoiminta
- Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Arvioiden mukaan Vihdin kunta sisäinen valvonta pysyi samalla hyvällä tasolla kuin edellisenä vuonna 4,233 (vuonna 2020 4,233). Toimielinkohtainen vaihteluväli on 3,833 – 4,667. Tilivelvollisten arvioiden perusteella voidaan todeta seuraavaa sisäisen valvonnan eri osa-alueista:

- Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen on arviointien perusteella hyvällä tasolla 4,2 (vuonna 2020: 4,4). Haasteeksi koettiin valtionhallinnon taholta tulevien velvoitteiden ja säännösten lisääntyminen. Yleisesti noudatetaan toimialojen yleisiä ja erityislakeja, määräyksiä ja hallinnon vahvistamia ohjeita ja säännöksiä hyvän hallintotavan mukaisesti. Toimialojen johtoryhmien kautta huolehditaan, että hankinnat tehdään hankintamenettelyn vaatimusten mukaisesti ja hankinnat ovat julkisia.
- Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus on arvioiden perusteella hyvällä tasolla 4,0 (vuonna 2020: 3,8), mutta huolta aiheuttaa, että sivistyslautakunta arvioi tason heikentyneen edelliseen vuoteen nähden (2021: 3; 2020:4. Käyttötalouden ja investointien osalta toimielimet ovat pääosin pysyneet kunnanvaltuuston päättämän muutetun talousarvion hyväksymissä rajoissa, joitain poikkeamia on. Merkittävin

poikkeama on opetuksen tulosalueella. Mikäli sitova määräraha on ylittynyt, on asia viety kunnanvaltuuston käsiteltäväksi. Vuoden 2021 talousarviossa toiminnan tavoitteet on suoraan johdettu strategiasta ja ne ovat keskenään aikaisempaa paremmin vertailukelpoisia. Talouden ja toiminnan kokonaisuuden hallintaa haastoi edelleen koko kalenterivuoden ajan koronavirusepidemia. Talouden, toiminnan tavoitteiden toteuman sekä Vihta-talousohjelman toteuman kehitystä seurattiin systemaattisesti.

- Riskienhallinnan järjestäminen on ollut vuonna 2021 tyydyttävän ja hyvän rajamailla 3,6 (vuonna 2020: 3,6). Arvioinneissa kunnan riskienkartoitus, -hallinta sekä – seuranta on koettu edelleen puutteelliseksi vuonna 2021 aikaisempien vuosien tavoin. Kunnan tulisi uudistaa harjoittamaansa riskienhallintaa edelleen ja luoda säännönmukainen toimintatapa riskienhallinnan parantamiseksi. Työsuojelun riskienhallinta on koettu kuitenkin ajantasaiseksi ja raporteissa mainitut korjaus- ja parannuskohteet pyritään hoitamaan kuntoon yhteistyössä ao. toimialojen kanssa. Riskienhallintaa raportoitiin osavuositarkastuksessa ja laadittaessa vuoden 2022 talousarviota ja riskienhallintaa kehitettiin tietojärjestelmäpohjaisesti työturvallisuuteen liittyvien riskien osalta. Merkittävä riskipotentiaali liittyy vuosien aikana kertyneeseen korjausvelkaan. Valmiussuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaisesti ja siten varmistetaan sivistys- ja elinvoimapalveluiden eri sektorialueilla työyksiköiden turvallisuussuunnitelmien päivitys. Riskipotentiaalia on havaittu vuoden 2021 aikana myös osaavan työvoiman saatavuudessa niin infra- ja tukipalveluiden kuin elinvoimapalveluiden palvelukeskuksen alaisissa toiminnoissa.
- Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta on arviointien perusteella Vihdissä hyvällä tasolla 4,4 (vuonna 2020 4,4). Vihdin kunnassa on viranhaltijoille ohjeet hankinnoista ja hankintojen tekemiseen on mahdollista saada tukea. Hankintarajat on hyväksytty toimintasuunnitelmien mukaisissa. Kehityskohteena on toivottu selkeämpää ohjeistusta irtaimen omaisuuden poistoon ja luovutukseen edelleen vuoden 2020 tavoin. Hankintatoimen muu ohjeistus ja niihin liittyvä apu on koettu hyväksi.
- Sopimustoiminta on arviointien perusteella hyvällä, lähes kiitettävällä, tasolla 4,6 (vuosi 2020: 4,6). Kunnan edun toteutumisen varmistamiseksi sopimussuhteissa on erityisesti taloudellisesti merkittävien sopimusten vastuuhenkilöiden juridista ja sisällöllistä sopimusosaamista tarpeen jatkokehittää. Sopimuksia tulisi myös päivittää ja pitää yllä yhteyshenkilötietoja entistä tehokkaammin. Kunnan käytössä olevaan asianhallintajärjestelmään sisältyy sopimusten hallintajärjestelmä, johon on määritelty sopimusten vastuuhenkilöt ja hälytykset sopimusten tarkastelua varten. Merkittävässä sopimuksissa ja järjestelyissä on paikoin käytetty myös ulkopuolisia asiantuntijayrityksiä konsultoinnissa kunnan edun varmistamiseksi. Sopimukseen ei ole kohdistunut vuonna 2021 taloudellisia negatiivisia vahinkoja tai vaikutuksia. Elinvoimapalveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden tarkistetut taksat on hyväksytty vuonna 2020.
- Sisäisen tarkastuksen tasoa pidetään Vihdin kunnassa kiitettävänä 4,6 (vuonna 2020: 4,6). Vihdin kunnan sisäistä tarkastusta ohjaa vuonna 2014 hyväksytty sisäisen valvonnan ohje. Arviot ovat korkeita huomioiden, että Vihdin kunnassa ei ole erillistä sisäistä tarkastajaa, vaan sisäinen tarkastus niin kuin sisäinen valvonta on vastuutettu tilivelvollisille ja esimiehille. Sisäisen tarkastuksen toimivuus perustuu kuitenkin nykyisessä toimintamallissa vahvasti ylimpien viranhaltijoiden harjoittamaan toimintaan oman toiminnan valvonnassa ja alustensa valvonnassa. Erityisinä toimenpiteinä on muutoin esitetty pistotarkistukset käteiskassoihin sekä vaarallisten työyhteisöjen estäminen. Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle. Vuoden 2021 lopulla suoritettiin sisäinen tarkastus investointiprosesseihin, jonka tarkastus tilattiin BDO:lta. Tarkastus saatiin suoritettua vuoden 2022 puolella.

LITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kunnanhallitus toteaa, että arvioinnit on käsitelty asianomaisissa päättävissä toimielimissä, jolloin tieto puutteista ja korjaustarpeista on otettu käsittelyyn. Sisäinen valvonta tuottaa riittävän varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Sisäisen valvonnan toimivuutta tulee kuitenkin kehittää edelleen etenkin toiminnan tavoitteiden toteutumisen ja systemaattisen riskienhallinnan osalta.

Edelleen on aikaisempien vuosien tavoin tunnistettu tarve laajempaan ja kokonaisvaltaiseen riskien arviointiin ja riskien hallintaan. Vuoden 2022 talousarviossa on riskienhallinnan kehittämiseen liittyviä tavoitteita. Lisäksi on tarve kokonaisvaltaisesti katsoa sisäiseen valvontaan ja konsernivalvontaan liittyvien asiakirjojen sekä ohjesääntöjen päivitystä vastaamaan nykyaikaa.

5 TULOKSEN MUODOSTUMINEN

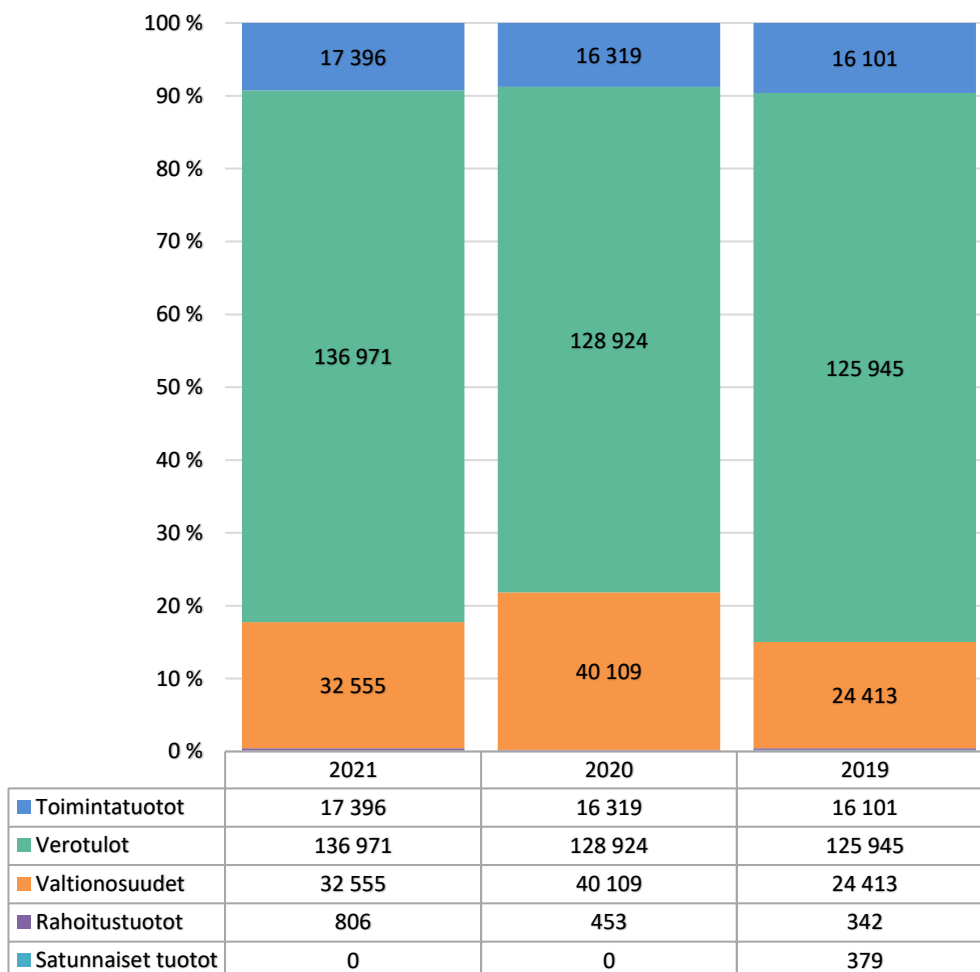
MA JA SEN TUNNUSLUVUT

TULOSLASKELMA 1000 €	2021	2020	2019
Ulkoiset toimintatuotot ja -kulut (sis. Vihdin Vesi)			
Toimintatuotot	17 396	16 319	16 101
Valmistus omaan käyttöön	170	194	275
Toimintakulut	-169 112	-165 210	-166 572
Toimintakate	-151 547	-148 698	-150 196
Verotulot	136 971	128 924	125 945
Valtionosuudet	32 555	40 109	24 413
Rahoitustuotot ja -kulut	234	-192	-356
Korkotuotot	92	90	33
Muut rahoitustuotot	715	363	309
Korkokulut	-561	-638	-669
Muut rahoituskulut	-11	-7	-29
Vuosikate	18 213	20 143	-193
Poistot ja arvonalentumiset	-11 809	-13 239	-10 508
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 807	-11 667	-10 506
Arvonalentumiset	-2	-1 572	-2
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	221
Satunnaiset tuotot	0	0	379
Satunnaiset kulut	0	0	-157
Tilikauden tulos	6 403	6 904	-10 480
Poistoeron lisäys-/vähennys+	189	189	189
Varausten lisäys-/vähennys+	-3 750		
Rahastojen lisäys-/vähennys+	0	-3 740	
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	2 843	3 353	-10 291
TUNNUSLUVUT	2021	2020	2019
Toimintatuotot/toimintakulut, %	10,3	9,9	9,7
100 x toimintatuotot / toimintakulut			
Toimintakate % verorahoituksesta	89,4	88,0	99,9
100 x Toimintakate/ (Verotulot + Valtionosuudet)			
Vuosikate % poistoista	154,2	152,1	-1,8
100 x Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + arvonalentumiset)			
Vuosikate, €/asukas	623	691	-7
Vuosikate / Asukas			
Asukasluku	29 241	29 160	29 158

Virhe. Linkki ei kelpaa.

ULKOISIA TUOTOITA TUOTOISTA

Tuloslaskelman ulkoiset tuotot olivat yhteensä 187,7 miljoonaa euroa (185,8 miljoonaa euroa vuonna 2020). Verotulojen osuus tuotoista oli 72,96 prosenttia ja valtionosuuksien 17,34 prosenttia. Näin ollen valtion kautta tilitettävä rahoitus muodostaa 90,30 prosenttia tuotoista. Tulolajien osalta toimintatuotot ovat olleet samantyyppisellä tasolla. Valtionosuudet kasvoivat vuonna 2020 kertaluontoisesti merkittävästi. Verotulot kasvoivat voimakkaasti vuonna 2021.

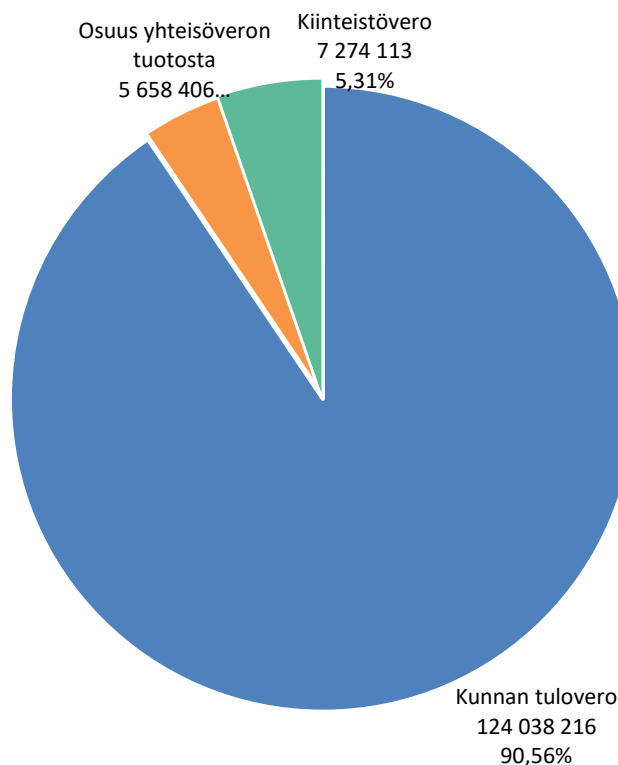
Kuva 22: Tuloslaskelman ulkoiset tuotot vuosina 2021, 2020 ja 2019

5.2.1 Toimintatuotot

Ulkoiset toimintatuotot olivat 17,4 miljoonaa euroa ja ne nousivat noin 1,08 miljoonaa euroa vuoden 2020 tasosta. Suurimmat erät toimintatuotoista muodostivat myyntituotot 8,1 miljoonaa ja muut tuotot 4,1 miljoonaa euroa sekä maksutuotot 2,6 miljoonaa euroa. Myyntituloista selvästi suurimman osuuden muodostivat Vihdin Veden myyntituotot 4,2 miljoonaa. Muista toimintatuotoista suurimman osuuden muodostivat tilapalvelun vuokratulot. Maksutuotoista taas suurimman erän muodostivat päivähoitomaksut 1,63 miljoonaa euroa ja rakennusvalvontamaksut 0,45 miljoonaa euroa.

5.2.2 Verotulot

Kunnallisveron osuus verotuloista oli 90,56 prosenttia, kiinteistöveron 5,31 prosenttia ja yhteisöveron 4,13 prosenttia. Prosentuaalisesti kunnallisverotilitysten osuus laski edellisvuoteen nähden 1,31 prosenttiyksikköä. Kiinteistöveron osuus nousi 0,21 prosenttiyksikköä. Vastaavasti yhteisöveron osuus nousi 1,11 prosenttiyksikköä, mihin vaikutti yhteisöverotulojen kuntaryhmän jako-osuuden korotus.

Kuva 23: Verolajien osuudet vuonna 2021

VEROTULOT	2021	2020	2019	Muutos%
Kunnan tulovero	124 038 216	118 444 634	114 966 732	4,72
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 658 406	3 898 039	3 659 273	45,16
Kiinteistövero	7 274 113	6 580 840	7 318 914	10,53
Verotulot yhteensä	136 970 735	128 923 513	125 944 919	6,24

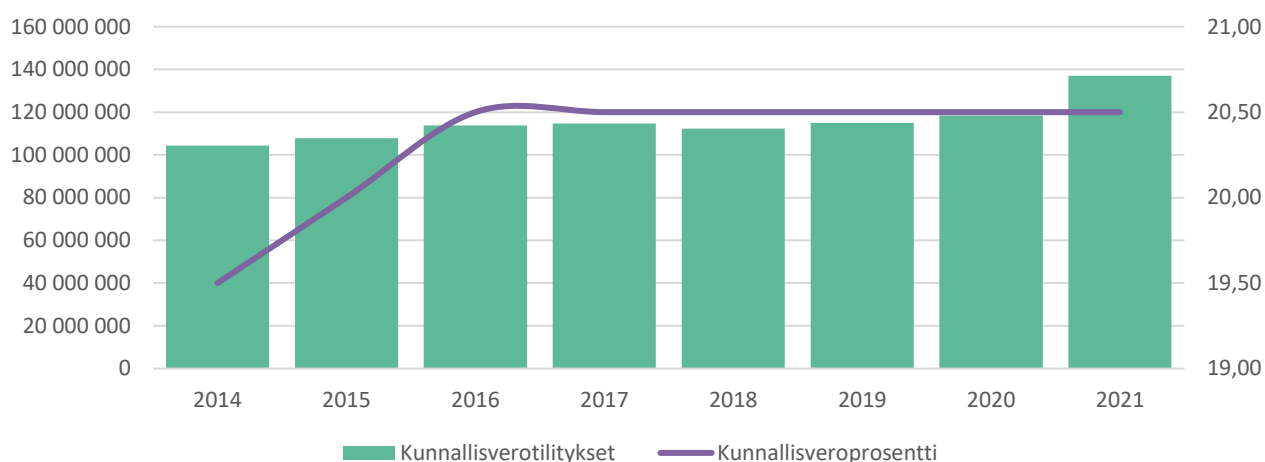
Taulukko 6: Vuosien 2019-2021 verotilitykset

Verotulot vuonna 2021 olivat yhteensä 136,97 miljoonaa euroa ja ne nousivat edellisvuoteen verrattuna 8,0 miljoonaa euroa eli noin 5,89 prosenttia.

Kunnallisverotulot olivat vuonna 2021 noin 5,6 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat ja niitä kertyi muutetun talousarvioon verran.

Kiinteistöveron tilitykset olivat noin 7,27 miljoonaa euroa. Kiinteistöverotulot olivat noin 693 tuhatta euroa edellisvuotta suuremmat. Kiinteistöveroprosentit pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna. Kiinteistöveroprosentit olivat seuraavanlaiset: yleinen 0,95 %, vakituinen asunto 0,45 %, muu asuinrakennus 1,00 % ja rakentamaton rakennuspaikka 4,00 % sekä yleishyödylliset yhteisöt 0,00 %. Kiinteistöveron tuotto nousi 10,53 prosenttia. Kiinteistöverotilitykset olivat muutettuun talousarvioon nähden noin 96 tuhatta euroa vähemmän.

Yhteisöveroja kertyi yhteensä noin 5,66 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa 45,16 prosentin nousua edellisvuodesta. Yhteisöveroa tilitettiin noin 1,76 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän ja muutetun talousarvion verran.

Kuva 24: Kunnallisverotulot 2014 – 2021

5.2.3 Valtionosuudet

Valtionosuuksien toteuma oli 32,55 miljoonaa euroa ja laskua edelliseen vuoteen oli noin 7,55 miljoonaa euroa eli 18,83 prosenttia. Valtionosuuksia kertyi noin 46 tuhatta euroa muutettuun talousarvioon arvioitua vähemmän. Päätökset vuoden 2021 valtionosuusrahoituksesta tehtiin 30.12.2020. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia on vuoden aikana korjattu useampaan kertaan ja viimeisin korjaus tehtiin 20.12.2021.

VALTIONOSUUDET JA VEROTULOMENETYSTEN KORVAUKSET	TP 2021	TP 2020	Ero	Ero %
Valtionosuudet	32 554 876,50	40 109 341,00	-7 554 464,50	-23,2 %
Peruspalvelujen valtionosuus ml. tasaukset	25 013 249,60	29 783 939,00	-4 770 689,40	-19,1 %
Verotulomenetysten korvaus	10 755 643,90	10 987 786,00	-232 142,10	-2,2 %
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	2 000 000,00	-2 000 000,00	0,0 %
Opetus- ja kulttuurit. muu vos	-3 214 017,00	-2 662 384,00	-551 633,00	17,2 %

Taulukko 7: Vuosien 2020 - 2021 valtionosuudet

5.2.4 Rahoitustuotot

Rahoitustuottoja kertyi noin 806 tuhatta euroa ja ne nousivat 353 tuhatta euroa viime vuoden tasosta. Rahoitustuottoista merkittävin oli peruspääoman korko Vihdin Vedeltä 393 tuhatta euroa, mutta konsernin sisäisten rahavirtojen eliminoituessa suurimmaksi eräksi muodostuu osinkotuotot (378 tuhatta euroa) ja peruspääoman korot kuntayhtymiltä (230 tuhatta euroa). Muita merkittäviä rahoitustuottoja olivat antolainojen korkotuotot (79 tuhatta euroa).

MAN KULUT

Tuloslaskelman ulkoiset kulut olivat yhteensä 181,9 miljoonaa euroa toimintakulujen muodostaessa 93,19 prosenttia, rahoituskulujen 0,32 prosenttia sekä poistojen 6,49 prosenttia kuluista.

TULOSLASKELMA 1000 €	2021	OSUUS-%	2020	OSUUS-%	MUUTOS €	MUUTOS %
Henkilöstökulut	50 622	27,89	48 707	27,20	1 916	3,93
Palvelujen ostot	104 638	57,65	102 228	57,08	2 410	2,36

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 971	4,39	7 313	4,08	658	8,99
Avustukset	3 962	2,18	5 095	2,85	-1 134	-22,25
Muut toimintakulut	1 920	1,06	1 868	1,04	52	2,78
Korkokulut	561	0,31	638	0,36	-77	-12,05
Muut rahoituskulut	11	0,01	7	0,00	4	56,73
Poistot ja arvonalentumiset	11 809	6,51	13 239	7,39	-1 430	-10,80
Satunnaiset kulut	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Yhteensä	181 494	100,00	179 095	100,00	2 398	1,34

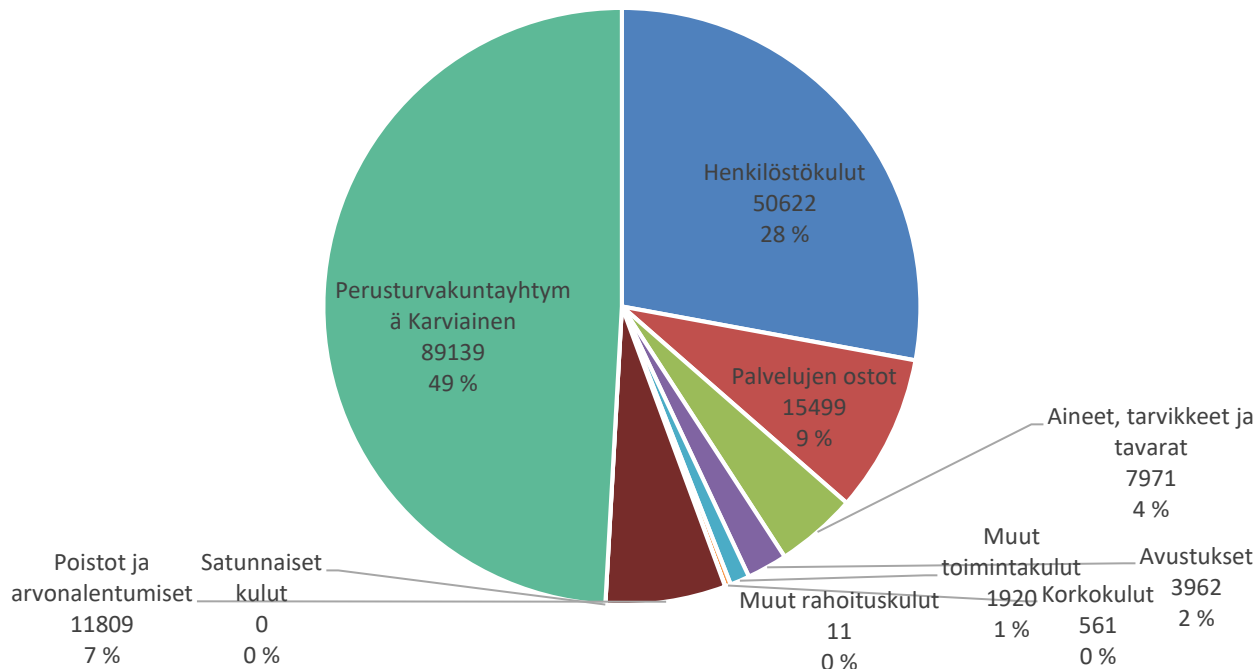
Taulukko 8: Vuosien 2020-2021 tuloslaskelman kulut

5.3.1 Toimintakulut

Ulkoiset toimintakulut olivat 169,1 miljoonaa euroa. Nousua edelliseen vuoteen oli 2,36 prosenttia. Vihdin kunnan toimintakuluista merkittävin oli palvelujen ostot 104,6 miljoonaa euroa, mikä on 2,36 prosenttia enemmän kuin vuonna 2020. Henkilöstökulut olivat noin 50,6 miljoonaa euroa ja ne nousivat noin 3,93 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

5.3.2 Rahoituskulut

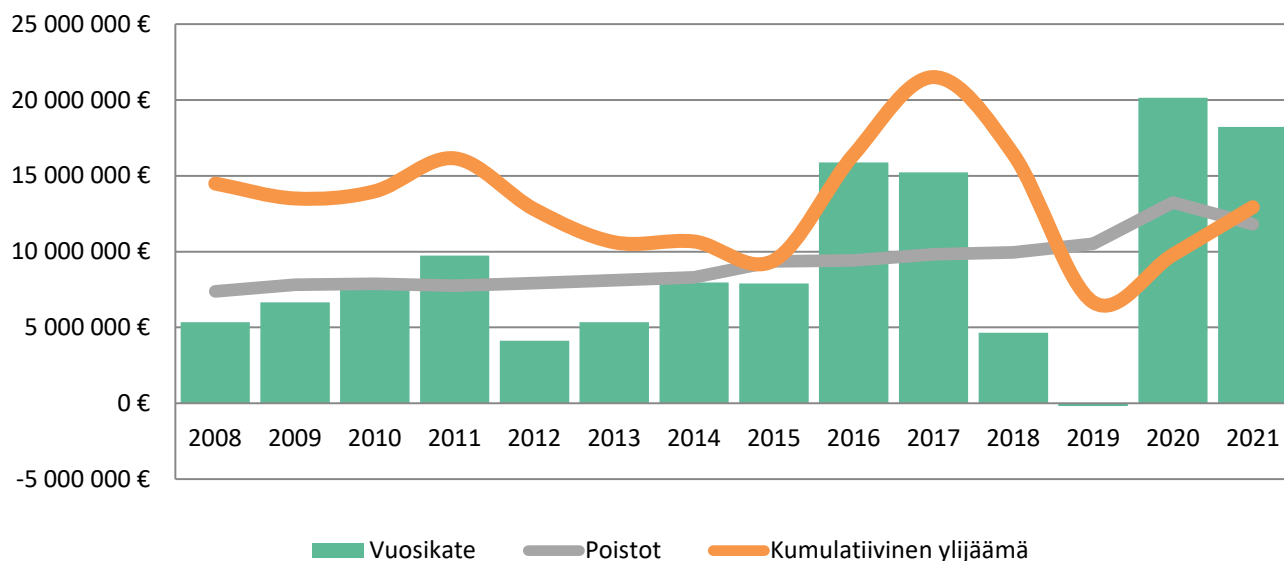
Tilikauden rahoituskulut olivat 0,573 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna rahoituskulut laskivat 11,28 prosenttia. Lainojen ja lainakorkojen määrä laski vuoden 2021 aikana alhaisen korkomarkkinan takia sekä lainojen uudelleen järjestelyn myötä, jotka tehtiin vuonna 2020.

Kuva 25: Ulkoisten kulujen jakauma tuhansina euroina 2021. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen palveluiden ostojen osuus eritelty

TE JA VUOSIKATE

Toimintakate oli noin -151,6 miljoonaa euroa ja se heikkeni edellisestä vuodesta 2,8 miljoonaa euroa eli noin 1,9 prosenttia. Valtion kautta tilitettävä veroluonteinen rahoitus oli Vihdissä yhteensä 169,5 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan rahoitus riitti toimintakatteen ja rahoituskulujen rahoittamiseen ja vuosikatteen muodostui 18,2 miljoonaa euroa (vuonna 2020 vuosikate oli 20,1 miljoonaa euroa). Käyttötalouden tasapainon vähimmäisvaatimus, jonka mukaan vuosikatteen tulee olla vähintään poistojen suuruinen, toteutui. Poistot ja arvonalentumiset olivat 11,8 miljoonaa euroa ja tilikauden tuloksesta muodostui ylijäämäinen. Tuloslaskelman välituloksena esitettävä vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka on käytettävissä investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Muiden Manner-Suomen kuntien toimintakatteen heikkenivät 3,5 prosenttia vuonna 2021 edellisvuoteen 2020 verrattuna tilinpäätösennakkotietojen mukaan.

Kuva 26: Vuosikate, poistot ja kumulatiivinen ylijäämä

Talouden pitkän aikavälin rahoitustasapaino edellyttää, että suunnitelmapoistot ja poistonalaisten investointien omahankintameno ovat samaa tasoa. Vuoden 2022 talousarvion ja vuosille 2023- 2024 tehdyn taloussuunnitelman mukaan investointien keskimääräiset omahankintamenot kasvavat selkeästi vuosina 2022-2024 samalla kun tulevaa Etelä-Nummelan aluetta rakennetaan. Investointien omahankintameno kasvamisen heikentää kunnan rahoituksellista tasapainoa ja kunnan tulee pystyä kasvattamaan investointien omahankintamenoja taloussuunnitelmavuosille.

TULOS JA YLIJÄÄMÄ

Tilikauden tulos kuvaa kaikkien tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta sekä poistoja. Tilikauden tulokseksi muodostui ylijäämää 6 403 419,17 euroa. Kun poistoeron vähennys ja varausten lisäys huomioidaan, tilikauden ylijäämäksi muodostuu 2 842 618,61 euroa.

6 TOIMINNAN RAHOITUS

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Rahoituslaskelmaan kootaan kunnan rahan lähteet ja rahan käytöt tilikauden ajalta. Rahoituslaskelma päättyy kuvaamaan muutosta kassavaroissa eli sitä, lisääntyvätkö vai vähenivätkö kunnan kassavarat tilikauden aikana.

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	2021	2020	2019
Toiminnan ja investointien rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	18 213	20 143	-193
Satunnaiset erät	-437	0	206
Tulorahoituksen korjauserät	-883	-546	-1 261
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-15 119	-9 635	-18 317
Rahoitusosuudet investointimenoihin	106	66	1 431
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	1 776	1 602	771
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 657	11 630	-17 364
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	-3 500
Antolainasaamisten vähennykset	83	60	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	60 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 751	-31 733	-13 869
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 000	-40 000	38 000
Oman pääoman muutokset	294	-294	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	294	-4 814	1 203
Rahoituksen rahavirta	3 920	-16 781	21 833
Rahavarojen muutos	7 577	-5 151	4 469
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	10 452	2 875	8 026
Rahavarat 1.1.	2 875	8 026	3 557

TUNNUSLUVUT	2021	2020	2019
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä			
5 vuodelta, €	-11 701	-13 866	-28 995
Investointien tulorahoitus, %	121,3	210,5	-1,1
100* Vuosikate / Investointien omahankintameno			
Laskennallinen lainanhoitokate	1,41	1,55	0,03
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)			
Pääomamenojen tulorahoitus, %	73,8	48,8	-0,6

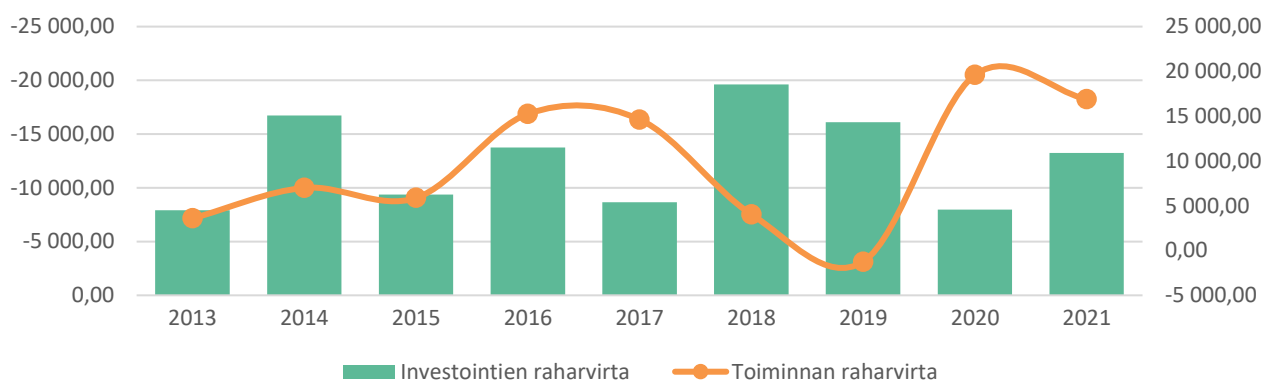

100* Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset)

Lainanhoitokate	1,82	0,64	0,03
(Vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + Lainanlyhennykset)			
Kassasta maksut/vuosi milj.€	194,7	207,4	203,2
Kassan riittävyys, pv	19,6	5,1	14,4
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella			
Asukasmäärä	29 241	29 160	29 158

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta muodostuu vuosikatteesta ja sen jälkeen mahdollisesti esiintyvistä satunnaisista eristä. Näiden lisäksi huomioidaan tulorahoituksen kirjanpidolliset korjaukset. Vihdin kunnan toiminnan rahavirta vuonna 2021 oli noin 16,9 miljoonaa euroa. Vuosikate laski noin 1,9 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Investointien rahavirta muodostuu käyttöomaisuuden investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä myyntituloista. Vihdin investointimenojen määrä oli tilikaudella noin 15,1 miljoonaa euroa. Vastaavien hyödykkeiden luovutustulot olivat 1,8 miljoonaa euroa ja rahoitusosuudet investointimenoihin 0,1 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 3,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

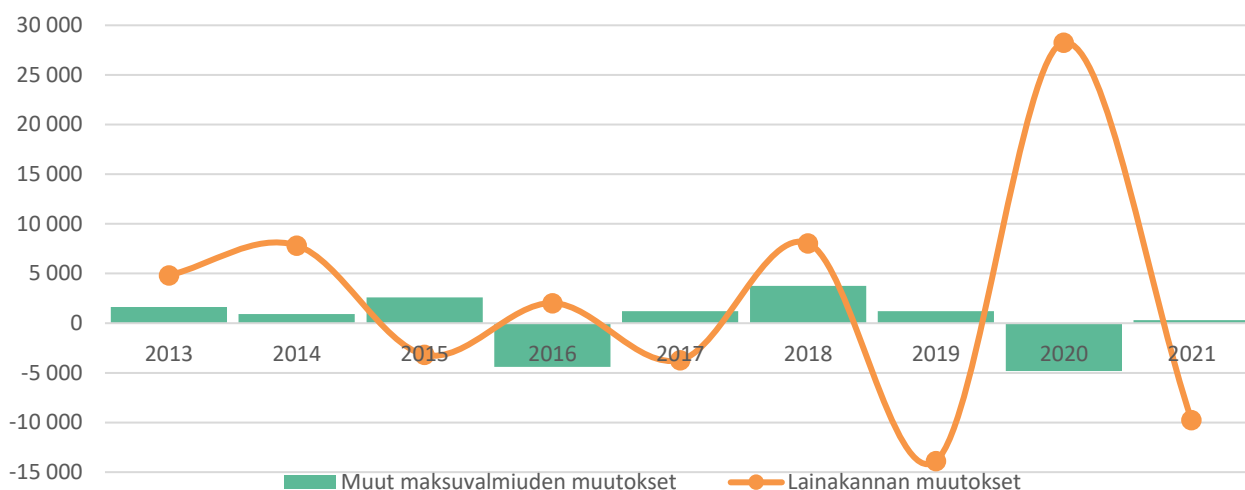

Kuva 27: Toiminnan ja investointien rahavirta (1000 euroa)

Rahoituksen rahavirta

Pitkäaikaisia lainoja maksettiin pois noin 9,8 miljoonaa euroa lyhennysohjelmien mukaisesti. Lainanhoitokate oli tilikaudella 1,82. Lainanhoitokatteen tunnusluvulla mitataan tulorahoituksen riittävyyttä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoidaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Muut maksuvalmiuden muutokset koostuvat pääasiassa saamisten muutoksista, mutta niihin vaikuttivat myös korottomien velkojen päämien muutokset, palautuskelpoisten liittymismaksujen lisäys sekä vaihtomaisuuden muutokset. Rahoituksen rahavirta muodostui 3,9 miljoonaa ylijäämäiseksi.

Kuva 28: Rahoituksen rahavirta (1000 euroa)

TUNNUSLUVUT

Tase ja siitä laskettavat tunnusluvut kuvaavat tilipäätöspäivän mukaista rahoituksen rakennetta. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE 1000€	2021	2020	2019
VASTAAVAA			
PYSYVAT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	2 329	2 527	1 002
Aineettomat oikeudet	152	267	278
Muut pitkävaikutteiset menot	2 177	2 260	724
Aineelliset hyödykkeet	160 276	158 157	162 386
Maa- ja vesialueet	37 888	35 817	34 903
Rakennukset	72 705	77 956	82 446
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 773	34 565	28 992
Koneet ja kalusto	1 317	1 985	2 659
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	14 593	7 833	13 385
Sijoitukset	23 724	23 476	25 057
Osakkeet ja osuudet	20 177	19 846	21 366
Lainasaamiset	3 357	3 440	3 500
Muut saamiset	190	190	190
ARVOSTUSERÄT			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	186	145	144
Valtion toimeksiannot	93	52	50
Muut toimeksiannot	94	93	93

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	146	98	174
Saamiset	8 522	5 467	4 383
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	0	135	135
Lainasaamiset	0	0	0
Muut saamiset	52	52	52
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	1 206	1 556	2 700
Lainasaamiset	7	0	4
Muut saamiset	1 141	1 161	1 049
Siirtosaamiset	6 116	2 563	442
Rahoitusomaisuusarvopaperit	1	1	1
Osakkeet ja osuudet	1	1	1
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	10 451	2 874	8 025
VASTAAVAA YHTEENSÄ	205 635	192 746	201 171

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA	67 695	64 558	57 685
Peruspääoma	50 993	50 993	50 993
Arvonkorotusrahasto	30	30	30
Muut omat rahastot	3 740	3 740	
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	10 090	6 443	16 953
Tilikauden yli- / alijäämä	2 843	3 353	-10 291
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	5 853	2 292	2 481
Poistoero	2 103	2 292	2 481
Vapaaehtoiset varaukset	3 750	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	0	494	75
Muut pakolliset varaukset	0	494	75
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	94	93	93
Valtion toimeksiantojen pääomat	0	0	0
Muut toimeksiantojen pääomat	94	93	93
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen	94 130	103 175	75 712
Joukkovelkakirjalainat	0	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	82 895	92 646	65 660
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	0
Saadut ennakot	695	281	0
Muut velat	10 539	10 248	10 052
Lyhytaikainen	37 865	22 134	65 125

Joukkovelkakirjalainat	13 000	0	40 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 751	9 751	8 469
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0	0
Saadut ennakot	604	44	242
Ostovelat	3 981	3 354	3 923
Muut velat	864	784	790
Siirtovelat	9 664	8 201	11 702
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	205 635	192 746	201 171

TUNNUSLUVUT	2021	2020	2019
Omavaraisuusaste, %	36,0	34,7	29,9
100* (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)			
Suhteellinen velkaantuneisuus %	69,9	67,4	84,5
(Vieras pääoma - Saadut ennakot)/Käyttötulot			
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	71,40	68,99	85,64
100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot			
Kertynyt yli- / alijäämä, 1000 €	12 933	9 796	6 662
Kertynyt yli- / alijäämä, € / asukas	442	336	228
Lainakanta 31.12., 1000 €	105 646	102 397	114 129
Vieras pääoma - (saadut ennakot + Ostovelat +Siirtovelat + Muut velat)			
Lainat euroa / asukas 31.12.	3613	3512	3914
Lainat ja vuokravastuut	107 566	104 385	116 093
Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat +Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut			
Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas	3 679	3 580	3 982
Lainasaamiset, 1000 €	3 357	3 440	3 500
Asukasmäärä	29 241	29 160	29 158

Omavaraisuusaste mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa 70 prosentin omavaraisuutta. Vihdin kunnan omavaraisuusaste 31.12.2021 oli 36 prosenttia. Kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste on heikentynyt 2000-luvun alusta lähtien tasaisesti.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Vihdin kunnan suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2021 oli 69,9 prosenttia, mikä on noin 2,5 prosenttiyksikköä edellisvuotta suurempi ja siten heikompi.

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Vihdin kunnan lainakanta lisääntyi noin 3,2 miljoonalla eurolla. Lainaa asukasta kohden oli vuoden lopulla 3 613 euroa eli 101 euroa enemmän kuin edellisena vuonna. Manner-Suomen kuntien lainakanta oli vuoden 2021 lopussa tilinpäätösarvioiden mukaan 3 469 euroa asukasta kohden laskettuna 31.12.2020 väestötiedolla. Manner-Suomen kuntien lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 3 358 euroa asukasta kohden.

LOT - JA MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -menokäsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Vihdin kunnan kokonaistulot kuluneella tilikaudella olivat 202,1 miljoonaa euroa. Suurin tuloerä muodostuu verotuloista, jonka osuus kokonaistuloista on 67,8 %. Kokonaismenot olivat tilikaudella 194,8 miljoonaa euroa. Olennaisin menoerä koostuu toimintakuluista, joiden osuus kokonaismenoista on 86,8 %. Kokonaismenot olivat 7,3 miljoonaa kokonaistuloja pienemmät. Täsmäytyksenä voidaan todeta rahavarojen muutoksen ja maksuvalmiuden muutoksen erotuksen olevan vastaava.

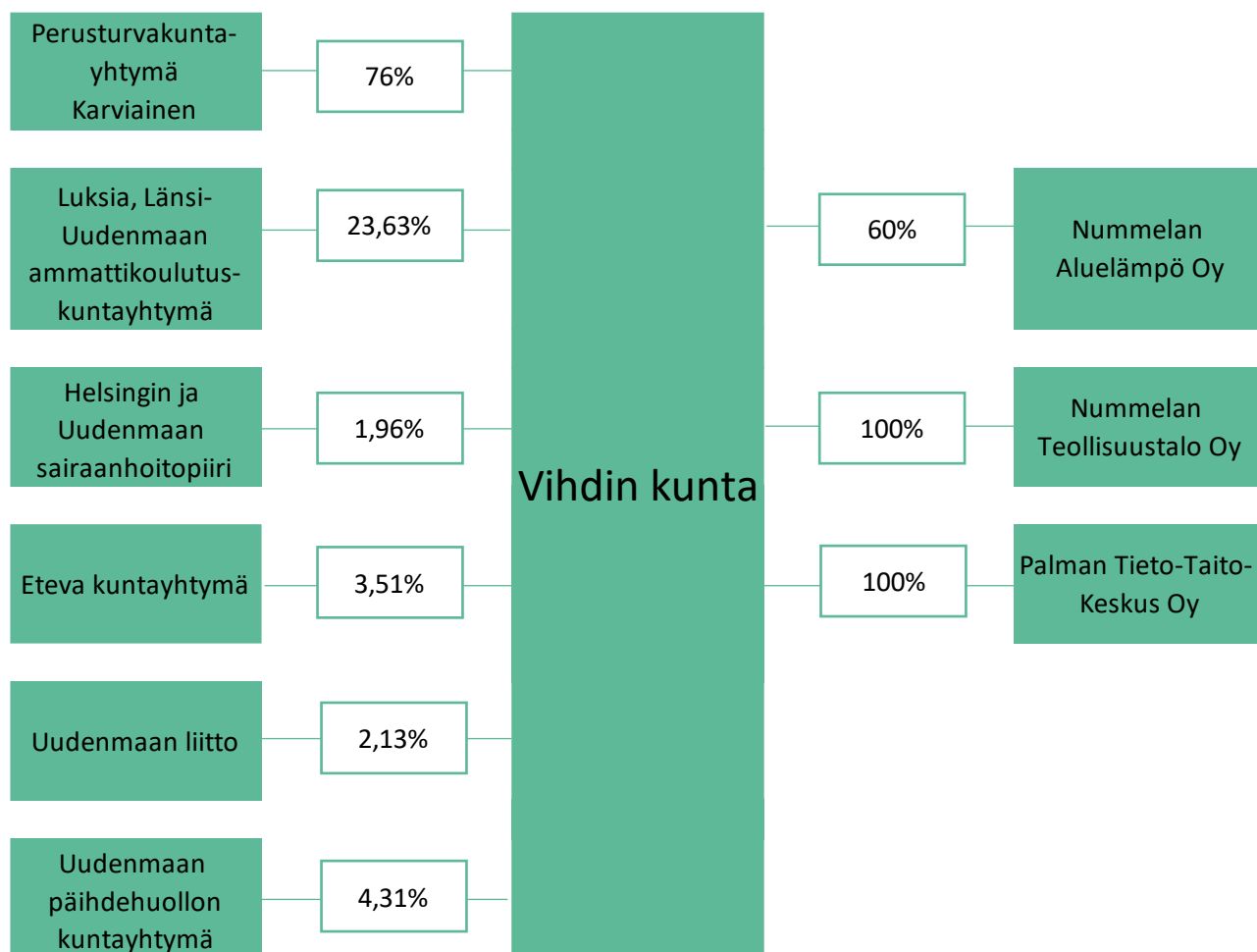
KOKONAISTULOT JA MENOT 1000€	2021	2021	2020	2020
	1 000 €	%	1 000 €	%
TULOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	17 396	8,6	16 319	7,9
Verotulot	136 971	67,8	128 924	62,5
Valtionosuudet	32 555	16,1	40 109	19,5
Korkotuotot	92	0,0	90	0,0
Muut rahoitustuotot	715	0,4	363	0,2
Satunnaiset tuotot	0	0,0	0	0,0
Tulo-rahoituksen korjauserät				
Pysyvien hyödykkeiden luovutusvoitot	-908	-0,4	-1 069	-0,5
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointeihin	106	0,1	66	0,0
Pysyvien vastaavien myyntituotot	1 776	0,9	1 602	0,8
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	83	0,0	60	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	60 000	29,1
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	13 000	6,4	-40 000	-19,4
Oman pääoman lisäykset	294	0,1	-294	-0,1

Kokonaistulot yhteensä	202 079	100,0	206 169	100,0
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	169 112	86,8	165 210	80,0
Valmistus omaan käyttöön	-170	-0,1	-194	-0,1
Korkokulut	561	0,3	638	0,3
Muut rahoituskulut	11	0,0	7	0,0
Satunnaiset kulut	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjaukset				
Pakollisten varausten muutos	494,4	0,3	-494,4	-0,2
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	-84	0,0	-29	0,0
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	15 119	7,8	9 635	4,7
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen lisäykset	0	0,0	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	9 751	5,0	31 733	15,4
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	0	0,0
Oman pääoman vähennykset	0	0,0	0	0,0
Kokonaismenot yhteensä	194 796	100,0	206 507	100,0

7 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

ERNIN RAKENNE

Vihdin kuntakonserniin kuuluivat 31.12.2020 seuraavat yhteisöt:

Kuva 29: Vihdin kunnan konserniin liitetyt yhteisöt 31.12.2021

KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT

Vihdin kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt ovat melko pieniä ja niillä on konsernin tilinpäätöslaskelmissä merkittävästi kuntayhtymiä pienempi vaikutus. Konserniyhtiöiden osalta kunnalla oli 31.12.2020 takauksia ainoastaan Nummelan Aluelämmön lainoille.

Kuntayhtymien osalta perusturvakuntayhtymä Karviaisessa taseessa oli kertynyttä kattamatonta alijäämää vuonna 2019, tämä on tullut katetuksi vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Länsi-Uudenmaan ammattikoulutus-kuntayhtymällä (Luksia) tilikausi oli ylijäämäinen niin vuonna 2021 kuin vuosina 2018 - 2010. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirillä oli vuodelta 2020 kattamatonta alijäämää 14,765 milj., tilikauden tulos vuodelta 2021 16,093 milj. kattoi aikaisemmin syntyneen alijäämän. Etevan tilikauden tulos oli niukasti ylijäämäinen ja edellisten tilikausien ylijäämä 2,275 milj. euroa.

Vuoden 2021 talousarviossa valtuuston konserniyhteisöille osoittamien talousarviotavoitteiden toteuma:

Tytäryhteisö	Konsernitavoite 2021	Toteuma 2021
Nummelan Aluelämpö Oy	Vuodelle 2021 tavoitteena on yhtiön asiakassopimusten määrän kuin energian myynnin kasvattaminen. Yhtiössä tulee myös tavoitella aktiivisesti energianhinnan laskemista ja hiilijalanjäljen pienentämistä.	Yhtiö on alentanut energian hintaa viime vuosina yhteensä yli 12 % ja omistajalle annetun tiedon mukaan korotuksia hintaan ei olla esittämässä. Yhtiön asiakaspito on ollut vahva. Tilikaudella 2021 yhtiön liikevaihto oli 3,2 miljoonaa euroa, joka 0,4 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2020. Yhtiö jakoi osinkoa 288 000 euroa vuonna 2021.
Palman Tieto-Taito-Keskus Oy	Yhtiöön tehdään nykyisellään vain välttämättömimmät korjaukset ja kun kunnan kaavoitustyö etenee, yhtiö tullaan purkamaan.	Yhtiötä ei toistaiseksi pureta. Kunnanvaltuusto hyväksyi alueen kaavamuutoksen N123 kokouksessaan 9.8.2021 § 41. Hyväksymispäätös on saanut lainvoiman. Kaavan tultua lainvoimaseksi on astunut voimaan maankäyttösopimus, jossa on sovittu yhtiön maa-alueiden luovuttamisesta vastineena kaavan toteuttamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista. Maankäyttösopimuksen toimeenpanon jälkeen yhtiön omistukseen jää alueella korttelin 4 tontti 6, jolla on asuin-, liike- ja toimistorakennusoikeutta 3 000 k-m ² , sekä osa korttelin 372 tonttia 1, jolla on asuinrakennusoikeutta 2 900 k-m ² .
Nummelan Teollisuus-talo Oy	Yhtiön tavoitteena on pitää yhtiön rakennukset olemassa olevassa kunnossa ja tarjota suhteellisen edullisia vuokratiloja vihtiläisille pk-yrityksille. Vuonna 2021 kunta ottaa kohtuullista osinkoa yhtiöstä.	Vuoden 2021 aikana osinkoa nostettiin yhtiöstä 62 000 euroa. Yhtiö on ylläpitänyt ja kunnostanut kiinteistöjä kustannustehokkaasti tarjoten näin edullisia vuokratiloja vihtiläisille pk-yrityksille.

NUMMELAN ALUELÄMPÖ OY

Yhtiön omistavat Vihdin kunta 60 % ja Adven Oy 40 %, joten yhtiö on Vihdin kunnan tytäryhteisö. Hallitus on toiminut omistajien tahtotilaa noudattaen ja kannattavan kasvustrategian mukaisesti. Tässä voidaan katsoa yhtiön onnistuneen vähintään kohtuullisesti vallitseva markkina- ja kilpailutilanne sekä toiminnalliseen toimintaympäristöön huomioiden. Yhtiöllä on sivutoiminen toimitusjohtajana ja yhtiö ostaa tekniset palvelut ostopalvelusopimuksena Adven Oy:lta.

Yhtiön talous on kehittynyt positiivisesti. Yhtiö on alentanut energian hintaa viime vuosina yhteensä yli 12 %. Yhtiön asiakaspito on ollut vahva. Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa ja tarpeelliset investoinnit pystytään suorittamaan kassavaroin. Hallittu kasvu ja nykyisenkin myynnin säilyminen turvaa yhtiön rahoitusaseman. Riskinä on voimakkaasti nouseva metsähakkeen ostohinta, joka voi tuoda hinnan korotuspaineita.

Tilikauden lopussa yhtiön oma pääoma on 2 096 980,21 euroa (vuonna 2020 2 472 884,41 euroa) ja taseen loppusumma 4 889 442,22 euroa (vuonna 2020 5 112 028,90 euroa).

Tilikaudella 2021 yhtiön liikevaihto oli 3 214 918,57 euroa (vuonna 2020 2 876 311,26 eur) ja siten nousi edelliseen vuoteen nähden. Toiminnan kustannustaso nousi hieman vuoden aikana. Tilikauden lopussa yhtiön oma pääoma on 2 096 980,21 euroa (vuonna 2020 2 472 884,41 euroa) ja taseen loppusumma 4 889 442,22 euroa (vuonna 2020 5 112 028,90 euroa). Taseen loppusumma 2020 poikkesi kunnalle ilmoitetusta tilinpäätöksestä 77 169,18 euroa.

Talous	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Liikevaihto	3 089 381	2 876 311	3 214 918
Liikevoitto	284 948	136 212	138 208
Lainat	2 106 773	2 051 207	1 946 842

NUMMELAN TEOLLISUUSTALO OY

Yhtiön osakekannan omistaa kokonaisuudessaan Vihdin kunta. Yhtiö omistaa teollisuushallit osoitteissa Harjutie 14 ja Tehtaantie 4-6. Harjutie 14. Harjutie 14 on vuokrattu suurimmaksi osaksi. Teollisuustien hallissa on kokonaan vuokrattu, vuokralaisena myös kunnan kierrätyskeskus. Tehtaantie 4-6 huopakatto kunnostettiin tilikauden aikana, joka näkyi korjauskulujen nousuna muiden ulkopuolisten rakenteiden, ikkunoiden ja ovien, LVI-järjestelmien sekä sähkö-, tieto- yms. järjestelmien korjausten lisäksi. Korjaukset yhteensä tilikaudella 2021 122 151,20 euroa (2020 29 251,58 euroa). Kiinteistöjen hoitokulut muodostuvat lähes aiempien vuosien käyttömenojen mukaisesti, kustannustason nousu huomioiden ollen tasoa 74 408,96 euroa vuonna 2021 (2020: 63 711,31euroa). Kiinteistön tuotot vuonna 2021 yhteensä 151 289,32 euroa (2020 140 071,27 euroa). Tilikauden 2021 tulos oli 37 081 euroa (2020 33 766 euroa euroa). Taseen loppusumma oli 31.12.2021 719 457,85 euroa (vuonna 31.12.2020 747 063,20 euroa). Yhtiön kiinteistöjen korjauksia toteutetaan hallituksen päätösten mukaan. Yhtiöllä ei ole lainaa eikä kirjaamattomia korkoja.

Talous	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Liikevaihto	142 401	140 071	151 289
Liikevoitto	36 662	33 766	37 081
Lainat	0	0	0

PALMAN TIETO-TAITO-KESKUS OY

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Nummelassa, asemakaavan N123 alueella korttelissa 4 sijaitsevaa Rakves-kiinteistöä. Yhtiön tuotot ovat koostuneet osakkeenomistajien maksamista hoito- ja korjausvastikkeista sekä vuokratuotoista, jotka on kirjattu tulosvaikutteisesti yhtiön kirjanpitoon. Yhtiöön on tehty viime vuosina vain välttämättömiä korjauksia alueen asemakaavan muutostyön ollessa kesken.

Kunnanvaltuusto hyväksyi alueen kaavamutoksen N123 kokouksessaan 9.8.2021 § 41. Hyväksymispäätös on saanut lainvoiman. Kaavan tultua lainvoimaseksi on astunut voimaan maankäyttösopimus, jossa on sovittu yhtiön maa-alueiden luovuttamisesta vastineena kaavan toteuttamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista. Maankäyttösopimuksen toimeenpanon jälkeen yhtiön omistukseen jää alueella korttelin 4 tontti 6, jolla on asuin-, liike- ja toimistorakennusoikeutta 3 000 k-m², sekä osa korttelin 372 tonttia 1, jolla on asuinrakennusoikeutta 2 900 k-m². Yhtiön aiemmin omistamien, mutta maankäyttösopimuksen myötä kunnan omistukseen siirtyneiden rakennusten purku on käynnissä.

Yhtiön toimintaa ja tulevaisuutta arvioidaan omistajan toimesta. Tilikauden 2021 tulos oli -13 537,33 euroa (2020 -639 424,22 euroa) ja taseen loppusumma 445 353,92 euroa (2020 471 332,75 eur). Vuoden 2020 tilinpäätöstä korjattiin, koska tilinpäätöksen laadintahetkellä oli tiedossa, että rakennuksia tullaan purkamaan. Nämä alaskirjaukset merkittiin korjattuun tilinpäätökseen, joka myös selittää vuoden 2020 liiketappiota. Yhtiöllä ei ole pitkäaikaisia lainoja, lyhytaikainen vieras pääoma oli 9 946,73 euroa (vuonna 2020 22 158,86 eur).

Talous	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Liikevaihto	223 795	173 244	165 440
Liikevoitto	17 962	-639 24	-13 537
Lainat	0	0	0

ERNIN OHJAUS JA SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kuntakonsernia ohjataan talousarvioon asetetuilla tavoitteilla, kunnanvaltuuston 12.11.2012 § 60 hyväksymällä konserniohjeella. Kunnanhallitus on konserniohjeen mukaan nimennyt konserniohjauksen valvontavastuulliset 8.4.2019 § 60. Uuden kuntalain myötä konserniohje tulee päivittää ja arvioida samalla kunnan omistajapolitiikka.

Vihdin kunnan tytäryhteisöjen määrä on supistunut huomattavasti viime vuosina omaisuuden myyntien sekä yhtiöiden lakkautusten vuoksi. Suurimpana tytäryhteisönä taseen perusteella on Nummelan Aluelämpö Oy, muut tytäryhteisöt ovat kiinteistöjen omistusyhteisöjä.

Kuntayhtymistä erityisesti Perusturvakuntayhtymä Karviainen sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ovat olleet seurannan ja aktiivisen tarkkailun kohteena. Näiden kustannuskehityksellä ja taloudenpidolla on merkittävä vaikutus Vihdin kunnan taloudellisen aseman kehittymiseen.

Konserniyhteisöjen valvontavastuut ohjeissa on listattu toimenpiteet tavoitteiden asettamisesta, kokousedustajien ohjeistamisesta sekä raportoinnista ja valvonnasta. Konserniyhtiöiden osalta tulisi vahvistaa konserniyhtiöiden ja kunnan välistä yhteydenpitoa, jotta voidaan varmistaa riittävä tiedonkulku yhtiöiden talouden ja toiminnan seuraamiseksi.

Nykyisen käytännön mukaisesti seuranta pohjautuu pitkälti tilinpäätöksen yhteydessä tehtävään arviointiin taloudellisesta tilanteesta ja toiminnasta edelliseltä vuodelta. Vuoden 2021 aikana osavuosikatsauksessa siivuttiin lyhyesti konserniyhtiöiden tilannetta. Talousarviossa asetetaan tavoitteita konserniyhtiöille.

ERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vihdin kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt ovat kooltaan pieniä ja niillä on konsernin tilinpäätöslaskelmissa merkittävästi kuntayhtymiä pienempi vaikutus. On todennäköistä, että tulevina vuosina Vihdin kunnan tytäryhteisöjen määrä tulee supistumaan entisestään: Palman Tieto-Taito-Keskus Oy:n jatko osana Vihdin kuntakonsernia tulee ratkaistavaksi. Nummelan aluelämpö Oy:n ja Nummelan teollisuustalo Oy:n merkitystä ja tarkoitusta sekä toiminnan painopisteitä arvioidaan osana Vihdin kunnan strategiaprosessia. Samoin konsernin konserniohjausta ja konserniohjetta on tarvetta päivittää, kuntalaki on muuttunut vuonna 2015 ja tähän liittyen on todennäköistä konserniohjeen ajantasaistamisen tarve.

Mahdollinen sote- ja maakuntauudistus vaikuttaisi todennäköisesti merkittävästi myös konserniin yhdisteltäviin kuntayhtymiin. Marinin hallituksen tiedoilla Vihdin konsernista poistuisivat kaikki muut kuntayhtymät paitsi Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä sekä Uudenmaan liitto.

LOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA 1000€	2021	2020	2019
Toimintatuotot	118 313	104 169	100 330
Toimintakulut	-272 425	-255 138	-253 022
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1	-4	16
Toimintakate	-154 111	-150 973	-152 676
Verotulot	136 971	128 924	125 945
Valtionosuudet	39 508	46 734	30 425
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	95	100	44
Muut rahoitustuotot	431	316	327
Korkokulut	-635	-692	-703
Muut rahoituskulut	-243	-252	-288
Vuosikate	22 016	24 157	3 075
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 759	-14 767	-13 712
Omistuksen eliminointierot	0	-2	-8
Arvonalentumiset	0	3	-7
Satunnaiset tuotot	0	26	0
Satunnaiset kulut	0	0	-157
Tilikauden tulos	7 256	9 416	-10 809
Tilinpäätössiirrot	11	-3 740	0
Tilikauden verot	-41	-41	-75
Laskennalliset verot	-1	-1	6
Vähemmistöosuudet	-45	-43	-99
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	7 181	5 590	-10 977

TUNNUSLUVUT	2021	2020	2019
Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut:			
Toimintatuotot/toimintakulut, %	43,4	40,8	39,7
100 x Toimintatuotot / Toimintakulut			
Vuosikate % poistoista	149,2	163,6	22,4
100 x Vuosikate / (Suunnitelman mukaiset poistot + arvonalentumiset)			
Vuosikate, €/asukas	753	828	105
Vuosikate / Asukasluku			
Asukasluku	29 241	29 160	29 158

HOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 1000€	2021	2020	2019
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	22 016	24 157	3 075
Satunnaiset erät	0	26	-157
Tilikauden verot	-41	-41	-75
Tulorahoituksen korjauserät	-1 151	-1 033	-1 273
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-24 893	-19 350	-23 703
Rahoitusosuudet investointimenoihin	131	180	1 431
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 310	4 162	789
Toiminnan ja investointien rahavirta	372	8 100	-19 914
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	83	60	-3 500
Antolainauksen lisäykset	0	0	-3 500
Antolainauksen vähennykset	83	60	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 863	67 441	3 346
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 397	-32 212	-14 353
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 028	-41 452	39 467
Oman pääoman muutokset	-170	0	0
Muutokset vähemmistön osuudessa	0	-48	0
Muut maksuvalmiudet muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	166	217	50
Vaihto-omaisuuden muutos	143	-434	122
Saamisten muutos	4 036	-3 948	-4 375
Korottomien velkojen muutos	-1 225	5 186	1 699
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	3 119	1 021	-2 504
Rahoituksen rahavirta	7 526	-5 191	22 455
Rahavarojen muutos	7 898	2 910	2 541
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	32 999	25 101	22 191
Rahavarat 1.1.	25 101	22 191	19 650
	7 898	2 910	2 541
TUNNUSLUVUT	2021	2020	2019
Investointien tulorahoitus, %	88,9	126,0	13,8
100 x Vuosikate / Investointien omahankintameno			
Pääomamenojen tulorahoitus, %	62,5	47,0	9,3
100 x Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)			
Laskennallinen lainanhoitokate	1,4	1,6	0,2
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainalyhennykset)			
Lainanhoitokate	1,9	0,7	0,2
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainalyhennykset)			
Kassa riittävyys (pv)	39,0	29,8	27,4
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella			
Kassastamaksut M €	309	308	296
Asukasluku	29 241	29 160	29 158

SE JA TUNNUSLUVUT

KONSERNITASE 1000 €	2021	2020	2019
VASTAAVAA	Euro	Euro	Euro
PYSYVÄT VASTAAVAT	212 453	206 625	205 358
Aineettomat hyödykkeet	4 147	4 205	2 588
Aineettomat oikeudet	344	306	339
Muut pitkävaikutteiset menot	3 803	3 899	2 250
Ennakkomaksut	0	0	0
Aineelliset hyödykkeet	197 793	192 265	192 835
Maa- ja vesialueet	38 629	36 558	35 647
Rakennukset	96 747	100 831	103 286
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 542	35 248	29 718
Koneet ja kalusto	4 108	5 171	6 000
Muut aineelliset hyödykkeet	79	79	74
Enn.maksut ja keskeneräiset	23 688	14 378	18 109
Sijoitukset	10 513	10 155	9 934
Osakkuusyhteisöosuudet	869	769	545
Muut osakkeet ja osuudet	6 264	5 923	5 866
Muut lainasaamiset	3 357	3 441	3 501
Muut saamiset	23	23	22
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	595	565	391
Valtion toimeksiannot	212	157	70
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	297	290	257
Muut toimeksiantojen varat	86	118	64
VAIHTUVAT VASTAAVAT	46 624	42 904	35 613
Vaihto-omaisuus	1 359	1 502	1 067
Aineet ja tarvikkeet	1 349	1 487	1 066
Keskeneräiset tuotteet	0	6	0
Muu vaihto-omaisuus	10	9	1
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset	75	217	222
Myyntisaamiset	0	135	135
Lainasaamiset	0	1	1
Muut saamiset	75	81	86
Siirtosaamiset	0	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	12 191	16 085	12 132
Myyntisaamiset	4 079	8 898	8 428
Lainasaamiset	7	0	4
Muut saamiset	2 585	2 439	2 211
Siirtosaamiset	5 520	4 748	1 488
Rahoitusarvopaperit	2 367	1 506	2 476
Osakkeet ja osuudet	4	4	4
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 363	1 502	2 472
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1	1	0
Rahat ja pankkisaamiset	30 632	23 595	19 716
VASTAAVAA YHTEENSÄ	259 672	250 094	241 361

KONSERNITASE 1000 €	2021	2020	2019
VASTATTAVAA	Euro	Euro	Euro
OMA PÄÄOMA	83 247	76 682	67 359
Peruspääoma	50 993	50 993	50 993
Arvonkorotusrahasto	180	180	180
Muut omat rahastot	4 173	4 184	447
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä	20 721	15 736	26 716
Tilikauden yli-/ alijäämä	7 181	5 590	-10 977
VÄHEMMISTÖOSUUDET	884	1 038	1 074
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUKSET	0	0	0
Poistoero	0	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	846	1 144	1 038
Eläkevaraukset	11	16	17
Muut pakolliset varaukset	835	1 128	1 021
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 088	892	501
Valtion toimeksiannot	573	466	161
Lahjoitusrahastojen pääomat	428	309	276
Muut toimeksiantojen pääomat	87	118	64
VIERAS PÄÄOMA	173 607	170 337	171 389
Pitkäaikainen	114 766	122 586	88 211
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	86 988	110 177	76 339
Lainat julkisyhteisöiltä	118	170	132
Lainat muilta luotonantajilta	14 701	0	0
Saadut ennakot	695	281	0
Ostovelat	0	0	0
Muut velat	12 232	11 927	11 709
Siirtovelat	0	0	0
Laskennalliset verovelat	31	30	31
Lyhytaikainen	58 841	47 751	83 178
Joukkovelkakirjalainat	13 000	0	40 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 926	10 283	10 402
Lainat julkisyhteisöiltä	14	30	11
Lainat muilta luotonantajilta	408	0	0
Saadut ennakot	1 476	1 006	986
Ostovelat	10 833	11 012	11 066
Muut velat	2 697	2 646	2 316
Siirtovelat	20 488	22 773	18 397
Laskennalliset verovelat	0	0	0
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	259 672	250 094	241 361

TUNNUSLUVUT	2021	2020	2019
Konsernin omavaraisuusaste. %	32,7	31,2	28,5
<i>100 x (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot). Lyhennyksessä konsernikaavassa laskennasta voi jättää pois saadut ennakot</i>			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	58,2	60,4	66,4
<i>100 * (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot</i>			
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	27902	21326	15740
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	954	731	540
Konsernin lainat, €/asukas	4 280	4 138	4 352
<i>Konsernin lainakanta / Asukasmäärä</i>			
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	125 155	120 661	126 884
<i>Vieras pääoma - pitkäaikainen ja lyhytaikainen koroton vieraspääoma</i>			
Konsernin lainat ja vuokravastuut, 1000 €	140 004	136 184	141 560
<i>Vieras pääoma - (Saadut ennakot+ ostovelat+siirtovelat+muut velat) + vuokravastuut</i>			
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 788	4 670	4 855
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	3 357	3 441	3 501
<i>Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset</i>			
Kunnan asukasmäärä	29 241	29 160	29 158
Konsernin henkilöstömäärä	1174	1191	1180

8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Tilikauden tuloksen käsittely

Vihdin kunnanhallitus ehdottaa, että tilikauden tuloksesta 6 403 419,17 euron tuloksen käsittelystä seuraa-

vaa:

- 1) Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 189 199,44 euroa.
- 2) Puretaan seuraavat pakolliset varaukset koskien:
  - a. HUS:n alijäämävaraus 294 427,97 euroa ja
  - b. Maskikustannusvaraus 200 00,00 euroa
- 3) Tehdään investointivaraukset seuraaviin investointien toimintoihin:
  - a. Asuinalueen rakentaminen Hakalanrinne -600 000 euroa,
  - b. Asuinalueen rakentaminen Palmankatu -500 000 euroa,
  - c. Työpaikka-alueen rakentaminen Pillistöntie -1 650 000 euroa,
  - d. Työpaikka-alueen rakentaminen Etelä-Nummelan alue -500 000 euroa ja
  - e. Hiidenlaakson työpaikka-alueen rakentaminen -500 000 euroa.
- 4) Tilikauden ylijäämä 2 842 618,61 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisiltä tilikausilta kertyneisiin yli-/alijäämiin.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan, jos kunnan taseessa on kattamattomia alijäämiä, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainottamisen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Vihdin kunnalla ei ole taseessa kattamattomia alijäämiä, mutta on vastuullisen taloudenpidon mukaisesti aloittanut talouden tasapainottamisen, jotta kattamattomia alijäämiä ei syntyisikään tulevaisuudessa.

Vihdin kunnanvaltuusto on hyväksynyt niin vuoden 2020 talousarviossa talouden tasapainottamistoimia, niin kutsutun VIHTA-talouden tasapainotusohjelman kuin vuoden 2021 talousarviossa talouden tasapainottamistoimia. Talousarviossa 2022 on vahvistettu voimassa olevat VIHTA-toimet.

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen kunnan taseessa on 12 932 575,10 euroa kumulatiivista ylijäämää.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Kunnan- hallitus	Postituksen ja monistuk- sen toimintojen uudelle- enjärjestely	20 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	90 %	Tehtävät järjestetty uudelleen. Monistamon laitteista jää jonkin verran kustannuksia, jonka johdosta säästö ei toteudu täysin tavoitteen mukaisesti. Uudessa tehtävässä on mahdollista tehdä edelleen jonkin verran monistamon töitä, jolloin palveluiden ostolle ei ole tarvetta.	18 000	Säästö toteutuu edelleen pääsääntöisesti suunnitelman mukaan. Monistamon laitteiden kustannuksia kohdennetaan edelleen konsernipalveluihin, sillä uudessa tehtävässä on tarkoituksenmukaista tehdä jonkin verran monistamon tehtäviä.
Kunnan- hallitus	Demokratiakustannus- ten vähentäminen	20 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Kokouspalkkiot toteutuivat n. 22 000 euroa suurempina kuin vuonna 2020 ja ylittivät n. 60 000 euroalla talousarvioon varatut määrärahat. Toteumaan vaikuttavat kokousten määrän lisääntyminen ja keston pidentyminen ennakoidusta. Kokouspalkkioita alennettiin 20 %:lla vuoden 2021 alusta (raportoitu alempana). Kuntavaalien siirtymisestä, pidemmästä ennakoönnestysajasta sekä koronatoimista aiheutui ennakoitua suurempia kustannukset. Tammikuussa 2022 toimitettiin aluevaalit, joiden valmistelun kustannuksia kohdentui jo vuodelle 2021, mutta joita ei oltu huomioitu vuoden 2021 talousarviossa.	-	Toimielinten määrä säilyi ennallaan 1.8.2021 alkaneella valtuustokaudella ja toimielinten kokousten määrää on hieman lisätty vuodelle 2022. Näin ollen on todennäköistä, etteivät kokouskustannukset tule laskemaan. Kokouspalkkioiden alentamisen osalta (20 %) toteuma on raportoitu alempana.
Kunnan- hallitus	Vapaaehtoiset henkilös- tösäästöt	50 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	50 %	Talkoovapaita käytettiin vuoden 2021 aikana yhteensä 802 kalenteripäivää (v. 2020: 1364 kalenteripäivää), ja lomarahavapaita v. 2021 yhteensä 776 päivää (vuonna 2020 lomarahavapaita ei ollut mahdollinen). Muita palkattomia vapaita 5897 kalenteripäivää (v. 2020: 5842 kalenteripäivää). Palkattomat vapaat yhteensä vuonna 2021 7475 päivää (v. 2020 yht. 7206). Muutos edelliseen vuoteen palkattomissa vapaisissa oli	25 000	

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Kunnan- hallitus	Kunnan suurimpien os- tettujen tukipalvelujen sopimuksien uudelleen neuvottelu	55 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	30 %	yhteensä 269 päivää. Lomarahava- paan vaihtaminen vapaaksi oli mah- dollista kunnallisissa sopimuksissa ensimmäisen kerran vuonna 2021. Lomarahoja vaihdettiin vapaaksi yht. 776 päivää, 111 eri henkilöä, keskimäärin 7 päivää. Neuvotteluita Sarastian ja Tieran kanssa on käyty hinnoittelun ja sopi- muksien muuttamiseksi. Sarastian uuden sopimusmallin ja samalla suoritteisiin pohjautuvan hinnoittelun piti olla valmis kesään 2021 mennessä, mutta siirtyi syksylle 2021. Uusi suoritteipohjainen hin- noittelumalli toi säästöjä vuodesta 2022 alkaen henkilöstöpalveluihin, mutta saattaa lisätä taloushallinnon kustannuksia kirjanpito palvelun osalta, mikäli kirjanpidon tunti- määrä ylittyy. Sarastian suoritepe- rusteisen hinnoittelun mukaan hinta aleni edellisen vuoden suoritteisiin nähdessä 2 881 euroa. Tieran kanssa on sovittu selvittäväksi käyttöval- tuushallinnan kehittämistä henkilö- työn vähentämiseksi sekä ns. paikal- lispalvelun määrän vähentämistä, joilla yhdessä saavutettaisiin 5 % säästö (13 400€).	16 281	Palvelut on tuotettu kohtuullisen edullisesti, mutta jatkossa on tar- koituksenmukaista tarkastella myös vaihtoehtoisia palveluntuot- tamistapoja kustannusten vähen- tämiseksi. Sarastian osalta suorite- perusteisen hinnan riskit piilevät, jos suoritteet kasvavat, jolloin myös hintakin kasvavat. Mikäli suo- ritteet jäävät alhaisemmaksi myös hinta on alhaisempi. Tarkoituksen- mukaista on Sarastian osalta tar- kastella myös vastuunjakoa, että suoritemäärät lisäänty.
Kunnan- hallitus	Yhteisökehittäjän tehtä- vän rekrytoinnin kes- keyttäminen	55 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Tehtävä on jätetty täyttämättä	55 000	Vastaava säästö, mikäli tehtävä on edelleen täyttämättä.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Kunnan- hallitus	Perusturvakuntayhtymä Karviaisen tuottavuuden kehittäminen ja kustannuksien toiminnan tehostaminen vastaamaan tarvevakioituja kustannuksia	3 520 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	100 %	Karviaisen johtavien viranhaltijoiden kanssa käydään kk-keskustelua talouden kehittymisestä. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen vuoden 2020 tilinpäätös toteutui ennakoitua parempana ja talousarvio vuodelle 2021 oli noin 800 tuhatta euroa suurempi kuin kunnan asettama säästötavoite. Perusturvakuntayhtymä Karviainen on hyväksynyt säästötavoitetta vastaavan tasapainotusohjelman kokouksessaan 4.5.2021. Säästöohjelman tavoitteet on saatu toteutettua.	3 500 000	Koronakustannuksien pitkän aikavälin kehitystä vaikeaa arvioida, koska hoitovelan suuruutta ja purkutahtia ei pystytä tarkasti ennustamaan. Vuoden 2022 talousarvion yhteydessä asetettiin Karviaiselle 600 000 euron säästötavoite.
Kunnan- hallitus	Palvelulupauksen uudelleen tarkistaminen toteutuneiden käyttöasteiden mukaan. Tarkoituksena kehittää toimivampia runkoyhteyksien Vihdin kunnan sisälle.	150 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	25 %	Vihdin kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen joukkoliikenteen palvelulupauksesta 15.2.2021, jossa Vihta-ohjelman toimenpiteet on huomioitu. Keväällä 2021 järjestettiin kilpailutukset kunnan avoimesta ostoliikenteestä sekä koulukuljetuksista tuleville sopimuskausille 2021-2024. Kilpailutuksissa toteutuneiden hintojen perusteella kustannussäästöä ostoliikenteessä saatiin n. 35 000 euroa. Vuonna 2021 vallinnut koronatilanne on kuitenkin aiheuttanut kunnalle enenevissä määrin lisäosia keväällä ja syksyllä, mutta myös joitakin palvelulupauksen mukaisia vuoroja ei ole hankittu epidemian aiheuttaman poikkeustilanteen ja selkeän matkustajamäärän alenemisen takia. Pandemian takia muuttuvia kustannuksia ei ole huomioida säästötarkastelussa, mutta näiden kehitystä seurataan. Kilpailutuksen kautta kiinteitä kuluja on saatu vähennettyä 35 000 eurolla.	35 000	Vuodelta 2021 saavuttamaton säästö on siirretty vuodelle 2022.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUKHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Kunnan- hallitus	Kokouskustannusten vä- hentäminen	29 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Kokouskustannuksia on alennettu määräaikaisesti 20 %:lla 31.12.2023 saakka. Vuoden 2021 osalta kokous- kustannukset ylittyivät lähes 60 000 eurolla talousarvioon nähden joh- tuen kokousmäärien lisääntymi- sestä.	-	Kokouspalkkioiden tasoa on alen- nettu 20 %:lla 31.12.2023 saakka
Kunnan- hallitus	Kehitetään sähköistä asiointia seudullisessa yhteistyössä ja selvite- tään mahdollisuus yhteis- sen henkilöstön hyödyn- tämiseen	50 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Neuvottelut seudullisesta yhteis- työstä puhelunvälityksen keskittä- miseksi alueella eivät edenneet.	-	Teleoperaattoripalveluiden kilpai- lutuksen myötä liittymien hin- noissa tulee merkittävä alennus, joka toteutuu kevästä 2022 al- kaen. Karviainen irtisanoi vaihde- palveluiden oston 1.4.2022 lukien, jonka johdosta tulot vähenevät n. 50 000 euroa. Säästötavoitetta kat- taa tilavaraussuunnittelijan tehtä- vän täyttämättä jättäminen tehtä- vien siirryttyä palvelusihteereiden tehtäväksi.
Kunnan- hallitus	Työllisyystoiminnan te- hostaminen	50 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	80 %	Ohjaavan/valmentavan henkilöstön osalta tehtiin palkkamatta jättämis- päättös 5 kuukaudeksi (~14 000€). Nuoria ja aikuisia tm-tuen saajia oh- jattu enemmän palveluihin ilman palkkatukityötavoitetta koko vuo- den ajan (~23 000€). Työllistämis- kannustimien avulla työllistetty yh- distykseen kolme tm-tuen saajaa lop- puvuodesta (~4 000€).	40 000	Jatketaan yhteistyön syventämistä TE-toimiston kanssa palveluo- hauksen parantamiseksi ja asiakas- määrien kasvattamiseksi. Yhdistys- ten työllistämistoiminnan aktiivista koordinointia työllistämisen edis- tämiseksi. Kohderyhmänä työ- markkinatuen saajat ja heidän pal- velutarpeenarviointi, sekä tarkoi- tuksenmukaisiin palveluihin ohjaa- minen.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Kunnan- hallitus	Konserniyhteisöihin liit- tyvät pääoma- ja osinko- järjestelyt	350 000	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Nummelan Aluelämmön yhtiöko- kouksessa on tehty päätökset 800e osinkojen nostamisesta per osake. Tämä tarkoittaa noin 288 000 euron osinkojen nostamisesta Vihdin kun- nalle yhtiöstä. Nummelan teolli- suustalo Oy:n yhtiökokouksessa päätettiin jakaa osinkoa omistajalle 62 000 euroa.	350 000	Toimenpide on kertaluontoinen.
Kunnan- hallitus	Tietohallintokyselyiden lopettaminen	1 275	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Tietohallintokyselyt on lopetettu.	1 275	Vastaava säästö tulevina vuosina.
Kunnan- hallitus	eLU-yhteistyön irtisano- minen	7 500	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	eLU-yhteistyön irtisanomisaika oli 6 kk, minkä vuoksi säästöjä ei saada vielä vuodelle 2021.	-	eLU-yhteistyö on irtisanottu päät- tymään vuoden 2021 loppuun, mikä oli aikaisin mahdollinen irtisa- nomisajankohta. Kustannussäästö 7500 euroa saavutetaan vuodesta 2022 alkaen.
Kunnan- hallitus	Investointitason leik- kauksien vaikutukset poistoihin (KH 18.5.20 -> 6 miljoonaa euroa).	280 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Investointileikkaukset on tehty osana vuoden 2021 talousarvioval- mistelua.	280 000	
Kunnan- hallitus	Elinkeinotoimen uudel- leen organisointi	20 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Matkailun koordinointi ja uusyritys- neuvonta on otettu omaksi työksi - matkailu vuoden alusta ja uusyritys- neuvonta 1.5.2021 alkaen.	20 000	Vastaava säästö tulevina vuosina.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Kunnan- hallitus	Palveluiden tuottamisen tehostamisohjelma	-	Konsernipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Kunnanvaltuusto päätti 1.6.2021, että palveluiden tuottamisen tehos- tamisohjelman osalta tehty suunnit- telutyö hyödynnetään vuoden 2022 talousarvion ja taloussuunnitelman 2023 -2024 laadinnassa.	-	Vuoden 2022 talousarvio ei sisällä 2,4 miljoonan euron sopeutustar- peen yhteydessä kartoitettuja suu- rimpia euromääräisiä toimenpi- teitä, mutta tehostamista pyritään jatkamaan. Investointiprosessin kehittämiseksi on tehty erillinen si- säinen tarkastus investointeihin, on edistetty strategista lupapro- sessia nopeuttavia rekrytoiteja sekä käynnistetty kunnan viestin- täasiantuntijan rekrytointi. Kun- nanhallitus on tehnyt päätöksen sosiaalitoimien yhdistämisestä ja keskittämisestä kunnanvirastolle. Tiedolla johtamista kehitetään par- haillaan yhteistyöllä Kuntamaisem- man kanssa. Näillä tehostamistoi- milla ei saada vuodelle arvioitua säästöä kokoon, mutta tehostamis- ohjelman suunnittelutyötä hyö- dynnetään edelleen, jotta tehos- tusta ja lisäsäästöä saadaan ai- kaiseksi.
Kunnan- hallitus	Elinkeino- ja markki- nointibudjetin pienentä- minen	100 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	160 %	Budjetti pienennetty vuoden 2021 talousarvioon. Lisäksi vuoden 2021 talousarviokäsittelyn yhteydessä on vähennetty kunnan viestintäresurs- sia brändikehittäjän osalta.	160 000	Tulevina vuosina säästön suuruus riippuu kullekin vuodelle suunnitel- tujen toimenpiteiden (erityisesti markkinointi) kustannuksista.
Sivistyslau- takunta	Työhyvinvoinnin vahvis- taminen ja sijais- sekä sairauslomakustannus- ten pienentäminen 10 %	-	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Vuonna 2021 sijaismäärärahojen käyttö lyhytaikaisiin sijaisiin on tu- laantunut vuoteen 2020 verrattuna, joten säästöjä ei tästä syntynyt.	-	Varhaiskasvatuslaki on muuttu- massa syksyllä 2021 ja tämän muu- toksen myötä sijaisten määrä tulee lisääntymään päiväkodeissa.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Sivistyslau- takunta	Varhaiskasvatuksen lapsimääräkehityksen sekä olemassa olevien varhaiskasvatuspaikkojen (= kapasiteetin) tarkastelu; vuodesta 2021, mutta toimenpiteen suunnittelua jo vuonna 2020	140 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Tehtyihin tiukkaa lapsiryhmien täyttöä syksyllä 2021 ja tehtäviä jäi syksyiltä täyttämättä. Suunnitellut vähennykset saatiin onnistumaan.	140 000	Henkilöstön vähentäminen kymmenellä tulevina vuosina ei todennäköisesti ole mahdollista. On otettava huomioon valtion toimet, joilla lasten osallisuutta varhaiskasvatukseen pyritään nostamaan. Myös lasten määrän väheneminen tasaantuu tulevina vuosina.
Sivistyslau- takunta	Koulujen oppilasmääräkehityksen sekä olemassa olevien oppilasmaidojen (= kapasiteetin) tarkastelu (tulevan lukuvuoden 2020-2021 suunnittelussa otetaan huomioon tavoite siinä määrin kuin mahdollista)	206 250	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	50 %	Oppilasmäärä syksyllä 2021 väheni alakouluissa n. 70 oppilaalla mutta lisääntyi yläkouluissa n. 60 oppilaalla. Siksi henkilöstöä ei voitu vähentää suunniteltua määrää.	100 000	Lähivuosina oppilasmäärä vähenee edelleen alakouluissa, mutta näkyä viiveellä vasta muutaman vuoden kuluttua yläkouluissa.
Sivistyslau- takunta	Oinasjoen koulun lakkauttaminen	64 167	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Tämä henkilöstösäästö on toteutunut 1.8.2020 alkaen.	105 889	Säästö on toteutunut kokonaisuudessaan vuonna 2021.
Sivistyslau- takunta	Erityisen tuen oppilaiden opetuksen järjestäminen (tulevan lukuvuoden 2020-2021 suunnittelussa otetaan huomioon tavoite siinä määrin kuin mahdollista)	160 417	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	40 %	Syksyllä 2021 pienluokkia on kolme vähemmän kuin syksyllä 2020. Jotta oppilaiden erityinen tuki kuitenkin säilyy ja erityisopetuksen kehittäminen etenee suunnitellusti, on osaa aikaista erityisopetusta lisättävä. Siksi toteuma vuoden 2021 osalta ei ole 100%	70 000	Toteutus tapahtuu erityisopetuksen ja joustavien rakenteiden johdonmukaisella kehittämisellä. Jotta tässä onnistutaan ja päästään euromääräisiin tavoitteisiin, kehittäminen täytyy olla suunnitelmallista. Toteutumiseen vaikuttaa myös oppilasmäärän kehitys sekä pandemian vaikutusten realisoituminen.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Sivistyslau- takunta	Valtakunnallisen perus- opetuksen tuntijaon muuttaminen Vihdissä (tulevan lukuvuoden 2020-2021 suunnitte- lussa otetaan huomioon tavoite siinä määrin kuin mahdollista)	35 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Tuntijaon muutosten laskettiin tu- van lisää kuljetuskustannuksia (arvi- olta 60 000e - 120 000e). Säästöä on vuoden 2020 osalta määräaikaisen henkilöstön palkkausten osalta 1.8.- .10.8 2020, vaikutus ei sinänsä ole ollut merkittävä.	-	Tuntijakoon ei ole tulossa tämän suhteen muutoksia, koska kuljetus- kustannusten arvioitiin kasvavan. Muutoksesta olisi seurannut 60 000 - 120 000 euron lisäykset kul- jetuskuluihin 8. ja 9. luokan osalta.
Sivistyslau- takunta	Koulukäyntiohjaajien määrän vähentäminen (tulevan lukuvuoden 2020-2021 suunnitte- lussa otetaan huomioon tavoite siinä määrin kuin mahdollista)	66 667	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Syksyllä 2021 vähennettiin 8 määrä- aikaista ohjaajaa	66 667	Talousarvion 2022 päättämisen yh- teydessä päätettiin, että luku- vuonna 2022-2023 ohjaajien mää- rää ei vähennetä.
Sivistyslau- takunta	Määräaikaisia opettajia ei palkata kesän ajaksi (tavoite 2021, mutta toi- menpide vaikuttaa jo 2020)	450 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	50 %	Määräaikaisten opettajien (ja ohjaa- jien työsuhde) päättyy 5.6.2021.	230 000	Talousarvion 2022 päättämisen yh- teydessä päätettiin, että jatkossa määräaikaiset opettajat palkataan 1.8. alkaen 31.7. saakka eli koko lu- kuvuodeksi.
Sivistyslau- takunta	Luovutaan loma-aikojen asiakasmaksujen hyvi- tyksistä vuoden 2021 alusta. Asiakasmaksut palautetaan lakisäätei- selle tasolle.	200 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Loma-aikojen hyvitykset ovat pois- tuneet 1.1.2021 alkaen. Tammi-hel- mikuun hyvitysten poistuminen toi noin 30 000 euroa lisää maksutu- loja. Arviointi hankalaa, kun samaan aikaan 1.8.2021 tuli iso muutos var- haiskasvatuksen asiakasmaksulakiin, joka vähensi maksutuottoja huo- mattavasti.	200 000	Ei vaikutusta tuleville vuosille. Sen sijaan 1.8.2021 tuli uusi varhais- kasvatuksen asiakasmaksulaki, jonka puitteissa tulorajoja korotet- tiin 31 %, joten tämän puitteissa asiakasmaksut pienenevät huomati- tavasti syksyllä 2021.
Sivistyslau- takunta	Periaatteiden tiukenta- minen matkalipuissa	16 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Toissijaisissa kouluissa opiskelevat oppilaat eivät enää saa joukkoliiken- teen matkakorttia, kuten aikaisem- min.	16 000	Jatkossakin sovelletaan tätä peri- aatetta, mutta koulukuljetuskului- hin ei voi enää tehdä samaa vä- hennystä 2022.
Sivistyslau- takunta	Ryhmäkokojen kasvatta- minen yleisopetuksessa	200 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	40 %	Ryhmäkokoja kasvatetaan niissä yk- siköissä, joissa se on mahdollista. Mm. yhdysluokkien kokoa ei voida kasvattaa nykyisistä.	80 000	Ryhmäkokoja kasvatetaan niissä yksiköissä, joissa se on mahdol- lista. Mm. yhdysluokkien kokoa ei voida kasvattaa nykyisistä.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Hyvinvoin-tilautakunta	Klubin vuokrasopimuksen irtisanominen ja toiminnan siirtäminen halvempiin tiloihin	7 500	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	120 %	Klubin vuokrasopimus on irtisanottu kesäkuussa 2020 ja vuokranmaksuvelvoite päättyi 30.6.2021.	8 500	Korvaavat SSO:lta vuokratut tilat saatiin käyttöön kesäkuussa 2021. Vuokrakustannukset pienenevät vuositasolla noin 16.000€. Vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi.
Hyvinvoin-tilautakunta	Kirjasto tehostaa kirjastoasiakkaille kertyneiden maksujen maksamista.	10 000	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	0 %	Vuoden kirjastomaksujen kertymä on korona- ja sulkuaikojen vuoksi normaalia vuotta pienempi. Kirjaston maksukertymä on suoraan suhteessa lainausmääriin, eikä lisäkertymää voi odottaa poikkeusaikoina.	-	Kirjastomaksujen kertymä riippuu tulevista asiakas- ja lainausmääristä.
Hyvinvoin-tilautakunta	Kirjastovirkailijan toimen täyttämättä jättäminen.	-	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	100 %	Toimenpide toteutuu esityksen mukaisesti vuoden 2022 alusta kirjastovirkailijan eläköityessä.	-	Toimenpide toteutuu esityksen mukaisesti vuoden 2022 alusta kirjastovirkailijan eläköityessä.
Hyvinvoin-tilautakunta	Nykyisestä kirjastoautosta ei luovuta ja kirjastoautotoiminnan jatkamista selvitetään. Kirjastoautovirkailijan tehtävää ei toistaiseksi täytetä. Kirjastoautotoiminnan toteuttamistapaa selvitetään seuraavan puolen vuoden aikana, ja siitä tehdään erillinen päätös.	-	Sivistyspalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	0 %	Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta 5.5.2021 kokouksessaan on päättänyt esittää oman kirjastoautotoiminnan jatkamista nykyisessä laajuudessaan.	-	Kirjastoautotoimintaa on päätetty jatkaa toistaiseksi. Uusi tarkastelu kolmen vuoden kuluttua.
Elinvoimautakunta	Liikuntapalveluissa käytön uusia palveluita	3 400	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	50 %	Palveluiden käyttöönotosta on tehty tarvittavat päätökset, mutta poikkeusolot ovat vaikeuttaneet varsinaista palveluiden käyttöönottoa.	1 700	On todennäköistä, että tulevina vuosina tarjottavaa palvelua monipuolistetaan entisestään vastaamaan vielä paremmin kuntalaisten tarvetta. Tämä mahdollistaisi tulovirtojen vahvistamisen.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUKENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Elinvoima- lautakunta	Tyhjistä tiloista luopuminen. Kiinteistöjen myynnin tehostaminen. Vuoden 2020 tavoite 50 000 euroa ja vuoden 2021 tavoite 170 000 euroa.	220 000	Infra- ja tukipalvelut, elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	110 %	Kaupat tehty 2021 aikana Juurakko-tiestä, Kumpulän mökistä sekä Ter-valammen päiväkodista ja koulusta. Arviossa (€) huomioitu pelkästään myyntivoitto. Myyntiohjelman toteuttamista haastanut 2021 jälkimäisellä puoliskolla vajaa henkilöresurssi.	268 001	Myyntiä pyritään tehostamaan tyhjiillään olevien tilojen kustannusten minimoimiseksi. Pitkäaikainen säästö muodostuu tilojen käyttökustannuksien poistumisesta.
Elinvoima- lautakunta	Oinasjoen koulun sulkeminen	36 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	100 %	Kiinteistö on säädetty ylläpitölämpöön. Lisäsäästöjä ei enää kiinteistön osalta synny, mutta verrattuna koulun toiminnassa oleviin kustannuksiin suunniteltu säästö toteutuu.	37 825	Suurimmat vaikutukset tällä on tuleville vuosille. Oinasjoen koulu tulee lisätä myyntiohjelmaan. Merkittävä säästö syntyy siitä, että valvontaviranomaisen edellyttämä keittiön saneeraus vältetään. Tulevien vuosien kustannussäästöksi arvioitu laskennallisesti 40 000 euroa viimeiseen toimintavuoteen verrattuna
Elinvoima- lautakunta	KETS -ohjelmointi ja toimenpiteiden käynnistäminen. Tavoite saada 70 tuhatta säästöä 2020 ja 70 tuhatta lisäsäästöä 2021	70 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	110 %	Kiinteistöjen energiankulutuksen seurannan mittarointia systematisoidaan lisäämällä automaattinen mittarointi 10 kiinteistöön (Energy). Kiinteistöjen lämmitysjärjestelmän käyttöä tehostetaan lämmityskustannusten alentamiseksi. Koesäätös Kuoppa- ja Kumpulän koulukeskuksessa.	95 000	Kunnan kiinteistöjen keskitetty energian, kaukolämmön ja vedenkulutuksen etävalvontahanke on käynnistetty ja lämmitykseen liittyviä säätötoimia tehty mm. Kuoppa- ja Kumpulän lämmityksen osalta. Katujen ja julkisten alueiden valaisimien muuttaminen LED-tekniikalle jatkuu.
Elinvoima- lautakunta	Uusituvan energian käyttöönotto. Kohdekohtaisesti saavutettavissa 1-5% säästöt. Tavoite 15 000 euroa vuonna 2020 ja 30 000 euroa vuonna 2021.	30 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	100 %	Kolmen uusimman aurinkovoimalaa ovat tuottaneet noin 10 % kunkin rakennuksen vuotuisesta sähkönkulutuksesta. Energianhankinnassa 30% on tuotettu uusiutuvalla energialla.	-	Toteutus 2020. Säästöodote n. 2,5% ko. kiinteistöjen sähkönkulutuksesta. Aurinkosähköllä korvataan osa kiinteistön sähkönkulutuksesta. Aurinkovoimaloiden takaisinmaksuaika vaihtelee 10-12 vuoden välillä. Kunnan sähköhankinnassa on määritelty vuodesta 2021 alkaen, että 30% energiasta on tuotettu uusiutuvan energian tekniikalla.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Elinvoima- lautakunta	Siirtyminen LED- valaisimiin katujen ja yleisten alueiden valais- tuksessa. Tavoite 2020 yhteensä 20 000 euroa ja 2021 yhteensä 15 000 euroa.	15 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Osa katuvalaisimista on muutettu LED-valaisimiksi ja muutos jatkuu. Valo-ohjauskeskusten uudistaminen jatkuu. Ohjausautomaatiikan uusimi- nen keskustöiden yhteydessä. Sääs- töarvio perustuu LED valaisinten pienempään energiankulutukseen. Valaistusta uusittaessa siirrytään aina LED valaisimiin. 2021 Numme- lan torin valaisimet vaihdettiin.	30 000	Energiankulutus on pienentynyt. Sähkön hinnan vaihtelu on hetkit- tään kumonnut osan säästöistä. Käyttökustannusten aleneminen jatkuu uudistusten myötä. Käy- tössä oleva sähkönhankintameka- nismi on suojannut kuntaa poik- keuksellisen korkeana käyneen pörssisähkön hinnannousun vaiku- tuksilta.
Elinvoima- lautakunta	Vesilaitoksen palvelu- maksujen tarkistaminen	-	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Lautakunta hyväksyi uudet palvelu- maksut 1.1.2020 alkaen.	-	Vuonna 2020 lisätuloja palvelu- maksujen korotuksilla tuli 47 000 €. Palvelumaksuja ei korotettu vuodelle 2021, joten lisätuloja ei tullut.
Elinvoima- lautakunta	Vesilaitoksen päivystyk- sen järjestäminen omana työnä. Tavoite 20 000 euroa vuonna 2020 ja 20 000 euroa vuonna 2021.	20 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Oman päivystyksen toteutusmuo- toja selvitetty vuoden 2020 alussa. Ulkopuolista päivystystä ei ole irti- sanottu osana vesilaitoksen ko- ronatilanteen varautumista. Päivys- tys sopimus irtisanotaan koronavi- ruksen aiheuttaman riskin poistut- tua 2022 aikana.	-	Tarvittava organisaatiomuutos on tehty. Tulevina vuosina säästää tu- lee 20 000 € / vuosi.
Elinvoima- lautakunta	Aurinkoenergiakokeilu vedenottoilla ja puh- distamoilla. Tavoite vuonna 2020 yhteensä 15 000 euroa.	15 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	0 %	Aurinkoenergian hyödyntäminen vedenottoilla todettu huonoksi niiden metsäisen sijainnin vuoksi. Puhdistamoiden sijainnit hyviä au- rinkoenergian hyödyntämiseen, mutta investointina ei ole kannat- tava. Selvitetään palvelumallien vaihtoehtoja.	-	Vedenottamat aurinkoenergian keräämisen kannalta epäedulli- sessa peitteisessä maastossa. Puh- distamojen katoille ei asennuksia tehty tiedossa olevien puhdistamomuut- tomuutuksien vuoksi. Eivät ehtisi kuo- lettaa investointia. Korvaavan säästön määrittely jatkuu.

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Elinvoima- lautakunta	Kiinteistöveroselvitys. Vuoden 2021 tavoite yhteensä 100 000 euroa.	100 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	100 %	Vuonna 2021 rekistereistä puuttunutta pinta-alaa lisätty 20500 m ² , tuottoarvio tästä n. 33 700 € lisää kiinteistöverotukseen. Kiinteistöverotuksen siirtyminen verotuksen joustavan valmistumisen piiriin jaksottaa osin verotilityksiä muutamalle vuodelle.	33 700	Vaikutukset näkyvät tuloissa vuoden viiveellä. Työ on edelleen kesken ja jatkuu vuonna 2022.
Ympäristö- lautakunta	Rakennusvalvonnan taksojen tarkistus	15 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	100 %	Ympäristölautakunta tarkisti taksat 28.4.2020 kokouksessaan. Vuonna 2021 rakentaminen elpyi selkeästi, ja vuonna 2021 talousarvion lupamaksutavoitteet Vihta-toimenpiteen vaikutuksineen on ylitetty huomattavassa määrin.	15 000	Vastaava lisätulo tulevana vuosina.
Elinvoima- lautakunta	Toimitusten ottaminen omaksi työksi 1.8.2020 alkaen. Tavoite vuonna 2020 yhteensä 10000 euroa ja vuonna 2021 yhteensä 20000 euroa.	20 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	50 %	Toimitusten ottamisesta omaksi työksi päätettiin kunnanvaltuustossa syyskuussa 2020. Toimitusten siirtäminen omaksi työksi edellyttää maanmittauslaitoksen hyväksyntää ja joitakin jatkoselvityksiä. Käytettävissä oleva resurssi ei ole mahdollistanut asian edistämistä vuonna 2021.	-	Merkittävin tuloa lisäävä vaikutus näkyy vasta tulevana vuosina. Lisätulon määrään vaikuttaa kunnan alueella tehtävien toimitusten määrä. Neuvotteluja kiinteistörekisterin pitovastuun siirtymisen aikatauluista ja ehdoista on neuvoteltu yhdessä Maanmittauslaitoksen kanssa vuoden 2021 aikana. Kun oma kiinteistönmuodostustoiminta saadaan käyntiin tulevana vuosina, tulee se edellyttämään mittaus- ja paikkatietopalveluiden ohella työpanosta myös maankäyttöpalveluista.
Elinvoima- lautakunta	Ateria- ja puhdistuspalveluiden toiminnan tehostaminen.	200 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	80 %	Ruokalistamuutokset on toteutettu. Korona on aiheuttanut myynnin laskua, jonka johdosta säästötavoite ei täyty.	175 000	ruokalistamuutokset toteutettu, koronaan liittyneet erityisjärjestelyt haitanneet jossain määrin toimeenpanoa
Elinvoima- lautakunta	Kunnallistekniikan palvelutason muutokset	45 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjohtaja	75 %	Nurmet niityiksi. Talvikunnossapidettävien raittien määrän supistaminen	20 000	Nurmialueiden muuttaminen niityiksi valmistelussa. Kevyenliikenteen väylien kunnossapitoluokista tarkastellaan

TOIMIELIN	TOIMENPIDE	TAVOITE 2021 EUR (sis. TA2021- määrärahoihin)	VASTAAVA PALVELUKESKUS	SEURANNAN VASTUUHENKILÖ	TOTEUMA PROSENTEINA	LYHYT KOMMENTTI TOTEUMASTA	EDISTYMINEN EUROINA VUODEN PÄÄTTEEKSI	KOMMENTTI TULEVIEN VUOSIEN OSALTA
Elinvoima- lautakunta	Mittautstoimen henkilös- töjärjestelyt	20 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Vuonna 2020 jätettiin eläköitymisen myötä vapautunut tehtävä täyttä- mättä. Tehtäväjärjestelyiden vuoksi voitiin säästää noin 20 000 euroa.	20 000	Vastaava säästö tulevina vuosina.
Elinvoima- lautakunta	Puumyynnittulojen kerta- luontoinen lisäys	200 000	Infra- ja tukipalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	90 %	lisähakkuut toteutettiin vuonna 2021	180 000	Lisähakkuiden kuviot määritelty voimassa olevan metsänhoito- suunnitelman perusteella
Elinvoima- lautakunta	Omakotitonteissa vuok- rausmahdollisuuden li- sääminen	15 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Stenkullan alueella vuokrausmah- dollisuus laajennettu koskemaan kaikkia tontteja. Vastaava päätös- esitys tullaan valmistelemaan myös muiden kunnan omakotitonttien osalta.	15 000	Omakotitonttien vuokrausmahdol- lisuutta tullaan laajentamaan sys- temaattisesti uusien, myyntiin tu- levien omakotitonttialueiden myötä.
Ympäristö- lautakunta	Ympäristötarkastajan määräaikaisten tehtä- vän lopettaminen	50 000	Elinvoimapalvelut	Raportoinnissa 1 Palvelukeskusjoh- taja	100 %	Määräaikainen tehtävä päättyi vuo- den 2020 loppuun.	50 000	Säästö syntyi vuodelle 2021, mutta talousarvion 2022 yhteydessä pää- tettiin uudesta, määräaikaisesta vakanssista vuosille 2022-2023, jo- ten näinä vuosina säästöä ei synny.
Yhteensä:		7 388 176					6 458 838	

II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvion toteutuminen -kohdassa selvitetään valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.

1 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

AKTIIVISTEN IHMISTEN VIHTI

	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
PAIKALLISEN TOIMINNAN TUKEMINEN	Kunta on koko paikallisen toiminnan rakentumisen ja kehittämisen mahdollistaja.	Kunnan ja järjestöjen välisen yhteistyön perusteet sekä avustusperiaatteet ja tilavuokrat määräytyvät tasapuolisesti ja läpinäkyvästi	Järjestöstrategian mukaiset avustusperiaatteet ja tilavuokrat on hyväksytty ja niitä noudatetaan.	Järjestöstrategian mukainen uusi avustussääntö hyväksyttiin kunnanhallituksessa 29.11.2021 ja vuoden 2022 avustushaku toteutetaan uuden avustussäännön perusteella. Tilavuokria ei ole päivitetty.	75%	kehittämispäällikkö, hallintojohtaja
		Sosiaali- ja terveystalouden uudistukseen valmistautuminen	Hyvinvointikeskuksen tarvesuunnitelma tuotu poliittiseen päätöksentekoon ja mahdollinen ministeriön poikkeuslupa käsitelty	Kunnanhallitus käsitteli tarvesuunnitelmaa 25.10.2021 ja päätti, että hyvinvointikeskuksen tarkempaa tarvesuunnittelua jatketaan Perusturvakuntayhtymä Karviaisen kanssa. Tarkennusten on määrä valmistua kevään 2022 aikana.	75%	kehittämispäällikkö, kunnanjohtaja, tekninen johtaja, Tilapalvelupäällikkö, Perusturvakuntayhtymä Karviainen
		Edunvalvontamallin jatkokehittäminen	Keskeisten edunvalvontakokonaisuuksien edunvalvontasuunnitelmat ovat valmiina ja käytössä (Kehä V, Tunnin juna, Hanko-Hyvinkää-rata, Lento-kenttä, Nuuksio, KUHA-hankkeet). Edunvalvontakokonaisuuksien listaus on päivitetty uusien valtuutettujen kanssa.	Kunta on edistänyt edunvalvontatyötä aiemmin päätettyjen kohteiden osalta viranhaltijatasolla. Tähän liittyen on järjestetty edunvalvontatapaamisia, tehty medianäkyvyyttä lisääviä nostoja sekä varauduttu hankesuunnitteluja edistämällä tulevaan mal-sopimuskierrukseen. Kärkihankkeet on päätetty kunnanvaltuustossa 8.11.2021 ja edunvalvonnan ajankohtaisista asioista on raportoitu valtuustoasiain neuvottelukunnassa. Edunvalvontasuunnitelmien koostaminen on vielä kesken ja valmistuu kevään aikana.	70%	kunnanjohtaja, palvelukeskusten johtajat
	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO

AVOIMUUS JA OSALLISUUS

Avoimuus- ja osallistumis-
kulttuurin kehittäminen
Vihdissä. Edistämällä osal-
listumista ja avoimuutta
mahdollistetaan keskinäi-
sen luottamuksen vahvistu-
minen.

Yhteistyöhankkeet vih-
tiläisten toimijoiden
kanssa

Kunnan palautejärjes-
telmän kehittäminen

Ennaltaehkäisevien
palveluiden kehittämi-
nen

Kirkkoniemen kulttuurikeskus ja
uusi museo käyttöön otettu.
Kunta ja 3. sektori tarjoavat yh-
dessä uusia kulttuuripalveluja
kuntalaisille ja matkailijoille.

Saadut palautteet ja niihin an-
netut vastaukset julkaistaan
kunnan nettisivuilla, erillinen
kuntabarometri otettu käyt-
töön

SIB-hanke on käynnistynyt on-
nistuneesti ja tuloksista rapor-
toidaan säännöllisesti. Hyvin-
vointikertomus on uudistettu

Sote yhteistyössä Läntisellä Uu-
dellamaalla on otettu käyttöön
uusia interventiomenetelmiä

Kuntalan remontti edistyi ja museo muut-
taa Kuntalaan 2022. Kirkkoniemi on toimi-
nut koronarokotuspaikkana. Karviaisen il-
moituksen mukaan tarve jatkuu vuoden
loppuun. Tämä viivytti suunniteltujen LVI-
muutosten toimeenpanoa. Kirkkoniemen
koulun on suunniteltu toimivan väistöti-
lana Pappilanpellon peruskorjaustöiden
aikana vuonna 2022. Pandemia esti pää-
osin suunniteltujen kulttuuritapahtumien
järjestämisen vuonna 2021.

Kuntabarometri on toteutettu keväällä
2021. Palautteiden ja vastausten julkaise-
misen mahdollistava palautejärjestelmän
jatkokehitysosio toteutettiin loppuvuo-
desta 2021.

10 asiakasperhettä valittu hankkeen tuki-
toimiin vuoden 2021 aikana. Rinnallakul-
kija rekrytoidaan vuoden 2022 alkuvuo-
den aikana. Hankkeen päävastuu siirtyi
vuoden 2021 aikana Karviaiseen. Perus-
teena toiminnan sijoittuminen neuvola-
palveluiden toiminnan alle.

60% sivistys- ja hyvinvointi-
johtaja, tekninen joh-
taja, kirjasto- ja kulttuu-
ritoimenjohtaja

100 % tietohallintojohtaja, hal-
lintojohtaja

90 % sivistys- ja hyvinvointi-
johtaja, Perusturvakun-
tayhtymä Karviainen,

		Päätösten vaikutuksia arvioidaan valmistelun yhteydessä vahvistetun arviointimenettelyn mukaisesti	Päätöksenteon ennakkovaikutusten arviointimenettely on käytössä kaikissa toimielimissä.	Päätöksenteon ennakkovaikutusten arviointiprosessin käyttöönotto ei toteutunut vuoden 2021 aikana. Lapsivaikutusten arviointi toteutetaan osana Lapsiystävällinen kunta -työtä (LYK)	0 %	hallintojohtaja, sivistys- ja hyvinvointijohtaja
	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
INNOVAATIOIOT JA KOKEILUT	Kunta tarvitsee kehittyäkseen ja erottuakseen erilaisia innovaatioita. Kunta panostaa strategiakaudella kokeiluihin ja uuteen toimintakulttuuriin, joka kannustaa yrittämään uutta ja ottamaan hallittuja riskejä.	Urheilupaikkojen sähkölkituksen kehittäminen	Etävattavien ja koodilla toimivien urheilutilojen lukumäärä vähintään 5	Huhmarnummen, Pappilanpellin ja NUHAKON etäkäyttöpilotit ovat toteutusvaiheessa.	100 %	tilapäällikkö, kunnossapitopäällikkö
		Omatoimikirjaston kehittäminen ja laajentaminen	Pääkirjasto auki omatoimikirjastona viikonloppuisin ja arkisin asiakaspalveluaikoja pidempinä aikoina.	Käyttöönotto 2/22	100 %	kirjastotoimenjohtaja, tilapäällikkö

VIHDISSÄ, VIHDISTÄ, VIHTIIN

	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
LIKKUMISEN UUDET MUODOT		Palvelulupauksen/joukkoliikenteen kohdentaminen käyttäjämääriltään tarpeellisiin vuoroihin ja yhteysväleihin, sekä kehitetään pääkaupunkiseudulle suuntautuvaa opiskelu- ja työmatkaliikennettä	Vuorojen käyttöaste ja korjaustoimet	Pilottivuoro Kirkonkylä – Otalampi – Myyrmäki aloitti kesällä. Joukkoliikenteen kilpailutukset suoritettiin keväällä ja uudet sopimukset alkoi- vat elokuussa. Kunnanhallitus 17.1.2022 § 8 päätti jatkaa pilottivuoron optiota.	100%	talusjohtaja, kuljetusasiantuntija
	Joukkoliikenteen kehittämiseen etsitään ratkaisuja, joiden avulla liikkuminen Vihdissä, Vihdistä ja Vihtiin helpottuisi. Vihdillä on mahdollisuus olla etujoukoissa kokeilemassa liikennemuotoja, jotka innostavat älykkääseen liikkumiseen. Meillä on myös tavoitteena löytää ympäristön kannalta kestävämpiä ratkaisuja, jotka samalla muodostavat toimivan liikennejärjestelmän.	Joukkoliikenne-informaation parantaminen Vihdin linja-autoasemilla ja sähköisissä palveluissa	Linja-autoasemalla Nummelassa ja Kirkonkylässä on joukkoliikenneinformaatio selkeämmin nähtävillä sekä lipputuotteet ja aikataulut saatavilla sähköisessä palvelussa.	Sähköiset näyttötaulut ovat hankinnassa Nummelan linja-autoasemille ja tulevat vuonna 2022 alussa käyttöön. Erilaiset lipputuotteet ja aikataulut ovat saatavissa sähköisissä palveluissa.	50%	
		Yhtenäisen lipputuotteen edistäminen Länsi-Uusimaalle ja pääkaupunkiseudulle	Alueen kuntien kanssa yhtenäisen lipputuotteen muodostumisessa on edistytty	Keskusteluja on käyty ja yhtenäistä lipputuotetta ei saada, koska yhteistä lipputuotetta ei nykyisessä markkinaehtoisessa toimintaympäristössä löydy. Tämän takia järjestämistapaselvitys on käynnistynyt ELY vetoisesti keväällä 2021. Järjestämistapaselvityksen tekijänä toimii Sweco. Selvityksen tavoitteena on löytää ratkaisumalli liikenteen järjestämiseen ja lipputuoteongelmaan Länsi-Uudellamaalla. Järjestämistapaselvitys on tulossa päätöksentekoon maalishuhtikuussa 2022.	100%	

		Joukkoliikenteen järjestämistavan uudelleenarviointi	Nykyisen markkinaehtoisesta järjestämistavan toimivuus uudelleenarvioitu (koronan vaikutukset sekä lipputuotekysymykset) ja järjestämistapa on tuotu uudelleen poliittiseen päätöksentekoon	Järjestämistapaselvitys on käynnistynyt ELY vetoisesti syksyllä 2021. Järjestämistapaselvityksen tekijänä toimii Sweco. Selvityksen tavoitteena on löytää ratkaisumalli liikenteen järjestämiseen ja lipputuoteongelmaan Länsi-Uudellamaalla. Sweco aloitti selvityksen teon syyslokakuussa 2021 ja kuntien joukkoliikenteestä vastaavat viranhaltijat antoivat lausunnot, jonka perustella Sweco tarkensi selvitystään mm. kustannusten osalta. Järjestämistapaselvitys Swecon toimesta on valmis ja sitä esitellään päätöksentekijöille yhteinäisesti 9.3.2022. Järjestämistapaselvitys tulee päätöksentekoon keuhäkesällä 2022.	75%	
ULKONA LIKKUMINEN	Kannustamme ihmisiä liikkumaan luonnossa ja edistämme luonnon virkistyskäyttöä. Kunnan alueen liikuntareitistöjen rakentaminen sekä nykyisten reittien kunnossapidon ja saavutettavuuden parantaminen ovat tärkeitä tekoja, joiden avulla tarjoamme parempia ulkona liikkumisen puitteita. Näemme Nuuksion arvon vihtiläisenä eräalueena entistäkin paremmin. Nuuksio vahvistaa kunnan matkailun ja vapaa-ajan liikkumisen vetovoimaisuutta.	Kevyen liikenteen väylien kehittäminen	Reitistön kehittämissuunnitelma laadittu ja aikataulutettu. Taloussuunnitelmavuosille kohdistuvien hankkeiden rakennussuunnittelu on käynnistetty. Kevyenliikenteen yhteyden järjestäminen Vanhan Turuntien rinnalle välillä Kirkkonummen raja Pillistöntie yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa (Hankesuunnittelu toteutettu)	Kevyenliikenteen väylien toteutuksen priorisointisuunnitelma on laadittu. Suunnitelma esiteltiin elinvoimautakunnalle 11.1.2022. Hankkeiden jatkosuunnittelu on osin käynnissä. Kevyenliikenteen yhteyden hankesuunnitelman laatiminen välille Veikola - Pillistöntien tasa mt 110 rinnalla on käynnissä yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Esisuunnitteluvaihe on saatu päätökseen ja suunnittelutyön jatkosta neuvotellaan ELY-keskuksen kanssa.	40 %	tekninen johtaja, elinvoimajohtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö
					100 %	tekninen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö

		Kirkonkylän ranta-alueen kehittäminen	Ranta-alue yleissuunnitelmat on hyväksytty ja rakennussuunnittelu käynnistynyt.	Kirkonkylän ranta-alueen yleissuunnittelu on käynnissä ja yleissuunnitelma on tulossa päätöksentekoon vuoden 2022 aikana. VIHKO:n lähiliikuntapaikkojen suunnittelu ja osin myös kilpailutus on edennyt. Osa toiminnoista toteutuu vuoden 2022 aikana.	60 %	tekninen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö
		Nuuksion läntinen portti	Selvitetään maaomaisuusjärjestelyitä ja pysäköintijärjestelyiden mahdollisuuksia	Pysäköintialueen hankesuunnitelmaa varten on valmisteltu vaihtoehtoisia sijainteja. Näiden tarkempi kartoitus on käynnissä hankesuunnitelman laatimisen lähtötiedoksi.	75 %	yhdyskuntatekniikan päällikkö, maankäyttöinsinööri
	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
SÄHKÖISET PALVELUT	Kunta panostaa sähköisiin palveluihin sekä digitalisaation hyödyntämiseen. Sähköiset asiointipalvelut ovat ensisijaisia, ja ne tulee olla käytettävissä viikonpäivästä tai kellonajasta riippumatta. Asiakkaille sähköiset palvelumme näkyvät yhden luukun periaatteena.	Tiedolla johtamisen raportteja kehitetään	Talous-, väestö- ja henkilöstöraporteista kootaan johdolle, esimiehille ja luottamushenkilöille soveltuvat kokonaisuudet. Kuntalaisille julkaistaan uusia raportteja. Opetustoimen tietoja tuodaan tietovarastoon.	Alkuvuonna määriteltiin ja toteutettiin sisäiseen käyttöön huomattava määrä henkilöstöön liittyviä raportteja. Tiedolla johtamisen nopeamaksi edistämiseksi on hankittu valmisratkaisu, joka saatiin osittain käyttöön jo vuoden 2021 aikana. Vihti osallistuu kuntien yhteiseen hankkeeseen, jolla opetustoimen tiedoista muodostetaan kattavat raportit. Vihti on aloittanut yhteistyön tiedolla johtamisen kehittämiseen Kuntamaisema Oy:n kanssa, joka toimisi koko kerätyn tiedon kokoavana pääalustana.	25 %	tietohallintojohtaja

ETÄTYÖ	<p>Kunnan luottamushenkilöillä ja työntekijöillä on ratkaiseva rooli siinä, miten kuntaorganisaation palvelut asukkailemme näyttäytyvät. Luomme uudenlaista toimintakulttuuria, jonka keskeisimpänä tavoitteena on palvella vihtiläisiä rakentavalla ja ratkaisukeskeisellä asenteella.</p>	<p>Valtuustokauden vaihtuessa perehdytetään uudet luottamushenkilöt kunnan toimintaympäristön lisäksi asiakaslähtöiseen toimintakulttuuriin</p>	<p>Uusille kunnan luottamushenkilöille on järjestetty perehdytystilaisuudet uuden valtuustokauden alkaessa</p>	<p>Uusien luottamushenkilöiden koulutukset toteutettiin valtuustokauden alussa. Osana luottamushenkilöiden koulutusta oli osio luottamushenkilön roolista ja yhteistyön rakentamisesta.</p>	100 %	hallintojohtaja, palvelukeskusten johtajat
	<p>Mahdollistamme myös työn tekemisen kotikunnasta käsin. Strategiakaudella edistämme nopeiden verkko-yhteyksien laajentamismahdollisuuksia kunnan eri alueille. Nopeat ja kattavat yhteydet mahdollisimman laajasti koko kunnan alueella parantavat asukkaidemme etätyömahdollisuuksia merkittävästi. Lisäksi kokeilemme kunnan toimipisteiden käyttöä etätyöpisteinä.</p>	<p>Nopeiden kuluttajayhteyksien saatavuus Vihdin alueella paranee kunnan toiminnan seurauksena. Lisäksi kunnan toimipisteiden käyttöä etätyöpisteinä on kokeiltu.</p>	<p>Kuluttajille tarjottavien valokuituyhteyksien lisäämiseksi on löydetty etenemistapa. Teleoperaattoreiden kanssa selvitetään mahdollisuuksia nopeuttaa 5G-verkkojen rakentamista Vihdin alueella.</p>	<p>Selvitystyötä valokuituyhteyksien tarjonnan parantamiseksi on jatkettu. Vaihtoehtojen määrää on pyritty lisäämään hankkeelle asetettuja ennakkoehdotuksia vähentämällä, tarkemmilla laskelmilla sekä hankintaoikeudellisen selvityksen avulla. Etenemisvaihtoehdot tuodaan päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.</p>	20 %	tietohallintojohtaja, hallintopäällikkö

VAHVEMPAA ELINVOIMAA

	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
YRITYSELÄMÄ	<p>Kunnan elinvoimaisuus tarvitsee väestönkasvun lisäksi myös yritysten ja työpaikkojen kasvua. Vahvistamme tätä työtä ja olemme monipuolinen eri palveluiden tarjoaja sekä yrittäjyyden mahdollistava kunta. Kunnan tarjoamalla käytännön palveluilla helpotamme yritysten sijoittumista. Yritykset saavat kaikki tarvitsemansa palvelut saman katon alta – oli kyseessä sitten suuryritys tai vasta aloittava pienempi yritystoiminta.</p>	<p>Uusien yritysalueiden asemakaavojen saattaminen hyväksyttäväksi ja tonttien myynnin käynnistyminen</p>	<p>Yritysalueiden asemakaavat hyväksytyt kunnanvaltuustossa, ja alustavia ennakkovaroituksia tonteista tehty.</p>	<p>Rostin yrityspuiston asemakaava oli ehdotuksena nähtävillä kesäkuussa 2021. Aineistoon tehtiin nähtävillä olon jälkeen merkittäviä muutoksia, minkä vuoksi kaava asetettiin uudelleen nähtävillä marraskuussa 2021. Kaava hyväksyttiin tammikuussa 2022. Hiidenlaakson asemakaavan ehdotus oli nähtävillä loka-marraskuussa 2021. Hyväksymiskäsittely on viivästynyt henkilöstövajauksen vuoksi.</p>	90 %	elinkeinopäällikkö, elinvoimajohtaja, maankäyttöinsinööri, kaavoituksen tiimivastaava
	<p>Strategiakaudella nostamme maankäytön asiat kunnan kehittämisen tärkeimmäksi välineeksi. Näin parannamme niin yritysten toiminnankuin monipuolisen asuntotarjonnankin perusedellytyksiä. Tavoitteena on, että pystymme vastaamaan välittömästi mihin tahansa yritystoimintaa tai asumista koskevaan maankäytölliseen tarpeeseen</p>	<p>Maanhankinnassa, kaavoituksessa sekä tontinluovutuksessa tehdään määrätietoista työtä kunnalle MAL-sopimuksessa asetettujen asuntotutavotteiden saavuttamiseksi Kaavoituksessa tehdään vuosittain vähintään 1 uusi asuin-alueavaus, joka toteutuessaan edesauttaa kunnan tontinluovutustavoitteiden saavuttamista</p>	<p>Kunnan alueella käynnistyy ainakin 2 kerrostalohanketta vuosittain. ARA:n tukemaa, säännellyn vuokratason piiriin kuuluvaa vuokra-asuntotuotantoa edistetään kaikin käytössä olevin keinoin. Palman alueen ennakkomarkkinointi käynnistetty. Ridalinmetsän alueen ensimmäiset, uutta asuinrakentamista mahdollistavat asemakaavat hyväksytään kunnanvaltuustossa.</p>	<p>Uusia kerrostalojen rakennushankkeita ei käynnistynyt. Yksi rakennuslupa kerrostalolle myönnettiin Nummelan keskustaan kohtuuhintaista asuntotuotantoa varten. Lisäksi tehtiin 2 tonttivarausta kohtuuhintaisen, ARA-tuetun vuokra-asuntotuotannon/asumisoikeusasuntotuotannon tarpeisiin. Hakalanrinteen asemakaava hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 9.8.2021</p>	25 % 100%	elinvoimajohtaja, maankäyttöinsinööri, kaavoituksen tiimivastaava elinvoimajohtaja, kaavoituksen tiimivastaava

		<p>Kunnallistekniikan palvelut tukevat kaavoituksen ja maankatopaikan työn toteutusta</p>	<p>Ylijäämämassojen käsittely on suunniteltu ja tulevien vuosien maankäyttöpaikkoihin liittyvät kysymykset ratkaistu</p>	<p>Potentiaalisia sijainteja on kartoitettu, ja niiden toteutusmahdollisuuksien selvitystyö on käynnissä. Tehtävä on kuitenkin haastava kunnan nykyisen maanomistuksen puitteissa, ja ylijäämämassojen vastaanoton järjestäminen saattaa edellyttää maanhankintaa. Höytiönnummen ylijäämämassojen vastaanottoa laajennushakemus on vireillä.</p>	<p>40 %</p>	<p>tekninen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö, ympäristöpäällikkö</p>
			<p>Pillistöntien kadunrakennusurakkasopimus on hyväksytty KaTessa ja kadun rakentamisen ensimmäinen vaihe toteutettu</p>	<p>Pillistöntien katusuunnitelmat ovat menossa hyväksytyt lautakunnassa. Rakennussuunnittelu ja urakoiden valmistelu on käynnissä.</p>	<p>75%</p>	<p>tekninen johtaja, yhdyskuntatekniikan päällikkö</p>
		<p>Vesilaitoksen toimintaedellytysten vahvistaminen</p>	<p>Kunnan vesilaitos yhtiöitettiin vuoden 2020 aikana siten, että toiminta osakeyhtiönä käynnistyy 1.1.2022. Jätevedenpuhdistamoinvestointi on ratkaistu</p>	<p>Kunnanvaltuusto päätti 1.6.2021, että vesilaitosta ei yhtiöitetä. Valtuusto päätti samassa kokouksessa, että Vihdin jätevesiratkaisun jatkosuunnittelun lähtökohtana on kirkonkylän puhdistamon uusiminen sekä uuden puhdistamon rakentaminen Nummelaan. Puhdistamoasia etenee seuraavaksi viranomaisten lupakäsittelyyn</p>	<p>100%</p>	<p>tekninen johtaja, vesilaitoksen johtaja</p>

		Toimivat tilat ovat kunnan vetovoimatekijä	Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskuksen toteutus ja elinkaarisopimus on valmisteltu päätöksentekoon	Kunnanvaltuusto päätti 29.3.2021, että Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskus toteutetaan elinkaarimallilla. Rakentaminen alkoi kesäkuussa 2021.	100%	tekninen johtaja, tilapäällikkö
	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
MARKKINOINTI	Vihdin tunnettuus yritysten hyvänä sijoittumispaikkana vaatii aiempaa vahvempaa esilläoloa, jatkuvaa näkymistä ulospäin. Vihdin entistäkin elinvoimaisempi yritysalamä edellyttää mielikuvien aktiivista rakentamista ja viestintävireen ylläpitämistä.	Vihdin tunnettuun yritysten hyvänä sijoittumispaikkana kasvaa	Kunnan elinkeinobrändi on uudistettu ja se tukee elinkeinostrategian toimeenpanoa sekä yrityspalveluille asetettuja tavoitteita	Alkuvuonna hyväksytyt elinkeinostrategian mukaisesti on käynnistetty toimenpiteitä, joilla parannetaan kunnan ja yritysten yhteistyötä. Toimenpiteiden tavoitteena on parantaa yritysten kunnan palveluista saamaa kokemusta ja korostaa kunnan roolia aktiivisena yritystoiminnan mahdollistajana. Tavoitteen toteuttamista on haastanut vuoden jälkimmäisellä puoliskolla suuri vaihtuvuus henkilöstössä. Elinkeinostrategiaan tukeutuvan elinkeinobrändin ja sen mukaisen uuden elinkeinosivuston valmistelu on käynnistynyt syksyllä 2021.	25%	elinkeinoapäällikkö, kunnanjohtaja
	Toteutamme seuraavan neljän vuoden aikana brändistrategiassamme määritellyjä tekoja, jotka nostavat Vihdin mukaan keskusteluihin varteenotettavana vaihtoehtona. Kunnan markkinointia lisätään systemaattisesti, ja vuositasolla tehdään yksi isompi, valtakunnallinen näkyvyttä saava teko, jonka avulla Vihti nousee puheenaiheeksi.	Vihdin tunnettavuutta lisätään ja katukuvaa uusitaan tuomalla katukuvaan uusia uniikkeja elementtejä	Tienvarsi-, linja-autoasema-, jne. kylttien ja infotaulujen sijaintien, tilan ja omistajuuksien kartoitus ja päivitys. Keskeisimpien yleisten tilojen kylttien päivitys modernimpaan, siistimpään ja informatiivisempaan suuntaan.	Jatketaan Vihdin maamerkin suunnittelua ja toteutusta keskeiselle, näkyvälle paikalle.	Liikennemerkkiuudistuksen myötä suuri osa tavallisista liikennemerkeistä tullaan lähivuosina uusimaan. Tämän lisäksi kunnan vastuulla olevien ilmoitustaulujen kunto tarkistetaan ja tarvittaessa uusitaan. Vihdin maamerkin sijaintia tutkitaan Palojärven alueen kehittämisen yhteydessä.	50%

	<p>Kunta toimii alustana elinvoimaisten kylien brändäykselle ja edistää Vihdin brändityötä</p>	<p>Kyläbrändäys osana kaavoitusta ja tonttimyyntiä: valitaan yksilöity määrä kyliä (keskeiset alueet ja/tai joissa kunnan tonttimyyntiä. Luodaan niille omalaatuinen tyyli (tekstikuvaus ja visuaaliset elementit) mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä kylätöimikuntien kanssa. Käytetään brändäystä kaavoituksessa ja tonttimarkkinoinnissa.</p> <p>Vihdin brändituotteiden kehitys ja myynnin järjestäminen: Vihdin brändiin sopivien tuotteiden valinta/kehitys, tuotanto/tilaus ja myynnin organisointi</p> <p>Viestitään Vihdin uudistuneesta brändistä entisille asukkaille, joiden demografiat ennustavat potentiaalista paluumuuttajaa. Tuetaan viestiä somekampanjalla.</p>	<p>Brändituotteiden hankinta ja valmistelevat toimenpiteet tehtiin vuonna 2021. Tuotteet julkistetaan ja ne tulevat myyntiin helmikuussa 2022 Visit Vihdin brändiuudistuksen ja uuden verkkosivuston julkistuksen yhteydessä. Paluumuuttajille suunnattua markkinointikampanjaa valmisteltiin. Se päätettiin toteuttaa vuonna 2022 osana laajempaa asumisen markkinoinnin kampanjaa, jolloin vaikuttavuus on suurempi. Kyläbrändäystä ei ole edistetty kuvatulla tavalla, mutta kyliä on pyritty tuomaan esiin kunnan viestinnässä ja markkinoinnissa muilla keinoin.</p>	30 %	kunnanjohtaja, elinvoimajohtaja
--	--	---	---	------	---------------------------------

	Ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sitoudumme Kuuma-kuntien päivitetyn ilmastostrategian toimenpiteisiin ja kannamme oman osuutemme siinä asetetuista vähennystavoitteista.	Koko kunnan henkilöstön osallistaminen ilmastotavoitteiden saavuttamiseen	SECAP-ohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden suorittaminen käynnissä palvelukeskusrajat ylittäen	Ilmastokoordinaattori pyrkii työllään lisäämään toimialoilla tietoisuutta kullekin toimialalle sopivista, vaikuttavimmista ja kustannustehokkaimmista toimenpiteistä. Useilla toimialoilla vaikuttavimpien toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää kuitenkin taloudellista panostusta, mikä saattaa hidastaa toimenpiteiden käynnistymistä. Haasteena on myös toimialoilla ilmastotyöhön käytettävissä oleva aika.	25%	kaikki esimiehet, elinvoimajohtaja, ympäristöpäällikkö
	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
HENKILÖSTÖN PALVELUASENNE	Liikumme kohti uutta toimintakulttuuria satsaamalla henkilöstömme osaamiseen ja innovatiiviseen johtamiseen. Hyvinvoiva henkilöstö on arvomme.	Psykososiaalisen työhyvinvoinnin lisääminen	Psykososiaalisten riskien hallintaprosessi kuvattu ja käytöön otettu. Pitkien poissaolojen määrän väheneminen	Psykososiaalisten riskien hallintaprosessi kuvattu ja käyttöön otettu. Ennaltaehkäisyn näkökulmasta psykososiaalisen kuormituksen arviointi on lisätty osaksi kunnan kehityskeskustelurunkoa. Pitkien sairauspoissaolojen määrä ei ole vähentynyt; psyykkisistä syistä ja tuki-liikuntaelinsairauksista johtuvat pitkät sairauspoissaolot ovat lisääntyneet korona kuormituksen sekä koronan tuoman hoitovelan vuoksi.	50 %	henkilöstöjohtaja, työhyvinvointikoordinaattori, palvelukeskuksen johtajat, kunnan esimiehet
		Työkyvyttömyysriskien tunnistaminen entistä varhaisemmassa vaiheessa, (Sairauspoissaolojen vähentäminen)	Työyksiköissä laadittu asiakaslähtöisyyden vahvistamiseen liittyvät toimintasuunnitelmat ja raportoitu tulosalueittain.	Työhyvinvointikyselyn toimenpidesuunnitelmat, joiden osana asiakaslähtöisyyden edistäminen laadittu työyksiköissä ja raportoitu tulosalueittain. OmaOsaaja verkosto nimetty, toiminta käynnistynyt syyskuussa 2021. EduHouse-esimiesvalmennus suunniteltu ja hankittu kunnan kaikille esimiehille. Esimiesvalmennus Kirkkonummen, Kauniaisten	100%	henkilöstöjohtaja, palvelukeskusten johtajat, kunnan esimiehet

TALOUDEN TASAPAINO	TAVOITE	TEOT 2021	MITTARI	TOTEUMA	TOT-%	VASTUUTAHO
	Vastuullinen taloudenpito on kunnassa tehtävän mahdollistamisen perusta.	Kunnan talousraportoinnin kehittäminen	Tuotteistuksen edistäminen	Kokonaisuuden haasteena oli lakisääteisen automatisoidun talousraportoinnin käyttöönotto 1.1.2021 alkaen ja tätä jouduttiin priorisoimaan, koska jos asia ei ole kunnossa, ei tuotteistuksessakaan ole voitu edetä, koska vaikuttaa laskentatunnisteisiin ja rakenteisiin. Kokonaisuudessa on tutkittu ja vertailtu eri tietojärjestelmävaihtoehtoja kokonaisuuden tuottamiseksi. Tämän perusteella Kuntamaiseman kanssa on aloitettu yhteistyö. Vuoden 2022 aikana rakennetaan tietoaalusta, joka toimisi alku-pohjana tuotteistamisen kehittämistyöhön.	10%	talousjohtaja, palvelukeskusten johtajat
	Kunnan talous on tasapainossa	Vihta-ohjelman toimeenpano	Uusien tasapainotustoimenpiteiden tuominen tarpeen mukaan päätöksentekoon	Vihta-ohjelman toimenpiteitä on toimeenpantu, mutta toimenpiteitä on jäänyt myös toteuttamatta. Vihtatoimien vaikuttavuus talouden osalta ei ole kaikilta osin edennyt suunnitellusti. Lisätietoja Vihta-ohjelman raportointiosuudessa.	25 %	talousjohtaja, palvelukeskusten johtajat

Kunnan riskit ovat hallinnassa	Kunnan riskienhallintasuunnitelma on ajantasainen ja toimintaa tukeva	Sisäisen valvonnan ja riskienhallintasuunnitelma on päivityksessä. Mallia ja prosessia on tarkoitus kehittää, että riskit saadaan oikea-aikaisesti hallintaan ja tukisi toimintaa sekä kehittämistä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje tulee päätöksen tekoon keväällä 2022.	25%	talousjohtaja, palvelukeskusten johtajat
Sosiaali- ja terveyspalveluiden menokehityksen hidastaminen	Sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvekiodut nettomenot eivät ylitä suurten kuntien (44 suurinta vertailu) keskiarvoa	Elokuun tilanteen mukaan Karviaisen nettomenot olivat vertailussa 10 korkeimmat (huhtikuun tilanne 5. korkeimmat). Tulosta selittää korona testauksesta, jäljittämisestä ja rokotuksista aiheutuneet kustannukset.	25 %	Perusturvakuntayhtymä Karviainen, talousjohtaja, sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Erityisen tuen prosessin kehittäminen	Erityisen tuen päätösten kriteerien selkeyttäminen ja tehostetun tuen käytäntöjen kehittäminen. Vaativan erityisen tuen oppilaiden tilastoitumiskäytäntöjen kehittäminen erityisen tuen oppilaiden määrään ja resurssitarpeeseen vaikuttavan kokonaiskuvan tarkentamiseksi.	Kriteerit tehostettuun ja erityiseen tukeen siirtämiselle luotu ja jalkauttaminen aloitettu. Opettajien yhteisöllisyyden tukeminen otettu osaksi koulujen lukuvuosisuunnittelua. Laaja katsaus vaativan erityisen tuen järjestämisestä kehittämissuunnitelmiseen käsitelty lautakunnassa toukokuussa 2021. Tuen, oppimisen ja opetuksen ekosysteemi luotu kehittämisen ja etenemisen seurannan työkaluksi.	100 %	opetuspäällikkö, erityisopetuksen asiantuntija

USOSAN TOTEUTUMINEN

Kunnanvaltuusto hyväksyy toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tilikaudelle laadittavassa talousarviossa. Talousarvio on käyttötalouden osalta sitova valtuustoon nähden toimielimittäin, kunnanhallitukseen nähden tulosalueittain, viranhaltijoihin sekä tulosalueen johtoon nähden yksiköittäin. Sitovana määrärahana on toimintakate ja sitovina tavoitteina tuloskortin tavoitteet. Toimintakatetta laskettaessa ei oteta huomioon käyttöomaisuuden myynnistä kertyviä myyntivoittoja tai myyntitappioita, myyntivoittoja ei siten voi käyttää tulosalueen tai lautakunnan menojen katteeksi ja myyntitappioita ei tarvitse kattaa muilla tuloilla tai menojen vähennyksillä. Nämä määrärahat ja toiminnalliset tavoitteet ovat talousarvion sekä toteuman osalta esitetty toimielinten toimintakertomuksissa kokonaisuudessaan ja tulosalueittain. Toimintakertomuksissa on myös esitetty perustelut suurimmille poikkeamille.

TP 2020	= edellisvuoden tilinpäätös
TA 2021	= vuoden 2021 alkuperäinen talousarvio
Muutos	= vuoden 2021 aikana tapahtuneet talousarviomuutokset
MTA 2021	= vuoden 2021 muutettu talousarvio
Toteuma	= toteuma 31.12.2021
Poikkeama	= muutetun talousarvion 2021 ja toteuman välinen poikkeama
TP2020/ TP2021 (%)	= Vuoden 2020 ja 2021 tilinpäätöksien prosentuaalinen muutos

1.2.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	31 980	0	0,0 %
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	31 980	0	0,0 %
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
Toimintakulut	0	-59 616	-7 000	-66 616	-98 785	0	0,0 %
Henkilöstökulut	0	-33 416	0	-33 416	-54 025	0	0,0 %
Palkat ja palkkiot	0	-30 000	0	-30 000	-48 009	0	0,0 %
Henkilösivukulut	0	-3 416	0	-3 416	-6 016	0	0,0 %
Palvelujen ostot	0	-21 100	0	-21 100	-24 619	0	0,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-4 000	0	-4 000	-10 995	0	0,0 %
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut toimintakulut	0	-1 100	-7 000	-8 100	-9 146	0	0,0 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>0</i>	<i>-850</i>	<i>0</i>	<i>-850</i>	<i>-4 763</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
Toimintakate	0	-59 616	0	-66 616	-66 805	0	0,0 %

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kunnan keskusvaalilautakunta vastaa vaalilain mukaan sille kuuluvista tehtävistä. Kuntavaalit toimitettiin koronapandemian takia poikkeuksellisesti kesäkuussa 2021. Vaalien käytännön toimintaa hoidetaan kunnanhallituksen alaisessa konsernipalvelujen palvelukeskuksessa.

Johtuen myöhään tapahtuneesta vaalien siirrosta huhtikuulta kesäkuulla ja viikkoa pidemmästä ennakköönestysajasta, keskusvaalilautakunnan menojen toteuma ylitti talousarvion noin 1,5 kertaisesti. Lisäksi osa tammikuussa 2022 järjestettyjen aluevaalien kustannuksista kohdistui jo vuodelle 2021. Toisaalta kuntavaaleihin saatiin koronapandemian takia poikkeuksellisesti valtionkorvaus. Näin ollen talousarvio toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti.

1.2.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
Toimintakulut	-30 619	-28 898	0	-28 898	-30 117	-30 619	-1,6 %
Henkilöstökulut	-8522,59	-5 201	0	-5 201	-5 854	-8 523	-31,3 %
Palkat ja palkkiot	-7838,83	-5 026	0	-5 026	-5450	-7 839	-30,5 %
Henkilösivukulut	-683,76	-175	0	-175	-404	-684	-40,9 %
Palvelujen ostot	-22096,42	-23 168	0	-23 168	-24262	-22 096	9,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-529	0	-529	0	0	0,0 %
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>-450</i>	<i>-350</i>	<i>0</i>	<i>-350</i>	<i>-432</i>	<i>-450</i>	<i>-4,0 %</i>
Toimintakate	-30 619	-28 898	0	-28 898	-30 117	-30 619	-1,6 %

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Valtuuston valitseman tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa hyvän tilintarkastustavan mukaisesti tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Hallinnon ja talouden tarkastuksesta säädetään tarkemmin kuntalain 121–125 §:ssä.

Toiminnan ja talouden toteuma

Toiminta ja talous ovat toteutuneet lähes talousarviossa suunnitellun mukaisesti.

Vuonna 2021 vaihtui kilpailutuksen perusteella tilintarkastusyhteisö. Uutena tilintarkastusyhteisönä BDO Audiator Oy:n tilintarkastaja suorittaa vuoden 2021 tilintarkastuksen.

1.2.3 KUNNANHALLITUS

Kunnanhallitus	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	1 912 798	1 700 520	0	1 700 520	1 498 983	201 537	-21,6 %
Myyntituotot	803 170	774 774	0	774 774	440 987	333 787	-45,1 %
Maksutuotot	0	0	0	0	227	-227	0,0 %
Tuet ja avustukset	1 105 690	923 746	0	923 746	1 035 551	-111 805	-6,3 %
Muut toimintatuotot	3 939	2 000	0	2 000	22 218	-20 218	464,1 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>3 127</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>227</i>	<i>-227</i>	<i>-92,7 %</i>
	-98 016	-100 728		-102 977	-99 022		
Toimintakulut	646	282	-2 248 877	159	544	-3 754 615	1,0 %
Henkilöstökulut	-3 801 193	-4 203 939	0	-4 203 939	-4 036 129	-167 810	6,2 %
Palkat ja palkkiot	-2 192 170	-2 391 347	0	-2 391 347	-2 213 467	-177 880	1,0 %
Henkilösivukulut	-1 609 023	-1 812 592	0	-1 812 592	-1 822 662	10 070	13,3 %
	-91 959				-92 296		
Palvelujen ostot	597	-94 563 259	-1 648 877	-96 212 136	371	-3 915 765	0,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-207 538	-80 800	0	-80 800	-250 173	169 373	20,5 %
Avustukset	-1 774 914	-1 515 000	-600 000	-2 115 000	-2 119 083	4 083	19,4 %
Muut toimintakulut	-273 404	-365 284	0	-365 284	-320 789	-44 495	17,3 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>-282 768</i>	<i>-304 451</i>	<i>0</i>	<i>-304 451</i>	<i>-330 845</i>	<i>26 394</i>	<i>17,0 %</i>
	-96 103			-101 276	-97 523		
Toimintakate	848	-99 027 762	-2 248 877	639	562	-3 553 077	1,5 %

Kunnanvaltuusto kp 1300	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-76 847	-57 117	0	-57 117	-98 972	-41 855	28,8 %
Toimintakate	-76 847	-57 117	0	-57 117	-98 972	-41 855	28,8 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
<i>Toimintakulut</i>	<i>-3 185</i>	<i>-1 150</i>	<i>0</i>	<i>-1 150</i>	<i>-2 373</i>	<i>-1 223</i>	<i>-25,5 %</i>

Kunnanhallitus kp 1400	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-141 259	-68 332	0	-68 332	-149 228	-80 896	5,6 %
Toimintakate	-141 259	-68 332	0	-68 332	-149 228	-80 896	5,6 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
<i>Toimintakulut</i>	<i>-1 796</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-2 603</i>	<i>-2 603</i>	<i>44,9 %</i>

Sitovuustaso kunnanvaltuustoon toimintakate -97 523 562 – pysyvien vastaavien myyntivoitot 22 164 = -97 545 726 euroa.

Kunnanhallituksen luvut sisältävät konsernipalveluiden tulosalueen, Peruskuntayhtymän Karviaisen määrärahat sekä kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen alaiset kustannuspaikat. Kunnanhallitus vastaa konsernipalvelukeskuksen ja sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi muun muassa strategisesta suunnittelusta, asuntopolitiikasta, työllisyyspolitiikasta, omistajapolitiikasta, konserniohjauksesta, henkilöstöpolitiikasta, valtuuston käsiteltävien asioiden valmistelusta sekä talouden, toiminnan ja maankäytön suunnittelun ja seurannan koordinoinnista.

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Talous on toteutunut alle 3,5 milj. muutetun talousarvion. Kunnanhallituksen toimintakate muutetussa talousarviossa oli 101,2 milj. euroa ja toteutuma -97,7 milj. euroa. Toteumaprosentti 96,3 %.

Toimintatuotot heikkenivät noin 200 000 eurolla. Toimintakulut alittivat noin 3,997 milj. eurolla muutetun talousarvion. Toimintakulujen osalta palvelujen ostot alenivat muutettuun talousarvioon nähden 3,9 milj. ja palkat ja palkkiot noin 200 000 euroa. Toimintakulut ylittyivät aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa 170 000 eurolla. Palvelujen ostojen alenemaa selittää Peruskuntayhtymä Karviaisen sekä Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin ennakoitua parempi tilikauden tulos. Karviaisen oma toiminnan maksuosuus alitti muutetun talousarvion 1,530 milj. ja erikoissairaanhoidon (Hus) 2,096 milj. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylitystä selittää kunnan suojamaskien hankinnat, jotka on keskitetty konsernipalveluihin.

Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle hyväksyttiin valtuustossa 1.6.2021 § 32 3 miljoonan euron lisämääräraha koronatestauksen kustannuksiin ja hoitajien resursointiin. Syksyllä Sosiaali- ja terveysministeriön ilmoitti haettavaksi valtionavustusta kunnille ja kuntayhtymille vuonna 2021 aiheutuneisiin sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin, jotka koskevat testauksen, jäljittämisen, rokottamisen ja hoidon kustannuksia aikaväliltä sekä muiden välittömien kustannusten erää. Vihdin kunnanhallitus delegoi avustuksen haun Karviaiselle kokouksessaan 25.10.2021 § 292. Haettu avustus vähensi Karviaisen määrärahatarvetta ja valtuuston kokouksessa 24.1. tehtiin talousarviomuutokset Karviaisen oman toiminnan osalta vähentämällä määrärahatarvetta 2,166 milj. euroa ja HUS:n määrärahatarvetta lisättiin 0,815 milj. eurolla.

Työllisyyspalveluissa työmarkkinatuen kuntaosuutta nostettiin 0,6 milj. eurolla talousarviomuutoksena kunnanvaltuuston kokouksessa 8.11 § 88. Koronapandemian aikana työttömyys kasvoi voimakkaasti ja sen myötä kasvoi työmarkkinatukea saajien määrä ja kustannukset. Vaikka yleinen työllisyystilanne koheni vuonna 2021, ensin työllistyvät helposti työllistyvät. Pitkäaikaistyöttömyys ei laske samassa suhteessa. Vuodelle 2022 työmarkkinatuen kuntaosuutta on alennettu vuoden 2021 muutettuun talousarvioon nähden 0,2 milj. eurolla.

Merkittävät talouden ja toiminnan onnistumiseen kohdistuvat riskit loppuvuoden aikana

Riskin kuvaus	Riskin hallinta	Riskin toteutumisen seuranta
Sosiaali- ja terveysmenojen kasvu	Aktiivinen vuoropuhelu Perusturvakuntayhtymä Karviaisen johdon kanssa ja toimien yhteinen seuranta	Noin kuukausittain seurataan yhteisissä keskusteluissa Perusturvakuntayhtymä Karviaisen johdon kanssa
Koronavirus (covid19)-viruksen vaikutukset	Aktiivinen esimerkiksi verojen ja muiden tulojen seuranta, mahdollisuuksien mukaan reagointi toiminnassa	Seurataan talouden kehittymistä ja palvelukeskuksien ennusteita sekä niiden kehittymistä

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2020 kunnanhallituksen alaista toimintaa koskevia huomioita oli paljon ja näistä on annettu vastine kunnanvaltuustolle 27.9.2021 § 76.

1.2.3.1 Konsernipalveluiden tulosalue

Konsernipalvelut	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	1 918 774	1 700 520	0	1 700 520	1 498 983	-201 537	-21,9 %
Toimintakulut	-9 282 596	-9 516 156	-600 000	-10 116 156	-9 635 240	480 916	3,8 %
Toimintakate	-7 363 821	-7 815 636	-600 000	-8 415 636	-8 136 258	279 378	10,5 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	3 127	0	0	0	227	227	-92,7 %
<i>Toimintakulut</i>	-277 787	-303 301	0	-303 301	-325 870	-22 569	17,3 %

Konsernipalvelut huolehtii koko kuntaa palvelevista tukipalveluista, kuten hallinnon, talouden, henkilöstön ja tietohallinnon palvelut, kehittäminen, investointien ja hankinta-asioiden koordinointi. Konsernipalvelut vastaa myös kunnan maaseutu- ja asuntoasioiden hoidosta, maahanmuutosta sekä joukkoliikenteen järjestämisestä. Konsernipalveluiden vastuulla on myös työllistäminen sekä sosiaali- ja terveystalouden osto Perusturvakuntayhtymä Karviaiselta. Laskenta- ja palkanlaskentapalvelut ostetaan Sarastia Oy:ltä ja tietotekniset palvelut Kuntien Tiera Oy:ltä.

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Konsernipalveluiden talous on toimintakatetasolla toteutunut alle muutetun. Tuotot toteutuivat ennakoituna pienempänä johtuen kierrätyskeskuksen kiinnollososta ja heikommasta myyntilaskutuksen tuotosta sekä korvausten piirissä olevien pakolaisten määrän vähentymisestä. Menossa muutetun talousarvion alle ovat jääneet henkilöstökulut (277 000 euroa) ja palvelujen ostot (330 000 euroa). Palvelujen ostoissa alenemaa selittää ICT-palvelut (127 000 euroa) ja kuljetuspalvelut (219 000 euroa) vastaavasti asiantuntijapalveluihin käytettiin 157 000 euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa oli määrärahoja varattuna. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät 170 000 eurolla muuteun talousarvion, jota selittää suojamaskien hankinnat koko kunnalle.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Hallinnon toimintaan vuonna 2021 vaikuttivat merkittävästi kesäkuussa järjestetyt kuntavaalit ja valtuustokauden vaihtuminen elokuun alusta. Valtuustokauden vaihtuessa muuttui kunnan toimielinrakenne ja hallintosääntö on muutettu vastaamaan uutta päätöksentekorakennetta. Vuodenvaihteessa käyttöön otettu uusi asianhallintajärjestelmä sekä syksyllä 2021 käyttöön otettu sähköisen kokouksen uusi versio toivat lisähaastetta hallinnon järjestämiseen.

Hallinnon vuodelle 2021 suunnitelluista kehittämistehtävistä päätöksenteon ennakkovaikutusten arviointimenettelyn kehittäminen ei valmistunut, vaan sen kehittämistä jatketaan vuoden 2022 aikana. Päätöksenteon ennakkovaikutusten arviointimenettelyn tavoitteena on tuottaa päättäjille valmistelun osalta yhä monipuolisemmin arvioituja ja valmisteltuja vaihtoehtoja sekä mahdollistaa kuntalaisten osallisuuden lisääminen päätöksenteossa. Avustussääntö uudistettiin vastaamaan järjestöstrategiassa määriteltyjä avustuksia. Vuodesta 2018 lähtien toteutettua osallistuvan budjetoinnin menettelyä jatkettiin myös kevään 2021 aikana. Ehdotuksia 50 000 euron investointimäärärahan käyttämiseksi tuli lähes 300, ja toteutettavaa kohdetta äänesti yli 1100 kuntalaista.

Teleoperaattoripalvelun ja asiakaspalvelujärjestelmän vaihtuminen ei edennyt toimittajan aikataulusta johtuen suunnitellussa aikataulussa, eikä sähköisen asioinnin lisääminen ja seudullisen yhteistyön kehittäminen asiakaspalvelussa edennyt vuoden 2021 aikana toivotulla tavalla. Teleoperaattoripalveluiden toimittajan vaihtumista on valmisteltu syksyn 2021 aikana ja uuden sopimuksen käyttöönotto tapahtuu 1.4.2022 alkaen.

Joukkoliikennepalvelut

Keväällä 2021 järjestettiin kilpailutukset kunnan avoimesta ostoliikenteestä sekä koulukuljetuksista tuleville sopimuskausille 2021-2024. Joukkoliikenteen palvelulupausta muokattiin vuosille 2021-2023 kerättyjen matkustustilastojen, koronan aiheuttaman pandemiatilanteen, sekä Vihta-ohjelman pohjalta ja vuorotarjonnan supistusten myötä tavoiteltiin 150 000 euron kustannussäästöä.

Supistusten vastapainoksi työmatkaliikennettä pääkaupunkiseudulle päätettiin kehittää uudella Vihti - Ota-lampi – Myyrmäki liityntäyhteydellä ja toimivaksi koettua Leppävaaran liityntälinjaa jatkettiin uuden kilpailutuksen kautta. Kilpailutuksissa toteutuneiden hintojen perusteella kustannussäästöä ostoliikenteessä saatiin

n. 35 000 euroa vuodessa. Kuluvana vuonna edelleen vallinnut koronatilanne on aiheuttanut kuitenkin kunnalle enenevissä määrin lisäostoja markkinaehtoisen liikenteen lakkautuessa lyhyellä varoitusajalla. Paik-kaushankinnoista on aiheutunut kunnalle vuonna 2021 n. 90 000 euroa kustannuslisäystä.

Hankintatarpeiden kasvun vastapainona HSL-yhteistyösopimuksen subventio-osuus on laskenut huomatta-vasti koronan myötä. Joukkoliikenteen matkustuksen vähennyttyä HSL-subvention osuus jäi 60% koronaa edeltävästä ajasta, eli n. 100 000 euroa talousarviota arvioitua pienemmäksi.

Maahanmuuttopalvelut

Pakolaistaustaisten kuntalaisten osuus laski hieman vuoden 2021 alkupuoliskolla ensisijaisesti kunnasta pois-muuton myötä. Oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille tarjottuihin kuntapaikkoihin ei ollut tulijoita. Joulukuussa 2021 laskennallisten korvausten piirissä olevien kansainvälistä suojelua saavien määrä oli noin 40 henkilöä. Korvausajat ovat päättyvässä useimmilta maaliskuussa 2022.

Elokuussa 2021 käynnistyi Lohjan kaupungin vetämä, valtion erityisavustuksella rahoitettu, Asiat selväksi – hanke, jossa luodaan selvitys- ja mallintamistyön kautta yhtenäinen maahanmuuttajien matalan kynnyksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelumalli sekä siihen tarvittava tukirakenne Länsi-Uudellemaalle. Hankekuntia ovat Lohja, Vihti, Karkkila, Kirkkonummi ja Raasepori. Lohja on rekrytoinut hanketyöntekijän, ja ohjausryh-mään on nimetty Vihdistä maahanmuuttokoordinaattori (varsinainen) sekä työllisyyspäällikkö (vara). Asiat selväksi hankkeen painotus on TEM:in linjauksen mukaisesti vahvasti työperäisen maahanmuuton huomioi-misessa. Lisäksi maahanmuuttokoordinaattori on mukana perhepalveluihin keskittyvässä Kohtaamispaikka-työryhmässä.

Korona haastoi edelleen kevään 2021 aikana asiakastyön käytännön järjestelyjä. Toukokuussa 2021 saatiin kuitenkin ilahduttavia uutisia niin kunnan perusopetuspuolelta kuin Kanneljärven opistoltakin, joista perus-koulun päättötodistus myönnettiin 15:ta kotoutujalle parhaimmillaan kiitettävien arvosanoin.

Työllisyyspalvelut

Kunnassa oli työvoimaa joulukuussa vuonna 2021 yhteensä 14 499 henkilöä (14 563 henkilöä v. 2020), joista työttömänä työnhakijana 1 132 henkilöä, eli 7,8 % työvoimasta. Vihtiläisistä työttömistä pitkäaikaistyöttömiä oli joulukuussa 487 henkilöä (479 henkilöä v. 2020) ja nuoria alle 30-vuotiaita 205 henkilöä (327 henkilöä v. 2020).

Vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrä on kasvanut edelleen. Työmarkkinatuen kunta-osuuden saajia oli vuonna 2021 yhteensä 663 henkilöä (555 hlöä v.2020), joista yli 1000 päivää tm-tukea saaneita oli 35% / 229 hlöä (219 v. 2020) ja nuoria alle 30-vuotiaita 11% / 70 hlöä (71 v. 2020).

Pandemian aiheuttaman työttömyyden lisääntymisen ja työttömyysjaksojen pitkittymisen johdosta työmark-kinatuen kustannukset nousivat merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Työmarkkinatuen kunta-osuutta maksettiin vuonna 2021 yhteensä 2,1M€ (1,7M€ v. 2020).

Työllisyyspalvelut keskittyivät vuonna 2021 haasteellisen palveluohjauksen ja -tuottamisen vuoksi yhteistyön kehittämiseen ja syventämiseen TE-palveluiden sekä Karviaisen sosiaalisen kuntoutuksen kanssa. Omia pal-veluja markkinoitiin asiakasohjauksen parantumiseksi ja toimintoja tehostettiin niiden ylläpitämiseksi. Koronan vuoksi Vihdin Työvoimala oli suljettuna ulkopuolisilta asiakkailta 4-5 kuukautta. Myyntituottoja saa-tiin kuitenkin kasvatettua +30%, ~90 000 euroon ja toimintatuottoja yhteensä +20%, ~350 000 euroon.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Konsernipalveluiden henkilöstö koostuu keskitettyjen yleishallinnon, talouspalveluiden, henkilöstöpalveluiden, joukkoliikenteen, työllistämispalveluiden, tietohallinnon ja kehittämisen, sekä maahanmuuton tehtävissä työskentelevistä.

Vihta 2021-2023 -talousohjelman mukaisesti kunnan toimintaa ja taloutta pyritään tasapainottamaan siten, että sen vaikutukset näkyisivät mahdollisimman vähän suoraan asiakkaiden arjessa. Taloudellisesti tiukkana aikana erityisesti sisäisten tukipalvelujen tehtäviä ja toimintoja on kohdennettu strategisesti merkittäviin ja kuntalaisten arkea parantaviin kehittämiskohteisiin. Konsernipalvelun tehtävistä on jo vuonna 2020 vähennetty yhteisökehittäjän (ennen hallintoasiantuntija) ja monistamonhoitajan tehtävät. Erityisesti yhteisökehittäjän tehtävän poistumisella on ollut merkittävä vaikutus hallinnon kehittämistavoitteiden etenemisessä.

Tiedolla johtamisen kehitystyössä on kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi ja riskien hallinnan kannalta turvallisimmaksi osoittautunut malli, jossa kunta hallinnoi itse raportoitavia tietoja ja omistaa ne. Raporttien muotoilu ja visuaalinen toteutus on toistaiseksi tilattu ulkopuoliselta konsultilta, mutta syksystä 2020 alkaen raportteja on tehty enemmän itse. Keväällä 2021 tehtiin merkittävä määrittely- ja toteutustyö, jolla toteutettiin henkilöstöhallinnon raportteja sisäiseen käyttöön. Samalla korjattiin perusjärjestelmässä havaittuja virheitä. Tietohallinnon suunnittelijan työtä on jatkettu 40 % osa-aikaisuudella vuoden 2022 loppuun saakka erityisesti tiedolla johtamisen hankkeen etenemisen varmistamiseksi. On myös päätetty hankkia kaupallinen tiedolla johtamisen ratkaisu Kuntamaisema Oy:ltä, jossa valmiit raportit ovat nopeasti käyttöön otettavissa, mutta jota pystytään lisäksi kehittämään Vihdin tarpeiden mukaan yhdessä toimittajan kanssa. Yhteistyö aloitettiin Kuntamaiseman kanssa loppusyksyllä ja ensimmäinen vaihetietoalustasta olisi valmis helmi-maaliskuussa 2022.

Maahanmuuttopalvelut toimivat välillä 1.10.2020-14.3.2021 ja joulukuusta lähtien ilman maahanmuuttokoordinaattoria edeltävän siirryttyä uusiin tehtäviin. Ohjaustyöhön kohdennettiin tälle ajalle lisäresursseja sijaisjärjestelyin. Maahanmuuttokoordinaattori keskittyi vuoden 2021 aikana toimittamatta jääneisiin valtion korvaushakemuksiin sekä yhteydenpitoon ELY-keskuksen kanssa liittyen TA2021:seen kirjattuun tavoitteeseen vastaanottaa noin 25 henkilön kiintiöpakolaisryhmä, kuten kerran kolmessa vuodessa on ollut tarkoituksena. Toistaiseksi on kuitenkin vielä epävarmaa, tapahtuuko ryhmämuotoista vastaanottoa edes vuoden 2022 aikana.

Sähköistä asiointia on aiemmin kehitetty perusjärjestelmiin saatavilla lisätoiminnoilla sekä prosessikohtaisilla valmistuotteilla. Vuonna 2019 hankittiin yleiskäyttöinen sähköinen asiointialusta ja sen päällä toimiva palautejärjestelmäprosessi. Sähköisen asiointialustan myötä kaikki tarvittavat tekniset ratkaisut uusien palveluiden luomiseksi ovat käytettävissä palvelukeskuksista nousevien käytännön tarpeiden ratkaisemiseksi. Palautejärjestelmän osalta syksyn 2021 aikana tehtiin 2. vaiheen jatkokehitys, joka vähentää käsityötä ja mahdollistaa järjestelmän tietosisällön paremman hyödyntämisen.

Nopeiden tietoliikenneyhteyksien kehittämistä kunnan alueella on edelleen jatkettu. Valokuituyhteyksien toteuttamisen tueksi on tehty erilaisia selvityksiä, ja tavoitteena on tuoda toteuttamisvaihtoehdot päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.

Talouspalvelut ja joukkoliikenne –yksikkö kehittää ja mukautuu toimintaympäristönsä muutokseen. Talouspalveluissa tuodaan uusia näkökulmia tiedolla johtamiseen kehittämällä talouden ennustettavuutta ja seurantaraportteja. Samalla kiinnitetään koko organisaatiossa entistä enemmän huomiota riskienhallintaan ja keväällä 2022 päivitetään kunnan riskienhallintaa ajantasaiselle tasolle. Kunnan taloudellista tilaa seurataan ja aktiivisesti toimenpään tehtyjä talouden tehostamistoimenpiteitä. Joukkoliikenteen osalta palvelulu-pausta ja joukkoliikennettä kohdennetaan käyttäjämääriltään tarpeellisiin vuoroihin ja yhteysväleihin sekä

kehitetään pääkaupunkiseudulle suuntautuvaa työmatkaliikennettä. Parannetaan joukkoliikenneinformaatiota Vihdin linja-autoasemilla sekä edistetään yhtenäistä lipputuotetta ja järjestämistapaa Länsi-Uudellemaalle.

Työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua rajoitetaan vuonna 2021 noin 0,6M€:lla kunnan omilla työllistämistoimenpiteillä Työllisyyspalveluilla. Työmarkkinatuen saajia kontaktoidaan mahdollisuuksien mukaan kirjeitse, sekä sosiaalisen median kautta ja heille tarjotaan aktiivisesti palveluja. Työllistymistä edistävää monialaista yhteispalveluun liittyvää yhteistyötä pyritään syventämään ja kehittämään. Yrityksille ja yhdistyksille on tarjolla harkinnanvarainen VIHTI-Työllistämislisä sekä yhdistyksille Työllistämislaina ja -avustus pitkään työttömänä olleen vihtiläisen palkkaamiseksi.

1.2.3.2 Sosiaali- ja terveystalouden tulosalue

Sosiaali- ja terveystalouden palvelut	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	-5 976	0	0	0	0	0	-100,0 %
Toimintakulut	-88 515 945	-91 086 677	-1 648 877	-92 735 554	-89 139 104	3 396 450	0,7 %
Toimintakate	-88 521 921	-91 086 677	-1 648 877	-92 735 554	-89 139 104	3 396 450	0,7 %

Perusturvakuntayhtymä Karviainen	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-52 163 470	-52 042 653	-833 477	-52 876 130	-51 345 272	1 330 858	-1,6 %
Toimintakate	-52 163 470	-52 042 653	-833 477	-52 876 130	-51 345 272	1 330 858	-1,6 %

Erikoissairaanhoito	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	-5 976	0	0	0	0	0	-100,0 %
Toimintakulut	-36 352 475	-39 044 024	-815 400	-39 859 424	-37 793 832	2 065 592	4,0 %
Toimintakate	-36 358 451	-39 044 024	-815 400	-39 859 424	-37 793 832	2 065 592	3,9 %

Talouden ja toiminnan toteuma

Sosiaali- ja terveystalouden palvelut toteutuivat muutettuun talousarvioon nähden 3,396 milj. euroa arvioitua pienempänä. Alenema johtuu suurimmalta osin kuntayhtymien saamista korona-avustuksista, jotka vähensivät kuntien arvioitua maksuosuutta.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Vuosien 2020-2021 aikana Perusturvakuntayhtymä Karviaisessa on aloitettu useita palveluiden laadun, tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden lähtökohtana on ollut varautua toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin lisäämällä palveluiden tuottavuutta, laatua ja vaikuttavuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon keskeinen haaste on ikärakenteen, lainsäädännön ja muun palveluiden kysynnän kasvun aiheuttamaa palveluiden voimakas kustannusten nousu.

Vuoden 2021 talousarvion hyväksymisen yhteydessä Vihdin kunta esitti Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle n. 830 000 euron säästövaateen suhteessa talousarvioon vuodelle 2021. Yhtymähallitus käsiteli 4.5.2021 tuottavuus- ja toimenpideohjelman, mikä täydensi vuonna 2020 aloitettuja talouden tasapainottamistoimia. Tuottavuus- ja toimenpideohjelmalla vastattiin Vihdin kunnan vuodelle esittämään talouden tasapainottamisvaateeseen. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen yhtymähallitus on seurannut toimenpiteiden toteutu-

mista, sekä toimenpiteiden taloudellista ja toiminnallista vaikuttavuutta kokouksissaan. Karviaisen tuottavuus- ja toimenpideohjelman toimenpiteille oli laskettu tavoitteeksi 1 040 000 euroa. Vuoden 2021 osalta toimenpiteillä onnistuttiin saavuttamaan 917 000 euron vaikutukset talouteen.

Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle hyväksyttiin valtuustossa 1.6.2021 § 32 3 miljoonan euron lisämääräraha koronatestauksen kustannuksiin ja hoitajien resursointiin. Syksyllä Sosiaali- ja terveysministeriön ilmoitti haettavaksi valtionavustusta kunnille ja kuntayhtymille vuonna 2021 aiheutuneisiin sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin, jotka koskevat testauksen, jäljittämisen, rokottamisen ja hoidon kustannuksia aikaväliltä sekä muiden välittömien kustannusten erää. Vihdin kunnanhallitus delegoi avustuksen haun Karviaiselle kokouksessaan 25.10.2021 § 292. Haettu avustus vähensi Karviaisen määrärahatarvetta ja valtuuston kokouksessa 24.1. tehtiin talousarviomuutokset Karviaisen oman toiminnan osalta vähentämällä määrärahatarvetta 2,166 milj. euroa ja HUS:in määrärahatarvetta lisättiin 0,815 milj. eurolla. HUS:in osalta loppulaskuissa ilmeni, että kuntien maksuosuus vuodelle 2021 on reilusti alhaisempi mitä oli ennakoitu.

Vuosiin 2020-2022 on kohdistunut ja kohdistuu useita palveluiden kustannusten kasvua kiihdyttäviä tekijöitä, kuten koronapandemian vaikutus palveluiden kasvavaan kysyntään, väestön ikääntyminen, ikäihmisten palveluiden hoitajamitoitus, asiakasmaksulain uudistus, lastensuojelun jälkihuollon ikärajan nostaminen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön palkkatarkaisu jne. Talouteen ja toimintaan liittyvien kustannusten nousupaineiden vuoksi Karviaisen kokonaiskustannusten alentaminen ei ole käytännössä mahdollista. Mitavilla tuottavuustoimenpiteillä pystytään ainoastaan hillitsemään kustannusten kasvua.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Palvelu	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Äitiys- ja lastenneuvola, käyntien lkm.	11 647	12 608	11 900
Perheneuvolan käyntimäärät	4 325	1 250	3508
Vastaanottokäynnit lääkäri	21 061	36 000	39 993
Vastaanottokäynnit hoitajat	25 758	27 000	74 494
Fysioterapia käynnit	4 442	1 508	4812
Mielenterveys avovastaanottokäynnit	2 336	2 600	1881
Käynnit, hammaslääkärit	10 679	16 600	14 259
Käynnit, suuhygienistit	5 025	7 695	6101
Käynnit, hammashoitajat	1 127	1 300	1257

Taulukko 9: Käyntien jakaantuminen 2020 - 2021

1.2.4 SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistyslautakunta	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	3 505 016	3 943 984	0	3 943 984	4 131 472	-187 488	17,9 %
Myyntituotot	1 310 196	1 301 884	0	1 301 884	1 256 163	45 721	-4,1 %
Maksutuotot	1 496 682	1 982 000	0	1 982 000	1 773 063	208 937	18,5 %
Tuet ja avustukset	688 743	660 100	0	660 100	1 101 906	-441 806	60,0 %
Muut toimintatuotot	9 395	0	0	0	340	-340	-96,4 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>1 887</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-100,0 %</i>
Toimintakulut	-59 177 860	-59 919 292	-1 163 703	-61 082 995	-61 716 393	633 398	4,3 %
Henkilöstökulut	-34 248 099	-33 463 931	-1 263 703	-34 727 634	-35 583 663	856 029	3,9 %
Palkat ja palkkiot	-27 916 094	-27 184 441	-1 046 439	-28 230 880	-28 834 686	603 806	3,3 %
Henkilösivukulut	-6 332 004	-6 279 490	-217 264	-6 496 754	-6 748 976	252 222	6,6 %
Palvelujen ostot	-8 983 932	-11 604 748	100 000	-11 504 748	-10 965 027	-539 721	22,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 014 790	-956 207	-100 000	-1 056 207	-1 142 804	86 597	12,6 %
Avustukset	-2 892 766	-1 512 500	100 000	-1 412 500	-1 364 838	-47 662	-52,8 %
Muut toimintakulut	-12 038 274	-12 381 906	0	-12 381 906	-12 660 062	278 156	5,2 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>-17 451 168</i>	<i>-18 573 020</i>	<i>0</i>	<i>-18 573 020</i>	<i>-18 509 155</i>	<i>-63 865</i>	<i>6,1 %</i>
Toimintakate	-55 672 844	-55 975 308	-1 163 703	-57 139 011	-57 584 922	445 911	3,4 %

Sivistyslautakunta kp 3000	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-15 745	-21 119	0	-21 119	-14 506	6 613	-7,9 %
Toimintakate	-15 745	-21 119	0	-21 119	-14 506	6 613	-7,9 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
<i>Toimintakulut</i>	<i>-648</i>	<i>-600</i>	<i>0</i>	<i>-600</i>	<i>-557</i>	<i>43</i>	<i>-13,9 %</i>

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Talous on toteutunut pääosin talousarvion mukaisesti. Sivistyslautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli -57 139 011 euroa ja toteutuma -57 584 922 euroa, toteutuma 100,8 %.

Sivistyslautakunta kokonaisuutena sisältää opetuksen ja varhaiskasvatuksen tulosalueiden lisäksi lautakunnan kustannuspaikan kp 3000.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tuottavat yhteistyössä muiden toimialojen kanssa sujuvia, tehokkaita sekä oikea-aikaisia peruspalveluja Vihdin kunnan asukkaille kunnan strategisen periaatteen mukaisesti: Haluamme auttaa vihtiläisiä elämään hyvää ja aktiivista elämää.

Sivistyslautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja opetuksen sekä opiskeluhoillon palveluista kuraattorityön osalta. Sivistyspalveluiden tavoitteena on tuottaa sujuvia, tehokkaita sekä oikea-aikaisia peruspalveluja Vihdin kunnan asukkaille.

Vihdin kunta järjestää opiskeluhoillon kuraattoripalvelut kunnan omana palveluna, psykologi- ja kouluterveydenhuoltopalvelut järjestävät Vihdin kunnalle Karviainen. Kuraattoripalvelut tulevat siirtymään vuoden 2023 alkaessa osaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluja.

Vihdin kunta valittiin keväällä 2021 mukaan UNICEF Lapsiystävällinen kunta –kehittämistyöhön. Ohjatun ja systemaattisen kehittämistyön avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen vihtiläisen lapsen arjessa. Lapsuus on poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen jakso ihmisen elämässä. Varhaisvuosien pohjalle rakentuu sekä yksilön että koko yhteiskunnan tulevaisuus. Kuntien päätöksenteossa tehdään suurin osa päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi kunnan lapsien oikeuksien toteutumiseen ja hyvinvoinnin tilaan. Virallinen Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö alkoi UNICEF:n järjestämällä koordinaatioryhmän koulutuksella 9/2021.

Sivistyslautakunnan tulosalueiden keskeisiä tavoitteita ja toimia vuonna 2021 olivat (1) varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen sekä varhaisen tuen tarjoaminen perheille, (2) opetuksen kehittäminen, oppilaaksiottoaluemuutokset, sekä toimiva kouluverkko (3) koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittäminen ja (4) hyvinvointitaitojen kehittäminen yksilö- ja yhteisöllisessä opiskeluhollossa.

Vuoden 2021 talousarviossa sekä tulevien taloussuunnitelmavuosien 2021-2023 suunnittelussa huomioitiin lasten lukumäärän merkittävä väheneminen. Lasten määrän vähenemisellä on suora vaikutus päiväkotij- ja kouluverkkoon, sekä tuleviin investointeihin. Vuoden 2021 aikana on tarkasteltu varhaiskasvatuksen palveluverkkoa, sekä tuntikehyksen määrää suhteessa koulun oppilasmäärään.

Lasten määrä on viime vuosina vähentynyt varhaiskasvatuksessa merkittävästi: ikäluokan koko on ollut Vihdissä pitkään noin 400 lasta, mutta vuonna 2019 syntyneiden lasten ikäluokka oli vain noin 250 lasta. Varhaiskasvatuksessa lasten määrän väheneminen näkyy vielä seuraavan vuoden ajan, kun isot ikäluokat siirtyvät kouluun ja tilalle tulee pienempi ikäluokka. Tämän jälkeen tilanne näyttäisi tasaantuvan. Vaikka lapsimäärä on vähentynyt, varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaan niin varhaiskasvatuksessa kuin lasten neuvolassa pyritään vahvistamaan leikki-ikäisten tasa-arvoa kehittymistä. Lasten tasapainoinen kehittyminen edellyttää sitä, että lapset saavat tukea riittävän varhaisessa vaiheessa: keväällä 2021 saatiin rekrytoitua yksi pätevä varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen oli edelleen keskeisenä teemana vuoden 2021 toiminnassa. Työhyvinvoinnin eteen on vuosien aikana tehty erilaisia toimia, kuitenkin työhyvinvointi lähtee työyksiköjen omasta työskentelystä ja jokaisen työntekijän omasta panostuksesta työhyvinvoinnin ja samalla oman hyvinvoinnin eteen. Varhaiskasvatuksessa tiedostetaan ja keskustellaan niistä toimista, joilla työhyvinvointia voidaan vahvistaa ja jotka ovat toteutettavissa jokaisessa työyksikössä.

Etelä-Nummelan koulukeskuksen rakentaminen on alkanut kesällä 2021. Nummelan koulun ja Kuoppanummen koulun tilaelementit tarvitaan siihen saakka, kunnes uusi koulukeskus valmistuu. Oppilaaksiottoalueiden tarkastelu on aloitettu Nummelan osalta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti huoltaja ja oppilas osallistuvat aktiivisesti arjen toiminnan ja toimintaympäristön suunnitteluun: oppilaiden osallisuutta ja hyvinvointia yhteisön jäsenenä seurattiin ja tuettiin yhteisöllisen opiskeluholton keinoin. Yhteisöllistä opiskeluholtoa suunnittelevat ja toteuttavat oppilaat, huoltajat ja koulun henkilökunta yhdessä. Kunnassa yhteisöllistä opiskeluholtoa koordinoi kuntatasoisesti lakisäätöinen opiskeluholton ohjausryhmä.

Perusopetuksessa on tarkasteltu eri toimenpiteitä, joilla hallita erityisen tuen päätösten tarvetta. Lisäksi erityisopetuksen kehittämisen ja sen etenemisen seurannan työkaluksi on luotu tuen, oppimisen ja opetuksen ekosysteemi.

Koulukerhotoiminta jatkui vuoden 2021 aikana, mutta sitä jouduttiin muokkaamaan koronavirus covid-19 aiheuttamien rajoitusten mukaiseksi. Vihdin kunnan opetus- ja nuorisopalvelun Hobby Hour- harrastustunnit – yhteishanke pääsi mukaan Harrastamisen Suomen mallin pilottiin keväällä 2021. Mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä lasten ja

nuorten harrastustoiveita kuunnellen. Syksyllä 2021 toimintaa on toteutettu toiveiden mukaan kaikilla kunnan peruskouluilla ja koulukuljetuksia on pilotoitu hankkeen mahdollistamiseksi kaikille oppilaille Ojakkalan, Otalammen ja Vanjärven kouluissa.

Perusturvakuntayhtymä Karviainen, kolmas sektori, sekä nuorisopalvelut järjestävät teemallisia ja kohdennettuja harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille. Koulunuoriso-ohjaaja työskentelee yläkouluilla niin nuorten vapaa-aikana kuin myös teemapäivissä ja –tapahtumissa. Elämänhallintaan ja päihteisiin ennaltaehkäisevästi liittyviin Haltuun–oppitunteihin osallistuvat kaikki 6–luokkalaiset.

Vihdin kunnankirjasto järjestää sekä hankerahoituksella omana toimintanaan että yhteistyössä kumppaneiden kanssa lapsille harrastustoimintaa koulun jälkeen. Hankerahoituksella järjestetään erilaisia temaattisia, määrakestoisia työpajaryhmiä, jotka ovat keskittyneet sanataiteeseen, ilmaisutaitoon ja koodaamiseen. Yhteistyössä MLL:n kanssa pääkirjastolla järjestetään kaikille avointa Kirjastoklubia, johon voi tulla pelaamaan, lukemaan, tekemään läksyjä ja olemaan MLL:n vapaaehtoisten kanssa.

Merkittävimmät talouden ja toiminnan onnistumiseen kohdistuvat riskit vuoden 2021 aikana

Riskin kuvaus	Riskin hallinta	Riskin toteutumisen seuranta
Kuntatalouden heikko näkyvä	Talouden tasapainottaminen	Talouden seuranta, palveluiden tavoitettavuus ja seuranta
Kansalliset lakimuutokset: (oppivelvollisuuden laajeneminen, tuen portaat varhaiskasvatukseen, 5-vuotiaiden kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu, lukiolaki)	Huolellinen lakien esivalmistelu kuntatasolla, resurssien riittävyys	Lakisääteisten palveluiden järjestäminen
Palvelutason heikentyminen	Ennaltaehkäisevien ei lakisääteisten palveluiden tarjonta	Korjaavien palveluiden määrän kehittyminen
Covid-19 aiheuttama palvelutarpeen lisääntyminen	Yhteistyö Karviaisen ja Hus:n kanssa	Korjaavien palveluiden määrän kehittyminen

Tarkastuslautakunta on vuoden 2021 aikana nostanut lautakunnan alaisen toiminnan osalta yleisen huolen nuorten hyvinvointiin liittyen.

Elokuussa 2021 Oppilas- ja opiskelijahuoltolain sitovaa mitoitusta koskevan lakimuutoksen myötä tuli haettavaksi valtion erityisavustus. Vihdin kunnalle myönnettiin erityisavustusta kahden 2htv lisäresurssin palkkaamiseksi kuraattoripalveluihin lv 21-22 (sivistyslautakunnan alainen, vahvasti hyvinvointiin vaikuttava resurssi). Resurssi tullaan käyttämään ennaltaehkäisevän yhteisöllisen tuen vahvistamiseen esi- ja alkuopetuksessa.

Nuorisotoimi on käynnistänyt koulu- ja oppilaitosnuorisotyön hankkeen, jonka kautta edistetään nuorisotyön yhdyspintojen kautta nuorten kokonaisvaltaista kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Karviaisen sosiaaliohjaajien jalkautumista varhaiskasvatukseen pilotoidaan syksyllä 2021. Kaikissa yläkouluissa ja Nummelan koulussa työskentelee lukuvuonna 2021-2022 opetuksen hankerahalla palkkaamat sosiaaliohjaajat, joiden työtehtävänä on mm. lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tekevät jatkuvaa ja systemaattista yhteistyötä varhais- ja opetustoimen kanssa. Tämä näkyy esimerkiksi laajana lukemisedistämistyönä. Yhteistyötä lisäävän kulttuurikasvatussuunnitelman valmistelu on jatkunut ja sen laajamittainen käyttöönotto tapahtuu vuonna 2023.

Covid-19-pandemian jälkihoitoon on saatu hankerahaa perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Hankerahalla on lisätty oppilaille annettavaa tukiovetusta ja palkattu lisää aikuisia (koulunkäynnin ohjaajia ja resurssiopettajia) niihin ryhmiin, joissa on ilmennyt eniten oppimisvajetta. Lukiossa käynnistettiin Jeessari-toiminta, jossa lukioon palkattiin Jeessari antamaan opiskelijoille matalan kynnyksen psykososiaalista tukea. Lukiolaiset saivat yksilöllistä neuvontaa ja tukea Jeessarilta niin lukion tiloissa kuin myös sosiaalisessa mediassa, jossa Jeessari jakoi vinkkejä mahdollisiin toimintamalleihin ja auttoi hakeutumisessa avun piiriin.

Varhaiskasvatus-, opetus- ja opiskeluhoitopalvelut huolehtivat omalta osaltaan henkilöstönsä jaksamisesta mm. tarjoamalla työnohjausta, koulutusta ja coaching-prosesseja. Lisäksi yksiköissä tehdään suunnitelmia ja toimenpiteitä työhyvinvoinnin lisäämiseksi. Opettajien Kiila-kuntoutus käynnistyi syksyllä 2021. Koulunkäynnin ohjaajien Kiila-kuntoutus on suunniteltu aloitettavaksi syksyllä 2022.

1.2.4.1 Opetuksen tulosalue

Opetuksen tulosalue	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	1 665 346	1 670 284	0	1 670 284	2 036 968	366 684	22,3 %
Toimintakulut	-38 057 265	-37 445 917	-1 583 703	-39 029 620	-40 195 531	-1 165 911	5,6 %
Toimintakate	-36 391 919	-35 775 633	-1 583 703	-37 359 336	-38 158 563	-799 227	4,9 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	1 887	0	0	0	0	0	-100,0 %
<i>Toimintakulut</i>	-12 265 289	-12 851 577	0	-12 851 577	-13 087 200	-235 623	6,7 %

Opetuksen tulosalue sisältää opiskeluhoillon ja sivistyksen hallinnon.

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Opetuksen tulosalueen toimintakate ylittyi 799 227 euroa budjetoidusta. Opetuksen tulosalueen perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen vastuualueilla henkilöstökulut ylittyivät muutetusta talousarviosta huolimatta 843 839 euroa. Ylityksen selittää budjetoitua suuremmat kulut erilliskorvauksissa ja sijaisten palkoissa. Erilliskorvauksiin luetaan mm. tukiovetuspalkkiot. Lisäksi vuoden 2021 aikana saatiin hankerahaa, joka näkyy tilinpäätöksessä niin tuotoissa (tuet ja avustukset) ja henkilöstökuluissa omarahoitusosuuden kasvattaessa henkilöstökulujen määrää. Opetuksen suunnitelluista Vihta-toimista, jotka oli tarkoitus kohdistaa nimenomaan henkilöstökuluihin, jäi toteutumatta yhteensä n. 570 000 euroa.

Opetuksen tulosalue sai hankerahaa vuonna 2021 797 905 euroa. Niitä käytetään lukuvuoden 2021-2022 aikana siten, että osa tuotoista on siirretty käytettäväksi kalenterivuoden 2022 aikana.

Koronavirus covid-19 aiheutti muutoksia toiminnassa ja lisäkustannuksia vuonna 2021. Yläkoulut olivat etäopetuksessa 10.3.–11.4.2021 ja lukio 1.3.–11.4.2021. Opetuspalveluissa jouduttiin hankkimaan sijaisia normaalia enemmän, sillä terveysturvallisen opetuksen mahdollistamiseksi mitään ryhmiä ei voitu yhdistää opettajan ollessa pois.

Opiskeluhoillon talousarvioraamissa on pysytty suunnitellusti, toimintakate oli 96,8 %. Kuraattoripalveluissa toimi vuoden 2021 aikana vakituisia kuraattoreita yhteensä 6hvt, 5 kuraattoria ja 1 johtava kuraattori. Tämän lisäksi vakituisten kuraattoreiden osa-aikaista työaikaa sekä johtavan kuraattorin muita kuntatasoisia työtehtäviä paikkasi keväällä -21 65 % työajalla, ja syyslukukaudella 21-22 100 % työajalla yksi määräaikainen kuraattori. Oppilasmäärät vaihtelevat alueittain ja kuraattoriresurssia pyritään aina kohdentamaan joustavasti ja tarpeenmukaisesti. Vihdin kunnan järjestämät oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset kuraattoripalvelut kuuluvat esiopetusikäisille, perusopetuksessa oleville lapsille ja nuorille sekä lukion opiskelijoille.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021. Sen myötä oppivelvollisuus laajeni ja toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille.

Oppivelvollisuuden laajennus tulee voimaan ikäluokka kerrallaan. Oppivelvollisen hakeutumiselvöllisyyttä sekä perusopetuksen järjestäjän hakeutumiselvöllisyyden ohjaus- ja valvontavastuuta koskevat oppivelvollisuuslain säännökset tulivat voimaan jo 1.1.2021.

Vuoden 2021 aikana on luotu kriteerit tehostettuun ja erityiseen tukeen siirtämiselle ja niiden jalkauttaminen aloitettiin. Vaativan erityisen tuen järjestämisen kehittämissuunnitelma käsiteltiin lasten ja nuorten lautakunnassa toukokuussa 2021. Erityisopetuksen kehittämisen ja sen etenemisen seurannan työkaluksi on luotu tuen, oppimisen ja opetuksen ekosysteemi.

Opiskeluhuollon tehtävä on hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltana. Opiskelijalla on lakisääteinen oikeus myös yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Opiskeluhoollon tehtävä on universaalina palveluna tukea ja edistää yhdenvertaisuutta ja tasoittaa lasten ja nuorten elämän hyvinvointieroja. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito pyrkii tarjoamaan tukea riittävän varhain sitä tarvitseville ja näin ennen kaikkea ennaltaehkäisemään ongelmien ja haasteiden kasaantumista ja syvenemistä.

Lasten ja nuorten psyykinen pahoinvointi ja syrjäytymiseen liittyvät huolet ovat olleet kansallisessa keskustelussa vahvasti esillä. Vallitseva covid-19 pandemia lisäsi vuonna 2021 palveluntarvetta lasten ja nuorten keskuudessa.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskuksen valmistuminen on edennyt suunnitelman mukaisesti ja rakentaminen aloitettiin kesällä 2021.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin kesäkuussa 2021 suomenkielisen perusopetuksen A1-kielen, ohjaussuunnitelman ja oppilaanohjauksen sekä päättöarvioinnin osalta. Lukiossa aloitettiin uuden, lasten ja nuorten lautakunnan kesäkuussa 2021 hyväksymän opetussuunnitelman noudattaminen 1.8.2021 lukionsa aloittavien opiskelijoiden osalta.

Vuoden 2021 aikana Vihdin kunta perusti kuntaan kuntatasoisen opiskeluhoollon ohjausryhmän, joka vastaa lakisääteisesti sille asetetuista tehtävistä. Ryhmän tehtävät ovat olleet aiemmin osa koko Karviaisen alueen Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän toimintaa. Järjestäytymällä uudestaan on pystytty takaamaan paremmin lakisääteisten tehtävien toteuttaminen.

Opiskeluhoollon kuraattoripalvelua on pyritty kehittämään siten, että vihtiläiset lapset ja nuoret ovat yhdenvertaisessa asemassa kuraattoripalveluiden suhteen. Kuraattoreiden vahva ja ajantasainen sosiaalialan ammatillinen osaaminen ja ammattimainen reflektioiva tiimityöskentely vahvistavat kuraattoripalveluiden laadun korkeaa tasoa. Vihdin kuraattoripalvelut turvattiin ja järjestettiin v. 2021 valtiollisten ohjeistusten ja suositusten mukaisesti.

Tunnusluvut	TP 2020/ 20.9.2020	TP 2021/ 20.9.2021	Suomenkielisen opetuksen osuus	Ruotsinkielisen opetuksen osuus
Perusopetuksen oppilasmäärä yht.	3 671	3 643	3 587	56
Oppilasmäärä 1-6 lk	2 429	2 349	2 293	56

Oppilasmäärä 7-9 lk	1 239	1 294	1 294	
Valmistavan opetuksen oppilasmäärä	<5	0	0	
Vieraskielisten oppilaiden määrä (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi, saame tai romani ja viittomakieli)	231	247	247	
Tehostetun tuen oppilasmäärä	646	623	609	14
Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä, ei pidennetty oppivelvollisuus	561	560	559	<5
Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä, pidennetty oppivelvollisuus				
muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset	35	24	24	
Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä, pidennetty oppivelvollisuus, vaikeimmin kehitysvammaiset	6	<5	<5	
Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden määrä	39	32	32	
Joustavan perusopetuksen oppilaiden määrä	8	10	10	
Kotiopetuksessa olevien oppilaiden määrä	15	15	15	
Oppilaat, joilla lupa aloittaa ko. lukuvuonna koulunkäynti vuotta säädettyä myöhemmin	13	11	11	
Oppivelvollisuusiän ylittäneet muut perusopetuksen oppilaat	0	<5	<5	
Vahvistettu tuntikehys	6 570	6 379		
Käytetty tuntikehys	6 570	6 379		
Osa-aikaista erityisopetusta saaneet lv 2020-2021 (%)	27 %	27 %	985	14
Ruotsinkielisten osuus osa-aikaista erityisopetusta saaneista (%)	1,4 %	1,4 %		
Kuraattoripalvelut (oppilasta/kuraattori)	758,8	768,8		
Kouluohjaajia	124	116		
Oppilasta/kouluohjaaja	29,60	31,41		
Kuljetusoppilaiden määrä	1 018	1 014	989	25
Kuljetusoppilaiden määrä %	28 %	28 %		
Ruotsinkielisten osuus kuljetusoppilaista	2,4 %	2,5 %		
Lukion oppilasmäärä	559	549	549	

Taulukko 10: Oppilasmäärä

Tunnusluvut	LV 2018- 2019	LV 2019- 2020	LV 2020- 2021	LV 2021- 2022		
Opetustuntien määrä	6 541	6 650	6 570	6 379		
Lukion kurssimäärät	650	670	670	685		
Tunnusluvut	TP 2018	TP2019	TP2020	20.9.2021	Suomenkielisen opetuksen osuus 20.9.2021	Ruotsinkielisen opetuksen osuus 20.9.2021
Perusopetuksen oppilasmäärä yht.	3 694	3 690	3 671	3 643	3 587	56
Oppilasmäärä 1-6 lk	2 505	2 443	2 429	2 349	2 293	56
Oppilasmäärä 7-9 lk	1 182	1 238	1 239	1 294	1 294	
Valmistavan opetuksen oppilasmäärä	7	9	<5	0	0	
Lukion oppilasmäärä	537	556	559	549		
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lasten määrä yht. (vuoden ka.)	1258	1242	1205	1214		
Tunnusluvut	TP 2018	TP2019	TP 2020	MTA2021	TP 2021	
Nettomenot €/ oppilas (ulkoiset+sisäiset erät)						
Varhaiskasvatus ja esiopetus	15 784	16 308	15 988	16 276	15 990	
Perusopetus	8 361	8 613	8 648	8 924	9 095	
Lukiokoulutus	6 347	6 446	6 490	6 949	7 245	
Nettomenot €/ oppilas (ulkoiset erät)						
Varhaiskasvatus ja esiopetus	11 507	11 861	11 685	11 563	11 524	
Perusopetus	5 174	5 571	5 684	5 792	5 877	
Lukiokoulutus	3 851	4 055	4 107	4 380	4 782	
Nettomenot €/ opetustunti (ulkoiset+ sisäiset erät)						
Perusopetus	4 837	4 825	4 798	5 009	5 105	
Nettomenot €/ opetustunti (ulkoiset erät)						
Perusopetus	2 993	3 121	3 153	3 251	3 299	
Henkilöstömenot €/opetustunti						
Perusopetus	2 628	2 770	2 825	2 895	2 988	
Henkilöstömenot €/oppilas						
Varhaiskasvatus ja esiopetus	9 909	10 553	10 267	10 523	10 497	
Perusopetus	4 543	4 945	5 093	5 157	5 323	
Lukiokoulutus	3 777	3 850	3 975	3 958	4 394	
Kotikuntakorvaukset						
Kotikuntakorvaustulot	686 552	589 272	855 588	855 582	928 083	
oppilasmäärä	82	75	102	102	106	
Kotikuntakorvausmenot	-743 853	-703 980	-741 552	-741 546	-781 601	
oppilasmäärä	92	88	94	94	95	
Netto	-57 301	-114 708	114 036	114 036	146 483	
oppilasmäärä	-10	-13	8	8	11	

Kotikuntakorvauksissa huomioitu vain valtionosuuksien kautta tulevat erät

Taulukko 11: Opetuksen ja varhaiskasvatuksen tunnusluvut

1.2.4.2 Varhaiskasvatuksen tulosalue

Varhaiskasvatuksen tulosalue	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	1 839 669	2 273 700	0	2 273 700	2 094 503	-179 197	13,9 %
Toimintakulut	-21 104 849	-22 452 256	420 000	-22 032 256	-21 506 356	525 900	1,9 %
Toimintakate	-19 265 180	-20 178 556	420 000	-19 758 556	-19 411 853	346 703	0,8 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>Toimintakulut</i>	-5 185 232	-5 720 843	0	-5 720 843	-5 421 398	299 445	4,6 %

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Varhaiskasvatuksen tulosalueen toimintakate alittui 346 703 euroa budjetoidusta, joista ulkoisten osalta alitus oli 47 258 euroa. Varhaiskasvatuksen tulosalueen henkilöstökulut alittuivat muutetun talousarvion jälkeen vain noin 30 000 euroa, muutoksen yhteydessä siirrettiin 120 000 euroa opetuksen puolelle. Alituksen ja muutoksen selittävät palkkaamatta jätetyt pitkäaikaiset sijaiset, kun lapsimäärä sen mahdollisesti syksyllä 2021. Palvelujen ostot alittuivat vielä muutetun talousarvion jälkeen lähes 140 000 euroa, muutetussa talousarviossa näistä siirrettiin 200 000 opetuksen puolelle. Nämä vähennykset selittyvät sillä, että palvelusetelimenoihin oli varattu 250 000 euroa enemmän kuin vuonna 2021 oli tarve. Tämä johtui yhden palvelusetelillä toimivan päiväkodin lopettamisesta sekä kahden muun yksikön pienemmästä lapsimäärästä. Lisäksi palvelujen ostoissa 50 000 euroa vähemmän oli mennyt matkustuskuluihin, koska koronan vuoksi varhaiskasvatuksessa ei tehty retkiä päiväkodin lähialueen ulkopuolelle. Loput 40 000 euroa, jonka palvelujen ostot alittuivat, muodostuivat hieman pienemmistä summista eri osa-alueilta, kuten noin 23 000 euroa asiakaspalvelujen ostoista muilta kunnilta. Avustukset alittuivat muutetun talousarvion jälkeen n. 47 600 eurolla, muutetussa talousarvioissa siirrettiin 100 000 opetuksen puolelle. Tämä mahdollistui, koska kotihoidon tuen piiriin kuuluvia lapsia on ollut alkuvuonna n. 20 lasta vähemmän kuukausittain, kuin edellisenä vuonna ja loppuvuonna vastaava luku on ollut 10 lasta vähemmän kuukausittain.

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista muuttui 1.8.2021 alkaen. Lain myötä nollamaksuluokan tuloraja nousi ja kaikkien maksuluokkien varhaiskasvatusmaksut alenivat. Varhaiskasvatuksessa alkoi elokuussa 2021 kaksivuotinen esiopetuskokeilu kuudessa eri päiväkodissa, mikä vaikutti tähän osallistuvien lasten asiakasmaksuissa alentumista, koska esiopetus on maksutonta neljä tuntia päivässä. Näistä johtuen asiakasmaksuista saatiin tuottoja noin 200 000 euroa vähemmän kuin oli budjetoitu. Hankerahaa vuosille 2020-2021 saatiin esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen yhteensä noin 300 000 euroa, josta osa siirrettiin talousarviovuodelle 2021. Lisäksi vuosille 2021-2022 esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen saatiin tasa-arvo rahaa yhteensä noin 240 000 euroa, josta osa puolestaan siirtyi käytettäväksi vuodelle 2022. Palvelujen ostoissa näkyy se, että palveluseteleitä on myönnetty noin kymmenen vähemmän keväällä 2021 ja syksyllä noin 30 vähemmän kuukausittain kuin vastaavana aikana vuonna 2020. Lisäksi matkustus- ja kuljetuspalveluissa on jäänyt rahaa käyttämättä, koska esikoululaisten retkiä erilaisiin kohteisiin ei pystytty toteuttamaan koronan vuoksi.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Varhaiskasvatusikäisten lasten määrä on Vihdissä vähentynyt tilastojen mukaan vuodesta 2015 alkaen, minkä seurauksena varhaiskasvatuksen toimintaa on sopeutettu vuosittain vähentämällä lapsiryhmien ja kasvattajien määrää. Vuosi 2019 oli poikkeus tähän, sillä keväällä jouduttiin perustamaan neljä tilapäistä lapsiryhmää lisää, joista toukokuun loppuun 2020 jatkoi kolme. Tämä on seurausta varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noususta pitkällä aikavälillä. Kuitenkin syksyllä 2020 jälleen lapsiryhmiä vähennettiin näiden tilapäisten ryhmien lisäksi yhden ryhmän verran sekä Metsäpolusta että Otalammelta. Sama suuntaus näkyy varhaiskasvatuksessa todennäköisesti vielä ainakin kaksi seuraavaa vuotta eli syksyt 2021-2022. Tämän jälkeen lasten määrän lasku hieman tasaantuu, kun kouluun lähtijöiden määrä jää alle 300 lapsen ja syntyneiden määrä on

noin 250 lasta. Tämän vuoksi Vihta 1 toimenpiteenä voidaan henkilöstösäästöt toteuttaa suunnitelman mukaisesti vuosina 2021-2022.

Syksyllä 2021 jäi yksittäisiä lapsiryhmiä jossain yksikössä täyttämättä ja jotkut ryhmät aloittivat toiminnan kahden kasvattajan lapsiryhminä, koska syksyllä 2021 kouluun lähtevien ikäluokka oli noin 340 lasta ja vuonna 2020 syntyvien määrä jäi huomattavasti pienemmäksi. Nämä vähennykset on huomioitu vuoden 2021 talousarviossa.

Vuosittain on ollut haettavissa valtion erityisavustukset: koulutuksellinen tasa-arvo esi- ja perusopetuksessa, sekä varhaiskasvatuksen vastaava hanke, joita Vihdissäkin on haettu. Hankkeiden kautta on palkattu neljänsiä kasvattajia kaikkein haastavimpiin lapsiryhmiin. Omavastuuosuus näissä hankkeissa on 20 prosenttia, joka on katettu omasta talousarviosta. Lisäksi haettavissa oli covid-19 -hankerahaa paikkamaan koronaviruksen aiheuttamia haasteita lasten varhaiskasvatusarjessa. Tässä omavastuuosuus on 5 % kokonaismenoista.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsiryhmien enimmäiskoosta päiväkodissa. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Henkilöstömitoitusta tulee noudattaa myös henkilöstön sairaus- ja vuosilomien sekä muiden ennakoitavissa olevien poissaolojen, kuten koulutuksien aikana. Kunnallisissa päiväkodeissa työskenteli vuonna 2021 noin 250 henkilöä kasvatusvastuullisissa tehtävissä lasten parissa, avustavissa tehtävissä työskenteli noin 45 työntekijää ja alueellisia erityisopettajien paikkoja oli kahdeksan, joista yksi sijaisuus oli täyttämättä. Päiväkodin johtajia oli 11. Perhepäivähoitajien määrä on laskenut ja kunnallisia hoitajia oli kuusi. Varhaiskasvatuksen hallinnon käytössä oli 3,5 henkilötyövuotta.

Eri palvelut	Lasten määrä 31.5.2018	Lasten määrä 31.5.2019	Lasten määrä 31.5.2020	Lasten määrä 31.5.2021
<i>Kunnallinen päiväkotihoido</i>	1280	1296	1230	1231
<i>Kunnallinen perhepäivähoito</i>	66	45	24	19
<i>Palvelusetelin piirissä</i>	220	229	213	207
<i>Yksityisen hoidon tuella</i>	44	26	21	16

Taulukko 12: Lasten määrä 2018 – 2021

Vihdin varhaiskasvatuksen vuoroahoito on keskitetty Pajuniityn päiväkotiin, vuoroahoidon määrä näyttää tasaantuneen noin sadan tarvitsijan tasolle kuukausittain. Avoin päiväkotitoiminta on keskitetty Annantien perhetupaan. Lasten määrän kehittymistä seurataan jatkuvasti, minkä seurauksena myös varhaiskasvatuksen lapsiryhmien määrien tarkastelua tehdään tarpeen mukaan ja sitä kautta myös henkilöstön määrä mitoiteetaan lasten määrään. Täyttöaste pyritään pitämään korkeana ja henkilöstöresurssia käytetään mahdollisimman tehokkaasti.

Yksityisessä päiväkotihoidossa tukimuotona on palveluseteli. Yli 3-vuotiaan kokopäivähoidosta myönnettävän palvelusetelin maksimiarvo oli 830 € ja alle 3-vuotiaan vastaava oli 1 162 €. Palvelusetelin arvoon vaikuttavat perheen koko ja tulot. Varhaiskasvatuksen palvelusetelin menettelytapohjeeksi on laadittu sääntökirja. Vihdin kunnan alueella yksityisiä päiväkoteja on neljä, kun Touhulan yksikkö lopetti toimintansa 31.7.2021.

Yksityisen hoidon tuen kuntalisää maksetaan hoitajan kotona tapahtuvaan perhepäivähoitoon sekä lapsen kotona tapahtuvaan hoitoon. Yksityisen hoidon tuki sisältää hoitorahan ja tulosidonnaisen hoitolisän. Lisäksi perhe voi hakea yksityisen hoidon tuen kuntalisää, jonka maksatuksen hoitaa Kela. Yksityisen päivähoidon viranomaisvalvonnasta vastaa varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö. Kotihoidon tukeen on perheellä oikeus, jos alle 3-vuotiasta lasta hoidetaan kotona, alle 3-vuotiaan kotona hoidettavan lapsen muista alle kouluikäisistä sisaruksista voidaan myös maksaa kotihoidon tukea. Kotihoidon tuen hoitorahan lisäksi perhe voi saada tulosidonnaista hoitolisää.

1.2.5 HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Hyvinvointilautakunta	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	162 399	213 863	0	213 863	289 123	-75 260	78,0 %
Myyntituotot	28 134	38 913	0	38 913	47 621	-8 708	69,3 %
Maksutuotot	2 170	3 000	0	3 000	1 940	1 060	-10,6 %
Tuet ja avustukset	104 146	131 250	0	131 250	214 435	-83 185	105,9 %
Muut toimintatuotot	27 948	40 700	0	40 700	25 127	15 573	-10,1 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>204</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>145</i>	<i>-145</i>	<i>-28,7 %</i>
Toimintakulut	-3 529 116	-3 626 118	-16 297	-3 642 415	-3 587 078	-55 337	1,6 %
Henkilöstökulut	-1 301 975	-1 449 259	-16 297	-1 465 556	-1 482 820	17 264	13,9 %
Palkat ja palkkiot	-1 019 649	-1 138 802	-13 488	-1 152 290	-1 158 021	5 731	13,6 %
Henkilösivukulut	-282 326	-310 457	-2 809	-313 266	-324 798	11 532	15,0 %
Palvelujen ostot	-480 740	-537 557	0	-537 557	-533 135	-4 422	10,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tar- varat	-293 043	-256 820	0	-256 820	-278 522	21 702	-5,0 %
Avustukset	-173 900	-180 000	0	-180 000	-175 128	-4 872	0,7 %
Muut toimintakulut	-1 279 458	-1 202 482	0	-1 202 482	-1 117 473	-85 009	-12,7 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>-1 357 920</i>	<i>-1 238 769</i>	<i>0</i>	<i>-1 238 769</i>	<i>-1 180 584</i>	<i>-58 185</i>	<i>-13,1 %</i>
Toimintakate	-3 366 717	-3 412 255	-16 297	-3 428 552	-3 297 955	-130 597	-2,0 %

Hyvinvointilautakunta kp 3600	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-9 072	-13 399	0	-13 399	-8 588	4 811	-5,3 %
Toimintakate	-9 072	-13 399	0	-13 399	-8 588	4 811	-5,3 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
<i>Toimintakulut</i>	<i>-477</i>	<i>-250</i>	<i>0</i>	<i>-250</i>	<i>-351</i>	<i>-101</i>	<i>-26,5 %</i>

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Talous on toteutunut pääosin talousarvion mukaisesti. Hyvinvointilautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli -3 428 552 euroa ja toteutuma -3 297 955 euroa, toteutuma 96,2 %.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tuottavat sujuvia, tehokkaita sekä oikea-aikaisia peruspalveluja yhteistyössä muiden toimialojen kanssa Vihdin kunnan asukkaille kunnan strategisten tavoitteiden suunnassa: Haluamme auttaa vihtiläisiä elämään hyvää ja aktiivista elämää.

Hyvinvointilautakunnan vastuualue muodostuu kahden tulosalueen rakenteesta; hyvinvointi- ja nuorisopalveluista sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluista. Lisäksi kokonaisuus sisältää lautakunnan kustannuspaikan 3600.

Lautakunnan alaisuuteen kuuluu myös kulttuuri- ja kansalaistoiminnan palveluiden sekä Hiiden opiston ja Länsi-uudenmaan musiikkiopiston palveluiden vastuualue.

Hyvinvointilautakunta toimii lisäksi terveydenhuoltolain 12 §:n tarkoittamana terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona kunnassa, sekä laissa ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5 §:ssä tarkoitettuna ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavana toimielimenä.

Merkittävimmät talouden ja toiminnan onnistumiseen kohdistuvat riskit vuoden 2021 aikana

Riskin kuvaus	Riskin hallinta	Riskin toteutumisen seuranta
Kuntatalouden tilanne	Talouden tasapainottaminen,	Talouden seuranta, palveluiden tavoitettavuus ja seuranta
Palvelutason heikentyminen mm. covidin vaikutukset	Ennaltaehkäisevien ei lakisääteisten palveluiden tarjonta, HYTE-työn rakenteiden juurruttaminen	Korjaavien palveluiden määrän kehittyminen, verkostomaiset työotteiden kehittyminen
Kuntalaisten hyvinvoinnin heikkeneminen	Hyvinvointitiedon seuranta ja muutoksiin reagointi palvelujärjestelmässä	Korjaavien palvelujen määrän kehittyminen

1.2.5.1 Hyvinvointi- ja nuorisopalveluiden tulosalue

Hyvinvointi- ja nuorisopalvelut	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	73 534	121 263	0	121 263	196 047	74 784	166,6 %
Toimintakulut	-680 727	-764 677	-16 297	-780 974	-799 208	-18 234	17,4 %
Toimintakate	-607 193	-643 414	-16 297	-659 711	-603 162	56 549	-0,7 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>Toimintakulut</i>	-116 443	-107 083	0	-107 083	-108 435	-1 352	-6,9 %

Tulosalue sisältää nuorisopalveluiden, sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuualueet. Hyvinvointipalveluiden kustannuspaikka jakautuu toimintotasolla Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (Hyte), sekä Lapsiystävälliseen kuntatyöhön (Lyk).

Tarkastuslautakunta on vuoden 2021 aikana nostanut lautakunnan alaisen toiminnan osalta yleisen huolen nuorten hyvinvointiin liittyen.

Elokuussa 2021 Oppilas- ja opiskelijahuoltolain sitovaa mitoitusta koskevan lakimuutoksen myötä tuli haettavaksi valtion erityisavustus. Vihdin kunnalle myönnettiin erityisavustusta kahden 2htv lisäresussin palkkaamiseksi kuraattoripalveluihin lv 21-22 (sivistyslautakunnan alainen, vahvasti hyvinvointiin vaikuttava resurssi). Resurssi tullaan käyttämään ennaltaehkäisevän yhteisöllisen tuen vahvistamiseen esi- ja alkuopetuksessa.

Nuorisotoimi on käynnistänyt koulu- ja oppilaitosnuorisotyön hankkeen, jonka kautta edistetään nuorisotyön yhdyspintojen kautta nuorten kokonaisvaltaista kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Karviaisen sosiaalihojajien jalkautumista varhaiskasvatukseen pilotoidaan syksyllä 2021. Kaikissa yläkouluissa ja Nummelan koulussa työskentelee lukuvuonna 2021-2022 opetuksen hankerahalla palkkaamat sosiaalihojajat, joiden työtehtävänä on mm. lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tekevät jatkuvaa ja systemaattista yhteistyötä varhais- ja opetustoimen kanssa. Tämä näkyy esimerkiksi

laajana lukemisedistämistyönä. Yhteistyötä lisäävän kulttuurikasvatussuunnitelman valmistelu on jatkunut ja sen laajamittainen käyttöönotto tapahtuu vuonna 2023.

Tarkastuslautakunta on 2021 aikana nostanut esiin lautakunnan alaisen henkilöstön jaksamisen pandemian lisäkuormituksen osalta.

Lautakunnan alaisten tulosalueiden osalta nuorisopalveluissa on luotu selkeitä ja arkeen nivoutuvia henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista tukevia rakenteita. Näiden yhdessä luotujen rakenteiden avulla jaksaminen ja työhyvinvointi on onnistuttu pitämään hyvällä tasolla. Tämän osoittivat mm. varsin hyvät sosiaalisen pääoman mittaustulokset.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen henkilöstön yhteisöllisyyden ja yhteistyön tiivistäminen on aloitettu uuden palvelurakenteen myötä.

Kulttuuritoimen alueellisesti ja valtakunnallisesti näkyvät tapahtumat ja tempaukset ovat vaikuttaneet positiivisesti kunnan imagoon. Palma Art Night keräsi laajaa kiitosta ja huomiota. Kirjasto-, museo- ja kulttuuripalvelut edistävät perustoiminnallaan laajasti kuntalaisten hyvinvointia. Poikkeusaikoina näiden peruspalveluiden merkitys on kasvanut.

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kunta vastaa kuntalain § 1 periaatteella kuntalaisten hyvinvoinnista. Kunnan laaja tehtäväkenttä antaa monipuolisen toiminnan alustan, jossa asukkaan hyvinvointia edistetään monin tavoin. Kaikki kunnan palvelut, myös konsernipalveluiden ja kumppanuuksien kautta tuotettavat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut tuottavat osaltaan asukkaansa hyvinvoinnin osan muodostaen eheän ja hyvän elämän.

Kevään 2021 aikana kunnassa aloitettiin laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman työstäminen vuosille 2021-2025 sähköisen hyvinvointikertomuksen avulla. Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Se auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet. Laadintaprosessi toteutettiin yhteistyössä perusturveysyhtymä Karviaisen kanssa. Työskentelyä toteutettiin ikäkausiryhmissä monipuolisella asiantuntijajoukolla laaja-alaisen tiedon keräämiseksi.

Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelmaan sisältyy useita alasuunnitelmia. Vuonna 2021 päivitettiin alasuunnitelmista lastensuojelulain mukainen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tulevalle vuodelle 2022. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on toteutettu vuoden 2021 osalta edellisen kauden suunnitelmaan pohjautuen.

Vuonna 2021 aikana kunta laati Karviaisen ja Karkkilan kanssa yhteistyössä ensimmäisen lakisääteisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman (Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskeva laki 523/2015). Pääpaino suunnitelmassa on ehkäisevässä työssä, sekä yhteistyössä eri toimijoiden välillä. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman päämääränä on, vihtiläisten mielen hyvinvoinnin vahvistuminen ja päihdehaittojen väheneminen.

Suunnitelman tavoite on, että mielenterveys- ja päihdeongelmiin saa apua matalalla kynnyksellä aiempaa helpommin ja palvelut ovat laadukkaita ja vaikuttavia. Tavoitteena on pitää palvelujen saatavuus hyvänä ja tarjota palveluja tarvitsijalle yhdestä paikasta. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma on myös yksi laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman alasuunnitelmista. Hyvinvointilautakunta toimii lakisääteisenä, ennaltaehkäisevää mielenterveys- ja päihdetyötä koordinoivana toimielimenä.

Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma kokoaa yhteen ja määrittää palveluja tarjoavat toimijat ja heidän roolinsa palveluverkossa. Nuorisopalvelujen rooli ennaltaehkäiseviä peruspalveluja tarjoavana ja ehkäisevää päihdetyötä tekevänä toimijana nivoutuu suunnitelmassa selkeäksi osaksi kokonaisuutta.

Vihdin kunta, Karkkilan kaupunki sekä Perusturvakuntayhtymä Karviainen ovat yhdessä mukana Sitran koordinoimassa SIB-hankkeessa, jossa tuetaan vanhemmuutta perheen perustamisesta alkaen. Hankkeessa pyritään oikea-aikaisella ja varhaisella tuella neuvolapalveluiden kautta vähentämään vanhemmuuteen liittyviä korjaavia kustannuksia, joita ovat lastensuojelu-, perhesosiaalityön - ja erityissairaanhoidon sekä varhaiskasvatuksen ja myöhemmin opetuksen kulut. SIB-hankkeen sopimussiirtoa valmisteltiin vuoden 2021 aikana Karviaisen ja tulevan hyvinvointialueen vastuulle. Kunta jatkaa hankkeessa aktiivisena kumppanina.

Nuorisopalveluiden talous on toteutunut pääosin talousarvion mukaisesti. Vuosikate jäi 89 % tasolle (ylijäämä 69 000 €) johtuen covid-19-pandemian aiheuttamien rajoitusten vaikutuksesta toimintaan. Avoin nuorisotilatoiminta oli keskeytettyä koko kevätkauden. Avoimesta nuorisotilatoiminnasta vapautunutta ohjaajaresursseja kohdennettiin koulunuorisotyöhön, rajoitusten mukaisten pienryhmien ohjaamiseen, jalkautumisiin sekä verkossa tehtävään nuorisotyöhön. Avoin nuorisotilatoiminta käynnistettiin syksyllä. Etsivä nuorisotyö toimi ns. hybridimallilla suorittaen asiakasohjausta sekä etäyhteyksien avulla että tilanteen niin vaatiessa nuoria tavaten. Vihdin, Lohjan ja Karkkilan alueilla toimiva monialainen Ankkuritiimi pystyi tukemaan alle 18-vuotiaita tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria poikkeusoloista huolimatta. Tammikuussa operatiiviseen vaiheeseen siirtynyt koulunuorisotyön kehittämishanke pystyi toimimaan pääosin suunnitellusti, joskin maaliskuussa heikentyneen koronatilanteen aiheuttama etäopiskelujakso siirsi joitain suunniteltuja toimintoja syksylle 2021. Rajoitukset harrastustoiminnan toteuttamisessa vaikuttivat myöskin osaltaan nuorisopalvelujen kerho- ja pienryhmätoimintaan kevään aikana.

Hyvinvointipalvelut on uusi lautakuntarakennemuutoksen myötä luotu tulosalue, joka pitää sisällään Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön toiminnot. Hyvinvointipalveluilla ei ollut talousarviota vuonna 2021, ensimmäinen talousarvio on hyväksytty vuodelle 2022.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen (HYTE) johtamisesta vastaa kunnassa sivistys- ja hyvinvointijohtaja. Sivistys- ja hyvinvointijohtaja johtaa myös kunnan ja Perusturvakuntayhtymä Karviaisen yhteistä HYTE-johtoryhmää, joka vastaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestäytymisestä. HYTE-työn koordinoimisen osalta kunnassa ei ole ollut olemassa olevaa rakennetta. Koordinointirakennetta on lähdetty kehittämään osana laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman työtä vuoden 2021 aikana. Koordinointi on tapahtunut osana (25 %) opetuksen pedagogisen sihteerin tehtävää 8/2021 saakka, 8/2021 alkaen 25 % hytekoordinaatiotyö on sisällytetty johtavan kuraattorin työtehtävään. Koordinaatioresurssi on koettu riittämättömäksi ja sitä tulee kehittää edelleen yhdessä kunnan ja hyvinvointialueen koordinaatiotarpeiden suunnassa.

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön toteuttamisen edellytyksiin kuuluu koordinaatiosta vastaavan henkilön nimeäminen. Lapsiystävällinen kunta -työn koordinaatio lisättiin osaksi johtavan kuraattorin työtä 3/2021. Työlle on määritelty tässä vaiheessa 25 % työaika johtavan kuraattorin työstä. Työajan riittävyttä tulee arvioida vuoden 2022 aikana.

Nuorisotyö- ja politiikka kuuluvat Nuorisolain 8 §:n mukaisesti kunnan tehtäviin. Kunnan tehtävänä on sekä järjestää että luoda edellytyksiä laadukkaalle nuorisotyölle sekä -toiminnalle. Työn tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia, mahdollistaa osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusten syntyminen sekä tarjota nuorisotyöllistä tukea sitä tarvitseville. Nuorten hyvinvoinnista kertovat erilaiset tilastot sekä kyselyjen avulla kerätty tieto. Koettu seksuaalinen häirintä, mielenterveyteen liittyvät haasteet, yksinäisyyden kokemus sekä yleinen tyytymättömyys omaan elämäänsä nousevat esille kouluterveyskyselyn tuloksista ja indikoivat nuorten kokemaa osattomuutta sekä pahoinvointia. Pitkittänyt covid-19-pandemia rajoituksineen on osaltaan heikentänyt varsinkin niiden nuorten tilannetta, jotka ovat jo lähtökohtaisesti haavoittuvassa asemassa.

Nuorisopalvelujen tehtävänä on järjestää turvallista, osallistavaa, laadukasta ja päihteetöntä toimintaa vihtiläisille nuorille. Toiminta on lähtökohtaisesti helposti saavutettavaa ja mahdollisimman matalakynnyksistä, sekä sitä järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Reagointiherkyyttä tarvitaan havaittaessa huolta herättäviä muutoksia nuorisoon liittyvissä ilmiöissä tai nuorten hyvinvointia mittaavissa indikaattoreissa. Palvelutarpeeseen vaikutti vuoden 2021 aikana hyvin merkittävästi covid-19-pandemia ja sen aiheuttamien poikkeusolojen suorat ja välilliset vaikutukset lapsiin ja nuoriin. Erityisesti poikkeusolojen vaikutukset lasten ja nuorten koulunkäyntiin, opiskeluun sekä harrastustoimintaan herättivät huolta.

Palvelutarpeeseen vastattiin kohdentamalla resursseja voimakkaasti koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön, jalkautuvaan työhön sekä verkossa tehtävään nuorisotyöhön. Aluehallintoviraston rahoittama koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittämishanke mahdollisti kahden uuden työntekijän palkkaamisen. Rajoitusten aiheuttamiin nopeisiin muutoksiin toimintaympäristössä oltiin jo ehditty tottua eikä niistä aiheutunut palvelukatkoksia. Verkkoon viedyn nuorisotyön avulla onnistuttiin tavoittamaan myös sellaisia nuoria, joita ei perinteisin nuorisoyllisin keinoin olisi tavoitettu lainkaan. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät pysyivät kutakuinkin edellisten vuosien tasolla. Palveluohjauksellista etsivää nuorisotyötä haastoi eniten muiden toimijoiden palvelukatkot sekä yhteistyön hankaloituminen.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Vihdin kunta valittiin keväällä 2021 mukaan UNICEF Lapsiystävällinen kunta –kehittämistyöhön. Ohjatun ja systemaattisen kehittämistyön avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen vihtiläisen lapsen arjessa. Lapsuus on poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen jakso ihmisen elämässä. Varhaisvuosien pohjalle rakentuu sekä yksilön että koko yhteiskunnan tulevaisuus. Kuntien päätöksenteossa tehdään suurin osa päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi kunnan lapsien oikeuksien toteutumiseen ja hyvinvoinnin tilaan.

Virallinen Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö aloitettiin UNICEF:n järjestämällä koordinaatioryhmän koulutuksella 9/2021. Mallin eteneminen jatkuu laajalla nykytilan kartoituksella alkuvuodesta 2022.

Nuorisopalvelut jaetaan avoimeen nuorisotyöhön, erityisnuorisotyöhön sekä hankkeisiin. Lisäksi nuorisopalveluissa työskentelee nuorisokoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu mm. seuraavien asiakokonaisuuksien koordinointi: kesäsetelit, loma-ajan toiminnot, nuorisovaltuusto sekä kehittäminen. Nuorisopalveluita johtaa nuorisopäällikkö.

Avoin nuorisotyö pitää sisällään nuorisotilatyön, koulunuorisotyön, jalkautumiset, pop up -nuorisotyön, erilaiset tapahtumat, kesätoiminnot sekä kerho- ja pienryhmätoiminnan. Erityisnuorisotyön tehtäväkenttään kuuluu nuorisolain mukaisen etsivän nuorisotyön toteuttaminen. Erityisnuorisotyöhön sijoittuu myös alueellinen (Vihti, Lohja ja Karkkila) Ankkurityö, jossa työskentelevä erityisnuorisotyöntekijä sijoittuu hallinnollisesti Vihdin nuorisopalveluihin. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittämishanke jatkuu elokuuhun 2022 saakka.

Koronapandemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat merkittävästi palvelujen järjestämiseen. Avoimen nuorisotilatyön, erilaisten tapahtumien sekä pop up -nuorisotyön järjestäminen ei ollut rajoitusten vuoksi mahdollista ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Nämä toiminnot siirrettiin terveysturvallisiin toimintaympäristöihin verkkoon (verkkonuorisotila Discord -alustalla), ulkotiloihin sekä kouluille. Avoimen nuorisotyön toimintoja päästiin avaamaan kesän jälkeen. Nuoret löysivät tiensä takaisin palveluihin hyvin nopeasti. Muiden toimintojen osalta toimittiin hybridimallin mukaisesti kohdaten osa nuorista etänä. Lähitapaamisia järjestettiin etenkin niiden nuorten kanssa, joiden kokonaistilanne olisi merkittävästi kärsinyt etätapaamisesta tai joilla ei olisi ollut mahdollisuutta etätapaamiseen. Nuorten toiveita tapaamisen järjestämistapaan liittyen kuultiin ja kunnioitettiin. Lähitapaamisissa noudatettiin tiukkoja hygieniaohteita.

Muutoksiin palveluiden järjestämisessä oltiin jo ehditty sopeutua edellisenä vuonna. Näin ollen muutoksista ei aiheutunut ylimääräistä kuormitusta tai palvelukatkoja. Erityistä huomiota kiinnitettiin myös työntekijöiden jaksamiseen ja hyvinvointiin. Nuorisopalvelujen kokousrakennetta täydennettiin työntekijöiden vapaa-muotoisen vuorovaikutuksen mahdollistavalla, työasioiden reflektointia tukevalla, sekä esihenkilön tavoitettavuutta parantavalla ”höpinätunnit” -konseptilla. Työntekijät sitoutuivat hyvin tiukentuneisiin hygieniaohjeisiin ja toiminnot pystyttiin pitämään käynnissä.

Vihta -ohjelmaan sisältyvä Nummelan nuorisokeskus Klubin muutto SSO:lta vuokrattuihin uusiin Nummelan Prismen yhteydessä sijaitseviin tiloihin toteutui suunnitellusti. Uusi nuorisotila Nurkka aloitti toimintansa syyskuun alussa ja nuoret löysivät tiensä uudelle tilalle varsin hyvin.

1.2.5.2 Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tulosalue

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	88 864	92 600	0	92 600	93 076	476	4,7 %
Toimintakulut	-2 839 317	-2 848 042	0	-2 848 042	-2 779 282	68 760	-2,1 %
Toimintakate	-2 750 452	-2 755 442	0	-2 755 442	-2 686 206	69 236	-2,3 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	204	0	0	0	145	145	-28,7 %
<i>Toimintakulut</i>	-1 241 000	-1 131 436	0	-1 131 436	-1 071 799	59 637	-13,6 %

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kokonaisuudessaan tarkasteltuna kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tulosalueen talous on toteutunut talousarvion mukaisesti. Koronapandemia näkyy vahvasti toimintatilastoissa ja tuloksissa. Vuosi 2022 on sisältänyt palvelualueella kiinteistömuutostöitä, jotka ovat vaikuttaneet perustoimintaan. Taloudellisia panostuksia ja toiminnan näkyvyyttä on keskitetty yksittäisiin tapahtumiin.

Kirjaston talous on toteutunut pääosin talousarvion mukaisesti. Koronapandemia vaikuttaa edelleen kirjaston talouteen esimerkiksi vähentyneiden myöhästymismaksujen ja myyntituottojen osalta. Kirjaston käyttötalous pysyy talousarviossa. Kirjaston toimintatilastoissa näkyy koronapandemian vaikutukset. Koronavirus-tilanteen vuoksi kirjastoauto ei keväällä 2021 kiertänyt tammi-huhtikuussa. Pääkirjasto tarjosi remontin vuoksi vain varausten noutopalvelua tammikuusta juhannukseen. Kirkonkylän kirjasto avautui 29.4., tarjottuaan alkuvuoden vain varausten noutopalvelua. Myös Kirkonkylän omatoimikirjasto oli alkuvuoden suljettuna ja avattiin 30.5.

Perheille suunnattuja tapahtumia, kuten satutunteja, ei järjestetty keväällä 2021 kirjaston tiloissa. Tapahtumia korvattiin verkko- ja somesisällöillä, kuten pääkirjastossa kuvatulla Lelujen yökirjasto -seikkailulla ja etäkirjavinkkauksilla. Varausten noutopalvelun lisäksi tarjottiin mahdollisuus lainata valmiiksi kerättyjä kirjakasseja. Syksyllä pienimuotoisten tapahtumien järjestäminen oli mahdollista ja muun muassa satutunnit aloitettiin normaaliin tapaan.

Koronapandemian johdosta Vihdin museon toimintaa on supistettu ja sopeutettu sekä suunnattu uudelleen. Lisäksi museon perusnäyttelyt on suljettu yleisöltä. Näyttelyitä pakataan ja siirretään kokoelmatiloihin museon tulevan muuton vuoksi. Ainoastaan kesänäyttely ”Vihtiläisen paras ystävä” sekä Evakkonäyttely ovat olleet avoinna Niuhalan vanhalla kansakoululla vuoden 2021 alkupuoliskon.

Museon kiinni olevat näyttelyt ja peruuntuneet tapahtumat ovat romahduttaneet kävijämäärän viimeisten vuosien vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Museon puutarhassa toteutettiin palvelukonseptiuudistus, jossa tarjottiin pienoisnäyttely turvallisesti, helpommin saavutettavasti ja ilman aikarajoitteita sekä luotiin samalla rento piipahduspaikka paikallishistoriasta kiinnostuneille kuntalaisille. Kasvihuonenäyttely tavoitti ihan uusia yleisöjä ja sai paljon positiivista palautetta. Vuoden 2021 kesäisiä; liitutaulu, keinut ja pihapelit otettiin vastaan riemulla.

Syyskaudella Heinjokisäätiön evakkonäyttely luetteloiitiin ja pakattiin, museo julkaisi vihtiläisen murrekirjan, pidettiin pikkujoulutapahtuma/läksiäiset Pikku-Pappilassa ja juuri ennen joululomia Vihdin museon museo-amanuenssi irtisanoutui. Vihdin kulttuurimatkailun kulmakivenä museo pyrkii myös poikkeustilanteessa aktiivisesti vaikuttamaan positiivisesti kuntalaisten sosiaaliseen ja henkiseen hyvinvointiin, sivistykseen, osallisuuteen, sekä näin koko Vihdin elinvoimaan ja vetovoimaisuuteen.

Yleisten kulttuuripalveluiden osalta talous on toteutunut 2021 talousarvion raameissa. Koronapandemia ja kokoontumisrajoitukset estivät normaalin tapahtuma- ja näyttelytoiminnan suurimman osan vuodesta. To- teutumattomista toiminnoista jääneet taloudelliset resurssit yhdistettiin lokakuussa järjestetyn katutaide- näyttelyn ja kaupunkifestivaalin Palma Art Nightin tuotantoon, joka sai positiivisen vastaanoton kuntalaisilta ja myös valtakunnallista medianäkyvyyttä.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Vihdin kunnankirjasto tarjoaa kuntalaisille monipuolisia, asiantuntevia ja kattavia kirjastopalveluita. Kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Toiminta perustuu Lakiin yleisistä kirjastoista (2016/1492).

Mediassa on ollut toistuvasti esillä huoli lukutaidon heikkenemisestä. Paitsi tekninen lukutaito, myös kyky ymmärtää ja soveltaa lukemaansa on välttämätön taito nyky-yhteiskunnassa. Kirjasto on keskeinen toimija kansalaisten lukemisen ja monilukutaidon edistämisessä ja tätä kautta myös syrjäytymisen ehkäisemisessä. Kirjaston, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen OKM:n rahoittama ”Lapset kiinni lukemisen lumoon” -hanke vahvisti osapuolien yhteistyötä ja kohderyhmän lukemisen edistämistä vuonna 2021.

Koronaviruspandemia on nostanut näkyväksi kirjaston merkityksen tiedon hankinnan paikkana, virkistykseen tarjoajana ja lukutaidon edistäjänä. Keväästä 2021 kirjastot ovat hiljalleen avautuneet laajempaan käyttöön, ja fyysisten kirjastotilojen käyttötarve on ollut ilmeistä. Tapahtumia, opastusta ja asiakaspalvelua kaivataan. Myös esimerkiksi digiopastuksen tarve on selkeää ja kasvavaa.

Perusnäyttelyiden pois pakkaaminen muuton vuoksi sulki osan museota yleisöltä. Museopalveluiden henkilö- kunta keskittyi kokoelmien hoitotyöhön, sekä aloitti yleisötoimintojen alasajon niin ikään tulevan muuton vuoksi. Museon terveysturvallinen pihaprojekti; kasvihuonenäyttely, suurikokoiset pihapelit (liitutaulu, do- mino, ristinolla ja Vihti-aiheiset palapelit) saatiin valmiiksi.

Kuntalaisten kiinnostus omaa kulttuuriympäristöä ja sen historiaa kohtaan nousi selvästi korona-aikana. Van- hojen rakennusten korjausneuvontaa annettiin normaalia enemmän. Kyselyt arkistoaineistoon ja muihin mu- seon tietovarantoihin lisääntyivät. Museo lisäsi sähköistä tiedonjakoa ja yhteydenpitoa kuntalaisten kanssa somessa sekä toteutti Hiidenheimon säätiöltä saadun apurahan turvin ”Eiläisii asjoi” –vihtiläisen murrekirjan toimittamisen ja julkaisemisen.

Vihdin kuntaorganisaatio on paikallisen kulttuuritoiminnan rakentumisen ja kehittymisen mahdollistaja. Jatkuvan ja laadukkaan kulttuuritoiminnan mahdollistaminen onnistuu tarjoamalla kunnan kulttuuritoimijoille kestäviä ja helposti mukautuvia rakenteita toiminnan mahdollistamiseksi ja kehittämiseksi. Vuoden 2021 aikana jatkettiin kuntalaisten aktiivisuutta tukevien rakenteiden kehittämistä mm. valmistelemalla järjestöstrategia ja avustussääntö päätöksentekoon.

Vihdin kulttuuritoimijoille keväällä 2019 teetetyn kyselyn perusteella akuuteimpana tarpeena esille nousi toimivien harrastus- ja esiintymistilojen puute. Kirkkoniemen koulukiinteistön koulutoiminnan päätyttyä valmisteltiin suunnitelmat koulun muuttamiseksi paikallisia yhdistyksiä, toimijoita ja kuntalaisia palvelevaksi kulttuurikeskukseksi. Kiinteistön muutostyöt ovat odottaneet kiinteistön vapautumista mm. koronarokotustoiminnasta. Vuoden 2021 aikana valmisteltiin mm. investointiavustushakemus opetus- ja kulttuuriministeriölle, sekä suunnitelmat tanssisalien muutostöitä varten, jotka on tarkoitus ottaa käyttöön kesällä 2022.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa tapahtui hallinnollinen muutos syksyllä 2021 kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan viran rekrytoinnin myötä. Kirjastotoimenjohtajan virka muutettiin kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajaksi, joka toimii tulosalueen esimiehenä. Museotoimenjohtaja ja kulttuurituottaja ovat kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan alaisia.

Kirjaston peruspalveluiden maksuttomuus tarjoaa kaikille tasavertaiset mahdollisuudet käyttää palveluita. Vihdin kunnankirjaston näyttely- ja tapahtumatoiminta tekevät kirjastosta merkittävän kulttuuritoimijan Vihdissä. Kirjasto tarjoaa kuntalaisille myös tulevaisuudessa Vihdin kunnan strategian mukaisia mahdollisuuksia aktiiviseen elämään muun muassa tarjoamalla kuntalaisten käyttöön tiloja, joissa he voivat maksutta esitellä omaa taidettaan yleisölle, ja järjestämällä yksin ja yhteistyökumppaneiden kanssa tilaisuuksia, joihin kuntalaiset voivat osallistua yleisönä, aktiivisina toimijoina tai tilaisuuksien järjestäjinä. Laadukas aineistokokoelma niin fyysisen kirjastoaineiston kuin e-aineistojenkin osalta tarjoaa kuntalaisille pääsyn erilaiseen tietoon ja kulttuurielämyksiin.

Talouden tasapainottamisohjelmassa ehdotettua kirjastoauton lakkauttamista ei tapahtunut. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 1.6.2021, että kirjastoauton toiminta jatkuu nykyisellään seuraavat kolme vuotta minkä jälkeen palvelun jatkoa tarkastellaan uudestaan.

Pääkirjaston aukioloaikoja ja tilojen käyttöä lisäävä omatoimikirjastojärjestelmän asennustyöt tulivat päätökseen vuonna 2021. Omatoimikirjasto avataan asiakkaille helmikuussa 2022.

Kirkonkylän kirjaston muutto VIHKOon lisäsi koululaisten määrää kirjaston asiakaskunnassa. Uudessa kirjastossa ei ole kuitenkaan koettu vielä koronapandemian vuoksi yhtään normaalia lukuvuotta. Uusi toimintaympäristö tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden syventää yhteistyötä koulujen kanssa lukuinnostuksen kasvatamisessa ja mediataitojen opettamisessa. Yhteistyön kehittämistä on syytä jatkaa ja syventää tulevaisuudessa käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Kirjaston tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TP2019	TP 2020	TA2021	TP 2021
Lainat	503 136	535 626	587 653	443 844	547 000	453 023
Lainat / asukas	17,32	18,34	20,15	15,22	18,73	15,49
Kävijämäärä	300 685	419 548	426 537	343 655	402 000	303 906
Nettomenot €/ asukas (ulk.+ sis.)	50,28	50,16	52,68	51,76	52,05	51,87
Nettomenot €/ asukas (ulk.)	29,70	30,56	33,00	30,53	32,83	32,06
Nettomenot €/laina (ulk.+sis.)	2,90	2,74	2,61	3,40	2,78	3,35
Nettomenot €/laina (ulk.)	1,71	1,67	1,64	2,01	1,75	2,07

Huom! Vuodesta 2018 alkaen lainoissa fyysiset- ja e-aineistolainat. Kävijämäärässä fyysiset- ja verkkokävijät

Taulukko 13: Kirjaston tunnuslukuja 2017-2021

Vihdin museon toimintaa ohjaa alan keskeinen lainsäädäntö, Vihdin kuntastrategia ja laaditut kehittämissuunnitelmat sekä asetetut tavoitteet. Museopalveluissa painotetaan kunnan linjausten mukaisesti kykyä uudistua, tasapuolisesti suunnattua tarjontaa sekä kehitetään yhteistyötä ja osallistutetaan kuntalaisia.

Museon tulevan muuton ja edelleen terveysturvallisuuden takaamiseksi jouduttiin ajoittain sulkemaan näyttelytiloja ja rajaamaan asiakasmääriä. Kun museon normaali aktiivinen vuorovaikutus yleisön kanssa keskeytyy, niin on keksittävä uudenlainen tapa tutustua paikalliseen kulttuurihistoriaan.

Museopalveluiden toimitilojen kunnostustyön etenemiseen mm. pandemia toi taas omat viiveensä ja haasteensa. Museon uudet tilat Vihdin kirkonkylän Kuntalassa saadaan museon käyttöön keväällä 2022. Muuton valmistelut vaikuttivat vahvasti vuoteen 2021.

Museon tunnusluvut	TP 2017	TP 2018	TP2019	TP2020	TA2021	TP 2021
Näyttelyjen määrä	6	4	8	3	5	4
Kävijämäärä	6 846	7 348	12 334	2 599	7 000	2 504
Nettomenot €/ asukas (ulk.+ sis.)	8,02	7,87	10,15	8,60	9,30	8,80
Nettomenot €/ asukas (ulk.)	4,12	3,47	3,45	3,43	4,08	3,55
Nettomenot €/kävijämäärä (ulk.+sis.)	34,06	31,29	23,99	96,47	38,82	102,75
Nettomenot €/ kävijämäärä (ulk.)	17,47	13,79	8,16	38,47	17,04	41,49

Taulukko 14: Museon tunnuslukuja 2017-2021

Kokoontumisrajoitukset estivät normaalin tapahtuma- ja näyttelytoiminnan suurimman osan vuodesta, joten henkilöresurssit kohdennettiin vuoden ensimmäisellä puoliskolla vahvasti palveluiden kehittämiseen, sekä suunnittelu- ja valmistelutyöhön. Kesällä ja syksyllä Palma Art -katutaidenäyttelyn valmistelut ja avajaistapahtuman tuotanto dominoivat kulttuuripalveluiden arkea.

Galleria Pictorin jouduttua sulkemaan ovensa yleisöltä kevään ajaksi päätettiin yleisötiloja koskevien rajoitusten rauettua poikkeuksellisesti jatkaa näyttelykautta kesän ajan. Kevään kiinniolo ja esimerkiksi koulu- ja päiväkotiryhmien vierailujen puuttuminen on vaikuttanut Galleria Pictorin kävijämääriin merkittävästi verrattuna normaaliolosuhteisiin. Syksyn 2021 aikana rekrytoitiin uusi työntekijä alkuvuodesta irtisanoutuneen gallerianhoitajan tehtävään ja uusi gallerianhoitaja aloitti tehtävässään marraskuussa.

Taiteen perusopetusta antavien opistojen ja vapaata sivistystyötä tekevän Hiiden Opiston vuosi oli myös haastava koronapandemian vuoksi. Osa opetuksesta jouduttiin keskeyttämään, mutta lähiopetuksen sijasta tarjottiin myös vaihtoehtona etäopetusta sähköisten viestimien välityksellä. Koronapandemian vaikutukset näkyvät opistojen arjessa myös normaalia pienemmissä oppilasmäärissä.

VIHDIN KUNTA / YLEISET KULTTUURIPALVELUT			
TUNNUSLUVUT	2019	2020	2021
Tapahtumien lukumäärä	10	0	2
Kävijämäärä (tapahtumat)	8830	16500 (Vihti Live)	2075
Kävijämäärä (Galleria Pictor)	2396	1311	703
Oppilasmäärä taiteen perusopetus (ka./lukukausi)	499	653	605
Oppilasmäärä Hiiden Opisto	4034	2889	2434
Kunnan omien palveluiden nettomenot €/asukas (ulk)	5,60 €	4,98 €	8,53 €
Nettomenot €/asukas (ulk)	17,65 €	17,82 €	19,71 €
Taiteen perusopetus nettomenot €/asukas (sis+ulk)	6,82 €	7,41 €	7,03 €
Kansalaisopisto nettomenot €/asukas (sis+ulk)	10,90 €	11,68 €	12,62 €
Tilakustannukset (ulk)	18 815,00 €	12 996,00 €	8 495 €
Tilakustannusten osuus vuosikatteesta	46,57 %	46,25 %	36,19 %
Toimintatuotot	10 977,00 €	11 334,00 €	17 515,00 €
Myydyt liput kpl	72	0	500
Lipputulot	2 290,55 €	255,00 €	9 636,00 €
Toteuma	103,30 %	80,50 %	94,71 %

Taulukko 15: Kulttuuripalveluiden tunnusluvut

1.2.6 ELINVOIMALAUTAKUNTA

Elinvoimalautakunta	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	32 041 589	33 509 083	0	33 509 083	33 512 604	-3 521	4,6 %
Myyntituotot	12 145 424	13 142 615	0	13 142 615	13 216 336	-73 721	8,8 %
Maksutuotot	283 022	230 700	0	230 700	391 233	-160 533	38,2 %
Tuet ja avustukset	63 273	45 380	0	45 380	158 647	-113 267	150,7 %
Muut toimintatuotot	19 549 871	20 090 388	0	20 090 388	19 746 389	343 999	1,0 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>21 660 462</i>	<i>22 480 146</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>22 562 529</i>	<i>-22 562 529</i>	<i>4,2 %</i>
Valmistus omaan käyttöön	194 235	215 000	0	215 000	169 606	45 394	-12,7 %
Toimintakulut	-24 811 738	-26 407 669	0	-26 407 669	-25 995 995	-411 674	4,8 %
Henkilöstökulut	-8 649 779	-9 042 507	0	-9 042 507	-8 798 159	-244 348	1,7 %
Palkat ja palkkiot	-6 967 593	-7 294 581	0	-7 294 581	-7 065 166	-229 415	1,4 %
Henkilösivukulut	-1 682 186	-1 747 926	0	-1 747 926	-1 732 994	-14 932	3,0 %
Palvelujen ostot	-6 588 970	-7 557 302	0	-7 557 302	-7 259 971	-297 331	10,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 860 774	-6 279 218	0	-6 279 218	-6 261 196	-18 022	6,8 %
Avustukset	-222 901	-247 000	0	-247 000	-262 570	15 570	17,8 %
Muut toimintakulut	-3 489 314	-3 281 642	0	-3 281 642	-3 414 098	132 456	-2,2 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>-2 515 507</i>	<i>-2 285 956</i>	<i>0</i>	<i>-2 285 956</i>	<i>-2 485 890</i>	<i>199 934</i>	<i>-1,2 %</i>
Toimintakate	7 424 086	7 316 414	0	7 316 414	7 686 216	-369 802	3,5 %

TALouden JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Elinvoimalautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli 7 316 414 euroa ja toteutuma 7 686 216 euroa, toteutuma on 105,1%.

Sitova tulostavoite on toimintakate vähennettynä pysyvien vastaavien myyntivoitoilla ja lisättynä pysyvien vastaavien myyntikuluilla ollen $7\,316\,414 - 1\,500\,000 = 5\,816\,414$. Toteutunut toimintakate vähennettynä pysyvien vastaavien myyntivoitoilla ja lisättynä pysyvien vastaavien myyntikuluilla ollen $7\,686\,216 - 858\,798 + 29\,374 = 6\,856\,792$. Toimintakate toteutuu 17,9 % muutettua talousarviota parempana.

Toimintatuotot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisina. Tuloihin kirjautuva valmistus omaan käyttöön alittaa talousarviossa esitetyn. Toimintakulut alittavan talousarvion. Menopuolen kustannusallitus selittyy pääosin PALMA:n purkukustannusten siirtymisellä vuodelle 2022. Myös henkilöstökulut alittivat talousarviossa esitetyn. Kaikkia avoimia vakansseja ei saatu rekrytointitoimista huolimatta täytettyä.

Elinvoimalautakunta koostuu kahdeksasta tulosalueesta, jotka on osin jaettu kahteen keskukseseen. Tehtävänä on huolehtia tuki-, kunnallisteknisten-, markkinointi- ja viestintä-, elinkeino-, kaavoitus- ja maankäyttö-, liikunta- sekä tilapalveluiden tuottamisesta, vesihuollon palveluista sekä ateria- ja puhdistuspalveluista. Elinvoimalautakunta kunnan strategian ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti kehittää ja ylläpitää hyvää yhdyskuntarakennetta sekä luo edellytykset kunnan asukkaille ja elinkeinoelämälle toimia terveellisessä, turvallisessa, viihtyisässä ja toimivassa ympäristössä. Lisäksi tehtävänä on järjestää kunnan peruspalveluille toimivat ja tehokkaat tilapuitteet.

ELINVOIMALAUTAKUNTA

Elinvoimalautakunta kp 4000	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-24 415	-18 190	0	-18 190	-21 210	-3 020	-13,1 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-24 415	-18 190	0	-18 190	-21 210	-3 020	-13,1 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0,0 %</i>
<i>Toimintakulut</i>	<i>-465</i>	<i>-750</i>	<i>0</i>	<i>-750</i>	<i>-739</i>	<i>11</i>	<i>59,1 %</i>

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Lautakunnan kustannuspaikka sisältää elinvoimalautakunnan kokouskulut sekä muut mahdolliset lautakunnan toimintaan liittyvät kustannukset. Talous on toteutunut 21 210 euroa. Elinvoimalautakunnan toimintakate muutetussa talousarviossa oli sama kuin alkuperäisessä talousarviossa eli -18 190 euroa ja toteutuma -21 210 euroa, lautakunnan kustannukset ylittävät talousarvion 3 020 eurolla. Ylitys on 16,6%.

Kustannusylitys on syntynyt lautakunnan ja henkilökunnan kokouspalkkioiden merkittävästä ylittymisestä. Kokoukset ovat usein olleet niin pitkiä, että kokouspalkkio on hallintosäännön mukaisesti maksettu korotettuna. Säästöä talousarvioon verrattuna on syntynyt kokousten järjestämiskustannuksissa siksi, että suuri osa kokouksista on pidetty etäkokouksina.

Arviointikertomuksen 2020 esiin nostamia painopistealueita olivat riittävän asunto- ja työpaikkakaavoituksen edistäminen kunnan veto- ja pitovoiman tehostamiseksi, jätevesien käsittelyratkaisun edistäminen kunnan kannalta kokonaistaloudellisin ja investointien hallinnan kehittäminen. Lautakunta on toiminnassaan kiinnittänyt huomiota arviointikertomuksessa esitettyjen aiheiden käsittelyn tehostamiseen.

1.2.6.1 Tukipalveluiden tulosalue

Tukipalvelut	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	50	0	0	0	68	68	36,5 %
Toimintakulut	-2 277 668	-2 357 082	0	-2 357 082	-2 372 473	-15 391	4,2 %
Toimintakate	-2 277 618	-2 357 082	0	-2 357 082	-2 372 405	-15 323	4,2 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>Toimintakulut</i>	-7 933	-6 891	0	-6 891	-22 976	-16 085	189,6 %

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Tukipalvelut sisältävät pelastustoimesta Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselle maksettavat kulut, kunnan sähkönhankintaan optimointiin liittyvät kulut ja lautakunnan alaisen toiminnan yhteiset jakamattomat henkilöstö- ja toimistokulut. Tukipalveluiden kustannukset ylittyivät pelastustoimen osalta 21 411 eurolla ja alitui-
tuivat teknisten tukipalveluiden osalta 6 088 eurolla. Talousarvio ylittyi 16 805 eurolla.

Pelastustoimi

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos (isäntäkuntana Espoon kaupunki) vastaa yhteistoimintasopimuksen perusteella pelastustoimesta Vihdin kunnassa ja myös muissa läntisen Uudenmaan kunnissa. Pelastuslaitoksen hallintoa varten on asetettu johtokunta, jossa on yksi jäsen Vihdin kunnasta. Sopijakuntien yhteistyöelimenä toimii kuntajohtajista tai muista kuntien edustajista koostuva neuvottelukunta, joka toimii neuvoo-antavana elimenä mm. toiminnan suunnittelua, talousarviota, investointien valmistelua ja palvelutason määrittelyä koskeissa asioissa.

Infra- ja tukipalveluiden keskus osaltaan valvoo, että pelastustoiminta Vihdin kunnassa toteutuu yhteistoimintasopimuksen ja kunnan kokonaisedun mukaisesti. Lisäksi keskus hoitaa yhteistoimintasopimuksen mukaiset velvoitteet Vihdin kunnan osalta (tilavuokraus, hallinto, talous).

1.2.6.2 Kunnallisteknisten palveluiden tulosalue

Kunnallisteknisten palvelujen tulosalue	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	476 831	354 600	0	354 600	866 517	511 917	81,7 %
Toimintakulut	-2 930 234	-2 903 043	0	-2 903 043	-3 238 006	-334 963	10,5 %
Valmistus omaan käyttöön	103 451	100 000	0	100 000	105 297	5 297	1,8 %
Toimintakate	-2 349 952	-2 448 443	0	-2 448 443	-2 266 192	182 251	-3,6 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	195 875	0	0	0	234 164	234 164	19,5 %
Toimintakulut	-640 324	-465 382	0	-465 382	-575 963	-110 581	-10,1 %

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kunnallistekniset palvelut –tulosalueen käyttötalous on alittanut vuoden 2021 talousarvion toimintakatteen ollessa 92,6 %. Myyntituotot ovat toteutuneet 235,4 % ja toimintatuotot ovat toteutuneet 244,4 %. Toimintakulut ovat toteutuneet 111,5 % tasolla. Toimintatuottojen suuri osuus selittää toimintakatteen alituksen. Toimintatuottojen osuudesta iso osa on puunmyyntituloa, joka on toteutunut vuoden 2021 osalta paljon ennakoitua paremmin. Toimintakuluissa kunnallistekniikka on ylittänyt kulujen osalta talousarvion 334 963 €. Katujen kunnossapidon osuus selittää ylitystä suurelta osin erityisesti palvelun ostojen osalta sekä aineiden ja tarvikkeiden osalta. Erityisesti kasvua on ollut talvikunnossapidossa. Puunmyyntituloon liittyvät korjuukustannukset selittävät osaltaan toimintakulujen ylitystä. Yleinen hintojen nousu vaikuttaa osaltaan kustannustason nousuun. Käyttötalouden tilanne on kokonaisuutena hyvällä tasolla vuoden 2021 osalta.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Kunnallistekniikan keskeisimpiä tavoitteita on huolehtia kunnan omistuksessa olevien yleisten alueiden toimivuudesta, turvallisuudesta, hoidosta ja kunnossapidosta.

Kunnallistekniikan ajoratoihin sisältyvät tiet ja kadut, pientareet, kevyenliikenteen väylät, pysäköintialueet ja torit. Yhteensä ylläpidettävää katuverkostoa on noin 650 000 m². (n. 150 km) Kunnallistekniikan palvelujen katuverkosto kasvaa vuosittain keskimäärin 10 000 m² (1 km) vuodessa ja kevyenliikenteenväylät 500 m². Tämä kasvattaa vuosittain kunnallistekniikan palveluverkon ylläpitokustannuksia. Katuverkon laajuuden ja etäällä toisistaan olevien taajamien vuoksi on perusteltua hoitaa alueita talvisin alueurakoina. Kunnan oma henkilöstö keskittyy pääasiassa Vihdin päätaajaman Nummellan katujen talvikunnossapitoon. Kunnallistekniikan katuverkoston korjausvelan hillitsemiseksi tulee katujen saneerauksiin ja uudelleen päällystyksiin varata vuosittain riittävästi määrärahaa.

Viheralueisiin sisältyvät kaikki Vihdin kunnan alueella sijaitsevat puistot (200 ha), uimarannat (9 kpl), virkistysalueet, teiden viheralueet, kiinteistöjen istutukset, kosteikot, leikkipuistot (31 kpl), matonpesupaikat (4 kpl) ja muut viheralueet sekä metsät, joita on yhteensä noin 2300 ha. Vuosittain viheralueet kasvavat keskimäärin 5 000 m². Viheralueiden ylläpito tehdään vakituisen henkilökunnan lisäksi suureksi osaksi kausityönä.

Kunnallistekniikan liikuntapaikkatuotanto ylläpitää sekä kesä-, että talvilajien ulkoliikunta- ja harrastepaikkoja kuten kahta urheilukenttää, luistinratoja ja kuntoratoja. Liikuntapaikkojen ylläpitoon kuuluu myös uimahallin ja kuntosalilaitteiden järjestelmien, sekä liikuntapaikkojen kuntoiluvälineiden ja huoltorakennusten yleishuolto. Urheilukenttien ylläpitoon vaikuttaa se, millä tasolla ja mitä urheilua kentillä harrastetaan, käyttävätkö sitä koululaiset, käytetäänkö sitä talvisin, sekä mikä on kentän hoitotaso. Vihdin urheilukentistä suurin osa on hiekkapintaisia. Hiekkakentät ovat yleensä harjoitus- ja koululaiskenttiä. Kesäisin niillä harrastetaan esimerkiksi jalkapalloa tai pesäpalloa ja talvisin luistelua sekä jääkiekkoa. Lisäksi kunnallistekniikka hoitaa kahta nurmikenttää sekä kahta kilpailutasoista tekonurmea, kilpatason pesäpallokenttää ja kahta harjoituskenttää tekonurmea. Näiden lisäksi ylläpitoon kuuluu tennis- ja beachvolley-kenttiä.

Kunnallistekniikan ylläpidon toiminnan seuraukset ovat yleensä välittömästi tekijänsä ja kuntalaisten havaittavissa. Toimintaa ohjaa myös kohteista tuleva tai suoraan kuntalaisilta tuleva palaute.

Kunnallistekniikan suunnitelmallinen ylläpito takaa kohteiden kunnan ja käytettävyyden säilymisen sekä optimaaliset käyttö- ja kunnossapitokustannukset.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Kunnallistekniikan osalta palvelutuotantoa hoidetaan perustasolla 25,5 henkilön voimin. Vuoden 2021 aikana henkilöstö muutoksia tapahtui paljon. Vuoden 2021 ensimmäisellä jaksolla vahvuus on ollut keskimäärin 21 henkilöä ja jälkimmäisellä puoliskolla 20 henkilöä. Kunta hoitaa itse alueiden rakentamisen, kunnossa ja ylläpidon sekä rakennuttamisen. Ulkoisilta palveluntuottajilta ostetaan muun muassa erikoistyöt, joihin kunnalla ei ole kalustoa tai henkilökuntaa. Toukokuussa kunnallistekniikan yksikössä aloitti uusi johtava puutarhuri Tea Karjalainen.

Kunnallistekniikan vastuualueet jakaantuvat seuraaviin pääalueisiin: kadut, puistot ja viheralueet, liikunta- paikat sekä maanrakennusyksikkö, jossa pääpaino on investointikohteiden rakentamisessa, mutta myös esim. putkirikkojen korjaaminen kuuluu maanrakennuksen vastuusiin. Lisäksi kunnallistekniikassa on tiivis asiantuntija ryhmä, joka hoitaa mm. suunnittelun ohjauksen, omat suunnittelutehtävät, talouden pidon, yksityistieavustukset, metsäomaisuuden ylläpidon, jätehuollon sisältäen romuajoneuvojen käsittelyn, kilpailutukset sekä rakennuttamistehtävät, johon kuuluu myös tilaajan työturvallisuusvastuiden hoitaminen.

Kunnallistekniikan toiminnan keskiössä ovat kadut sekä yleiset alueet (puistot, leikkikentät, uimarannat sekä liikunta-alueet). Kunnan rakentamien alueiden hoitoon sekä ylläpitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta alueet ovat parhaalla mahdollisella tavalla kuntalaisten käytettävissä ja mahdollisimman hyvin saavutettavissa vuoden jokaisena päivänä. Hoidon ja ylläpidon merkitys korostuu etenkin siinä, että korjausvelan kertyminen tulisi saada tasapainoon tehtävien uudisinvestointien suhteen, jolloin investointien tulisi tukea peruskorjausten muodossa tätä tavoitetta. Myös henkilöstön kehittäminen tukee voimakkaasti peruspalvelujen järjestämistä ja tähän tavoitteeseen tulee panostaa, jotta henkilöstön osaaminen ja suoriutuminen ovat oikealla tasolla suhteessa tehtävien määrään sekä vaativuuteen.

Kunnallistekniikan toimialalla tulee kehittää sähköisiä järjestelmiä omaisuuden hallintaan liittyen, joka tukee osaltaan peruspalveluiden luotettavaa tuottamista ja tuo lisäarvoa kuntalaisille oikea aikaisten korjaus- sekä saneeraustoimien myötä. Lisäksi sähköisten palautejärjestelmien sekä sähköisten lupapalveluiden kehittäminen tulee olla tärkeässä osassa kunnallistekniikan toiminnassa.

Kunnan uusi tavoite metsien hoidon sekä metsäomaisuuden käytön suhteen on, että metsien hoito tapahtuu kestäväällä tavalla ja ilmastonmuutosta ehkäisevästi. Tämä vaatii toiminnan voimallista kehittämistä sekä osaamistaidon sekä yhteistyön syventämistä eri sidosryhmien välillä. Erityisesti nämä tavoitteet korostuvat alueilla, joissa virkistyskäyttö on merkittävässä roolissa sekä alueilla, joilla on luonnonsuojellusta merkitystä sekä arvoa. Tämän tavoitteen saavuttaminen vaatii kunnassa panostamista niin henkilöstöön kuin uuden metsänhoitosuunnitelman laatimiseen.

Vihdin kuntastrategiassa kuntaa kuvataan aktiivisten ihmisten Vihtinä – strategian tukemiseksi kunnallistekniikan tavoitteena on tuottaa kestävästi uusia palveluja kuntalaisille ja keskittää resursseja etenkin olemassa olevien alueiden ylläpitoon, sekä peruskorjausten tekemiseen. Lisäksi tulee panostaa kaluston ylläpitoon, koska kunnan käytössä olevat laitteet ja koneet ovat osin käyttöikänsä lopussa. Lisäksi tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että liikuntapaikkatuotannon vastuut ovat kasvaneet merkittävästi ja uusien alueiden hoitaminen, sekä ylläpito vaativat henkilöstöresurssien kasvattamista sekä asianmukaisten säilytystilojen suunnittelu ja toteuttamista niin Nummelassa kuin kirkonkylälläkin. Kunnanviraston yhteydessä oleva varikko edellyttää saneeraustoimenpiteitä.

1.2.6.3 Elinvoimapalveluiden tulosalue

Elinvoimapalvelut	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	1 669 285	2 020 000	0	2 020 000	1 696 984	-323 016	1,7 %
Toimintakulut	-2 051 133	-2 059 587	0	-2 059 587	-2 136 693	-77 106	4,2 %
Toimintakate	-381 848	-39 587	0	-39 587	-439 709	-400 122	15,2 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	567	0	0	0	2 775	2 775	389,3 %
<i>Toimintakulut</i>	-97 954	-101 578	0	-101 578	-118 835	-17 257	21,3 %

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Elinvoimapalvelut –tulosalueen käyttötalous on ylittänyt vuoden 2021 talousarvion toimintakatteen ollessa 15,2 % (kun ei huomioida myyntivoittoja ja -tappioita). On kuitenkin huomattava, että valtuustoon nähden talousarvion sitova määräraha on palvelukeskuksen toimintakate ilman myyntivoittoja ja -tappioita. Tuotot ovat alittaneet muutetun talousarvion 323 016 eurolla, ja kulut ovat ylittyneet 77 106 eurolla. Suurimmat ylitykset kulupuolella ovat elinkeinopalveluissa ja kaavoituspalveluissa. Elinkeinopalveluissa ylitykset selittyvät kesken vuoden tehdyillä rekrytoinneilla ja yhteistoimintaosuuksilla, joihin ei kaikilta osin oltu varauduttu. Kaavoituspalveluissa ylitykset johtuivat osin henkilöstön vaihtuvuudesta ja siitä aiheutuneista poikkeavaan vuodenaikaan toteutuneista kustannuksista, ja toisaalta konsulttipalveluiden ostoista, jotka olivat välttämättömiä strategisten kaavojen hyväksyntään saattamiseksi annetussa aikataulussa.

Elinkeinopalvelut

Vuonna 2021 painopisteenä elinkeinopalveluissa oli toiminnan uudelleen organisointi sekä elinkeinostrategian jalkauttaminen toimintaan. Elinkeinopalveluissa oli vuoden 2021 alussa yksi palkattu henkilö (elinkeinopäällikkö), mutta uusyritysneuvonnan tullessa omaksi työksi toukokuun alussa aloitti kunnassa työnsä myös yritysneuvoja. Lisäksi keväällä palkattiin määräaikainen, osa-aikainen toimistos sihteeri, jonka työsuhde sai jatkoa myös vuodelle 2022. Alkavien yritysten neuvonnan lisäksi omaksi työksi tuli vuoden 2021 alusta lähtien aiemmin ostopalveluna toteutettu matkailun koordinointi.

Markkinointi ja viestintä

Kunnan markkinoinnin ja viestinnän pääteemoja vuonna 2021 olivat uuden elinkeinostrategian vieminen käytäntöön ja Vihdin tunnetuksi tekeminen yritysten hyvänä sijoittumispaikkana. Koska koronapandemia jatkui yhä, kuormitti se osaltaan kunnan viestintäresursseja.

Markkinointi ja viestintä ovat aina pitkäjänteistä työtä. Ennen tärkeitä ulostuloja voidaan tehdä taustalla suuri määrä työtä, joka saattaa kestää kuukausia. Vuoden 2021 käynnistettiin useita merkittäviä kehityshankkeita, joiden julkistaminen ajoittuu seuraavaan vuoteen. Näitä ovat muun muassa elinkeinobrändin ja yritys-markkinoinnin verkkosivuston kehittäminen, matkailumarkkinoinnin brändin ja siihen liittyvän Visitvihti.fi-sivuston uudistaminen sekä kunnan oman brändituotesarjan lanseeraus. Tehdyt toimenpiteet noudattivat vuodelle 2021 määriteltyä budjettia.

Paikkatieto- ja mittauspalvelut

Uudisrakentaminen on selkeästi vilkastunut, mikä näkyy tulokertymässä. Arvioiduista tuloista on toteutunut jo lähes 80 %. Kokonaisuutena tulot tulevat ylittymään arvioidusta.

Eläkkeelle jäämisten sekä Vihta-toimenpiteen johdosta henkilöresurssitilanne on haasteellinen. Tällä hetkellä vajausta on 25 %. Tämän johdosta työtilausten toimitusaikataulut ovat pidentyneet ja ruuhkaisimpina aikoina kaikkia tilauksia ei ole ollut mahdollista ottaa vastaan. Kaikki asetetut tavoitteet eivät välttämättä tule toteutumaan. Resurssitilanteen johdosta vastuualueen henkilöstömenot tulevat alittumaan arvioidusta jonkin verran.

Koronatilanteen jatkuessa osa henkilöstöstä, maastoryhmää lukuun ottamatta, on edelleen pääsääntöisesti etätöissä.

Kesäkuun loppuun mennessä myyntituottoja on toteutunut reilusti yli budjetoidun (80 %), ja laskennallisesti myyntituotoissa ylitetään budjetoitu tuotto. Toimintakulut ovat kesäkuun loppuun mennessä täysin budjetissa (toteuma 50,2 %). On huomioitava, että palveluiden ostoja (joissa toteuma kesäkuun lopussa 58,8 %) joudutaan mahdollisesti tekemään loppuvuonna selvitysten muodossa ennakoitua enemmän, mutta toimintakulujen osalta pyritään siitä huolimatta pysymään budjetoidussa.

Kaavoituspalvelut

Toimintaan vaikuttivat vuoden aikana jonkin verran useammat pitkät vakituisen henkilöstön poissaolot. Henkilöstövajasta paikattiin osin sijaisvoimin. Loppuvuodesta toimintaa haastoi hieman henkilöstön vaihtuvuus, joka heijastui myös vastuualueen talouteen. Poissaoloista huolimatta toiminta oli tuloksellista, sillä vuoden 2021 aikana hyväksyttiin yhteensä 3 asemakaavaa: N123 Palma, N178 Hakalanrinne ja N195 Nummenjuohu. Lisäksi 2 asemakaavaa ja Etelä-Nummelan osayleiskaava saatettiin hyväksymisvalmiiksi siten, että niiden hyväksyntä voitiin saattaa päätökseen tammikuussa 2022. Syksyllä sai lainvoiman myös koko kunnan strateginen yleiskaava hallinto-oikeuden hylättyä sitä koskevat valitukset. Lupa-asioita käsiteltiin yhteensä ennätyselliset 111 kappaletta (sisältäen poikkeamisluvat, suunnittelutarveratkaisut ja maisematyöluvut).

Maankäyttöpalvelut

Kunnan tontteja markkinoitiin etuovi.com palvelussa, Alma-Median eri kanavissa, sosiaalisessa mediassa sekä kunnan omilla internetsivuilla. Tonttien luovutus oli myytyjen tonttien osalta aikaisempien vuosien tasolla, jopa hieman parempaa mutta vuokrausten osalta pienempää kuin kahtena aikaisempina vuonna. Kunta luovutti tontteja myymällä tai vuokraamalla vuonna 2021 yhteensä 21 kpl.

Keväällä 2021 päätettiin alentaa pysyvästi Kirkonkylän Stenkullan asuinalueen tonttien hintoja sekä mahdollistettiin kaikkien tonttien osalta myös vuokraaminen. Loppuvuodesta päätettiin kilpailuttaa Stenkullan tonttien välitystoiminta kiinteistönvälitysyritykselle. Kesällä järjestettiin Maaniitunlahden 3. vaiheen tonttien hakuprosessi 13 tontin osalta. Lisäksi päätettiin yhden asuinkerros- ja rivitalotontin luovuttamisesta Nummelan alueelta asumisoikeustuotantoon.

Maankäyttöpalveluille budjetoidut toimintatuottotavoitteet osoittautuivat haasteellisiksi saavuttaa ma- ja vesialueiden vuokratuottoja lukuun ottamatta. Luovutusvoittojen osalta jäätin budjetoidusta sekä hieman myös edellisvuoden tuloksesta.

Maanhankintaneuvotteluja käytiin tiiviisti, erityisesti uusien työpaikka-alueiden osalta. Kunta hankki raaka-maata neuvottelujen tuloksena viime vuonna noin 105,63 hehtaaria. Lisäksi kunnan oman käytön kannalta tarpeettomaksi käyneiden kiinteistöjen myyntiä toteutettiin myyntiohjelman mukaisesti saaden myydyksi kolme myyntiohjelman mukaista kohdetta.

Loppuvuodesta maankäyttöpalveluissa oli resurssivajetta maankäyttöasiantuntijan irtisanouduttua tehtävästään. Uuden maankäyttöasiantuntijan rekrytointi saatiin päätöksen vuoden 2021 aikana mutta aloitus siirtyi vuoden 2022 puolelle. Muutoin maankäyttöpalveluiden toiminta on pystytty pitämään lähes normaalina koronapandemiasta huolimatta.

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Elinkeinopalvelut

Toimivien yritysten määrä Vihdissä on noin 3 000. Valtaosa niistä eli noin 2300 on alle viisi henkilöä työllistäviä ja liikevaihdoltaan alle 200 000 €. Toimialoittain osuudet jakaantuvat seuraavasti: Alkutuotanto 2,5 % (3,65 % vuonna 2007), Jalostus 26,7 % (32,0 % vuonna 2007), Palvelut 68,7 % (62,0 % vuonna 2007). Työpaikkojen toimialoittaisessa kehityksessä tapahtui muutos vuonna 2014, kun jalostuksen osuus pitkän laskun jälkeen kääntyi nousuun ja vastaavasti palveluiden osuus kääntyi pitkän nousun jälkeen laskuun. Yli viisi henkeä työllistäviä yrityksiä on noin 260. Yritysten määrää on kasvattanut viime vuosina palkkatyön ohella tehtävän sivutoimisen yritystoiminnan kasvu.

Vihdin kunnan strategian mukaisesti kunnan elinvoimaisuus tarvitsee yritysten ja työpaikkojen kasvua. Vihdin kunnan elinkeinopalvelut ovat viime vuosina alkaneet toimia entistä aktiivisemmin yrittäjyyden ja yritystenyhteistyön edistäjänä. Vihti on monipuolinen eri palveluiden tarjoaja sekä yrittäjyyden mahdollistava kunta.

Kunnan tarjoamalla käytännön palveluilla helpotamme yritysten sijoittumista Vihtiin. Yritykset saavat kaikki tarvitsemansa palvelut saman katon alta – oli kyseessä sitten suuryritys tai vasta aloittava pienempi yritystoiminta.

Markkinointi ja viestintä

Markkinoinnin ja viestinnän tehtävä on lisätä Vihdin tunnettuutta, tukea kuntaa sen perustehtävän suorittamisessa sekä edesauttaa toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Markkinointi ja viestintä toimintona tukevat myös kunnan muita yksiköitä ja työntekijöitä materiaalien toteuttamisessa eri viestintäkanaviin sekä yleisessä hionnassa brändinmukaiseen suuntaan. Markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden tavoitteena on lisätä kunnan kiinnostavuutta matkailu- ja asuinpaikkana, työmarkkinoilla sekä yrittäjien keskuudessa.

Vihdin tunnettuutta lisätään suunnitelmallisilla markkinointitoimenpiteillä ja brändikampanjoinnilla. Lisäksi pyritään ansaitsemaan näkyvyyttä paikallis- ja valtakunnan mediassa aktiivisella tiedottamisella ja muulla mediayhteistyöllä. Kunta tekee vaikuttamistyötä myös valtakunnallisten päättäjien kohderyhmälle.

Kuntalaisille suunnatulla viestinnällä vastataan vihtiläisten tiedontarpeeseen, kerrotaan kunnan toiminnasta sekä luodaan väyliä, joiden kautta asukkaat voivat osallistua ja vaikuttaa siihen.

Mittaus- ja paikkatietopalvelut

Paikkatietoaineistojen saatavuutta karttapalveluissa on edistetty toteuttamalla uusia aineistoja ja toiminnallisuuksia palveluihin. Myös paikkatietojärjestelmien kehittämisen osalta on tehty toimenpiteitä. Kaavoituksen sekä rakennusvalvonnan tarpeiden osalta on selvitetty nykyisen kantakartan (kaavan pohjakartan) soveltuvuutta 3D kartan pohjaksi sekä muodostettu kaavayksiköille alueita käyttämättömän rakennus-oikeuden selvittämiseksi.

Kiinteistörekisterin ylläpidon (kiinteistötoimitusten pitäminen) ottaminen kunnan toimesta pidettäväksi asemakaava-alueilla ei ole edennyt.

Vastuualueen ylläpitämistä kartoista tuotettiin arkistoitavat tulosteet Arkistolaitoksen päätöksen perusteella.

Kaavoituspalvelut

Kaavoituspalvelujen tehtävänä on huolehtia yhdyskuntarakenteen hallitusta ja tasapainoisesta kehittämisestä sekä arvioidun väestönkasvun edellyttämän asuin- ja palvelurakentamisen tonttitarpeen tyydyttämisestä yleis- ja asemakaavoituksen keinoin.

Vihti on mukana valtion ja Helsingin seudun 14 kunnan yhteisessä maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksissa. MAL-Sopimuksesta vuosille 2020-2031 on saatu seudulla neuvottelutulos 2.6.2020, ja Vihdin kunnanvaltuusto on 21.9.2020 hyväksynyt sopimuksen tietyin edellytyksin. Sopimuksessa määritellään tavoitetila 12-vuotisen sopimuskauden osalta Helsingin seudulle sekä kehityspolku tämän tavoitetilan saavuttamiseksi sopimuksessa lueteltujen teemojen osalta. Tavoitetilan ja kehityspolun toteutumista ja toimenpiteitä tarkastellaan ja täsmennetään rullaavasti eduskuntavaalikausittain. Sopimuksessa on määritelty Helsingin seudun kuntakohtainen asuntotonttien asemakaavoitettava kerrosala ja asuntotuotantotavoite. Vihdin tavoite vuosille 2020-2023 on kaavoittaa 125 130 k-m² asumiseen kohdistettua rakennusoikeutta. Asuntotuotantotavoitteeksi Vihdille on asetettu 344 asuntoa vuosittain, joista 69 asuntoa tulisi toteuttaa kohtuuhintaisena asuntotuotantona.

Elinkeinoelämän tarpeisiin on kaavoitettava uusia yhtenäisiä ja riittävän suuria alueita logistiikan ja joukko liikenteen kannalta hyvillä paikoilla. Kaavaehdotukset sekä Rostin (N198) että Hiidenlaakson (N154) yritysalueista olivat nähtävillä syksyllä 2021, ja Rostin alueen asemakaava hyväksyttiin tammikuussa 2022. Tehtäväalueeseen sisältyvät myös suunnittelutarve-, poikkeamis- ja maisematyölupahakemukset, joita käsiteltiin vuonna 2021 kaikkiaan ennätyselliset 111 kappaletta.

Kaavoituspalveluissa oli vuonna 2021 yhdeksän vakituista vakanssia, suunnittelijoita ja avustavaa henkilökuntaa. Lisäksi on yksi liikennesuunnittelija, jonka työpanos jaetaan kunnallistekniikan kanssa. Kaavoituspalveluiden esimiehenä toimi kaavoituksen tiiminvetäjä marraskuun puoleenväliin saakka, minkä jälkeen kaavoitus on toiminut elinvoimajohtajan suorassa alaisuudessa. Maankäytön suunnittelu ja lupavalmistelu on omana työnä tehtävää asiantuntijatyötä, jonka tueksi tarvitaan joitakin ulkoa ostettavia palveluita lakisääteisten selvitysten laatimiseksi.

Maankäyttöpalvelut

Maankäyttöpalvelut vastaavat kunnan maapoliittisten linjausten valmistelusta ja toteuttamisesta, sekä hallinnoi kunnan maaomaisuutta asemakaavatonttien sekä asemakaava-alueen ulkopuolisten alueiden osalta.

Yhtenä maankäyttöpalveluiden keskeisimmistä tavoitteista on hankkia kunnan omistukseen vuosittain uusia asemakaavoittamattomia maa-alueita, eli ns. raakamaata, tulevaisuuden maankäyttöllisiä tarpeita varten. Maanhankintaa on tehostettu erityisesti tulevaisuuden työpaikka-alueita varten. Kunta hankki vuonna 2021 maa-alueita noin 105,63 hehtaaria, josta noin 56 hehtaaria sijaitsee Etelä-Nummelan alueella ja noin 49,63 hehtaaria Nuuksion läheisyydessä Tervalammen alueella.

Tehtävänä on myös asemakaavoitettujen tonttien myynti ja vuokraus asumisen sekä elinkeinotoiminnan tarpeisiin. Kunta luovutti vuonna 2021 yhteensä 21 tonttia, joista 16 luovutettiin myymällä ja 5 vuokraamalla. Luovutetuista tonteista 18 oli omakoti- tai asuinpientalotontteja sekä 3 tonttia elinkeinotoiminnan tarpeisiin.

Omakotitonttien vuokrausmahdollisuutta laajennettiin koskemaan kaikkia Kirkonkylän Stenkullan alueen omakotitontteja. Lisäksi näiden tonttien hintoihin tehtiin pysyvä hinnanalennus.

Kesällä päätettiin suunnitteluvarauksen antamisesta Nummelan keskustan alueelle ARA vuokra-asuntotuotantoa varten. Lisäksi on päätetty puoltaa MAL-aiesopimuksen veloitteet huomioiden kunnan alueella korotukilainahakemusta ARA:n ehdollisen varauksen saamiseksi asumisoikeustuotantoa varten. Kunnan alueella ei vuonna 2022 käynnistynyt uusia kerrostalohankkeita.

Maankäyttöpalvelujen tehtäviin kuuluu lisäksi maankäyttösopimusten laatiminen yksityisten omistamien alueiden asemakaavoja laadittaessa, sekä kunnan omistamien, palvelurakenteen kannalta tarpeettomien kiinteistöjen myynti. Vuonna 2021 laadittiin kaksi maankäyttösopimusta, joiden myötä kunta sai sopimuskorvauksina rahakorvauksen sekä noin 1,61 hehtaaria kaavoitettuja maa-alueita Nummelan alueen Palman asemakaava-alueelta. Vuonna 2021 myytiin palvelurakenteen kannalta tarpeettomia kiinteistöjä hyväksytyyn rakennusten myynti- ja purkuohjelman mukaisesti kolme kappaletta.

Yhdessä kaavoituspalvelujen kanssa on pyritty edistämään tulevaisuuden työpaikka-alueiden toteutumista sekä Nummelan ja Kirkonkylän keskusta alueille vireillä olevien taajamaa tiivistävien asemakaavamuutosten etenemistä. Lisäksi yhteistyössä kaavoituksen kanssa suunniteltiin uusia kaava-avauksia ottaen huomioon muuttuneet asumispreferenssit sekä sen, että kunnalla olisi vuosittain asettaa haettavaksi uusia omakoti- ja asuinpientalotontteja.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut tuottavat elinkeinoelämän neuvonta- ja asiantuntijapalveluita, elinkeinomarkkinointia, yrittäjyyssympäristön toimintaedellytysten, yritystoiminnan kehittymisen ja yritysyrityksen edistämistä.

Vuonna 2021 painopisteenä elinkeinopalveluissa oli toiminnan uudelleen organisointi sekä elinkeinostrategian jalkauttaminen toimintaan. Elinkeinopalveluissa oli vuoden 2021 alussa yksi palkattu henkilö (elinkeinopäällikkö), mutta uusyrittäjäneuvonnan tullessa omaksi työksi toukokuun alussa aloitti kunnassa työnsä myös yritysneuvoja. Lisäksi keväällä palkattiin määräaikainen, osa-aikainen toimistos sihteeri, jonka työsuhte sai jatkoa myös vuodelle 2022. Alkavien yritysten neuvonnan lisäksi omaksi työksi tuli vuoden 2021 alusta lähtien aiemmin ostopalveluna toteutettu matkailun koordinointi.

Tiedon ja henkilöresurssien jakamisella pyritään parantamaan elinkeinopalveluitten saatavuutta ja kohentamaan kunnan ja yrittäjien yhteistyötä. Yrityspalveluitten parantamiseen tähdätään myös elinkeino- ja työllisyyspalveluiden yhteistyöllä. Kunnan yritysmuotoisen ilmapiirin parantamisella on merkittävä vaikutus myös yritystonttien menekkiin tulevaisuudessa.

Markkinointi- ja viestintä

Markkinointi- ja viestintäpalveluja tuottaa Vihdin kunnassa yksi henkilö. Viestintäkanavina toimivat muun muassa Vihdin kunnan internet- ja intrasivustot sekä sosiaalisen median kanavat (Facebook, LinkedIn, Twitter, YouTube) sekä kunnan tapahtumakalenteri ja harrastushaku. Kuntaa markkinoidaan myös omissa ja muiden toimijoiden tapahtumissa (screenit, esitteet, äänimainokset). Yhteistyö paikallisten ja valtakunnallisten medioiden kanssa sekä aktiivinen tiedottaminen ovat tärkeä osa kunnan viestintää.

Koska vuonna 2020 alkanut koronapandemia jatkui vuoden 2021 ajan, kuormitti se yhä kunnan viestintäresursseja. Koronatartuntojen ajankohtaisesta tilanteesta viestittiin kuntalaisille viikoittain sekä voimassa olevien suositusten ja rajoitusten vaihtelusta aina tarpeen mukaan. Viesteissä pyrittiin oikea-aikaisuuteen ja selkeyteen.

Markkinoinnissa panostettiin vuonna 2021 elinkeinostrategian jalkauttamiseen ja tehtiin määrätietoista työtä Vihdin tunnettuuden lisäämiseksi yritysten hyvänä sijoittumispaikkana. Elinkeinobrändin uudistustyö

käynnistettiin, ja se tullaan viemään loppuun vuoden 2022 aikana, jolloin yritysmarkkinoinnissa otetaan käyttöön oma verkkosivusto. Samoin kunnan matkailubrändin sekä matkailumarkkinoinnin Visitvihti.fi-sivuston uudistustyöt aloitettiin. Kunnan kotisivuilla tehtiin perusparannustöitä ja kehitettiin niiden saavutettavuutta voimassa olevan digipalvelulain mukaiseksi. Kotisivujen laajempi uudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2022 aikana.

Tälle vuodelle oli asetettu strategiseksi mittariksi kunnan oman brändituotesarjan kehittäminen ja lanseeraus. Brändituotteiden hankinta ja valmistelevat toimenpiteet yhdessä kumppaniyrityksen kanssa tehtiin vuonna 2021. Tuotteet julkistetaan ja ne tulevat myyntiin alkuvuodesta 2022 Visit Vihdin brändiuudistuksen ja uuden verkkosivuston julkistuksen yhteydessä. Paluumuuttajille suunnattua markkinointikampanjaa valmisteltiin. Se päätettiin toteuttaa seuraavana vuonna osana laajempaa asumisen markkinoinnin kampanjaa, jolloin toimenpiteen vaikuttavuus on suurempi. Kyläbrändäystä ei ole edistetty kuvatulla tavalla resurssisyistä, mutta kyliä on pyritty tuomaan esiin kunnan viestinnässä ja markkinoinnissa muilla keinoin.

Brändinmukaiset markkinointi- ja viestintätoimenpiteet lisäävät kunnan elinvoimaisuuden kasvua ja taloudellisen tilanteen parantumista esimerkiksi tukemalla kunnan väestönkasvutavoitteiden toteutumista. Aktiivisen sekä tehokkaan viestinnän ja markkinoinnin tarve kasvaa tulevina vuosina, sillä kunnilta ja kaupungeilta odotetaan tänä päivänä yhä enemmän laadukasta ja informatiivista viestintää ja vuoropuhelua kuntalaisten kanssa. Myös kilpailu uusista, kuntaan muuttavista asukkaista ja yrityksistä sekä muista alueen vetovoimaisuutta lisäävistä toimijoista kovenee jatkuvasti.

Mittaus- ja paikkatietopalvelut

Sisäiseen karttapalveluun on lisätty mm. Vihdin Strateginen yleiskaava sekä linkejä muihin karttapalveluihin. Internetkarttapalvelussa on parannettu liikuntapaikkojen löytämistä mm. hakutoiminnallisuuden, ryhmitteilyn ja symbolien avulla.

Paikkatietosovellukset päivitettiin uudempiin versioihin jo loppuvuodesta 2020. Vuoden 2021 alkupuolella on valmisteltu rakennusvalvontaosion päivittämistä uusimpaan versioon, jotta saadaan käyttöön tarpeelliset toiminnallisuudet. Lisäksi on edistetty katu- ja viheraluerekisteriosion käyttöön ottamista kunnallisteknikalle.

Kantakartalla (kaavan pohjakartalla) todettiin erityisesti rakennuskohteissa melko runsaasti puutteita ja epäloogisuuksia, jotka ovat syntyneet vuosien aikana mm. erilaisten tuotantotapojen sekä aineistokonversioiden johdosta. Ennen 3D kantakartan tuottamista on järkevää korjata löydetty puutteet ja epäloogisuudet. Tämä työ aloitettiin alkuvuoden aikana.

Kaavayksiköistä on muodostettu laskennallisesti eli tarkasti n. 44 %. Lisäksi yhteistyössä kaavoituksen kanssa alueista on muodostettu digitaalisesti n. 29 %. Kokonaan muodostamatta olevia kaavayksiköitä on n. 27 %.

Selvitys kiinteistörekisterin ylläpidon ottamisesta asemakaavoitettujen alueiden osalta kunnan hoidettavaksi on mm. resurssitilanteesta johtuen keskeytyksissä.

Alkuvuodesta tuotettiin kantakartasta, opaskartasta sekä kunnan maaomaisuuskartasta PDF-tulosteet arkistointia varten. Arkistolaitokselta saadun ohjeen perusteella tiedostot ovat sähköisesti tallennettuina kunnan palvelimella.

Kaavoituspalvelut

Vihdin strateginen yleiskaava sai lainvoiman syksyllä 2021 Helsingin hallinto-oikeuden hylättyä sitä koskeneet valitukset. Strateginen yleiskaava on tarkoitettu päivitettäväksi valtuustokausittain. Yleiskaavan päivitystyötä käsiteltiin kaavoitusohjelmassa vuosille 2022 – 2023. Etelä-Nummelan osayleiskaava oli ehdotuksena nähtävillä kesäkuussa 2021, ja se saatettiin hyväksymisvalmiuteen loppuvuodesta. Hyväksymiskäsittely käytiin

tammikuussa 2022. Tervalammen osayleiskaavatyö saatiin käyntiin vasta aivan loppuvuodesta 2021, kun resursseja Etelä-Nummelan osayleiskaavatyöstä pystyttiin alkamaan ohjata Tervalammen kaavatyöhön.

Vireillä olevista, merkittävistä uusien yritysalueiden asemakaavoista, Etelä-Nummelan työpaikka-alueen I asemakaava, kaava N198, oli ehdotuksena nähtävillä kesäkuussa ja uudelleen muutettuna ehdotuksena marraskuussa. Kaava hyväksyttiin valtuustossa tammikuussa 2022. Hiidenlaakson työpaikka-alueen asemakaava, kaava N154, oli ehdotuksena nähtävillä syksyllä, ja hyväksymiskäsittelyyn se viedään heti, kun viimeistelytyö on käytettävissä olevien resurssien puitteissa mahdollista saada valmiiksi. Hakalanrinteen asemakaava, kaava N178, edustaa Ridalinmetsän ensimmäistä uutta asuinrakentamista tuottavaa asemakaavaa, ja se hyväksyttiin elokuussa. Elokuussa hyväksyttiin myös kaavat N123 ja N195, joiden hyväksymiskäsittely käynnistyi jo kevätkaudella 2021, mutta kunnanvaltuuston käsittely ajoittui syyskaudelle.

Valtuusto asetti strategiseksi tavoitteeksi vuodelle 2021 jalankulun ja pyöräilyväylien yhteystarveselvityksen laatimisen. Selvitys valmistui loppuvuodesta 2021, ja siinä on tunnistettu keskeisimmät jalankulun ja pyöräilyväylien yhteyspuutteet ja laadittu ehdotus toteuttamisjärjestyksestä niiden korjaamiseksi.

Kaavoitus		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP2019	TP 2020	TP 2021
Yleiskaavat		*Selostus alla							
Asemakaavat, hyväksytyt	kpl	8	6	5	2	4	1	3	3
Poikkeusluvut/Suunnitelu-ratkaisut käsitelty	kpl	70	50	56	62	75	80	47	63
Maisematyöluvat käsitelty	kpl	75	46	39	59	50	23	32	48
Asuntoalueet	p-a ha	25,14	4,4	6,4	0	3,83	0	8	26,52
Asuntoalueet	k-m ²	89 884	18 743	30 475	0	2 331	350	21 000	37 218
Työpaikka-alueet	p-a ha	0,69	9,97	2,2	0,48	1,45	0	0	0
Työpaikka-alueet	k-m ²	1 950	21 734	1 918	1 700	5 798	0	0	5000
Henkilöstömäärä	kpl	8,15	7,18	7,94	8,17	8,2	8	8,5	9,5

Vihdin strategisen yleiskaava tuli lainvoimaiseksi 19.10.2021. Etelä-Nummelan osayleiskaavan ehdotus pidettiin nähtävillä kesäkuussa 2021, ja kaava eteni hyväksymiskäsittelyyn vuoden lopussa. Tervalammen osayleiskaavan päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma merkittiin tiedoksi kaavoitus- ja teknisessä lautakunnassa 15.6.2021 ja päivitetty tavoitteet hyväksyttiin kunnanhallituksessa 21.6.2021.

Taulukko 16: Kaavoituksen tunnuslukuja 2014-2021

Maankäyttöpalvelut

Maankäytön ja kaavoituksen yhteistyötä tiivistettiin uusien työpaikka-alueiden toteutumisen mahdollistamiseksi sekä suunnitteleamalla uusia kaava-avauksia ottaen huomioon muuttuneet asumispreferenssit. Yhteistyö maankäytön ja kaavoituksen välillä pidetään jatkossakin tiiviinä.

Neuvotteluja kiinteistörekisterin pitovastuun siirtymisen aikatauluista ja ehdoista ei edistetty Maanmittauslaitoksen kanssa mm. resurssitilanteesta johtuen.

Maankäyttöpalveluissa toteutettiin kunnanhallituksen hyväksymää rakennusten myyntiohjelmaa saaden myydyksi kolme myyntiohjelman mukaista kohdetta vuonna 2021. Kunnanhallituksen hyväksymää rakennusten myyntiohjelmaa pyritään toteuttamaan siinä esitetyn aikataulun puitteissa myös vuonna 2022.

		TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Maanhankinta									
Hankittu	ha	47,7	7,95	67,06	43,26	12,77	29,38	74,07	107,24
Hankittu	milj. €	3,969	1,283	0,551	0,996	0,894	0,691	1,468	2,835
Tonttien myynti									
Kerrostalotonttien (AKR-3) luovutus	kpl		2	1	1	1		1 + 2 AR	0
Omakotitonttien luovutus	kpl	3	7	9	6	2	8 (+2 AP)	11	12 (+ 1 AP)
Yritystonttien luovutus	kpl	2	3	5	1	3	2	1	3
Tonttien vuokraus									
Vuokrattuja tontteja	kpl	5 (+3)	1(+5)	2(+4)	0(+1)	1	11 (+3)	15	5

Taulukko 17: Maankäyttöpalveluiden tunnuslukuja 2014-2021

1.2.6.4 Liikuntapalveluiden tulosalue

Liikuntapalveluiden tulosalue	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	161 466	195 700	0	195 700	160 819	-34 881	-0,4 %
Toimintakulut	-1 045 926	-716 968	0	-716 968	-736 125	-19 157	-29,6 %
Toimintakate	-884 460	-521 268	0	-521 268	-575 305	-54 037	-35,0 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	27 298	30 000	0	30 000	30 698	698	12,5 %
<i>Toimintakulut</i>	-440 475	-82 413	0	-82 413	-112 166	-29 753	-74,5 %

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Liikuntapalveluiden tehtävänä on mahdollistaa monipuoliset ja toimivat liikuntapalvelut lähellä kuntalaista ja kannustaa kuntalaisia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Omaehtoisen liikunnan merkitys on korostunut koronapandemian aikana ja liikuntapalvelut on kehittänyt uusia toimintamuotoja voidakseen vastata muuttuneeseen tilanteeseen.

Palveluita pystyttiin tuottamaan vuoden 2021 aikana vaihtelevasti. Ohjatut toiminnot sekä uimahallipalvelut olivat kuntalaisten käytettävissä vaihtelevasti. Omaehtoiseen liikuntaan kannustettiin avaamalla kotisivuille kaikille avoin ja ilmainen kotijumppakirjasto. Digitaalista palvelua laajennettiin myös virtuaalisiin vesijumppiin kauden aikana.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Liikuntapalveluiden talouden ja toiminnan toteutumisesta vaikeutti erityisen paljon edelleen jatkunut koronapandemia ja sen aiheuttamat sulut sekä rajoitukset. Uimahalli päästiin avaamaan rajoitetusti toukokuun alussa, kuntosali vasta kesäkuussa. Aikuisten harrastetoiminta oli katkolla koko kevään, lasten ja nuorten

harrastustoiminta käynnistettiin supistetusti helmikuussa ja koululaisten uimaopetus maaliskuussa. Loppuvuodesta 2021 toimintaa jouduttiin ensin rajoittamaan ja lopulta kokonaan keskeyttämään, jolloin kaikki toiminta lopetettiin ja uimahalli suljettiin.

Toimintaan kohdistuvien rajoitusten myötä liikuntapalveluiden toimintatuotot ovat kertyneet vuonna 2021 talousarvion alittaen, tulot jäivät n. 18% suunnitellusta. Toimintakulut puolestaan ylitettiin 2,7%, suurin vaikuttava tekijä oli sisäisten vuokrien nousu. Liikuntapalvelut järjestävät toimintaa useassa eri toimipisteessä, suurin osa toiminnasta järjestetään kunnan omistamissa tiloissa. Tilojen vuokria on päivitetty 1.5.2021 lähtien ja liikuntapalveluiden kustannukset vuokrien osalta ylittivät suunnitellun n. 52 % (n. 27 000 € lisäkulu vuodelle 2021). Toimintakulujen kehitys on muutoin toteutunut suunnitellusti.

Liikuntapalvelut		TP 2017	TP 2018	TP2019	TP2020	TP 2021
Uimahallin kävijät	kpl	51 917	52 000	64 825	38 781	22394*
Liikuntaryhmien toteutunut lukumäärä	kpl		67	82	89	73
Liikuntaneuvonta	kpl	162	170	107	62	38
Avustuksella liikutettavien määrä	kpl	298 008	392 823	382 224	387 263	308047
Uimakoulujen osallistujien uimataito prosentteina 1.-2. lk	kpl		85 %	87 %	85,7 %	91,50 %

Taulukko 18: Liikuntapalveluiden tunnuslukuja 2017 - 2021

1.2.6.5 Aterian ja puhdistuksen tulosalue

Aterian ja puhdistuksen tulosalue	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	7 330 520	8 209 555	0	8 209 555	7 749 586	-459 969	5,7 %
Toimintakulut	-7 184 133	-7 477 063	0	-7 477 063	-7 357 923	119 140	2,4 %
Toimintakate	146 387	732 492	0	732 492	391 663	-340 829	167,6 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	5 997 965	6 710 675	0	6 710 675	6 441 141	-269 534	7,4 %
<i>Toimintakulut</i>	-882 322	-892 394	0	-892 394	-900 502	-8 108	2,1 %

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Toimintatuotot jäivät 5,7 % tavoitteesta, johon vaikuttivat oppilasravintoloiden välipalacioskien kiinnioleminen (Korona) ja päiväkotilasten aterioiden tilausmäärän putoaminen. Toimintakuluissa saavutettiin säästöä 2,4%: henkilöstökulut -157 262€ ja elintarvikkeet -30 776€. Elintarvikkeiden määräraha riitti, sillä Vihta säästönä toteutettiin ruokalistaan muutoksia ja ateriamäärä oli tilausta pienempi päiväkodeissa. Ateriamäärät toteutuivat ennakkotilauksiin (Ta 2021) nähden seuraavasti: päiväkotiateriat 76% ja koululounaat 96%, potilasruokailu 98% ja kotihoidon ateriat 88 %.

Henkilöstöresursseissa oli vajausta ja ostettiin siivouspalveluita +30 000€. Laitekorjaukset ja huollot ylittyivät +17 877€. Kuljetuspalveluissa toimintakate jäi miinukselle -4 114€ johtuen, vuoden 2020 laskun kirjaamisesta vuodelle 2021.

Koronan vaikutuksesta etätyö lisääntyi virastotalolla ja oppilaiden välipalamyynä oli vähäistä, mikä sitten heijastui kassamyynäin. Kassamyynä toteutui vain 56 %. Vuoden aikana ruokakasseja toimitettiin 8 532 kpl. Eri-tyisruokavaloita valmistettiin 33 178 kpl päiväkotilapsille ja oppilaille.

Puhdistuksen siivousneliössä vähennyksen aiheutti ulkoisten puhdistuspalvelusopimusten päätymiset kessällä; Nummelan ja Kirkonkylän paloasemien (Espoo) ja eläinlääkärin tilat (Lohja). Lisäksi Tiera Oy:n toimistotilojen poistuminen virastotalolta.

Ptky Karviaisen kotihoidon ateriapakettipalvelu, puhdistuspalvelut Nummelan terveysasemalla ja sisäiseen postijakeluun liittyvät sopimukset päättyivät 31.12.2021. Nummelan terveysaseman laitoshuoltajat siirtyivät liikkeenluovutuksella Ptky Karviaiselle.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Palvelun toteuttamisen osalta lähtökohtana ovat asiakasryhmien ateria- ja puhdistusensopimukset, ruokasuositukset, puhdistuksen mitoitus (Atop) ja talousarvion määräraha. Jamix-ohjelmistolla hoidetaan esilas-kutustiedot Sarastiaan ateria- ja puhdistustuotannon toteutumisen mukaan.

Ateria- ja puhdistuspalvelun osalta palvelutuotannossa tehtiin vajaalla henkilöstöresurssilla, osin koska kaikki rekrytoinnit eivät onnistuneet ja äkillisiä sairauslomia oli samanaikaisesti useita. Vakinaisten henkilöstön määrä oli 117 hlö 1.1.2021 ja 116 hlö oli 31.12.2021 järjestelmän mukaan. Vuoden aikana avoimia työtehtäviä oli 2-3 keskimäärin.

Palvelut tuotettiin omana tuotantona lukuun ottamatta Vihtijärven koulun, eläinlääkärin tilojen, uimahallin, varatien oppilastilan (VYK) ja kuvataidekoulun siivousta. Lisäksi ostettiin siivousta osan aikaa Vihkon liikuntasaliin, Pajuniityn neuvolaan ja Kirkkonniemen tiloihin.

Ateriat tuotettiin kahdellekymmenelle (20) palvelukeittiölle (koulu, päiväkotit, virastotalo, terveysasema) kolmessa aluekeittiössä (Otalampitalo, Kuoppa-nummi, Vihdin yhteiskoulu). Nummelanharjun koulun keittiö valmistaa ateriat koulun oppilaille ja lukion opiskelijoille. Vihdin Aterialla oli viisi (5) ruokalistaä käytössä (oppilas/päiväkotit/sairaala/kotihoito/henkilöstö). Jätelain velvoittamaa syötäväksi kelpaavaa elintarvikkeiden hävikkiä kirjauksen järjestelmäksi vaihdettiin Fredman Chefstein 1.10.21.

Vuosittaiset perussiivoukset ja ikkunapesut suunniteltiin kiinteistökohtaisesti. Ikkunat pestiin osin ulkopuolisen yrityksen toimesta.

Asiakastyytyväisyys kouluruokailussa oli 2,92 (1-4 asteikko) oli samalla tasolla kuin aiemmat (2,90-2,93) ja tyytyväisyys päiväkotien ateriapalvelussa 3,12 (1-4 asteikko) edellinen tulos 3,06

Vihdin Ateria		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021	ERO %
Päiväkotiatieriat (ap,lo,vp,pä,ip)	kpl	767 446	675 302	504 512	839 595	639 374	76 %
Peruskoulu, lukio ja esiop., ip ateriat	kpl	901 460	803 742	637 011	825 231	791 779	96 %
Luontaisetuateriat	kpl	75 672	88 042	75 751	89 980	91 356	102 %
Myyntisop. Sairaalan osastoateriat (3.5/pv)	kpl	40 200	40 848	44 131	44 713	43 976	98 %
Myyntisop. Kotihoidon ateriat	kpl	22 000	21 736	21 338	20 000	17 609	88 %
Kassamyynä (oppilas, hlöstö, sop.)	€	256 000	295 669	201 288	285 000	159 932	56 %
Ostopalvelusopimus; palvelutyö	h	372	372	375	372	375	
Vihdin Puhdistus		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Muutos %
Siivottavat kokonaism ² :t, joista:	m ²	85 645	88 052	86 581	85 743	85 135	99 %
päiväkodit	m ²	14 831	13 751	13 921	13 021	13 021	100 %
koulut	m ²	50 058	51 345	53 078	51 000	50 174	98 %

muut (toimisto, kirjasto mm.)	m ²	12 093	12 628	11 793	11 860	12 866	108 %
myyntisopimus (Karviainen, HUS, yms.)	m ²	6 632	7 631	7 789	7 630	6 217	81 %
ostopalvelusopimus	m ²	1 979	3 797	4 266	2 232	2 857	128 %
Aterian ja Puhdistuksen henkilöstö (resurssi)		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Muutos %
Työntekijämäärä vak.	hlö	126	125	119	131*	116	89 %
Henkilöstön kokonaismäärä htv:	htv	122,13	120,65	122,42	120,97	118,78	98 %
Puhdistuspalvelu: ohj., lh, yhd.	htv	59,87	55,95	58,05	58,28	57,14	98 %
Ateriapalvelu: kokit, rpte, yhd.	htv	54,74	57,20	56,73	54,90	53,85	98 %
Yhdistelmätyöntekijät sis. ed.	htv	26,06	31,63	31,64	32,34	32,64	101 %
Hallinto, esimiehet, asiantuntijat	htv	7,52	7,50	7,64	7,79	7,79	100 %
*) sis. vakinaiset ja määräaika-							

Taulukko 19: Ateria- ja puhdistuspalvelujen tunnuslukuja 2018-2023

1.2.7 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Ympäristölautakunta	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	364 585	391 000	0	391 000	508 205	-117 205	39,4 %
Myyntituotot	16 060	11 000	0	11 000	20 395	-9 395	27,0 %
Maksutuotot	328 867	380 000	0	380 000	467 557	-87 557	42,2 %
Tuet ja avustukset	19 657	0	0	0	20 253	-20 253	3,0 %
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
<i>sisäiset tuotot</i>	<i>2 125</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>13 712</i>	<i>-13 712</i>	<i>545,2 %</i>
Toimintakulut	-1 312 251	-1 287 713	0	-1 287 713	-1 237 648	-50 065	-5,7 %
Henkilöstökulut	-697 131	-641 473	0	-641 473	-661 955	20 482	-5,0 %
Palkat ja palkkiot	-558 768	-503 991	0	-503 991	-522 999	19 008	-6,4 %
Henkilösivukulut	-138 363	-137 482	0	-137 482	-138 955	1 473	0,4 %
Palvelujen ostot	-517 777	-516 933	0	-516 933	-457 366	-59 567	-11,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 518	-8 800	0	-8 800	-6 292	-2 508	149,9 %
Avustukset	-30 908	-40 000	0	-40 000	-40 000	0	29,4 %
Muut toimintakulut	-63 918	-80 507	0	-80 507	-72 036	-8 471	12,7 %
<i>sisäiset menot</i>	<i>-59 991</i>	<i>-76 750</i>	<i>0</i>	<i>-76 750</i>	<i>-64 943</i>	<i>-11 807</i>	<i>8,3 %</i>
Toimintakate	-947 666	-896 713	0	-896 713	-729 443	-167 270	-23,0 %

Ympäristölautakunta kp 4600	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	1 000	0	1 000	0	-1 000	0,0 %
Toimintakulut	-10 267	-11 136	0	-11 136	-10 578	558	3,0 %
Toimintakate	-10 267	-10 136	0	-10 136	-10 578	-442	3,0 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-371	-100	0	-100	-751	-651	102,2 %

Ympäristöpalvelut -tulosalue koostuu kahdesta ns. tuloyksiköstä: Rakennusvalvontapalveluista sekä ympäristöpalveluista. Ympäristölautakunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa rakentamista, käsitellä ympäristöä ja rakentamista koskevat lupa-asiat sekä huolehtia ympäristön tilan seurannasta.

Lautakunnan talouden osalta merkittävimmät muuttujat ovat tulojen kehityksessä. Rakennusvalvonnan tulot koostuvat lupamaksuista, joita kertyi viime vuonna piristyneen rakentamisen vuoksi selvästi kahta edellistä vuotta enemmän.

Ympäristövalvonnan tulot kertyvät niin ikään lupamaksuista, mutta niiden kehitys ei ole rakennusvalvonnan tavoin suhdanneriippuvaista, vaan tulos on enemmän riippuvainen lupien ratkaisuun kohdennettavissa olevasta henkilöresurssista. Tuloja muodostuu ympäristövalvonnassa myös valvontasuunnitelman mukaisesta valvonnasta. Myös ympäristövalvonnassa tulot toteutuivat huomattavasti talousarviossa budjetoitua runsaampina.

Lautakunnan toimintaa ohjasivat tilinpäätöskaudella erityisesti seuraavat kuntastrategiasta nostetut tavoitteet:

- väestönkasvun lisäksi tavoitellaan myös yritysten ja työpaikkojen kasvua
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen
- henkilöstön hyvinvoinnin parantaminen panostamalla henkilöstön osaamiseen ja innovatiiviseen johtamiseen
- vastuullinen taloudenpito
- joukkoliikenteen kehittäminen
- luonnossa liikkumisen ja sen virkistyskäytön edistäminen: nykyisten reittien kunnossapidon ja saatavuuden parantaminen
- sähköisiin palveluihin sekä digitalisaation hyödyntämiseen panostaminen
- uudenlaisen toimintakulttuurin luominen keskeisimpänä tavoitteena palvelu vihtiläisiä rakentavalla ja ratkaisukeskeisellä asenteella
- lainsäädännön tason ylittävän sääntelyn purkaminen kuntakohtaisissa määräyksissä
- nopeiden verkkoyhteyksien laajentamismahdollisuuksien edistäminen kunnan eri alueilla
- avoimuus- ja osallistumiskulttuurin kehittäminen

Arviointikertomuksessa vuodesta 2020 ympäristölautakunnan alaista toimintaa koskien tarkastuslautakunta teki seuraavia huomioita:

Rakentamisen ohjaamisessa tulee toteuttaa noudattamalla hyväksyttyä kuntastrategiaa ”Asu siellä, missä elät” ja mahdollistaa näin erilaiset asumistavat.

Alkuvuodesta 2021 hyväksytyn elinkeinostrategian toimenpiteiden toteutusta edistetään tällä hetkellä erityisesti operatiivisena työnä. Käynnissä oleviin toimenpiteisiin sisältyvät muun muassa asiakaspalvelun kehittäminen sekä lupaprosessien sujuvoittaminen, mihin molempiin on pyritty poikkihallinnollista yhteistyötä lisäämällä. Loppuvuodesta 2021 kehittämistyötä haastoi verraten suuri henkilöstön vaihtuvuus elinvoimapalveluiden palvelukeskuksessa, minkä vaikutukset kohdistuivat eniten juuri ympäristöpalveluiden tulosalueelle.

Valtuuston kokouksessaan kesäkuussa 2021 hyväksymät maaseuturakentamisen periaatteet ovat saaneet lainvoiman, ja ne on otettu lupavalmistelussa käyttöön. Kaikista vuonna 2021 kaavoituksessa käsitellyistä luvista yht. 111 kpl, (maisematyöluvut, suunnittelutarveratkaisut ja poikkeamispäätökset) oli kielteisiä vain 14 kpl. Uusia mahdollisuuksia erilaisia elämäntyyliä palvelemaan rakentamiseen pystytään luomaan kaavoituksen keinoin, sekä asema- että osayleiskaavoilla.

Maankäyttöpalveluissa ja kaavoituksessa seurataan jatkuvasti asuntomarkkinoiden kehittymistä, ja tonttitarjontaa pyritään rakentamaan kysyntää vastaavaksi.

Ilmastostrategian toteuttamista tulee jatkaa.

Ilmastostrategian toteuttaminen jatkui Vihdissä vuonna 2021 loppukevästä käynnistyneen, uuden Ympäristöministeriön rahoittaman ilmastohankkeen myötä. Uuden hankkeen myötä kunnassa aloitti kesäkuussa työnsä määräaikainen ilmastokoordinaattori, jonka työaika jakautuu edellisen ilmastohankkeen tapaan puoleksi Kirkkonummen kunnan kanssa. Ilmastotyössä päästiin siten eteenpäin, mutta työtä on edelleen edessä. Tavoitteisiin pääsemistä hidastaa tällä hetkellä eniten vähäinen ilmastotoimenpiteiden edistämiseen käytettävissä oleva aika eri toimialoilla.

Merkittävät talouden ja toiminnan onnistumiseen kohdistuvat riskit vuoden 2021 aikana

Riskin kuvaus	Riskin hallinta	Riskin toteutumisen seuranta
Taloustilanteen vaikutus palvelutasoa laskevasti (vähennetty henkilöresurssi)	Toimet kohdistetaan turvallisuuden ja terveyden varmistamiseen	Tehtävien toimeenpanojärjestyksen hallinta
Koronapandemian ja siitä johtuva mahdollinen työn keskeytyminen	Ennaltaehkäistään tartuntariskiä mm. etätöitä tekemällä ja minimoimalla suorat asiakaskontaktit. Riskienarviointi pidetään ajan tasalla ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan nopeasti.	Jatkuva seuranta mm. yksikköpalavereissa.
Henkilöstön vaihtuvuus	Tehtävien voimakas priorisointi: toimet kohdistetaan turvallisuuden ja terveyden varmistamiseen. Avoimet tehtävät pyritty täyttämään mahdollisimman nopeasti.	Tilannetta seurattu palvelukeskuksen johtoryhmässä sekä lautakunnan kokouksissa, ja muutoksiin reagoitu mahdollisimman nopeasti.

1.2.7.1 Ympäristöpalveluiden tulosalue

Ympäristöpalveluiden tulosalue	TP 2020	TA2021	Muutos	TA2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	364 585	390 000	0	390 000	508 205	118 205	39,4 %
Toimintakulut	-1 301 984	-1 276 577	0	-1 276 577	-1 227 070	49 507	-5,8 %
Toimintakate	-937 400	-886 577	0	-886 577	-718 865	167 712	-23,3 %
<i>siitä sisäiset</i>							
<i>Toimintatuotot</i>	2 125	0	0	0	13 712	13 712	545,2 %
<i>Toimintakulut</i>	-59 620	-76 650	0	-76 650	-64 193	12 457	7,7 %

Palvelutarve ja sen toteutuminen

Ympäristönsuojelu ja -valvonta

Yksikön tehtävänä on hoitaa kunnan ympäristönsuojelun valvonta- ja edistämistehtävää, luonnonsuojelua ja eräitä hallintosäännöllä määrättyjä tehtäviä. Ympäristöterveydenhuoltoa ja eläinlääkintähuoltoa hoitaa Länsi-Uudenmaan ympäristöterveys. Ympäristöpalvelut valvovat palvelun järjestämissopimusta.

Vihdin kunta on hyväksynyt Länsi-Uudenmaan kuntien vesienhoidon yhteistyön vision ja strategian 2019-2026. Tavoitteena on yhteistyön avulla parantaa vesien tilaa. Vesiensuojelua toteutetaan monivuotisia yhteishankkeina. Jätevesien käsittelyn viranomaisratkaisut ovat työllistäneet edelleen vuonna 2021, sillä haja-asutuksen jätevesijärjestelmiä saatetaan lainsäädännön vaatimuksia vastaavaksi tai toteutukseen haetaan lykkäystä tai poikkeamista ympäristönsuojelumääräyksistä. Neuvontaa on annettu yksityisille kiinteistöille jätevesiasioissa myös Länsi-Uudenmaan Vesi ja Ympäristö ry:n toteuttamana.

Vuonna 2021 laadittiin ja hyväksyttiin ensimmäinen ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma ja -ohjelma. Valvontaohjelmaa toteutettiin resurssien puitteissa, mutta kaikki suunnitellut tarkastukset eivät toteutuneet resurssivajeesta johtuen.

Ilmastotyötä jatkettiin vuonna 2021. Vihdissä vauhditetaan tavoitteellista ilmastotyötä Kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelman (SECAP) pohjalta siten, että jokaisella palvelukeskuksella ja yksiköllä on toteuttamisvastuu. SECAP-suunnitelma sisältää tavoitteet, strategian ja vision; perus- ja seurantavuoden päästölaskennan; hillintätoimenpiteet ja niiden vaikuttavuuden arvioinnin; skenaariotarkastelut (vapaaehtoinen); riskien ja haavoittuvuuksien analyysin; sopeutumisen tilannekatsauksen ja sopeutumistoimet. Ilmastotyötä on jatkettu edelleen 1.6.2021 käynnistyneen Ympäristöministeriön osarahoittama ja Kirkkonummen kanssa yhteisen hankkeen avulla. Hankkeeseen on palkattu ilmastokoordinaattori, joka tekee hankkeen ilmastotyötä sekä Vihdin että Kirkkonummen kunnissa.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta palvelee kuntalaisia ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamisesta sekä tasapuolisesta kohtelusta. Rakennusvalvonta opastaa ja edistää laadukkaan rakennuskannan sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön syntymistä ja säilymistä ohjaamalla ja neuvomalla suunnittelijoita, rakentajia, rakennuttajia ja kiinteistöjen omistajia.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen ja rakentamisen säädösten noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä niihin ja niiden mukaiseen rakentamiseen liittyvästä ennakko-ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus on aloitettu 24.4.2018 ympäristöministeriön päätöksellä ja Vihdin kunnan ympäristölautakunta antoi lausunnon uudesta kaavoitus- ja rakennuslaista marraskuussa 2021.

Uudistuksen tavoitteena on kehittää mm. rakentamista koskevaa ohjausjärjestelmää sekä selkeyttää valmistelu-, päätöksenteko- ja toimeenpano tehtäviä.

Palveluiden palvelujärjestelmäsuunnitelma ja sen toteutuminen

Ympäristönsuojelu ja -valvonta

Ympäristöpalveluiden osalta palvelutuotantoa on hoidettu neljän henkilön voimin. Yksikössä työskentelee ympäristöpäällikön lisäksi kolme vakituista ympäristötarkastajaa. Sihteeripalvelut on hajautettu ja jaettu usealle toimistosihteerille. Vuonna 2021 kaksi vakituista viranhaltijaa on lähtenyt pois kunnan palveluksesta, mistä johtuen yksikössä on ollut resurssivajetta. Yksi uusi ympäristötarkastaja aloitti toukokuussa 2021 ja uusi ympäristöpäällikkö helmikuussa 2022.

Kunta hoitaa itse kunnan ympäristövalvonnan tehtävät. Vuonna 2021 ympäristövalvonnan tavoitteet on määritellyt valvontasuunnitelma. Valvontaohjelman mukainen valvonta käynnistettiin ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Vihdin ympäristönsuojeluhankkeet ja käynnissä olevat monivuotiset projektit toteutetaan alueellisena yhteistyönä kuntien, Uudenmaan ELY-keskuksen ja Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n kanssa. Näitä ovat mm. Hiidenvesihanke, Lohikalat Karjaanjokeen – hanke, Elinvoimainen ja esteetön Siuntionjoki –vesistövisio 2030, Länsi-Uudenmaan jätevesineuvonta, Vihdin järvien seurantaohjelman toteuttaminen, osallistuminen Hiidenveden sekä Vihtijoen ja Siuntionjoen yhteistarkkailuseurantoihin (yhteistyössä kunnat ja tarkkailuvolliset laitokset). Kasvihuonekaasupäästöjen seuranta ja ilmanlaadun seuranta ostetaan ulkopuolisina asiantuntijapalveluina alueellisen ohjelman mukaisesti. Lisäksi on myönnetty avustuksia vesiensuojelutyöhön ympäristölautakunnan päättämien periaatteiden mukaisesti.

Löytöeläinten tilapäisestä hoidosta vastaa Läntisen Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistys ry, jonka kanssa kunta on tehnyt palvelusta sopimuksen. Ympäristöpalvelut koordinoivat palvelun järjestämistä.

Ympäristönsuojelu ja -valvonta		TP2019	TP2020	TP2021
Ympäristölupapäätökset	kpl	1	4	3
Maa-aineslupapäätökset	kpl	1	3	1
Vesilain mukaiset päätökset	kpl	0	0	0
Ympäristölautakunnan antamat määräykset	kpl	4	0	0
Rekisteröinnit	kpl	1	3	0
Hallintopakoppäätökset	kpl	5	4	2
Viranhaltijapäätökset	kpl	6	23	24
Ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeaminen	kpl	1	5	10
Lykkäys jätevesien käsittelyvaatimuksista	kpl	0	0	0
Vapautus vesijohtoon ja viemäriin liittymisvelvollisuudesta	kpl	0	1	2
Kirjalliset vireillepanot, ratkaistu	kpl	3	4	2
Haittailmoitukset, saapuneet	kpl	124	185	117
Yhteislupa (YSL + MAL)				1

Taulukko 20: Ympäristöpalveluiden tunnuslukuja

Rakennusvalvontapalvelut

Rakennusvalvontapalveluissa työskentelee kolme rakennustarkastajaa, kaksi toimistosihteerä, määräaikainen rakennustietokäsittelijä ja esimiehenä toimii johtava rakennustarkastaja. Loppuvuodeksi 2021 rakennusvalvonta tarjosi työtä työllistämispalvelulle ja kaksi henkilöä on työskennellyt arkiston skannauksen parissa.

Rakennusvalvonnassa on asiointijärjestelmänä käytössä lupapiste.fi-palvelu, jolla vastaanotetaan hakemukset sähköisesti, sekä Trimble-sovellus, jota käytetään rakennuslupien käsittelyyn ja karttaohjelmalla.

Tilinpäätöskaudella Vihdin kunnan rakennusvalvonnan paperiarkiston digitointityötä jatkettiin omana työnä vahvistettuna työllistämispalvelun työntekijöillä. Työn suorittamiseen käytetään lähtökohtaisesti olemassa olevia resursseja, kuitenkin kehittämällä aiempia toimintamalleja ja työskentelytapoja. Näin ollen kunnalle ei koidu uusia kustannuksia muusta, kuin ohjelmistojen päivittämisestä.

Vihdin kunnan rakennusvalvonnan toimintaa ohjaamaan on otettu käyttöön www.pksrava.fi yhteisön tuottamat asetusten tulkinnat. Jatkossa rakennusvalvonnasta osallistuu tulevien tulkintojen laadintaan vähintään johtava rakennustarkastaja. Toimintaan osallistuminen edistää kuntalaisten yhdenvertaista kohtelua ja lupamenettelyjen läpinäkyvyyttä. Toiminnassa mukana oleminen takaa osaltaan maankäyttö- ja rakennuslain muutoksiin perehtymisen.

Väestörekisterikeskus on uusinut yhteistyössä Verottajan kanssa sähköisiä järjestelmiä. Vuoden 2021 aikana tuli rakennusvalvonnalle tarve uusia omaa sovellustaan, jotta tietoja pystytään edelleen välittämään kyseisille tahoille. Järjestelmäpäivityksen käyttöönottoa valmisteltiin syksyllä 2021. Rakennusrekisterin korjaustyö on osa näiden uudistusten tuomaa tarvetta parantaa lähtöaineiston tasoa. Vuonna 2021 rekisteriin lisättyä kerrosalaa löytyi n. 20 500 m², joka on arvoltaan n. 33 700 € kiinteistöverona.

Tulevina vuosina rakennusvalvonnalla on pyrkimyksenä vähentää entistä enemmän paperilla toimitettavaa aineistoa ja palvella asiakkaita sähköisten välineiden kautta. Näin osaltamme tuemme ilmastotavoitteiden saavuttamista. Rakennusvalvonta pyrkii luomaan paremmat yhteistyömahdollisuudet muiden kuntien rakennusvalvontojen kanssa.

Rakennusvalvontapalvelujen toimintatuotot ovat kertyneet vuonna 2021 talousarvion ylittäen. Kokonaisuudessaan tuottoja kertyi merkittävästi budjetoitua enemmän. Henkilöstökuluissa näkyy alkuvuoden osalta virkavapaan sijaisuuden osuus määräaikaisten palkoissa. Rakennusvalvonta toimii Vihdin kunnanviraston toimiloissa. Tilojen vuokria on päivitetty 1.5.2021 lähtien ja rakennusvalvonnan kustannukset vuokrien osalta

nousivat noin 51 % (n. 4 500 € lisäkulu vuodelle 2021). Toimintakulujen kehitys on muutoin toteutunut suunnitellusti.

RAKENNUSVALVONTA		TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP2019	TP2020	TP2021
Päätökset:							
Rakennusluvut	kpl	165	141	135	109	124	156
Toimenpideluvat	kpl	113	94	105	117	73	87
Ilmoitukset	kpl	18	9	2	0	0	0
jatkoaika hakemukset	kpl	121	77	80	56	75	75
Rakennusaikainen muutos	kpl	17	14	15	12	9	9
Yhteensä:	kpl	434	335	337	294	281	327
Katselmukset:							
Aloituskokoukset	kpl	76	66	63	67	103	126
Pohjakatselmus	kpl	124	112	95	76	95	108
Osittainen- tai loppukatselmus	kpl	437	400	350	331	456	376
Vastuu päätetty katselmus	kpl	40	48	35	44	58	30
Yhteensä:	kpl	677	626	543	518	712	640
Uudet rakennukset:							
Rakennukset	kpl	169	139	130	118	120	163
Tilavuus	m ³	165533	166597	102803	223956	79283	140545
Kerrosala	m ²	35866	32820	30110	30780	17627	32793
As.lkm	kpl	243	153	150	100	64	172
Laajennus- ja muutos							
Rakennukset	kpl	23	36	25	16	18	29
Tilavuus	m ³	3037	97821	12489	28579	3903	5520
Kerrosala	m ²	967	14985	3157	6323	908	1574
As.lkm	kpl	3	0	1	0	-1	0

Taulukko 21: Rakennusvalvonnan tunnuslukuja 2016-2021

MAOSAN TOTEUTUMINEN

TULOSLASKELMA	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA
Toimintatuotot	17 278 304	0	17 278 304	17 395 754	117 450
Myyntituotot	8 328 511	0	8 328 511	8 097 895	-230 616
Maksutuotot	2 580 700	0	2 580 700	2 603 381	22 681
Tuet ja avustukset	1 760 476	0	1 760 476	2 562 771	802 295
Muut toimintatuotot	4 608 617	0	4 608 617	4 131 707	-476 910
Valmistus omaan käyttöön	215 000	0	215 000	169 606	-45 394
Toimintakulut	-169 577 442	-3 435 877	-173 013 319	-169 111 947	3 901 372
Henkilöstökulut	-48 839 726	-1 280 000	-50 119 726	-50 622 604	-502 878
Palkat ja palkkiot	-38 548 188	-1 059 927	-39 608 115	-39 847 799	-239 684
Henkilösivukulut	-10 291 538	-220 073	-10 511 611	-10 774 805	-263 194
Palvelujen ostot	-106 353 565	-1 548 877	-107 902 442	-104 637 433	3 265 009
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 506 475	-100 000	-7 606 475	-7 970 670	-364 195
Avustukset	-5 094 500	-500 000	-4 594 500	-3 961 619	632 881
Muut toimintakulut	-1 783 176	-7 000	-1 790 176	-1 919 622	-129 446
Toimintakate	-152 084 138	-3 435 877	-155 520 015	-151 546 587	3 973 428
Verotulot	129 149 349	7 917 622	137 066 971	136 970 735	-96 236
Kunnan tulovero	117 393 000	6 645 216	124 038 216	124 038 216	0
Kiinteistövero	7 370 349	0	7 370 349	7 274 113	-96 236
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 386 000	1 272 406	5 658 406	5 658 406	0
Valtionosuudet	32 932 032	-331 017	32 601 015	32 554 877	-46 139
Rahoitustuotot ja -kulut	-110 874	0	-110 874	233 567	344 441
Korkotuotot	39 000	0	39 000	91 647	52 647
Muut rahoitustuotot	1 068 000	0	1 068 000	714 524	-353 476
Korkokulut	-803 874	0	-803 874	-561 217	242 657
Muut rahoituskulut	-414 000	0	-414 000	-11 388	402 612
Vuosikate	9 886 369	4 150 728	14 037 097	18 212 592	4 175 495
Poistot ja arvonalentumiset	-13 107 131	1 000 000	-12 107 131	-11 809 173	297 958
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 107 131	1 000 000	-12 107 131	-11 807 473	299 658
Arvonalentumiset	0	0	0	-1 699	-1 699
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	-436 650	-436 650
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	-436 650	-436 650
Tilikauden tulos	-3 220 762	5 150 728	1 929 966	5 966 769	4 036 803
Poistoeron lisäys(-) tai väh (+)	189 500	0	189 500	189 199	-301
Varausten lisäys(-) tai väh (+)	0	0	0	-3 750 000	-3 750 000
Rahastojen lisäys(-) tai väh (+)	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/ alijäämä	-3 031 262	5 150 728	2 119 466	2 405 969	286 503

Käyttötalousosaan budjetoidut tulot ja menot summataan tuloslaskelmaosaan. Tuloslaskelmaosaan budjetoitavia ja siinä seurattavia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot sekä satunnaiset erät. Taulukossa on huomioitu vain ulkoiset erät.

VALTIONOSUUDET JA VEROTULOMENETYSTEN KORVAUKSET	TA 2021			Toteuma		Toteuma
	TA 2021	Muutokset	Muu- tettu	31.12.2021	Poikkeama	31.12.2020
Valtionosuudet	32 932 032,00	-331 017,00	32 601 015,00	32 554 876,50	-46 138,50	40 109 341,00
Peruspalvelujen valtionosuus						
ml. tasaukset	25 060 104,00	0,00	25 060 104,00	25 013 249,60	-46 854,40	29 783 939,00
Verotulomenetysten korvaus	10 754 928,00	0,00	10 754 928,00	10 755 643,90	715,90	10 987 786,00
Harkinnanvarainen valtion- osuuden korotus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 000 000,00
Opetus- ja kulttuurit. muu vos	-2 883 000,00	-331 017,00	-3 214 017,00	-3 214 017,00	0,00	-2 662 384,00

Taulukko 22: Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset

OSAN TOTEUTUMINEN

Investointien määrärahojen sitovuustaso on talousarviossa määritelty toiminnoittain. Seuraavassa taulukossa investointien toteutuminen on esitetty valtuuston hyväksymien määrärahojen sitovuustasolla. Alkuperäisen talousarvion mukaan investointimäärärahat olivat nettona – 19,4 miljoonaa euroa (investointimenot 19,6 miljoonaa euroa ja investointitulot 0,2 miljoonaa euroa). Vuoden 2021 aikana muutettiin investointimäärärahameinoja yhteensä -1 900 000 euroa, joten investointimäärärahojen loppusumma oli - 21 340 500 euroa. Investointien loppusumma oli nettona -14 061 567 euroa (investointimenot 15,1 miljoonaa euroa ja investointitulot 1,0 miljoonaa euroa). Toiminnoittain tarkasteltuna investointimäärärahan ylityksiä ei tapahtunut tilikaudella.

Suurimpia investointeja vuonna 2021 olivat kunnan strateginen maanhankinta sekä Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskus. Lisäksi muita merkittäviä investointeja tehtiin tilapalvelun kiinteistöjen kunnostusinvestointeihin sekä kunnallistekniikan katuihin, liikennealueisiin ja puistoihin liittyviin investointeihin.

Kunnanhallitus

KONSERNIPALVELUIDEN TULOSALUE

HANKE	TA-			TP 2021	TOT%	Poikkeama
	TA 2021	muutokset	MTA 2021			
KUNNANHALLITUS						

KONSERNIPALVELUIDEN TULOSALUE

Osakkeet ja osuudet; muut pitkävaikutteiset menot

Pysyvien vastaavien arvopaperihankinnat/ sijoitukset/ muut pitkävaikutteiset me- not,	MENOT	-620 000	0	-620 000	-463 672	74,8 %	156 328
						295,5	
asunto-osakkeiden myynti	TULOT	50 000	0	50 000	147 765	%	97 765
	NETTO	-570 000	0	-570 000	-315 907	55,4 %	254 093

Irtain omaisuus

Keskitetty ATK-hankinta/ Konsernipalvelut

MENOT	-300 000	0	-300 000	-80 952	27,0 %	219 048
TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
NETTO	-300 000	0	-300 000	-80 952	27,0 %	219 048

Muu irtain omaisuus

Konsernipalveluiden

irtaimen

omaisuuden hankinta

MENOT	-30 000	0	-30 000	0	0,0 %	30 000
TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
NETTO	-30 000	0	-30 000	0	0,0 %	30 000

Osallistuva budjetointi

MENOT	-50 000	0	-50 000	-27 802	55,6 %	22 198
TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
NETTO	-50 000	0	-50 000	-27 802	55,6 %	22 198

KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ

MENOT	-1 000 000	0	-1 000 000	-572 426	57,2 %	427 574
TULOT	50 000	0	50 000	147 765	295,5 %	97 765
NETTO	-950 000	0	-950 000	-424 661	44,7 %	525 339

Aineeton käyttöomaisuus

Muiden osakkeiden osto

Turun tunnin juna Oy:n pääomaosuus vuodelle 2021 oli osakassopimuksen perusteella ennakoitua pienempi.

Asunto-osakkeiden myynti

Kunnan omistamia asumiskäytöstä vapautuneita asunto-osakkeita tuli alkuvuoden aikana myyntiin poikkeuksellisesti kaksi kappaletta, jotka näkyvät tuottojen ylityksinä.

Irtain omaisuus

Atk-hankinnat

Atk-investointien osalta vuoden 2021 menoissa oli varauduttu mm. verkkosivujen uudistamiseen sekä digipalvelu- ja tiedonhallintalakien vaatimusten täyttämiseen, joita ei toteutettu. Palautejärjestelmää jatkokehitettiin, mutta muilta osin sähköisen asioinnin kehittämisessä ei edetty suunnitelmien mukaisesti. Tiedolla johtamisen työkaluja kehitetään käynnistämällä Kuntamaiseman käyttöönottoprojekti.

Muu irtain omaisuus

Kunnan viraston tilajärjestelyissä ei edetty vuoden 2021 aikana, vaan niitä tullaan toteuttamaan vasta vuoden 2022 puolella. Osallistuvan budjetoinnin 50 000 euron määrärahasta noin puolet kului vuoden 2021 puolella, mutta voittaneen ehdotuksen, ulkokuntosalin rakentamista tullaan jatkamaan kevään 2022 aikana.

Sivistyslautakunta

HANKE	TA 2021	Ta-muutokset	MTA 2021	TP 2021	TOT%	Poikkeama
SIVISTYSLAUTAKUNTA						

OPETUKSEN TULOSALUE

Irtain omaisuus	MENOT	-135 000		-135 000	-99 413	73,6 %	35 587
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-135 000		-135 000	-99 413	73,6 %	35 587
Ensikertainen kalustaminen	MENOT	0		0	0	0,0 %	0
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		0	0	0,0 %	0
YHTEENSÄ	MENOT	-135 000	0	-135 000	-99 413	73,6 %	35 587
	TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
	NETTO	-135 000	0	-135 000	-99 413	73,6 %	35 587

Irtain omaisuus

Vuosi 2021

Kuoppanummen koulukeskuksen ruokasalin pöydät ja tuolit, 50 000 €

Kuoppanummen koulukeskuksen ruokasalin pöydät ja tuolit ovat tulleet ja käytössä.

Vihdin lukion aulakalusteet, 25 000 €

Aulakalusteiden hankintakustannukset jäivät alle 10 000 euroa, joten hankinnat toteutuivat käyttötalouden puolelta.

Koulukalusteita, 40 000 € (uudet ryhmät/luokat)

Uusien luokkatilojen (tilaelementeissä) kalusteet ovat tulleet ja käytössä.

Otalammen, Vihdin yhteiskoulun ja Kuoppanummen koulun teknisen käsityön laitteet, 20 000 €

Otalammen koulun teknisen käsityön laitteet ovat tulleet ja käytössä.

Investoinnit toteutuvat 73,6 %.

Hyvinvointilautakunta

HANKE		TA 2021	Ta-muu- tokset	MTA 2021	TP 2021	TOT%	Poikkeama
HYVINVOINTILAUTAKUNTA							
KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT							
Muu irtain omaisuus	MENOT	-148 000		-148 000	-59 733	40,4 %	88 267
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-148 000		-148 000	-59 733	40,4 %	88 267
Ensikertainen kalustaminen	MENOT	-250 000		-250 000	0	0,0 %	250 000
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-250 000		-250 000	0	0,0 %	250 000

YHTEENSÄ	MENOT	-398 000	0	-398 000	-59 733	15,0 %	338 267
	TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
	NETTO	-398 000	0	-398 000	-59 733	15,0 %	338 267

Kirjasto

Vuosi 2021

Omatoimikirjastolaitteiston hankkiminen ja pääkirjaston asiakaspalvelualueen uudistaminen omatoimikirjaston, 60 000€

Omatoimiajan sisäänkirjautumisjärjestelmän hankinta sekä pääkirjaston asiakaspalvelutiskin ja sen yhteydessä olevan ns. operatiivisen takatilan toiminnan järjestäminen ja uusien kalusteiden hankinta palvelutarvetta vastaavaksi. Muut omatoimikirjaston edellyttämät muutokset pääkirjastoon huomioidaan tilapalveluiden investoinneissa.

Omatoimikirjaston suurimmat tekniset muutostyöt ja asennukset tulivat valmiiksi joulukuussa 2021. Omatoimikirjasto käynnistetään helmikuussa 2022.

Verhojen hankkiminen Vihdin kirkonkylän kirjastoon ja verhojen/teippausten hankinta pääkirjastoon, 13 000 €

Paloturvallinen, maisemaa peittämätön verho estämään auringon häikäisyä asiakastilassa ja asiakaspalvelupisteellä Kirkonkylän kirjastoon sekä paloturvallinen ja kaikua pehmentävä verho ja/tai ikkunateippaus pääkirjaston monitoimitilaan. Hankinnat toteutettiin syksyllä 2022.

Elinvoimalautakunta

KUNNALLISTEKNIikka

HANKE		TA 2021	Ta-muutokset	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
ELINVOIMALAUTAKUNTA							
KUNNALLISTEKNIISTEN PALVELUIDEN TULOSALUE							
Valtion toiminnot							
Kunnan osuudet <i>valtion</i>	MENOT	-900 000	-100 000	-1 000 000	-674 273	67,4 %	325 727
hankkeisiin	TULOT	0	0	0	16 271	0,0 %	16 271
	NETTO	-900 000	-100 000	-1 000 000	-658 002	65,8 %	341 998
		-4 105			-1 807		
Kunnallistekniikan rakentaminen	MENOT	000	-285 000	-4 390 000	232	41,2 %	2 582 768
	TULOT	0		0	15 000	0,0 %	15 000
	NETTO	000	-285 000	-4 390 000	232	40,8 %	2 597 768
		-4 105			-1 807		
Liikunta-alueiden rakentaminen	MENOT	0	-15 000	-15 000	-7 299	48,7 %	7 701
	TULOT	0		0	75 000	0,0 %	75 000
	NETTO	0	-15 000	-15 000	67 701	%	82 701
					-451,3		

Muu irtain omaisuus

Kunnallistekniikan	MENOT	-200 000		-200 000	-124 426	62,2 %	75 574
irtaimen omaisuuden hankinta	TULOT	0		0	23 500	0,0 %	23 500
	NETTO	-200 000		-200 000	-100 926	50,5 %	99 074

KUNNALLISTEKNIISTEN PALVELUIDEN TULOSALUE YHTEENSÄ

MENOT	-5 205 000	-400 000	-5 605 000	-2 613 230	46,6 %	2 991 770
TULOT	0	0	0	129 771	0,0 %	129 771
NETTO	-5 205 000	-400 000	-5 605 000	-2 483 459	44,3 %	3 121 541

Kunnallistekniikan tulosalue

Investointien toteutuminen

Valtion toiminnot (kunnan osuudet valtion hankkeisiin)

Kunnan osuus valtion tiehankkeisiin ja ratahallinnon hankkeisiin vuoden 2021 talousarviossa ovat yhteensä 1 000 000 euroa, josta pääosa 700 000 € on varattu VT 2 Helsingintien alikulun rakentamishankkeelle. Työt ovat päässeet alkamaan vasta vuoden 2021 kesällä. Hanke tulee jatkumaan vuodelle 2022. Hanke on edennyt aikataulussaan ja vuoden 2021 toteutuma hankkeelle on 534 000 €. Merkittävä talousarviomuutos on tapahtunut vuoden 2021 ensimmäisellä jaksolla, kun kunta ja valtio ovat sopineet VT 25 Asemantien eritasoliittymän tiesuunnitelman käynnistämistä. Tämän lisäksi vastaavasti on alkanut Kaukoilantien tiesuunnittelu, joka osaltaan liittyy edelliseen hankkeeseen. Suunnitteluun on varattu tälle vuodelle yhteensä 100 000 €. Hankkeiden yhteistoteuma vuoden 2021 on noin 59 000 €. VT 25 Ukintien liittymän parantaminen on muuttunut liittymän parantamisesta tiesuunnitelman laatimiseksi ja tämä suunnittelutyö on käynnissä. Investoinneissa on lisäksi varaus kevyenliikenteenväylien turvallisuuden parantamistoimenpiteisiin sekä MT 110 Veikkola-Pillistöntie välin kevyen liikenteen väylän kehittämiseen. Veikkola-Pillistöntie esisuunnitelma valmistui vuoden 2021 lopussa. Vuoden 2021 aikana on ollut Kuoppa-Nummen alikulun suunnittelu käynnissä. Tämä hanke liittyy Hanko-Hyvinkää radan sähköistämiseen ja erityisesti koululaisliikenteen turvallisuuden parantamiseen. Nykyinen tasoylikäytävä poistuu radan sähköistämisen myötä. Kokonaisuudessaan valtion toiminnoista on toteutunut 67,4 % ja suurin vaikutus on ollut VT 2 alikulun toteuttamisen jaksottuminen vuosille 2021 ja 2022.

Kunnallistekniikan rakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen ja perusparantamiseen sekä viheralueiden rakentamiseen on varattu 4 105 000 euroa vuodelle 2021. Investointien toteutumisaste on vuoden 2021 osalta 44,2 %. Vuoden 2021 talousarviossa on esitetty hankkeita, joilla ei ollut tuotantoedellytyksiä mm. kaavahankkeiden tai hankkeiden suunnitelmatilanteen vuoksi.

Merkitykseltään tärkein hanke on ollut vuonna 2021 Meritien sillan, sekä siihen liittyvien katujärjestelyjen suunnittelu. Hanke ei ole edennyt aikataulussaan lukuisten muutosten vuoksi, joista suurimmat liittyvät Hanko-Hyvinkää radan muutoksiin ja liikenteen toimivuustarkastelun tulosten vuoksi katujärjestelyitä ja siltojen paikkoja oli muutettava. Yleissuunnittelun odotetaan valmistuvan kevään 2022 aikana. Hanke on keskeinen Nummelan liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta ja liittyy osaltaan aikataulullisesti Hanko-Hyvinkää radan sähköistämishankkeeseen. Hankkeen tämänhetkinen kustannusarvio on yli 5,0 miljoonaa euroa. Hanke ei saanut vielä vuoden 2022 talousarviossa määrärahaa toteutukselle. Hanke olisi kustannustehokkainta toteuttaa ennen Hanko-Hyvinkää radan sähköistämistä eli sillan rakennustyöt tulisi olla valmiit

ennen kesää 2024. Hankkeen toteuttaminen sähköistyksen valmistumisen jälkeen nostaa toteutuskustannuksia merkittävästi.

Vuoden 2021 uusista asuinalue asemakaavoista merkittävin on Hakalanrinteen kaava-alue. Hakalanrinteen kaava-alueen suunnittelu käynnistettiin kesällä 2021 ja hankkeen katusuunnitelmat hyväksyttiin 5.10.2021. Alueen rakennussuunnitelmat valmistuivat loppuvuodesta 2021. Myös Palman alueen kaava on merkittävä Nummelan taajaman täydennysrakentamiskohde, jonka suunnittelu on ollut käynnissä. Hankkeen eteneminen on kiinni alueen vanhojen rakennusten purkamisesta. Merkittävä investointi on myös Nuuksion niin kutsutun läntisenportin järjestelyt, jonka esisuunnitelmavaihe on aloitettu syksyllä 2021. Alueella ei ole yleiskaavaa tai asemakaavaa, joten hankkeesta laaditaan hankesuunnitelma, joka käsitellään valtuustossa vuoden 2022 aikana. Nuuksion hanke ei valmistunut vuoden 2021 aikana vaan suunnittelu sekä rakentaminen jatkuvat seuraavina vuosina.

Pillistöntien katusuunnittelun edistyminen hidastui vuoden 2020 aikana, koska hankkeeseen kohdistuu suuret vaatimukset muun muassa vesihuollon osalta sekä Etelä-Nummelan työpaikka-alueen kaavoituksen osalta. Myös alueen vaativat maasto-olosuhteet ovat hidastaneet suunnittelua sekä kadun suunnittelussa on pitänyt huomioida tulevan ESA-radan ja Höytiönnummen asemanseudun tuleminen. Uusi katusuunnitelma on edennyt kuitenkin aikataulussaan ja katusuunnitelma on hyväksytty 14.9.2021. Pillistöntien rakentaminen päästään aloittamaan vuoden 2022 aikana.

Etelä-Nummelan liikuntapuiston pysäköinti alue 1 on edennyt aikataulussaan ja alue on otettu käyttöön kesäkuussa 2021. Alueen valaistus valmistui vuoden 2021 lopussa. Alueen vihertyöt viimeistellään vuoden 2022 kesällä.

Vuoden 2021 päällystystyöt ovat edenneet aikataulussaan kesän 2021 aikana ja kohteet saatiin valmiiksi. Tiesmäenkujan parannus valmistui muilta osin, mutta vihertyöt jäivät vuodelle 2022. Lisäksi lisätyönä korjattiin Härköilänsyrjän osuus välillä Päistötie – Nissointie.

Vihdin kirkonkylän ranta-alueen suunnittelu on edistynyt vuoden 2021 aikana hyvin. Suunnitelma ei valmistunut vuoden loppuun mennessä, mutta se valmistuu kevään 2022 aikana. Kunnallistekniikka tukee Tilapalveluiden Vihdin kirkonkylän lähiliikuntapaikka-alueiden suunnittelussa sekä toteuttamisessa. Hanke ei ole edennyt aikataulussaan kunnallistekniikasta johtumattomista suunnitelmapuutteista johtuen. Lähiliikuntapaikka-alueen yleissuunnitelma valmistui vuoden 2021 loppuun mennessä. Lähiliikuntapaikoista Par-kouralueen suunnitelmat valmistuivat vuoden 2021 ensimmäisellä jaksolla.

Katuväläistuksen peruseräparannushankkeet eivät ole edistyneet aikataulussaan vuoden 2021 aikana. Valaisinkartoituksen edistyminen on kiinni uuden omaisuudenhallintajärjestelmän hankkimisesta. Järjestelmää ei saatu käyttövalmiiksi vuoden 2021 aikana. Valaisinkartoitus siirtyy vuodelle 2022. Myös elohopealamppujen vaihto led-valaisimiin ei ole edistynyt aikataulussaan ja hanke siirtyy vuodelle 2022.

Viheralueet ja puistot

Tärkeimmät viheralueisiin kohdistuvat investoinnit ovat kohdistuneet leikkialueiden saneeraukseen. Viheralueiden osalta pääpaino on tällä hetkellä yllä- ja kunnossapidon puolella sekä keskeneräisten alueiden viimeistelyssä. Nummelan senioripuisto valmistui vuoden 2021 jälkimmäisellä jaksolla. Kirkonkylän osalta puisto- ja viheralueiden toteuttaminen on kiinni ranta-alueen sekä liikuntapuiston yleissuunnitelmista, joten toteuttaminen näiden osalta siirtyy tuleville vuosille. Edellä mainittuihin hankkeisiin liittyy myös mahdolliset maanvaihdot, jotka eivät ole vielä toteutuneet. Myös Kirkonkylän tulvamallinnus on osoittautunut

haastavaksi ja sen valmistuminen siirtyi vuodelle 2022. Tästä hankkeesta on kiinni muun muassa Kirjavan alueen tuleva toteuttaminen. Myös asemakaavan V47 edistyminen vaikuttaa läheisesti uusien puistojen rakentamiseen alueella.

Liikunta-alueiden rakentaminen

Liikunta-alueiden rakentamiseen ei ole varattu Vihta säästötoimien vuoksi määrärahaa vuodelle 2021. Kuitenkin Harjun liikuntareittien suunnittelu käsittäen mm. lentokentän kiertävän ulkoilupolun/hiihtoladun suunnittelun on päätetty aloittaa jo vuoden 2021 aikana ja suunnittelun rahoituksen osoitettiin määräraha elinvoimalautakunnassa.

Muu irtain omaisuus

Kunnallistekniikan irtaimen omaisuuden uusintaan oli varattu 200 000 euroa vuodelle 2021. Kalustoa uusittiin yhteensä noin 124 000 euron edestä ja liikuntapaikkatuotantoon hankittiin mm. kaksi uutta kiinteistötraktoria alueiden ylläpitoon. Kaluston uusiminen jatkuu tulevina vuosina systemaattisesti.

Elinvoimapalveluiden tulosalue

Investointien toteutuminen

ELINVOIMAPALVELUIDEN TULOSALUE		TA 2021	Ta-muutokset	MTA		TOT%	Poikkeama
				2021	TP 2021		
Maa-alueet							
Kiinteään omaisuuden osto	MENOT	-1 500 000	-1 500 000	-3 000 000	-2 836 895	94,6 %	163 105
Kiinteään omaisuuden myynti	TULOT	200 000		200 000	1 597 186	798,6 %	1 397 186
	NETTO	-1 300 000		-2 800 000	-1 239 709	44,3 %	1 560 291
Irtaimen omaisuuden hankinta	MENOT	0		0	0	0,0 %	0
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		0	0	0,0 %	0
ELINVOIMAPALVELUIDEN TULOSALUE YHTEENSÄ							
	MENOT	-1 500 000	-1 500 000	-3 000 000	-2 836 895	94,6 %	163 105
	TULOT	200 000	0	200 000	1 597 186	798,6 %	1 397 186
	NETTO	-1 300 000	-1 500 000	-2 800 000	-1 239 709	44,3 %	1 560 291

Maankäyttöpalvelut- maanhankinta

Vuonna 2021 maanhankintaan varattiin talousarviossa ja sen muutoksessa 3,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 aikana kunnalle hankittiin maa-alueita suorilla kaupoilla sekä maanvaihoilla yhteensä noin 105,63 ha. Vaihtomaina on luovutettu maa-alueita yhteensä noin 39,81 ha. Kauppahintana ja välirahana alueista on maksettu yhteensä 1 384 300 euroa. Luovutettujen vaihtomaiden arvon ollessa 348 220 euroa. Maa-alueita on hankittu tulevaisuuden työpaikka-alueelta Etelä-Nummelasta sekä Nuuksion läheisyydestä Tervalammelta.

Lisäksi maankäyttösopimuskorvauksena kunta sai maa-alueita kaavoitetulta alueelta noin 1,61 ha, arvoltaan 1 102 639,31 euroa.

Tontteja luovutettiin vuonna 2021 yhteensä 21 kpl, joista myymällä 16 kpl: 13 kpl oli asuinpientalotontteja ja 3 kpl elinkeinotontteja.

Aterian ja Puhdistuksen tulosalue

ATERIA- JA PUHDISTUSPALVELUIDEN TULOSALUE		TA 2021	MTA 2021	TP 2021	TOT%	Poikkeama
Ensikertainen kalustaminen						
Ateria ja puhdistuksen	MENOT	0	0	0	0,0 %	0
ensikertainen kalustaminen	TULOT	0	0	0	0,0 %	0
	NETTO	0	0	0	0,0 %	0
Ateria ja puhdistuksen irtaimen	MENOT	-120 000	-120 000	-73 874	61,6 %	46 126
omaisuuden hankinta	TULOT	0	0	0	0,0 %	0
	NETTO	-120 000	-120 000	-73 874	61,6 %	46 126

Investointien toteutuminen

Ateria ja Puhdistuksella ei ollut vuonna 2021 investoinneissa ensikertaista kalustamista. Irtaimen omaisuuden hankinta kohdistui keittiölaitteisiin: yhdistelmäuuni 15 000€ (Nummelan koulu), astianpesukone 24 000€ (Pajuniitty), pakkauskoneita 2 kpl 11 080€ (VYK, Kuoppanummi), ruokalinjaston osa 11 000€ (Kuoppanummi) ja pakaste/kylmäkaappeihin 4 kpl 11 500€.

Tilapalvelut taseyksikkö

TILAPALVELUN TASEYKSIKKÖ		TA 2021	Ta-muutokset	MTA 2021	TP 2021	TOT%	Poikkeama
Talonrakennus							
Uudisrakentaminen							
Vihdin kirkonkylän koulukeskus VIHKO	MENOT	-700 000		-700 000	-155 264	22,2 %	544 736
Lähiliikunta-alue	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-700 000		-700 000	-155 264	22,2 %	544 736
Kirkonkylän VPK:n paloasema	MENOT	0		0	-1 124	0,0 %	-1 124
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		0	-1 124	0,0 %	-1 124
Etelä-Nummelan koulukeskus	MENOT	-6 000 000		-6 000 000	-5 688 159	94,8 %	311 841
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-6 000 000		-6 000 000	-5 688 159	94,8 %	311 841
Hyvinvointikeskuksen suunnittelu	MENOT	-50 000		-50 000	0	0,0 %	50 000
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-50 000		-50 000	0	0,0 %	50 000
Talonrakennus		TA 2021		MTA 2021	TP 2021	TOT%	Poikkeama
Perusparannus ja muutos							
Karviainen (Nummelan ja kk:n terveysas.)	MENOT	-200 000	-100 000	-300 000	-281 928	94,0 %	18 072
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-200 000		-300 000	-281 928	94,0 %	18 072
Kiinteistöjen suunnitelmalliset pienkorj.	MENOT	-1 020 000	200 000	-820 000	-789 678	96,3 %	30 322
	TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0

	NETTO	-1 020 000	200 000	-820 000	-789 678	96,3 %	30 322
Ojakkalan koulun ja päiväkodin peruskorj.	MENOT	0	-100 000	-100 000	-83 428	83,4 %	16 572
	TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
	NETTO	0	-100 000	-100 000	-83 428	83,4 %	16 572
Kunnanviraston remontointi	MENOT	-55 000		-55 000	-18 061	32,8 %	36 939
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-55 000		-55 000	-18 061	32,8 %	36 939
Kuntalan remontointi eli Kirjaston muutos museoksi	MENOT	-482 500		-482 500	-373 446	77,4 %	109 054
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-482 500		-482 500	-373 446	77,4 %	109 054
Kuoppanummen koulun keittiön peruskorj.	MENOT	-50 000		-50 000	0	0,0 %	50 000
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-50 000		-50 000	0	0,0 %	50 000
Pääkirjaston ovet / omatoimikirjasto	MENOT	-115 000		-115 000	-59 830	52,0 %	55 170
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-115 000		-115 000	-59 830	52,0 %	55 170
Kirkkoniemen muutos kulttuuritilaksi	MENOT	-100 000		-100 000	0	0,0 %	100 000
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-100 000		-100 000	0	0,0 %	100 000
Kunnanviraston varikon parantaminen	MENOT	0		0	-6 741	0,0 %	-6 741
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		0	-6 741	0,0 %	-6 741
Kiinteistöjen energiajärjestelmien muutokset	MENOT	0		0	0	0,0 %	0
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		0	0	0,0 %	0
Muu irtain omaisuus							
	MENOT	0		0	0	0,0 %	0
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		0	0	0,0 %	0
Tilapalvelun kiinteä omaisuus							
	MENOT	0		0	0	0,0 %	0
Delipap, Tervalampi	TULOT	0		0	7 688	0,0 %	7 688
	NETTO	0		0	7 688	0,0 %	7 688
TILAPALVELUN TASEYKSIKÖ YHTEENSÄ							
	MENOT	-8 772 500	0	-8 772 500	-7 457 660	85,0 %	1 314 840
	TULOT	0	0	0	7 688	0,0 %	7 688
	NETTO	-8 772 500	0	-8 772 500	-7 449 972	84,9 %	1 322 528

Investointien toteutuminen

Vihko

157

Lähiliikuntapaikkojen rakentamisen ja toteutussuunnitelmien viimeistely on käynnissä. Lautakuntakäsittelyissä päädyttiin rakentamisjärjestyksessä seuraavaan: pallokenttä, jääkiekkokaukalo, parkour sekä skeittipuisto. Elinvoimalautakunta hyväksyi päivitetyn liikuntapaikkojen puistosuunnitelman. Palloilukentän rakennussuunnitelmat ovat viimeistelyvaiheessa ja hankinnan valmistelu on käynnissä. Tekonurmen tekeminen siirtyy kesään 2022. Toteutus etenee talousarviossa varattujen määrärahojen puitteissa.

Kirkonkylän paloasema

Kirkonkylän uuden paloaseman hankesuunnitelma hyväksyttiin Kaavoitus- ja teknisessä lautakunnassa sekä kunnanhallituksessa ja valtuustossa. Seuraavan vaiheena on rakennussuunnitelman laatiminen vuoden 2022 aikana ja rakentaminen vuoden 2023-2024 aikana. Palosuojarahastolle laadittiin hankkeen avustusanomus.

Etelä-Nummelan koulu ja päiväkotikeskus

Valtuusto päätti 29.3.2021, että Etelä Nummelan koulu- ja päiväkotikeskus rakennetaan elinkaarimallilla ja hankkeen toteuttaa YIT Suomi Oy. Hankkeen sopimukset allekirjoitettiin 28.4.2021. Rakennuspaikka luovutettiin urakoitsijalle toukokuussa 2021. Puhtaat ylijäämämassat Työt käynnistyivät stabiloinneilla ja koepaalutuksilla kesäkuussa ja jatkuivat perustusten betonitöillä.

Karviainen (Nummelan terveyskeskus)

Vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla perusturvakuntayhtymä Karviainen on keskittänyt hammashoitola-toimintansa Nummelan terveysasemalle, jonne valmistui kolme hammaslääkärin vastaanottohuonetta ja yksi röntgenhuone. Vihdin kirkonkylän entiset hammashoitolan huoneet kunnostettiin Vihdin kirkonkylä kotihoidon tiloiksi.

Vihdin kunnan virastotalolla tehty asiakasvastaanottohuoneita Perusturvakuntayhtymä Karviaisen käyttöön. Nummelan kotihoidon tilat siirtyivät virastotalon tukirakennukseen entisen monistamon tiloihin. Tilamuutokset ovat olleet isoja ja niiden toteutus on painottunut ensimmäiselle vuosipuoliskolle. Valtuusto hyväksyi korotuksen Karviaisen toimitiloille varattuihin määrärahoihin.

Ojakkalan koulun painumakorjaus

Työ valmistui vuoden 2020 lopulla. Viimeinen maksuerä maksettiin vastaanottotarkastuksen jälkeen.

Kiinteistöjen suunnitelmalliset korjaukset

Kiinteistöjen suunnitelmallisista pienkorjauksista tehtiin mm. Vanjärven koulun ja päiväkodin puuosien ja ikkunoiden huoltomaalaus ja toteutettiin lastenhoituhuone, Nummelanharjun koulukeskuksen hallintotilojen muutostyöt, Kuoppa-Nummen koulu ja päiväkotikeskuksen sisätilojen maalauskorjaukset, Pappilanpellon päiväkodin räystäslautojen ja sadevesijärjestelmän uusiminen ja Kuoppa-Nummen päiväkodin eteistilojen muutokset.

Nummelan terveysasemalle ja Nummelan koululle teetettiin kuntokartoitukset.

Kuoppa-Nummen koulun tilaelementtien toinen kerros asennettiin ja otettiin käyttöön syyslukukauden alussa. Nummelan koulun tilaelementit uusittiin.

Kaikkien koulujen ja päiväkotien ulkoleikkivälineet on tarkastettu ulkopuolisen tarkastajan toimesta. Näistä on laadittu pöytäkirjat ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Leikkivälineitä on uusittu mm. seuraaviin päiväkoteihin Vanjärvi, Myrskylänmäki, Metsäpolku, Otalampi, Lankila, Pajuniitty, Hiidenranta sekä Kuoppa-
nummen päiväkoti.

Kuntalan remontointi museoksi

Toteutussuunnitelmat sekä hankinta-asiakirjat Kuntalan muuttamiseksi museoksi valmistuivat ja korjaushanke kilpailutettiin. Ennen rakennustöiden käynnistämistä laadittiin haitta-ainekartoitus. Hanke käynnistyi ja tavoitteena oli urakan valmistuminen helmikuussa 2022 niin, että museo voi aloittaa muuttamisen heti urakan vastaanoton jälkeen.

Kirkkoniemen koulun saneeraus

Kirkkoniemen hankesuunnitelman ensimmäinen vaihe hyväksyttiin kunnanhallituksessa 24.6.21. Toisen vaiheen aloittaminen edellyttää tarkemman hankesuunnitelman esittämistä kunnanhallitukselle. Ensimmäisessä vaiheessa kunnostetaan harrastetilat entisiin luokahuoneisiin ja toisessa vaiheessa uusitaan auditorion taloteknisetjärjestelmät sekä katsomo. Kirkkoniemen tilat osoitettiin Karviaselle kirkonkylän koronarokotuspisteeksi. Rokotustoiminta viivytti muutostöiden käynnistymistä.

Pääkirjaston sisäänkäynnin muutokset

Nummelassa olevan pääkirjaston valaisintenvaihto, valvontajärjestelmän uusiminen sekä omatoimikirjaston edellyttämän esteettömän sisäänkäynnin urakat valmistuivat ja kirjasto saatiin käyttöön.

Vihdin Veden kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

VIHDIN VESI		TA 2021		MTA 2021	TP 2021	TOT%	Poikkeama
Vihdin puhdistamoprojekti	MENOT	-100 000		-100 000	-78 014	78,0 %	21 986
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-100 000		-100 000	-78 014	78,0 %	21 986
Puhdasvesilaitoksen hankinnat	MENOT	-300 000		-300 000	-70 173	23,4 %	229 827
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-300 000		-300 000	-70 173	23,4 %	229 827
Verkoston uudisrakentaminen ja saneeraaminen	MENOT	-1 910 000		-1 910 000	-1 043 718	54,6 %	866 282
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-1 910 000		-1 910 000	-1 043 718	54,6 %	866 282
Puhdistamoiden investoinnit	MENOT	-100 000	15 000	-85 000	-78 892	92,8 %	6 108
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	-100 000		-85 000	-78 892	92,8 %	6 108
Irtaimistoinvestoinnit	MENOT	0	-15 000	-15 000	-14 857	99,0 %	143
	TULOT	0		0	0	0,0 %	0
	NETTO	0		-15 000	-14 857	99,0 %	143
Pumppaamot	MENOT	-150 000		-150 000	-120 100	80,1 %	29 900

	TULOT	0	0	0	0,0 %	0	
	NETTO	-150 000	-150 000	-120 100	80,1 %	29 900	
Sähköliittymät	MENOT	0	0	0	0,0 %	0	
	TULOT	0	0	0	0,0 %	0	
	NETTO	0	0	0	0,0 %	0	
VIHDIN VEDEN TULOSALUE YHTEENSÄ							
	MENOT	-2 560 000	0	-2 560 000	-1 405 755	54,9 %	1 154 245
	TULOT	0	0	0	0	0,0 %	0
	NETTO	-2 560 000	0	-2 560 000	-1 405 755	54,9 %	1 154 245

Investointien toteutuminen

Vihdin puhdistamoprojekti

Vihdin jätevesihuollon kehittäminen. Alkuvuodesta 2021 valmistui selvitys jätevesiratkaisun eri vaihtoehtojen teknisistä ratkaisuista ja kustannuksista. Lisäksi vuoden alussa toteutettiin lisäselvitys vesistövaikutuksista. Kesäkuussa AVI:lle toimitettiin ympäristöluvan edellyttämä suunnitelma jätevesien käsittelyn ratkaisusta. Loppuvuodesta jatkettiin kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti omiin puhdistamoihin perustuvan ratkaisun toteuttamista siten, että käynnistettiin Nummelan ja Kirkonkylän uusien jätevedenpuhdistamoiden ympäristölupien ja niihin liittyvien selvitysten laadinta. Syksyn aikana ilmeni, että kirkonkylän puhdistamoa ei voi korvata uudella puhdistamorakennuksella, puhdistamo tulee uusi saneeraamalla ja vähäisellä laajennuksella. Puhdistamoiden suunnittelua jatketaan, vesistövaikutusten arviointia tarkennetaan ja ympäristölupahakemus jätetään keväällä 2022.

Puhdasvesilaitos hankinnat

Uudet vedentuotantolähteet. Jatkettiin vuonna 2020 käynnistettyjä lisäkaivotutkimuksia ja vedenjohtavuustutkimuksia Lankilan ja Lautojan vedenottamoilla. Tehtyjen tutkimusten perusteella uusien vedenottokaivojen sijaintia jouduttiin siirtämään, jonka vuoksi vuodelle 2021 suunnitellut kaivojen rakentamiset siirtyivät vuodelle 2022. Hankkeen tarkoituksena on palvelukyvyn parantaminen sekä talousvedentuotannon turvaaminen.

Kuonjoennummen pohjavesialueella aloitettiin pohjavesitutkimukset yhteistyössä ELY-keskuksen ja GTK:n kanssa. Tutkimukset keskeytyivät maanomistajalupien vuoksi ja tutkimuksia pyritään jatkamaan vuonna 2022.

Laitoksien perusparannus. Vuonna 2019 käynnistettyä paineajotavan lisäystä vedentuotantoon jatketaan Luontolan vedenottamon osalta. Paineajo mahdollistaa vedenjakelun ilman vesitorneja, nykyinen järjestelmä ei mahdollista Nummelan vesitornin käytöstä poistamista esim. huoltotöiden ajaksi. Nummelan vesitornin käyttäminen on tällä hetkellä pakollista koko Vihdin alueen vesihuollon painetason turvaamiseksi. Lisäksi Lankilaan hankittiin uusi huoltokaivo, joka asennetaan vuonna 2022.

Verkoston uudisrakentaminen ja saneeraus

Verkostojen saneeraus. Vuonna 2021 jatkettiin asbestivesijohtojen uusimista Vanhan Nummelan alueella Lohjantiellä ja Lentjäntiellä, sekä Vihdintiellä yhteensä noin 1,2 km. Saneerauksen yhteydessä alueella uusittiin vedenjakelun kannalta merkittäviä sulkuventtiileitä. Jätevesiviemäreitä saneerattiin kirkonkylällä Niuhalanraitilla, Lansentintiellä, Justeerintiellä, Pännitiellä ja Pokatiellä sekä Nummelassa Lippotiellä. Viemäreitä

uusittiin sujuttamalla muoviviemäri vanhan betoniviemäriin sisään yhteensä noin 1,6 km ja 50 kaivoa ruisku-betonoitiin.

Kirkonkylän vesitornin saneeraus valmistui kesäkuussa. Lisätyönä suunniteltu ulkoseinärakenteen uusiminen päätettiin jättää toteuttamatta tässä yhteydessä, koska uusimistyön pystyy tekemään myöhemmin tornin ollessa käytössä samanaikaisesti. Ulkoseinärakenne tulee uusia 5-10 vuoden sisällä.

Verkoston uusinvestoinneissa keskityttiin uusien verkostojen suunnitteluun Hakalanrinteen alueella sekä Pillistöntiellä ja Etelä-Nummelan yritysalueella. Uutta hulevesiverkostoa rakennettiin Pajuniittyyn Pillistöntaipaleelle.

Puhdistamoiden investoinnit

Puhdistamoiden investoinnit Nummelassa ja kirkonkylällä sisälsivät pieniä korjausinvestointeja prosessin toimivuuden varmistamiseksi ja käyttökustannusten alentamiseksi. Nummelan vanhan esikäsittelyn saneeraus päätettiin jättää toteuttamatta ja siitä säästyneitä määrärahoja siirrettiin 15 000 € toiminnolle 9850 Vesilaitoksen irtain omaisuus.

Pumppaamot

Pumppaamoiden saneeraus. Pumppaamoita saneerattiin 3 kpl vuoden 2021 aikana. Pumppaamot olivat Laitisen, Pillistön ja Männikön jätevedenpumppaamot. Lisäksi uusittiin pumppaamoiden automaatioita ja sähkökeskuksia. Hankkeen tarkoitus on parantaa jätevesiverkon luotettavuutta.

Vesilaitoksen irtain omaisuus

Laitokselle hankittiin irtainta kalustoa ja työturvallisuusvälineistöä (mm. turvavaljaita allas- ja pumppaamotyöskentelyyn) sekä uusittiin Nummelan ja kirkonkylän puhdistamoiden lukitukset. Toiminnolta 9502 Puhdistamoiden investoinnit siirrettiin määrärahoja 15 000 €.

AN TOTEUTUMINEN

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	TA 2020 muutokset	TA 2020 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus	8 386	4 151	12 537	16 893	4 356
Vuosikate	9 886	4 151	14 037	18 213	4 175
Satunnaiset erät	0	0	0	-437	-437
Tulorahoituksen korjaukset	-1 500	0	-1 500	-883	617
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-17 941	-1 600	-19 541	-13 237	6 304
Investointimenot	-19 691	-1 600	-21 291	-15 119	6 172
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0	0	106	106
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 750	0	1 750	1 776	26
Toiminnan ja investointien rahavirta					
	-9 554	2 551	-7 003	3 657	10 660
Rahoituksen rahavirta					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitoksille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	83	0	83	83	0
Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksilta	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Lainakannan muutokset	6 449	0	6 449	3 249	-3 200
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	0	20 000	0	-20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 751	0	-10 751	-9 751	1 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 800	0	-2 800	13 000	15 800
Oman pääoman muutokset					
	0	0	0	294	294
Muut maksuvalmiuden muutokset					
	300	0	300	294	-6
Rahavarojen muutos					
	-2 722	2 551	-171	7 577	7 748

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

Keskusvaalilautakunta	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	31 980	31 980	0,0 %
Toimintakulut	0	-59 616	-7 000	-66 616	-98 785	-32 169	0,0 %
Toimintakate	0	-59 616	-7 000	-66 616	-66 805	-189	0,0 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	0	-850	0	-850	-4 763	-3 913	0,0 %
Tarkastuslautakunta	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-30 619	-28 898	0	-28 898	-30 117	-1 219	-1,6 %
Toimintakate	-30 619	-28 898	0	-28 898	-30 117	-1 219	-1,6 %
<i>siitä sisäiset</i>			0	0			
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-450	-350	0	-350	-432	-82	-4,0 %
Kunnanhallitus	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	1 912 798	1 700 520	0	1 700 520	1 498 983	-201 537	-21,6 %
Toimintakulut	-98 016 646	-100 728 282	-2 248 877	-102 977 159	-99 022 544	3 954 615	1,0 %
Toimintakate	-96 103 848	-99 027 762	-2 248 877	-101 276 639	-97 523 562	3 753 077	1,5 %
<i>siitä sisäiset</i>	0	0	0	0	0	0	
Toimintatuotot	3 127	0	0	0	227	227	-92,7 %
Toimintakulut	-282 768	-304 451	0	-304 451	-330 845	-26 394	17,0 %
Sivistyslautakunta	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	3 505 016	3 943 984	0	3 943 984	4 131 472	262 271	17,9 %
Toimintakulut	-59 177 860	-59 919 292	-1 163 703	-61 082 995	-61 716 393	-651 633	4,3 %
Toimintakate	-55 672 844	-55 975 308	-1 163 703	-57 139 011	-57 584 922	-389 362	3,4 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	1 887	0	0	0	0	0	-100,0 %
Toimintakulut	-17 451 168	-18 573 020	0	-18 573 020	-18 509 155	62 513	6,1 %
Hyvinvointilautakunta	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	162 399	213 863	0	213 863	289 123	-34 404	78,0 %
Toimintakulut	-3 529 116	-3 626 118	-16 297	-3 642 415	-3 587 078	54 414	1,6 %
Toimintakate	-3 366 717	-3 412 255	-16 297	-3 428 552	-3 297 955	20 010	-2,0 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	204	0	0	0	145	844	-28,7 %
Toimintakulut	-1 357 920	-1 238 769	0	-1 238 769	-1 180 584	29 784	-13,1 %
Elinvoimalautakunta	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	32 041 589	33 509 083	0	33 509 083	33 512 604	38 402	4,6 %
Toimintakulut	-24 811 738	-26 407 669	0	-26 407 669	-25 995 995	430 831	4,8 %
Valmistus omaan käyttöön	194 235	215 000	0	215 000	169 606	-45 394	-12,7 %
Toimintakate	7 424 086	7 316 414	0	7 316 414	7 686 216	423 839	3,5 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	21 660 462	22 480 146	0	22 480 146	22 562 529	81 685	4,2 %
Toimintakulut	-2 515 507	-2 285 956	0	-2 285 956	-2 485 890	-170 181	-1,2 %
Ympäristölautakunta	TP 2020	TA 2021	Muutos	TA 2021 + Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TP2020, % TP2021, %
Toimintatuotot	364 585	391 000	0	391 000	508 205	117 205	39,4 %
Toimintakulut	-1 312 251	-1 287 713	0	-1 287 713	-1 237 648	50 065	-5,7 %
Toimintakate	-947 666	-896 713	0	-896 713	-729 443	167 270	-23,0 %
<i>siitä sisäiset</i>							
Toimintatuotot	2 125	0	0	0	13 712	13 712	545,2 %
Toimintakulut	-59 991	-76 750	0	-76 750	-64 943	11 807	8,3 %

TULOSLASKELMAOSAN MUUT ERÄT		TA2021 +			
	TA 2021	Muutos	Muutos	TP 2021	POIKKEAMA
Verotulot	129 149 349	7 917 622	137 066 971	136 970 735	-96 236
Kunnan tulovero	117 393 000	6 645 216	124 038 216	124 038 216	0
Kiinteistövero	7 370 349	0	7 370 349	7 274 113	-96 236
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 386 000	1 272 406	5 658 406	5 658 406	0
Valtionosuudet	32 932 032	-331 017	32 601 015	32 554 877	-46 139
Rahoitustuotot ja -kulut	-110 874	0	-110 874	233 567	344 441
Korkotuotot	39 000	0	39 000	91 647	52 647
Muut rahoitustuotot	1 068 000	0	1 068 000	714 524	-353 476
Korkokulut	-803 874	0	-803 874	-561 217	242 657
Muut rahoituskulut	-414 000	0	-414 000	-11 388	402 612
Poistot ja arvonalentumiset	-13 107 131	0	-13 107 131	-11 809 173	1 297 958
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 107 131	0	-13 107 131	-11 807 473	1 299 658
Arvonalentumiset	0	0	0	-1 699	-1 699
Poistoeron lisäys(-) tai väh (+)	189 500	0	189 500	189 199	-301
Varausten lisäys(-) tai väh (+)	0	0	0	-3 750 000	-3 750 000
Rahastojen lisäys(-) tai väh (+)	0	0	0	0	0

INVESTOINNIT		TA2021				
	TA 2021	Muutos	+ Muutos	TP 2021	POIKKEAMA	TA 2021
MENOT	-19 690 500	-1 600 000	-21 290 500	-15 118 984	71,0	-6 171 516
TULOT	250 000	0	250 000	1 057 417	423,0	-807 417
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	106 271	0,0	-106 271
Käyttöomaisuuden myyntituotot	250 000	0	250 000	951 146	380,5	-701 146
NETTO	-19 440 500	-1 600 000	-21 040 500	-14 061 566	66,8	-6 978 934

OTTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		TA2021			
	TA 2021	Muutos	+ Muutos	TP 2021	POIKKEAMA
Lainakannan muutokset	6 449 171	0	6 449 171	3 249 171	-3 200 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000	0	20 000 000	0	-20 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 750 829	0	-10 750 829	-9 750 829	1 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 800 000	0	-2 800 000	13 000 000	15 800 000

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1 TULOSLASKELMA

Vihdin kunta ja vesihuoltolaitos, €	2021	2020	2019
Toimintatuotot			
Myyntituotot	8 097 894,88	7 914 704,58	7 696 758,00
Maksutuotot	2 603 381,27	2 095 575,78	2 913 521,64
Tuet ja avustukset	2 562 770,73	1 981 508,41	1 872 181,00
Muut tuotot	4 131 707,13	4 326 792,24	3 618 255,21
	17 395 754,01	16 318 581,01	16 100 715,85
Valmistus omaan käyttöön	169 606,46	194 235,31	275 298,87
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-39 847 623,60	-38 662 112,51	-38 644 542,17
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-9 938 860,55	-8 659 696,88	-8 908 655,30
Muut henkilösivukulut	-835 944,87	-1 384 889,69	-1 339 859,41
Palvelujen ostot	-104 637 661,78	-102 227 680,94	-103 114 234,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 970 669,89	-7 313 034,53	-7 783 192,82
Avustukset	-3 961 618,68	-5 095 388,42	-4 887 719,91
Muut toimintakulut	-1 919 567,69	-1 867 621,87	-1 893 834,78
	-169 111 947,06	-165 210 424,84	-166 572 039,23
Toimintakate	-151 546 586,59	-148 697 608,52	-150 196 024,51
Verotulot	136 970 735,36	128 923 513,34	125 944 919,23
Valtionosuudet	32 554 876,50	40 109 341,00	24 413 442,00
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	91 647,26	90 445,93	33 351,94
Muut rahoitustuotot	714 524,21	362 705,07	309 056,42
Korkokulut	-561 216,98	-638 120,43	-668 792,33
Muut rahoituskulut	-11 387,96	-7 265,82	-29 167,01
	169 759 178,39	168 840 619,09	150 002 810,25
Vuosikate	18 212 591,80	20 143 010,57	-193 214,26
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 807 473,19	-11 667 017,07	-10 505 733,54
Arvonalentumiset	-1 699,44	-1 572 456,72	-2 396,32
	-11 809 172,63	-13 239 473,79	-10 508 129,86
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	378 799,30
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	-157 418,61
	0,00	0,00	221 380,69
Tilikauden tulos	6 403 419,17	6 903 536,78	-10 479 963,43
Poistoeron lisäys(-) tai väh (+)	189 199,44	189 199,44	189 199,44
	189 199,44	189 199,44	189 199,44

Varausten lisäys(-) tai väh (+)	-3 750 000,00	0,00	0,00
	<u>-3 750 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Rahastojen lisäys(-) tai väh (+)	0,00	-3 740 000,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>-3 740 000,00</u>	<u>0,00</u>
<i>Tilikauden ylijäämä+/alijäämä-</i>	2 842 618,61	3 352 736,22	-10 290 763,99

2 RAHOITUSLASKELMA

Vihdin kunta ja vesihuoltolaitos, €	2021		2020	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	18 212 591,80		20 143 010,57	
Satunnaiset erät	-436 650,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-882 770,76</u>	16 893 171,04	<u>-545 783,61</u>	19 597 226,96
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-15 118 984,32		-9 635 433,52	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	106 271,00		66 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>1 776 138,98</u>	-13 236 574,34	<u>1 602 092,34</u>	-7 967 341,18
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 656 596,70		11 629 885,78
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	<u>83 019,99</u>	83 019,99	<u>59 920,31</u>	59 920,31
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		60 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 750 829,34		-31 732 672,01	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>13 000 000,00</u>	3 249 170,66	<u>-40 000 000,00</u>	-11 732 672,01
Oman pääoman muutokset	294 427,97	294 427,97	-294 427,97	-294 427,97
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-40 674,35		-1 886,67	
Vaihto-omaisuuden muutos	-47 828,38		75 794,59	
Saamisten muutos (lis-, väh+)	-3 054 684,27		-1 084 649,99	
Palautuskelpoisten liittymismaksujen lisäys	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muutos (lis+, väh-)	<u>3 436 776,35</u>	293 589,35	<u>-3 802 774,61</u>	-4 813 516,68
Rahoituksen rahavirta		3 920 207,97		-16 780 696,35
Rahavarojen muutos		7 576 804,67		-5 150 810,57
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	10 451 890,00		2 875 085,33	
Rahavarat 1.1.	<u>2 875 085,33</u>	7 576 804,67	<u>8 025 895,90</u>	-5 150 810,57

3 TASE

Vihdin kunta ja vesihuoltolaitos, € VASTAAVAA	2021	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	151 877,98	266 615,28	278 340,17
Muut pitkävaikutteiset menot	2 177 242,32	2 260 450,61	723 941,45
	<u>2 329 120,30</u>	<u>2 527 065,89</u>	<u>1 002 281,62</u>
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	37 888 077,89	35 816 816,03	34 903 135,65
Rakennukset	72 705 069,29	77 956 451,03	82 445 777,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 773 169,81	34 565 107,29	28 992 374,45
Koneet ja kalusto	1 316 680,37	1 985 152,56	2 659 417,05
Ennakkomaks.ja keskener.hankinnat	14 593 121,71	7 833 024,54	13 385 106,18
	<u>160 276 119,07</u>	<u>158 156 551,45</u>	<u>162 385 810,89</u>
Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	20 176 626,35	19 845 853,87	21 366 360,59
Lainasaamiset	3 357 059,70	3 440 079,69	3 500 000,00
Muut saamiset	190 163,72	190 163,72	190 163,72
	<u>23 723 849,77</u>	<u>23 476 097,28</u>	<u>25 056 524,31</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Valtion toimeksiannot	92 696,00	52 021,65	50 134,98
Muut toimeksiantojen varat	93 655,18	93 209,28	93 459,68
	<u>186 351,18</u>	<u>145 230,93</u>	<u>143 594,66</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	146 016,10	98 187,72	173 982,31
	<u>146 016,10</u>	<u>98 187,72</u>	<u>173 982,31</u>
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	0,00	135 000,00	135 000,00
Lainasaamiset			
Muut saamiset	51 731,00	51 731,00	51 731,00
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	1 206 441,03	1 556 245,35	2 699 657,98
Lainasaamiset	7 253,75	0,00	4 399,94
Muut saamiset	1 140 739,20	1 161 044,01	1 049 492,89
Siirtosaamiset	6 115 812,78	2 563 273,13	442 361,71
	<u>8 521 977,76</u>	<u>5 467 293,49</u>	<u>4 382 643,52</u>
Rahoitusomaisuusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	1 239,30	1 239,30	1 239,30
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	0,00
	<u>1 239,30</u>	<u>1 239,30</u>	<u>1 239,30</u>
Rahat ja pankkisaamiset	10 450 650,70	2 873 846,03	8 024 656,60
VASTAAVAA YHTEENSÄ	205 635 324,18	192 745 512,09	201 170 733,21

VASTATTAVAA	2021	2020	2019
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Liittymismaksurahasto			
Arvonkorotusrahasto	29 723,77	29 723,77	29 723,77
Muut omat rahastot / Kehitysrahasto	3 740 000,00	3 740 000,00	
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	10 089 956,49	6 442 792,30	16 953 198,92
Tilikauden yli- / alijäämä	2 842 618,61	3 352 736,22	-10 290 763,99
	<u>67 694 925,21</u>	<u>64 557 878,63</u>	<u>57 684 785,04</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET			
Poistoero	2 102 550,19	2 291 749,63	2 480 949,07
Vapaaehtoiset varaukset	3 750 000,00		
	<u>5 852 550,19</u>	<u>2 291 749,63</u>	<u>2 480 949,07</u>
PAKOLLISET VARAUKSET			
Muut pakolliset varaukset	0,00	494 427,97	74 785,34
	<u>0,00</u>	<u>494 427,97</u>	<u>74 785,34</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
Valtion toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00	0,00
Muut toimeksiantojen pääomat	93 655,18	93 209,28	93 459,68
	<u>93 655,18</u>	<u>93 209,28</u>	<u>93 459,68</u>
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Joukkovelkakirjalainat			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	82 895 027,30	92 645 860,64	65 659 893,98
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	695 093,45	281 220,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00	0,00
Muut velat	10 539 471,55	10 247 511,12	10 051 611,39
Siirtovelat			
	<u>94 129 592,30</u>	<u>103 174 591,76</u>	<u>75 711 505,37</u>
Lyhytaikainen			
Joukkovelkakirjalainat	13 000 000,00	0,00	40 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 750 829,34	9 750 825,34	8 469 464,01
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00
Lainat kunnalta	0,00	0,00	0,00
Saadut ennakot	603 819,49	44 040,88	241 934,98
Ostovelat	3 981 274,31	3 353 763,70	3 922 609,74
Muut velat	864 390,86	783 928,92	789 694,14
Siirtovelat	9 664 287,30	8 201 095,98	11 701 545,84
	<u>37 864 601,30</u>	<u>22 133 654,82</u>	<u>65 125 248,71</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	205 635 324,18	192 745 512,09	201 170 733,21

4 KONSERNITULOSLASKELMA

KONSERNITULOSLASKELMA, €	Vuosi 2021	Vuosi 2020	Vuosi 2019
Toimintatuotot	118 312 681,50	104 169 465,97	100 329 784,57
Toimintakulut	-272 424 898,31	-255 138 328,43	-253 022 331,28
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 020,09	-3 988,73	16 149,61
Toimintakate	-154 111 196,72	-150 972 851,19	-152 676 397,10
Verotulot	136 970 735,36	128 923 513,34	125 944 919,23
Valtionosuudet	39 507 878,29	46 734 052,62	30 425 490,10
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	95 381,84	100 026,90	44 374,45
Muut rahoitustuotot	430 907,86	315 538,25	327 138,09
Korkokulut	-634 918,69	-691 774,17	-702 809,22
Muut rahoituskulut	-243 250,30	-251 811,05	-287 776,06
Vuosikate	22 015 537,64	24 156 694,70	3 074 939,49
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 759 037,57	-14 767 190,79	-13 711 772,17
Omistuksen eliminointierot	0,07	-1 702,58	-7 927,09
Arvonalentumiset	-198,39	2 689,78	-6 764,13
Satunnaiset tuotot	0,00	25 518,71	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	-157 418,61
Tilikauden tulos	7 256 301,75	9 416 009,82	-10 808 942,51
Tilinpäätössiirrot	11 097,80	-3 740 000,00	0,00
Tilikauden verot	-40 555,62	-41 397,43	-74 898,78
Laskennalliset verot	-951,05	-1 111,16	6 056,18
Vähemmistöosuudet	-44 838,35	-43 313,56	-98 883,38
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	7 181 054,53	5 590 187,67	-10 976 668,49

5 KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA, €	2021	2020	2019
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	22 015 537,63	24 156 694,70	3 074 939,48
Satunnaiset erät	0,00	25 518,71	-157 418,61
Tilikauden verot	-40 555,62	-41 397,43	-74 898,78
Tulorahoituksen korjaukset	-1 150 903,41	-1 032 669,26	-1 273 293,12
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-24 892 563,09	-19 349 634,05	-23 702 597,99
Rahoitusosuudet investointimenoihin	130 567,93	179 726,91	1 430 753,20
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 310 072,18	4 162 028,08	788 928,35
Toiminnan ja investointien rahavirta	372 155,62	8 100 267,66	-19 913 587,47
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-324,85	-3 500 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	83 283,12	60 183,44	365,04
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 862 891,10	67 440 928,40	3 345 530,05
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 396 805,76	-32 211 828,56	-14 353 385,16
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 027 853,01	-41 452 113,51	39 466 735,25
Oman pääoman muutokset	-170 187,70	0,00	0,00
Muutokset vähemmistön osuudessa	0,00	-48 000,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	165 648,21	217 261,88	49 654,34
Vaihto-omaisuuden muutos	142 924,96	-434 300,74	121 886,50
Saamisten muutos (lis-, väh+)	4 035 539,05	-3 948 280,83	-4 375 222,89
Korottomien velkojen muutos	-1 225 429,32	5 185 842,20	1 699 222,05
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	3 118 682,90	1 020 522,51	-2 504 460,00
Rahoituksen rahavirta	7 525 716,67	-5 190 632,57	22 454 785,18
Rahavarojen muutos	7 897 872,29	2 909 635,09	2 541 197,71
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	32 999 000,93	25 101 128,64	22 191 493,55
Rahavarat 1.1.	25 101 128,64	22 191 493,55	19 650 295,84
	7 897 872,29	2 909 635,09	2 541 197,71

6 KONSERNITASE

KONSERNITASE, €	2021	2020	2019
VASTAAVAA	Euro	Euro	Euro
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	343 752,40	306 137,52	338 528,74
Muut pitkävaikutteiset menot	3 803 491,77	3 898 857,27	2 249 894,70
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00
	<u>4 147 244,17</u>	<u>4 204 994,79</u>	<u>2 588 423,44</u>
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	38 629 175,66	36 558 297,58	35 647 233,78
Rakennukset	96 746 660,59	100 831 061,69	103 286 102,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 542 378,63	35 248 200,31	29 718 487,52
Koneet ja kalusto	4 107 859,70	5 171 215,84	6 000 396,16
Muut aineelliset hyödykkeet	78 643,89	78 916,12	73 883,03
Enn.maksut ja keskeneräiset	23 688 087,92	14 377 557,75	18 109 093,37
	<u>197 792 806,39</u>	<u>192 265 249,29</u>	<u>192 835 196,16</u>
Sijoitukset			
Osakkuusyhteisöosuudet	868 819,76	768 624,05	545 442,32
Muut osakkeet ja osuudet	6 264 099,83	5 922 641,62	5 865 630,52
Muut lainasaamiset	3 357 322,84	3 440 605,96	3 500 789,40
Muut saamiset	22 690,57	22 690,57	22 365,73
	<u>10 512 933,00</u>	<u>10 154 562,20</u>	<u>9 934 227,97</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	212 452 983,56	206 624 806,28	205 357 847,57
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Valtion toimeksiannot	212 134,85	157 105,88	69 740,80
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	296 916,68	290 135,87	257 238,76
Muut toimeksiantojen varat	86 390,32	117 669,33	63 839,31
	<u>595 441,85</u>	<u>564 911,08</u>	<u>390 818,87</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	1 349 081,30	1 486 520,38	1 066 227,79
Keskeneräiset tuotteet	0,00	6 359,39	0,00
Muu vaihto-omaisuus	9 646,13	8 772,62	1 123,86
	<u>1 358 727,43</u>	<u>1 501 652,39</u>	<u>1 067 351,65</u>
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	0,00	135 000,00	135 000,00
Lainasaamiset	0,00	997,84	1 034,12
Muut saamiset	74 728,79	80 596,36	85 619,58
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00
	<u>74 728,79</u>	<u>216 594,20</u>	<u>221 653,70</u>
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	4 078 548,85	8 897 877,78	8 427 823,31
Lainasaamiset	7 253,75	0,00	4 399,92
Muut saamiset	2 585 231,65	2 439 176,81	2 211 358,65
Siirtosaamiset	5 520 191,12	4 747 844,42	1 488 466,83
	<u>12 191 225,37</u>	<u>16 084 899,01</u>	<u>12 132 048,71</u>
Rahoitusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	3 762,99	3 933,16	3 933,16
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 363 000,00	1 501 535,48	2 471 788,38
Muut arvopaperit	518,38	736,98	0,00
	<u>2 367 281,37</u>	<u>1 506 205,62</u>	<u>2 475 721,54</u>
Rahat ja pankkisaamiset	30 631 719,56	23 594 923,03	19 715 772,02
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	46 623 682,52	42 904 274,25	35 612 547,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ	259 672 107,93	250 093 991,61	241 361 214,06

VASTATTAVAA, €	2021	2020	2019
OMA PÄÄOMA	83 246 645,70	76 682 010,33	67 358 710,20
Peruspääoma	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Arvonkorotusrahasto	179 723,77	179 723,77	179 723,77
Muut omat rahastot	4 172 650,17	4 183 747,99	446 597,22
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä	20 720 590,89	15 735 724,56	26 716 431,36
Tilikauden yli-/ alijäämä	7 181 054,53	5 590 187,67	-10 976 668,49
VÄHEMMISTÖSUUDET	884 194,28	1 038 225,19	1 074 476,03
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUKSET	0,00	0,00	0,00
Poistoero	0,00	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET	845 976,86	1 144 103,98	1 038 383,14
Eläkevaraukset	11 352,53	16 124,31	17 010,22
Muut pakolliset varaukset	834 624,33	1 127 979,67	1 021 372,92
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 088 446,71	892 267,74	500 913,64
Valtion toimeksiannot	573 416,08	465 620,90	161 119,45
Lahjoitusrahastojen pääomat	428 173,14	308 525,47	275 954,88
Muut toimeksiantojen pääomat	86 857,49	118 121,37	63 839,31
VIERAS PÄÄOMA	173 606 844,38	170 337 384,37	171 388 731,05
Pitkäaikainen	114 765 636,29	122 586 264,84	88 210 529,29
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	86 988 320,63	110 177 470,13	76 339 055,10
Lainat julkisyhteisöiltä	117 662,35	169 838,32	131 538,69
Lainat muilta luotonantajilta	14 701 276,84	0,00	0,00
Saadut ennakot	695 120,55	281 247,09	27,09
Muut velat	12 232 031,64	11 927 436,07	11 709 246,76
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00
Laskennalliset verovelat	31 224,28	30 273,23	30 661,65
Lyhytaikainen	58 841 208,09	47 751 119,53	83 178 201,76
Joukkovelkakirjalainat	13 000 000,00	0,00	40 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 925 878,44	10 283 395,23	10 402 379,40
Lainat julkisyhteisöiltä	13 501,19	30 405,21	11 149,36
Lainat muilta luotonantajilta	408 407,80	0,00	0,00
Saadut ennakot	1 475 996,63	1 006 085,72	986 431,50
Ostovelat	10 833 014,45	11 012 272,26	11 065 825,03
Muut velat	2 696 623,58	2 646 365,99	2 315 691,10
Siirtovelat	20 487 786,00	22 772 595,12	18 396 725,37
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00	0,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	259 672 107,93	250 093 991,61	241 361 214,06

IV LIITETIEDOT

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus:

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettyinä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistomenetelmä on tasapoisto. Pysyvien vastaavien arvostamisessa noudatetaan voimassa olevaa kunnanvaltuuston 10.12.2018 vahvistamaa poistosuunnitelmaa (ennen vuotta 2018 hankittujen pysyvien vastaavien osalta noudatetaan kunnanvaltuuston 10.12.2012 ja 9.6.2003 hyväksymiä poistosuunnitelmia) ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista 19.4.2016.

Sijoitusten arvostus: Pysyvien vastaavien sijoitusten erät on arvostettu hankintamenoon tai alempaan käypään arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus: Kunnan vaihto-omaisuus muodostuu polttoainevarastosta ja vesilaitoksella kemikaalivarastosta. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus: Rahoitusomaisuudessa olevat sijoitukset on arvostettu hankintahintaisina tai alempaan käypään arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely: Kunnalla ei ole johdannaisia.

Avustusten käsittely: Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusosuudet on vähennetty ao. hyödykkeen hankintamenoista.

Maankäyttösopimuksiin liittyvä tuloutusmenettely: Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maanomistajalla on velvollisuus osallistua asemakaavoituksen ja asemakaavan toteuttamiskustannuksiin. Maankäyttösopimuksella sovitaan maanomistajan osallistumisesta em. kustannuksiin luovuttamalla kunnalle kustannusten korvauksena määräala. Määräalan hallinta- ja omistusoikeus siirtyy kunnalle, kun kaupan hyväksymistä koskeva kunnan päätös ja sopimusalueen asemakaavan hyväksymispäätös ovat saaneet lainvoiman.

Maanomistajan käyttöomaisuuden luovutuksena suorittama maksu merkitään kunnan taseen eriin Maa- ja vesialueet ja Saadut ennakot sinä tilikautena, jolloin määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy kunnalle. Ennakkomaksu tuloutetaan tuloslaskelman maksutuottoihin tilikausittain toteutuneiden kaavoitus- ja rakentamiskustannusten kertymän suhteessa kokonaismäärästä, mihin kunta on maankäyttösopimuksessa sitoutunut. (Kilan kuntajaosto, lausunto 67 /22.2.2005)

Konsernitilinpäätöksen laajuus: Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kunnan tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Konsernitilinpäätös on laadittu vuodesta 2015 alkaen uusien laadintaohjeiden mukaan.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet: Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi: Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet: Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämistä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu: Kunnalla ei ole enää kiinteistötytäryhteisöjä, vaan ne osakeyhtiöt on purettu vuonna 2019.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero: Uudessa yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta on muutoksia vapaaehtoisten varausten ja poistoeron käsittelyyn:

”Kunnan ja kuntayhtymän taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos konsernituloslaskelmassa tilikauden yli-/alijäämään. Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoeron ja vapaaehtoiset varaukset kunta merkitsee konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutoksen konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään. Laskennallisten verovelkojen laskemisessa sovelletaan kirjanpitolautakunnan yleisohjetta laskennallisten verovelkojen ja -saamisten käsittelystä (12.9.2006). [2015] ”

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Konserniyhtiön Palman tieto-taito-keskus Oy:n vuoden 2020 tilinpäätöstä korjattiin, koska tilinpäätöksen laadintahetkellä oli tiedossa, että yhtiön rakennuksia tullaan purkamaan. Nämä alaskirjaukset merkittiin korjattuun yhtiön tilinpäätökseen, jotka vaikuttavat myös vuoden 2020 konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus päättyneen tilikauden tietoihin:

Kiinteistöosakeyhtiöt Härköiläntie 1-3 on purettu ja rakennukset poistettu jo vuoden 2019 tilinpäätöksessä. Maa-alueet purkukuntoisine rakennuksineen ovat siirtymässä kunnalle, kuten myös rahavarat sekä velat ja saamiset liitetty kunnan lukuihin.

Kunta alaskirjasi Palman Tieto-Taito Oy:n osakekannan vuonna 2020. Yhtiö on olemassa kunnan tyttärenä.

2 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Yleishallinto	5 310 109,55	4 705 642,26	5 190 917,99	4 579 922,11
Sosiaali- ja terveystuotot	17 693 870,53	57 302 453,31	0,00	2 846 286,91
Opetus- ja kulttuurituotot	2 522 588,44	2 238 667,99	1 819 407,42	1 544 316,13
Yhdyskuntatuotot	849 958,14	617 112,06	773 376,56	540 176,82
Muut palvelut	8 909,44	13 248,29	37 122,67	11 082,83
Tuet ja avustukset	10 523 250,56	4 251 892,02	2 562 770,73	1 981 508,41
Muut toimintatuotot	81 403 994,85	35 040 449,86	7 012 158,64	4 815 287,80
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>118 312 681,50</i>	<i>104 169 465,79</i>	<i>17 395 754,01</i>	<i>16 318 581,01</i>

Kunta tulosalueittain

	Kunta	
	2021	2020
Keskusvaalilautakunta	31 980,20	0,00
Konsernipalvelut	1 498 755,38	1 915 647,43
Ateria- ja puhdistuksen tua	1 308 444,86	1 332 555,05
Sosiaali- ja terveystuotot	0,00	-5 976,00
Opetuksen tulosalue	2 036 968,29	1 663 459,41
Varhaiskasvatuksen tua	2 094 503,37	1 839 669,31
Liikuntapalveluiden tua	130 121,18	134 168,07
Hyvinvointi- ja nuorisopalvelu	196 046,72	73 534,23
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	92 930,92	88 660,42
Tukipalvelut	67,59	49,53
Kunnallistekn.palv. Tua	632 352,53	280 956,47
Tilapalvelujen tua	2 778 753,52	2 742 026,50
Elinvoimapalvelut	1 694 209,47	1 668 718,05
Ympäristöpalveluiden tua	494 493,76	362 459,70
Vesihuoltolaitos	4 406 126,22	4 222 652,84
Kunnan toimintatuotot yhteensä	17 395 754,01	16 318 581,01

7. Verotulojen erittely

	Kaupunki / Kunta	
	2021	2020
Kunnan tulovero	124 038 216,19	118 444 634,35
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 658 406,16	3 898 038,98
Kiinteistövero	7 274 113,01	6 580 840,01
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>136 970 735,36</i>	<i>128 923 513,34</i>

8. Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	26 085 284,20	31 783 939,00	26 085 284,20	31 085 747,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)</i>	<i>-1 072 034,60</i>	<i>-1 301 808,00</i>	<i>-1 072 034,60</i>	<i>-1 301 808,00</i>
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>	<i>0,00</i>	<i>2 000 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 000 000,00</i>
Yleinen valtionosuus	10 755 643,90	10 124 771,00	10 755 643,90	10 124 771,00
Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Koulutuskuntayhtymän valtionosuus	6 953 001,79	6 624 711,62	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-3 214 017,00	-2 662 384,00	-3 214 017,00	-2 662 384,00
Verotulomenetysten kompensatio	0,00	863 015,00	0,00	863 015,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>39 507 878,29</i>	<i>46 734 052,62</i>	<i>32 554 876,50</i>	<i>40 109 341,00</i>

9. Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	90 460 827,18	88 750 643,54
Muiden palvelujen ostot	14 176 834,60	13 477 037,40
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>104 637 661,78</i>	<i>102 227 680,94</i>

Asiakaspalvelujen ostot tulosalueittain

Konsernipalvelut	12 630,27	10 947,48
Sosiaali- ja terveystalvet	87 935 364,17	87 489 044,53
Opetuksen tua	896 786,12	965 272,82
Varhaiskasvatuksen tua	1 369 454,36	50 260,10
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	245 440,00	234 153,00
Elinvoimapalvelut	1 152,26	965,61
<i>Asiakaspalvelujen ostot yhteensä</i>	<i>90 460 827,18</i>	<i>88 750 643,54</i>

Varhaiskasvatuksen tulosalueella lisänä Palvelusetelit 1.1.2021 alkaen 1 348 806,31 e

Muiden palvelujen ostot

Keskusvaalilautakunta	19 855,73	0,00
Tarkastuslautakunta	23 830,47	21 646,62
Kunnanvaltuusto	17 385,77	4 259,20
Kunnanhallitus	65 769,47	43 734,76
Konsernipalvelut	4 210 490,85	4 364 115,67
Ateria- ja puhdistuksen tua	762 104,40	720 095,66
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	13 290,01	13 290,40
Sivistyslautakunta	182,57	520,97
Opetuksen tulosalue	2 161 239,32	1 886 994,46
Varhaiskasvatuksen tua	351 859,18	330 068,39
Liikuntapalveluiden tua	39 383,37	34 045,49
Hyvinvointi- ja nuorisopalvelu	20 139,99	14 142,20
Hyvinvointilautakunta	203,86	226,46
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	179 343,58	123 462,38
Elinvoimalautakunta	376,54	887,78
Tukipalvelut	2 057 280,96	1 997 090,61
Kunnallistekn.palv.tua	834 501,20	580 540,84
Tilapalvelujen tua	1 407 460,10	1 156 407,90
Elinvoimapalvelut	598 973,55	544 926,29
Ympäristölautakunta	339,43	352,26
Ympäristöpalveluiden tua	448 069,84	509 298,32
Vesihuoltolaitos	964 754,41	1 130 930,74
<i>Muiden palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>14 176 834,60</i>	<i>13 477 037,40</i>
<i>Palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>104 637 661,78</i>	<i>102 227 680,94</i>

LIITE 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Kehittämismenot	2 vuotta	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Liikearvo	2 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
ATK-ohjelmisto	2 vuotta	Tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön		
tiehankkeisiin	15 vuotta	Tasapoisto
ratahankkeisiin	30 vuotta	Tasapoisto
Muut	2 vuotta	Tasapoisto
Maa- ja vesialueet		ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat	10-30 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	15-20 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-15 vuotta	Tasapoisto
Vedenjakelu- ja viemäriverkostot	30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat		käytön mukainen poisto

Arvo- ja taide-esineet
Osakkeet ja osuudet

ei poistoa
ei poistoa

Uusittu poistosuunnitelma otettu käyttöön 1.1.2018 alkaen. Uutta suunnitelmaa noudatetaan vuonna 2018 ja sen jälkeen hankitun tai valmistuneen omaisuuden osalta. Aiemmin hankittu omaisuus poistetaan aiemmin vahvistettujen poistosuunnitelmien mukaisesti.

Vanhoilla poistoajoilla (päättös 9.6.2003) olevia hyödykkeitä on mukana myös seuraavissa kohdissa:

Aineettomat oikeudet	3-5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3-5 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat	15-30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	5-12 vuotta	Tasapoisto

Aktivointiraja on poistosuunnitelman mukaan 10.000 euroa.

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevastuu 1.1.	16 124,31	17 010,22	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-4 771,78	-885,91	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	11 352,53	16 124,31	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	0,00	74 785,34	0,00	74 785,34
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	294 427,97
Vähennykset tilikaudella	0,00	-74 785,34	0,00	-74 785,34
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	0,00	0,00	0,00	294 427,97
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	739 073,17	748 979,24	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	66 013,65	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-9 906,07	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	805 086,83	739 073,17		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	388 906,50	197 608,34	200 000,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	29 537,50	296 560,95	0,00	200 000,00
Vähennykset tilikaudella	-388 906,50	-105 262,79	-200 000,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	29 537,50	388 906,50	0,00	200 000,00
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>845 976,86</i>	<i>1 144 103,98</i>	<i>0,00</i>	<i>494 427,97</i>

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	858 798,04	1 013 895,01	858 798,04	1 013 895,01
Rakennusten luovutusvoitot	4 035,99	0,00	4 035,99	0,00
Osakkeiden luovutusvoitot	22 163,63	0,00	22 163,63	0,00
Muut luovutusvoitot	51 978,07	183 715,82	23 500,00	55 000,00
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>936 975,73</i>	<i>1 197 610,83</i>	<i>908 497,66</i>	<i>1 068 895,01</i>
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	29 373,76	28 683,43	29 373,76	28 683,43
Rakennusten luovutustappiot	48 428,05	0,00	46 832,73	0,00
Osakkeiden luovutustappiot	7 298,38	0,00	7 298,38	0,00
Muut luovutustappiot	119,35	34 198,71	0,00	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>85 219,54</i>	<i>62 882,14</i>	<i>83 504,87</i>	<i>28 683,43</i>

Kunta myynyt vuonna 2021 Tervalammen koulun ja Delipap-kiinteistön.

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset tuotot				
Muut satunnaiset tuotot	0,00	25 518,71	0,00	0,00
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>25 518,71</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	350 000,00	72 000,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	28 758,60	9 583,40
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	229 545,85	229 545,85
<i>Yhteensä</i>	<i>637 063,05</i>	<i>320 712,65</i>

3 TASEEN LIITETIEDOT

18. Arvonkorotukset

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
	1000 e	1000 e	1000 e	1000 e
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	179,10	179,10	29,10	29,10
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12.	179,10	179,10	29,10	29,10
Rakennukset				
Arvo 1.1.	6,00	0,60	0,60	0,60
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12.	6,00	0,60	0,60	0,60
Arvonkorotukset yhteensä				
Arvo 1.1.	179,70	179,70	29,70	29,70
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvo 31.12.	179,70	179,70	29,70	29,70

Arvonkorotuksen kohteena olevien maa-alueiden ja rakennusten arvo on määritelty varovaisuuden periaatetta noudattaen. Vihdin kunnan taseessa arvonkorotuksia on vastikkeetta saadun omaisuuden osalta. Korotus on tehty viimeisimpään verotusarvoon. Ennen vuotta 1997 saadut rakennukset ja maa-alueet on arvostettu viimeisimmän kiinteistöverotuksen mukaisesti. Lahjoituksena saatu rakennus on poistettu kokonaan vuonna 2016.

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineettomat hyödykkeet

Konserni	Aineettomat oikeudet	Tietokoneohjelmistot	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	208 949,09	97 188,43	3 898 857,27	4 204 994,79
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	281 608,85	-1 321,68	280 287,17

Siirrot erien välillä	0,01	2 106 344,58	1 511 792,04	391 549,04	78,23	-4 475 208,42	-465 444,52
Tilikauden poisto	0,00	-8 013 058,19	-3 813 806,79	-2 150 925,52	-4 845,86	0,00	-13 982 636,37
Poistamaton hankintameno 31.12.	38 629 175,65	96 543 295,31	34 542 378,63	4 107 378,25	78 643,89	23 688 087,92	197 588 959,66

Arvonkorotukset	0,00	-3 022,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-3 022,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	38 629 175,65	96 540 273,31	34 542 378,63	4 107 378,25	78 643,89	23 688 087,92	197 585 937,66

Kunta

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	35 816 816,03	77 959 472,67	34 565 107,29	1 985 152,56	7 833 024,90	158 159 573,45
Lisäykset tilikauden aikana	2 839 023,55	936 059,89	1 513 365,74	402 779,35	8 849 525,36	14 540 753,89
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	-15 000,00	0,00	-75 000,00	-90 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-767 761,70	-50 484,97	0,00	0,00	-0,36	-818 247,03
Siirrot erien välillä	0,01	506 974,91	1 470 097,69	554,46	-2 014 428,19	-36 801,12
Tilikauden poisto	0,00	-6 643 931,21	-3 760 400,91	-1 071 806,00	0,00	-11 476 138,12
Poistamaton hankintameno 31.12.	37 888 077,89	72 708 091,29	33 773 169,81	1 316 680,37	14 593 121,71	160 279 141,07
Arvonkorotukset	0,00	-3 022,00	0,00	0,00	0,00	-3 022,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 888 077,89	72 705 069,29	33 773 169,81	1 316 680,37	14 593 121,71	160 276 119,07

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	17 522,65	15 393,61	9 629,03	7 499,99
Muut maa- ja vesialueet	38 611 653,00	36 542 903,97	37 878 448,86	35 809 316,04
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>38 629 175,65</i>	<i>36 558 297,58</i>	<i>37 888 077,89</i>	<i>35 816 816,03</i>

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Konserni	Osakkeet omistusyhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	768 624,05	5 922 641,62	6 691 265,67
Lisäykset	99 175,62	476 857,13	576 032,74
Vähennykset	0,00	-135 200,51	-135 200,51
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	1 020,09	0,00	1 020,09
Hankintameno 31.12.	868 819,76	6 264 298,23	7 133 117,99
Arvonlennukset	0,00	-198,39	-198,39
Kirjanpitoarvo 31.12.	868 819,76	6 264 099,83	7 132 919,59

Kunta	Osakkeet konserniyh-tiöt	Osakkeet omistusyhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	284 923,81	0,00	14 019 278,57	5 541 651,50	19 845 853,88
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	463 672,00	463 672,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-132 899,52	-132 899,52
Hankintameno 31.12.	284 923,81	0,00	14 019 278,57	5 872 423,98	20 176 626,36
Kirjanpitoarvo 31.12.	284 923,81	0,00	14 019 278,57	5 872 423,98	20 176 626,36

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

Konserni	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 463 296,53	3 463 296,53
Vähennykset	-83 283,12	-83 283,12
Hankintameno 31.12.	3 380 013,40	3 380 013,40
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 380 013,40	3 380 013,40

Kunta

	Saamiset konserniyh- tei- söt	Saamiset muut yhtei- söt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	190 163,72	3 440 079,69	3 630 243,41
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-83 019,99	-83 019,99
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	190 163,72	3 357 059,70	3 547 223,42
Arvonlennuk- set	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotuk- set			0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	190 163,72	3 357 059,70	3 547 223,42

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	17 522,65	15 393,61	9 629,03	7 499,99
Muut maa- ja vesialueet	38 611 653,00	36 542 903,97	37 878 448,86	35 809 316,04
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>38 629 175,65</i>	<i>36 558 297,58</i>	<i>37 888 077,89</i>	<i>35 816 816,03</i>

LIITE 20-22. Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Vihdin kunnan sijoitukset

	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta
Vihdin kunta + tyttäret						
Vihdin kunta						
Vihdin kunta		100,00	100,000000	67 694 592,61	131 994 166,02	2 842 286,03
Vihdin tytäryhteisöt						
Nummelan teollisuusatalo Oy	0212937-7	100,00	100,000000	705 473,95	13 983,90	37 081,31
Palman Tietotaitokeskus Oy	1008906-1	100,00	100,000000	435 407,19	9 946,73	-13 766,70
Nummelan aluelämpö Oy	0603340-1	60,00	60,000000	1 258 188,13	1 675 478,41	62 457,47
Vihdin kuntayhtymät						
Länsi-Uudenmaan ammattikouluskuntayhtymä	0203167-9	23,63	23,630000	9 960 033,58	4 504 980,23	721 672,59
Perusturvakuntayhtymä Karviainen	2187280-1	76,00	76,000000	3 296 038,00	12 545 050,36	3,40
HUS	1567535-0	1,96	1,955647	7 695 038,33	25 771 504,17	314 724,93
Eteva kuntayhtymä	0203300-9	3,51	3,511846	652 478,20	1 734 121,17	291,69
Uudenmaan päihdehuollon ky	0125920-9	4,31	4,310350	106 644,39	18 571,76	-6 761,76
Uudenmaan liitto	0201296-1	2,13	2,130000	41 189,70	35 925,36	9 481,79

23. Saamisten erittely

	Kaupunki / Kunta			
	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	775,22	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>775,22</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	178 923,76	0,00	181 440,11
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	3 457,30
Siirtosaamiset	0,00	4 816 826,00	0,00	2 226 649,61
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>4 995 749,76</i>	<i>0,00</i>	<i>2 411 547,02</i>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	1 026 742,05	135 000,00	1 374 805,24
Lainasaamiset	0,00	7 253,75	0,00	0,00
Muut saamiset	51 731,00	1 140 739,20	51 731,00	1 157 586,71
Siirtosaamiset	0,00	1 298 986,76	0,00	336 623,52
<i>Yhteensä</i>	<i>51 731,00</i>	<i>3 473 721,76</i>	<i>186 731,00</i>	<i>2 869 015,47</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>51 731,00</i>	<i>8 470 246,74</i>	<i>186 731,00</i>	<i>5 280 562,49</i>

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Peruspääoma 31.12.	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34	50 992 626,34
Arvonkorotusrahasto 1.1.	179 723,77	179 723,77	29 723,77	29 723,77
Arvonkorotusrahasto 31.12.	179 723,77	179 723,77	29 723,77	29 723,77
Muut omat rahastot				
Vararahaston pääoma 1.1.	17 553,95	20 403,18	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	-2 849,23	0,00	0,00
Vararahaston pääoma 31.12.	17 553,95	17 553,95	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	14 441,93	14 441,93	0,00	0,00

Rakennusrahasto 31.12.	14 441,93	14 441,93	0,00	0,00
Muu oma rahasto 3 1.1.	211 124,17	411 124,17	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-11 097,82	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	-200 000,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 3 31.12.	200 026,36	211 124,17	0,00	0,00
Muu oma rahasto 4 1.1.	627,94	627,94	0,00	0,00
Muu oma rahasto 4 31.12.	627,94	627,94	0,00	0,00
Vihdin Raiderahasto 1.1.	3 740 000,00	0,00	3 740 000,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	3 740 000,00	0,00	3 740 000,00
Vihdin Raiderahasto 31.12.	3 740 000,00	3 740 000,00	3 740 000,00	3 740 000,00
<i>Muut omat rahastot yhteensä 31.12.</i>	<i>4 172 650,17</i>	<i>4 183 747,99</i>	<i>3 740 000,00</i>	<i>3 740 000,00</i>
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	21 325 912,24	15 735 724,57	9 795 528,50	6 662 434,91
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-602 019,40	0,00	294 427,97	-219 642,62
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	20 723 892,83	15 735 724,57	10 089 956,47	6 442 792,29
Tilikauden yli-/alijäämä	7 181 054,53	5 590 187,67	2 842 618,61	3 352 736,22
				64 557
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>83 249 947,65</i>	<i>76 682 010,34</i>	<i>67 694 925,19</i>	<i>878,62</i>

Kunnan korjaukset aiempiin tilikausiin liittyvät vuoden 2020 pakolliseen varaukseen HUS:n alijäämän varalta.

Varaus purettu vuonna 2021.

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kaupunki / Kunta	
	2021	2020
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	10 089 956,47	6 662 434,91
Tilikauden yli-/alijäämä	2 842 618,61	3 352 736,22
Kertynyt poistoero 31.12.	2 102 550,19	2 291 749,63
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	3 750 000,00	0,00
<i>Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä</i>	<i>18 785 125,27</i>	<i>12 306 920,76</i>

27. Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua. (Vuonna 2021 lyhennykset 1.1.2027 jälkeen.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	45 260 287,23	65 636 048,31	44 175 023,94	53 812 521,28
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>45 260 287,23</i>	<i>65 636 048,31</i>	<i>44 175 023,94</i>	<i>53 812 521,28</i>

Lyhennykset erääntymisvuosittain, kunta

Vuonna 2026		9 637 497,34	
Vuonna 2027		9 637 497,34	9 637 497,34
Vuonna 2028		9 637 497,34	9 637 497,34
Vuonna 2029		9 599 997,34	9 599 997,34
Vuonna 2030		8 099 997,34	8 099 997,34
Vuonna 2031		3 600 017,34	3 600 017,34
Vuonna 2032		2 266 665,24	2 266 665,24
Vuonna 2033		1 333 352,00	1 333 352,00
		<u>44 175 023,94</u>	<u>53 812 521,28</u>

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	11352,53	16124,31	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksu	805 086,83	739 073,17	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	29 537,50	388 906,50	0,00	294 427,97
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	0,00	200 000,00
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>845 976,86</i>	<i>1 144 103,98</i>	<i>0,00</i>	<i>494 427,97</i>

Vuonna 2020 kunnan pakollinen varaus koostui varautumisesta kasvomaskien korvaukseen yksityisille palveluntuottajille sekä HUS:n alijäämään. Varaukset purettiin vuonna 2021.

30. Vieras pääoma

	Kaupunki / Kunta			
	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	102 585,57	0,00	82 849,78
Muut velat	50 432,80	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>50 432,80</i>	<i>102 585,57</i>	<i>0,00</i>	<i>82 849,78</i>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	2 123 312,68	0,00	570 893,74
Muut velat	0,00	14 190,29	50 432,80	8 151,00
Siirtovelat	0,00	17 912,49	0,00	0,00

<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>2 155 415,46</i>	<i>50 432,80</i>	<i>579 044,74</i>
-----------------	-------------	---------------------	------------------	-------------------

Velat valtiolle ja muille

Saadut ennakot	695 093,45	603 819,49	281 220,00	44 040,88
Ostovelat	0,00	1 755 376,06	0,00	2 700 020,18
Muut velat	10 489 038,75	850 200,57	10 197 078,32	775 777,92
Siirtovelat	0,00	9 646 374,82	0,00	8 201 095,99
<i>Yhteensä</i>	<i>11 184 132,20</i>	<i>12 855 770,94</i>	<i>10 478 298,32</i>	<i>11 720 934,97</i>
 Velat yhteensä	 11 234 565,00	 15 113 771,97	 10 528 731,12	 12 382 829,49

31. Shekkilimiitti

Vihdin kunnalla luottokorttilimiitti 15.000 e, jonka saldo on -552,48 e.
Etevallalla on 5.500.000 e käyttämätön shekkilimiitti.

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksut	811 421,53	11 927 436,07	818 188,19	10 247 511,12
Muut velat	11 420 610,11	2 646 365,99	9 721 283,36	783 928,92
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>12 232 031,64</i>	<i>14 573 802,06</i>	<i>10 539 471,55</i>	<i>11 031 440,04</i>

Vihdin vesihuoltolaitoksen liittymismaksut on muutettu 1.4.2004 palautuskelpoisiksi. Kunnanvaltuusto 10.5.2004 § 27.

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Jaksotetut henkilöstökulut	2 093 215,44	2 146 330,55	942 240,06	855 029,25
Lomapalkkajaksotukset	11 625 676,76	11 350 363,28	4 167 366,48	4 043 535,52
Korkojaksotukset	69 812,66	82 799,99	65 530,31	80 628,97
Tuloennakot	167 901,90	0,00	161 496,38	0,00
Muut siirtovelat, konsernin keskinäiset	4 299,00	0,00	17 912,49	0,00
Valtionosuusennakot	1 643 966,75	1 421 738,90	1 570 222,86	1 421 738,90
Muut siirtovelat	4 882 913,49	7 771 362,40	2 739 518,73	1 800 163,35
<i>Yhteensä</i>	<i>20 487 786,00</i>	<i>22 772 595,13</i>	<i>9 664 287,31</i>	<i>8 201 095,99</i>

4 VAKUUTUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Kunta ei ole antanut velkojen vakuudeksi kiinnityksiä kiinteistöihin tai pantannut osakekirjoja.

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 649 917,45	1 706 636,67	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 423 565,28	2 575 343,55	0,00	0,00
Muut lainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,00	466 733,82	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>2 423 565,28</i>	<i>3 042 077,36</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

35.-37. Vakuudet ja takaukset

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	440 466,45	1 345 502,93	0,00	0,00
Pantattujen arvopapereiden kirjanpito- arvo	1 084 787,58	1 085 213,58	0,00	0,00
Muut	21 678,01	26 652,89	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>1 546 932,04</i>	<i>2 457 369,41</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Toimitilojen vuokravastuut	13 176 194,97	13 894 763,96	1 493 364,32	1 484 150,02
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	42 684,44	244 586,95	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	13 218 879,41	14 139 350,91	1 493 364,32	1 484 150,02
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 391 834,68	4 636 111,35	853 328,92	908 477,82
Leasingvastuut yhteensä	1 629 785,15	1 384 037,06	426 783,39	504 355,70
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	643 437,36	542 174,91	118 478,70	137 802,20
<i>Yhteensä</i>	<i>14 848 664,56</i>	<i>15 523 387,97</i>	<i>1 920 147,71</i>	<i>1 988 505,72</i>

39.-40. Vastuositoumukset

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta
	2021	2020	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisö- jen puolesta			
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	190 000,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	38 000,00
Takaukset muiden puolesta			
Alkuperäinen pääoma	3 769 654,69	4 285 458,00	3 661 690,00
Jäljellä oleva pääoma	2 331 034,58	2 463 272,34	2 261 393,93

Oikaistu vuoden 2020 kunnan takauksen alkupe-
räistä pääomaa.

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	206 167 597,00	194 501 899,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus ta- kauskeskuksen rahastosta 31.12.	135 051,00	121 192,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni			Kunta
	2021	2020	2021	2020
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheu- tavat velvoitteet	4 706 878,00	1 036 583,00	1 036 583,00	1 036 583,00
Sitoumus sopimuksesta	0,00	87 952,07	0,00	0,00
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut	700 129,20	700 129,20	0,00	0,00
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	<i>5 407 007,20</i>	<i>1 824 664,27</i>	<i>1 036 583,00</i>	<i>1 036 583,00</i>
Taseen ulkopuoliset varat	35 949,64	17 522,66	35 949,64	17 522,66
Arvonlisäveron palautusvastuu	814 352,30	297 752,34	6 401,75	5 793,58
Huollettavien varat ja pääomat	254 408,29	229 453,24		
Perustamishankkeiden valtionosuuden pa- lautusvastuu	16 305,80	37 270,48	0,00	0,00
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimus				
Nimellisarvo	196 000,00	391 129,40	0,00	0,00
Käypä arvo	-2 488,02	0,00	0,00	0,00
Lisähyöty-SVOP				
Nimellisarvo	96 550,27	110 854,15	0,00	0,00
Käypä arvo	-3 287,36	-7 480,02	0,00	0,00

Sähköjohdannaiset				
Nimellisarvo	6 526,76	5 353,94	0,00	0,00
Käypä arvo	26 177,35	-8 830,67	0,00	0,00
<i>Johdannaiset yhteensä (käypä arvo)</i>	<i>20 401,97</i>	<i>-16 310,69</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Koronvaihtosopimuksia ja sähköjohdannaisia HUS:lla ja Lisähyöty-SVOP Etevilla.

Korjattu vuoden 2020 Lisähyöty-SVOPin nimellisarvo 79 2741,77 e > 110 854,15 e Etevan ilmoituksen mukaiseksi.

Oikaistu Takaukset muiden puolesta liitetietoon 39.

<i>Liitteen vastuut yhteensä</i>	<i>6 548 425,21</i>	<i>2 390 352,30</i>	<i>1 078 934,39</i>	<i>1 059 899,24</i>
----------------------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

5 HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 42. Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

	2021 lkm	2020 lkm
Kunnanjohtaja		
Kunnanjohtaja	1	1
Yhteensä	1	1
Konsernipalvelut		
Hallintopalvelut	14	14
Työllistäminen/kierrätyskeskus	24	25
Remonttipartio	2	2
Henkilöstöpalvelut	7	8
Talouspalvelut/joukkoliikenne	9	8
Yhteensä	57	58
Sivistyspalvelut		
Opetus	480	484
Varhaiskasvatus	361	357
Lasten ja nuorten hyvinvointi	16	23
Kulttuuripalvelut, kirjasto	24	26
Yhteensä	881	890
Infra- ja tukipalvelut		
Tilapalvelu	24	24
Vesilaitos	13	14

Tukipalvelut	2	2
Kunnallistekniset palvelut	20	26
Ateria- ja puhdistus	128	128
Yhteensä	187	194
Elinvoimapalvelut		
Elinvoimapalvelut	25	23
Ympäristöpalvelut, rakennusvalvonta	11	14
Liikuntapalvelut	12	11
Yhteensä	48	48
Kaikki yhteensä	1173	1 190

43. Henkilöstökulut

	Kunta	
	2021	2020
Palkat ja palkkiot	40 425 417,31	39 302 013,93
Eläkekulut	9 938 860,55	8 659 696,88
Muut henkilösivukulut	1 447 563,01	1 384 889,69
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauseurät	-1 189 411,85	-639 901,42
<i>Yhteensä tuloslaskelman mukaan</i>	<i>50 622 429,02</i>	<i>48 706 699,08</i>
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	63 598,96	41 776,28
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>50 686 027,98</i>	<i>48 748 475,36</i>

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2021	2020
Nummelan Kokoomus ry	3 177,95	4 420,38
Suomen Keskusta r.p.	4 463,89	4 585,80
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.	617,20	604,50
Svenska Folkpartiet rf	219,80	207,50
Vihdin Kokoomus ry	3 003,13	1 565,66
Vihdin Perussuomalaiset	2 917,32	1 855,53
Vihdin Sosialidemokraatit ry	6 212,68	6 356,25
Vihdin Vasemmistoliitto ry	969,00	946,50
Vihdin Vihreät ry	2 275,60	2 235,00
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>23 856,57</i>	<i>22 777,12</i>

45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kaupunki / Kunta	
	2021	2020

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Tilintarkastus	21 489,38	19 704,00
Veroneuvonta	0,00	0,00
Muut palvelut	9 874,00	6 250,00

BDO Oy

Tilintarkastus	9 589,09	
Veroneuvonta	1 500,00	
Muut palvelut	2 000,00	
Valokuituverkko	9 500,00	
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>53 952,47</i>	<i>25 954,00</i>

46. Intressitahojen väliset olennaiset ja ei-tavanomaiset liiketoimet

Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Kunnanjohtajan kanssa on 2019 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden kuukauden palkan suuruudesta erokorvauksesta.

Kunnanjohtaja on valittu Vihdin kunnan osaomistaman Turun Tunnin Juna Oy:n hallituksen jäseneksi ja toiminut vuonna 2020 hallituksessa.

Tiedossa ei ole muiden intressitahojen kanssa (kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet, kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat) olleita olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia ja sitoumuksia.

Kunnan sekä sen tytär- ja osakkuusyhtiöiden väliset liiketoimet

Kunta on myöntänyt osaomistamalleen (60%) Nummelan Aluelämpö Oy:n rahalaitoslainoille omavelkaisen takauksen vuosina 2006 ja 2013. Alkuperäinen takaussumma on ollut 1 090 000 euroa, josta vuoden 2006 takausvastuu päättyi tilikauden aikana. Jäljellä oleva takausvastuun määrä on vuoden 2021 tilinpäätöksessä yhteensä 38 000 euroa. Takauspäätös on tehty ennen kuntalain 2015 voimaantuloa.

Tiedossa ei ole muita olleita olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia ja sitoumuksia.

V LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

1 TILAPALVELU

Kunnanhallituksen päätöksellä 24.10.2011 § 218 Tilapalvelun tulosalue on muutettu laskennalliseksi taseyksiköksi. Järjestelyn tavoitteena on ollut tilavuokrien läpinäkyvyys ja Tilapalvelun kehittäminen kunnan tilaomaisuuden hallintayksiköksi. Pitkällä aikavälillä Tilapalvelun taseyksikön tavoitteena on vastata palvelutuoannon tilojen hankinnasta ja ylläpidosta siten, että syntynyt korjausvelka saadaan poistettua ja uutta korjausvelkaa ei synny.

Vuoden 2021 keväällä saatiin päätökseen Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotihankkeen kilpailutus. Päätös hankkeen käynnistämisestä tehtiin valtuustossa 29.3.2021. Hanke on kunnan ensimmäinen elinkaarimallilla toteutettava rakennuskokonaisuus. Työt käynnistyivät sopimusten allekirjoituksen jälkeen kesäkuussa.

Tilapalvelun taseyksikön tehtävänä on kunnan rakennettujen kiinteistöjen omistajaohjaus, tilojen suunnittelu- ja rakennuttamisasiat, kiinteistöjen isännöinti, suunnitelmallinen kunnossapito ja huolto sekä vuokraustoiminta. Tilapalveluiden jäännöspääomaan sovelletaan 3 prosentin korkoa. Tilapalvelulle on kohdistettu kunnan lainasalkun pitkäaikaisista veloista vuoden 2021 lopussa yhteensä 61,6 miljoonaa euroa vierasta pääomaa.

Kiinteistönpidon merkittävimmät riskit liittyvät mm. korjausvelan hallitsemattomaan kasvuun, suhdanteisiin (kustannusten nousu), kiinteistöihin kohdistuvan ilkvallan kasvuun (valvonta- ja korjauskustannukset), käytöstä poistuviin kohteisiin (myyntiajankohta, ylläpitokustannus), tilaelementtien poistokustannuksiin (ajoitus) sekä tilavarusteiden ja -järjestelmien ylläpitoon (kustannuskasvu). Rakennuspinta-alan määrän lisääntyminen aiheuttaa käyttökustannusten kasvua. Korona on viivästyttänyt toimintojen keskittämistä Kirkoniemen kulttuurikeskukselle.

Talouden ja toiminnan toteutuminen

Tilapalvelun tehtävä on järjestää tiloja kunnan eri toimijoille. Merkittävimmän kiinteistömassan muodostavat varhaiskasvatuksen ja koulujen tilat. Tilapalvelu hoitaa myös uimahallin kiinteistöä ja vastaa tilojen järjestämisestä Peruskuntayhtymä Karviaiselle.

Keskeisiä tehtäviä ovat suunnittelu, rakennuttaminen, kunnossapito, kiinteistöhoito, isännöinti sekä tilojen hallinnointi. Tilojen vuokraaminen kuntalaisille on tehostumassa sähköisen varaupalvelun avulla. Tilojen kuntokartoitukset kuuluvat tilapalvelun tehtäviin. Mahdollisiin sisäilmaongelmiin reagoidaan nopeasti ja korjaustoimiin ryhdytään sisäilmantutkimustulosten edellyttämin keinoin.

Tilapäällikön johdolla yksikössä työskenteli kiinteistöisännöitsijä, rakennuttajainsinööri (kesäkuuhun asti kaksi), rakennuttajasihteeri, rakennustöiden valvoja, tilavaraussuunnittelija ja kunnossapitopäällikkö. Tällä

hetkellä täyttämättä ovat rakennustöiden valvojan toimi sekä eläköitymisen myötä toinen rakennuttajainsinööri toimi. Kiinteistöjen ylläpidosta vastaavat kunnossapitopäällikkö ja hänen alaisuudessaan kiinteistöhoitajat, ilmastointiasentaja, valvomonhoitaja sekä rakennustöiden valvoja ja hänen alaisuudessaan rakennusammattimiehet. Kiinteistöhoitajien tapauksessa tapahtui ensimmäisellä vuosipuoliskolla kiinteistöhoitajan eläköityminen. Tällä hetkellä on avoinna rakennustöiden valvojan toimi.

Kiinteistöhoitajat, ilmastointiasentaja, valvomonhoitaja ja rakennusammattimiehet ovat tuntipalkkaisessa työsuhteessa. Keväällä ja kesällä Tilapalvelulla oli vahvuudessa myös kaksi kausityöntekijää.

Haasteen vuoden ensimmäiselle puoliskolle on tuonut Covid 19 – pandemia. Lukion toiminta siirtyi etäopetukseen 1.3.-11.4.2021 väliseksi ajaksi. Yläkoulujen toiminta puolestaan siirtyi etäopetukseen 10.3.-11.4.2021 väliseksi ajaksi. Alakouluissa toimintaa puolestaan laajennettiin yläkouluilta vapautuneisiin tiloihin terveysturvallisen toimintaympäristön mahdollistamiseksi. Korona on lisännyt puhdistuksen tarvetta kouluissa ja varhaiskasvatuksessa huomattavasti. Tilapalvelun toimihenkilöistä noin 80% on työskennellyt etänä koko ensimmäisen vuosipuoliskon etätyömääräyksen jatkuessa edelleen.

Marraskuun lopussa 2020 kunta perui kaikki iltakäyttö- ja vakiovuorot. Vuorojen peruutus jatkui aikuisvuorojen osalta aina kevätkauden lopulle asti. Lasten ja nuorten (alle 12v.) harrastustoiminta saatiin käyntiin rajoitetuilla ryhmäkoilla tammikuussa 2021. Vaihtelevat käyttörajoitukset jatkuivat koko vuoden ja tilojen käyttö oli rajoitettua. Tällä oli vaikutusta vuokratuloihin. Vastaavasti taas eri tilojen vuosittaisia korjaustoimenpiteitä pystyttiin aloittamaan normaalia aikaisemmin.

Strategisena kehityshankkeena suunniteltu Etelä-Nummellan uutta varhaiskasvatus ja koulukeskusta. Valtuusto päätti 29.3.2021, että Etelä Nummellan koulu- ja päiväkotikeskus toteutetaan elinkaarimallilla ja hankkeen toteuttaa YIT Suomi Oy. Hankkeen sopimukset allekirjoitettiin 28.4.2021. Rakennuspaikka luovutettiin urakoitsijalle toukokuussa 2021 ja rakennusvaihe on alkanut. Aikataulun mukaan koulu- ja päiväkotikeskus saadaan käyttöön vuoden 2024 alusta. Elinkaarimallin mukaisesti palveluntuottaja vastaa kiinteistön huollosta ja ylläpidosta. Kunta järjestää varhaiskasvatuksen opetuksen sekä ateriapalvelut.

Kunnan muut hallintokunnat osallistuvat toiminnalliseen suunnitteluun niin, että saadaan syntymää tarkoituksenmukaiset ja tarpeita vastaavat muuntojoustavat tilat, joissa varhaiskasvatuksen ja koulunkäynnin lisäksi on myös muuta kuntalaisia palvelevaa toimintaa. Hankkeen tärkeä teema on yhteisöllisyys.

Tilapalvelun tulot ovat toteutuneet 218 524 euroa talousarviossa esitettyä korkeampina, vaikka ulkopuolisilta kerättyjen tilavuokrien osalta toteuma on ollut osin budjetoitua pienempi.

Kulut ovat toteutuneet 823 392 euroa talousarviota pienempinä, vaikka erityisesti alkuvuoden lumityöt aiheuttivat talousarviossa varattua suuremmat palvelujen ostot ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Tilapalvelun laajemmat huolto- ja korjaustoimenpiteet painottuvat varhaiskasvatuksen ja koulujen loma-aikaan. Näin vuosihuollot ja muut korjaustoimenpiteet aiheuttavat tilojen käyttäjälle mahdollisimman pienen häiriön. Tavoitteena on, että vuosihuollot ja muut toimenpiteet saadaan toteutettua ennen syyslukukauden alkua. Käyttötalouden toimintakate on noin 10,1% talousarviota parempi.

PALMA:n rakennusten purku siirtyi vuoteen 2022. Purkuun oli varattu vuoden 2021 talousarviossa 900 000 euroa.

Merkittävät talouden ja toiminnan onnistumiseen kohdistuvat riskit

Covid –pandemian jatkumiseen on edelleen riski. Mikäli tilojen käyttöön tulee rajoituksia, niin saatava vuokratuotto pienenee. Covid-pandemia myötä on ilmennyt rakennusmateriaalien sekä rakentamiskustan-

nusten hinnannousua. Myös toimitusajat ovat pidentyneet, joiden sähkölaitteiden toimituksissa maailmanlaajuisia komponenttipulasta johtuvia viiveitä. Pandemian myötä myös kiinteistöillä tapahtuva ilkivalta on lisääntynyt.

Kiinteistökanta on melko iäkästä ja huolto- ja korjaustoimenpiteistä on vuosien saatossa säästetty. Kiinteistöille on kertynyt korjausvelkaa. On mahdollista, että tämän seurauksena tulee yllättäviä, ennalta suunnittelemtomia korjaustoimenpiteitä enenevässä määrin.

Tilapalvelussa on tiedossa eläköitymisiä. Tärkeä tehtävä ja jossain määrin myös riski, on ns. hiljaisen tiedon siirtäminen organisaation sisällä. Samalla tavoitellaan uuden osaavan henkilöstön onnistuneita rekrytointeja. Tälläkin hetkellä Tilapalvelu toimii vajaalla henkilöstöllä. Tämän johdosta on turvauduttava ostopalveluihin, jotta välttämättömät työtehtävät pystytään hoitamaan.

Merkittävät talouden ja toiminnan onnistumiseen kohdistuvat riskit

Riskin kuvaus	Riskin hallinta	Riskin toteutumisen seuranta
Korjaustarpeet kunnan omistamisissa kiinteistöissä	Kiinteistöjen kunnan systemaattinen seuranta sekä enakoivat kunnossapito- ja korvausinvestoinnit	Sähköisenhuoltokirja ylläpitäminen ja korjaustarpeiden ajantasainen kirjaaminen
Hiljaisen tiedon katoaminen eläköitymisen myötä ja uuden henkilöstön rekrytointi	Uuden henkilöstö perehdyttäminen ja hyvän työilmapiirin ylläpitäminen	Yksikkökokoukset

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Tilapalvelu vastaa tilojen järjestämisestä kunnan toiminnoille. Merkittävimmän kiinteistömäärän muodostavat varhaiskasvatuksen ja koulujen tilat. Tilapalvelu hoitaa myös uimahallin kiinteistöä.

Tilapäällikön johdolla yksikössä työskentelee tällä hetkellä kiinteistöisännöitsijä, rakennuttajainsinööri, rakennuttajasihteeri, rakennustöiden valvoja, tilavaraussuunnittelija ja kunnossapitopäällikkö. Avoimena ovat rakennuttajainsinöörin ja rakennustöiden valvojan toimet.

Kiinteistöhoitajat, ilmanvaihtoasentaja, valvomonhoitaja ja rakennusammattimiehet ovat tuntipalkkaisessa työsuhteessa. Tilapalvelussa on tiedossa eläköitymisiä. Tärkeä tehtävä ja jossain määrin myös riski, on ns. hiljaisen tiedon siirtäminen organisaation sisällä. Samalla tavoitellaan uuden osaavan henkilöstön onnistuneita rekrytointeja. Osa-aikaisen kiinteistöhoitajan työtehtävän yhdistämisellä pienimuotoisiin lvi-alan töiden kanssa tavoitellaan säästöjä ostopalveluihin. Tämä edellyttää nykyisen osa-aikaisuuden muuttamista kokoaikaiseksi tehtäväksi.

Kasvukauteen sisältyy paljon kausiluontoisia töitä. Näiden töiden ruuhkahuippuihin Tilapalvelu käyttää kausityöntekijöitä. Kausityöntekijöiden työtehtäviin kuuluu mm. viheralueiden ja kasvien hoitaminen sekä kiinteistöhoitajien sijaistamista loma-aikoina. Kausityöntekijöiden ansiosta vakinaisen henkilökunnan lomajärjestelyt saatiin toteutettua onnistuneesti.

Tälläkin hetkellä Tilapalvelu toimii vajaalla henkilöstöllä. Tämän johdosta on turvauduttava ostopalveluihin, jotta välttämättömät työtehtävät pystytään hoitamaan.

Suurin osa kiinteistöpalvelun hoitamista tiloista on kouluja ja päiväkoteja. Kouluja on 15, joista osassa toimii myös päiväkotit. Päiväkoteja on 10, terveysasemia yksi ja paloasemia kaksi. Lisäksi kirjastot, useat huoltorakennukset, kerhokeskukset sekä lukuisia asuntoja kuuluu Tilapalvelun omistuksessa tai hallinnassa oleviin kiinteistöihin. Lisäksi Tilapalvelu vastaa tilojen järjestämisestä Perusturvakuntayhtymä Karviaisen toiminnolle.

Oman työn tukena Tilapalvelu hankkii suurten hankkeiden suunnittelun, rakennuttamisen ja valvonnan os-topalveluina. Samoin sisäilmamittauksissa ja –tutkimuksissa käytetään ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kunnan väkiluvun kasvutavoite on 1 % vuodessa. Viimeiset vuodet toteuma on ollut tätä pienempi. Kunnan palvelurakennetta kehitetään ja ylläpidetään niin, että kyetään vastaamaan asukasluvun edellyttämään määrää julkisia tiloja. Keskeisiä tilatarpeita ovat lasten ja nuorten palveluihin tarvittava päivähoiton ja koulun tilat. Suunnitellut korjaukset ovat päätehtävä, jota täydentävät ennakoimattomat korjaustyöt.

Kunnan muut hallintokunnat osallistuvat toiminnalliseen suunnitteluun niin, että saadaan syntymää tarkoituksenmukaiset ja tarpeita vastaavat muuntojoustavat tilat, joissa varhaiskasvatuksen ja koulunkäynnin lisäksi on myös muuta kuntalaisia palvelevaa toimintaa.

Sähköinen palvelu on jo osin käytössä niin, että kaikki kunnan omistamat vuokrattavissa olevat tilat on syötetty järjestelmään. Seuraavana tehtävänä on lukitusjärjestelmien päivittäminen niin, että tilat voidaan tarjota sähköisen varausjärjestelmän automaattisten toimintojen kautta.

TILAPALVELUN TASEYKSIKKÖ TUOSLASKELMA (ulk. ja sis. erät)	TP 2020	TA 2021 alkuperäinen	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutettu	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Liikevaihto	18 004 295,91	18 222 788	0	18 222 788	18 441 312,40	218 524
Myyntituotot	26 821,12	11 000		11 000	19 269,32	8 269
Tuet ja avustukset	520,09	0		0	811,11	811
Vuokrat	17 975 591,85	18 211 788		18 211 788	18 416 782,46	204 994
Muut tuotot	1 362,85	0		0	4 449,51	4 450
Valmistus omaan käyttöön	84 669,73	100 000	0	100 000	55 951,81	-44 048
Materiaalit ja palvelut	4 348 598,59	5 712 673	0	5 712 673	5 146 489,75	-566 183
Aineet ja tarvikkeet	2 776 181,34	3 159 968		3 159 968	3 078 757,48	-81 211
Palvelut	1 572 417,25	2 552 705		2 552 705	2 067 732,27	-484 973
Henkilöstökulut	1 043 089	1 086 085	0	1 086 085	1 110 329	24 244
Palkat ja palkkiot	848 305,41	898 854		898 854	919 455,51	20 602
Henkilösivukulut	194 784	187 231		187 231	190 873	3 642
Eläkekulut	145 994,20	154 063		154 063	181 528,11	27 465
Muut henkilösivukulut	48 789,33	33 168		33 168	9 344,98	-23 823
Poistot ja arvonalentumiset	6 730 427,48	7 086 973	-500 000	6 586 973	6 572 000,91	-14 972
Liiketoiminnan muut kulut	1 416 092,88	1 617 895	0	1 617 895	1 692 262,44	74 367
Vuokrat	1 387 365,83	1 610 030		1 610 030	1 625 679,23	15 649
Muut kulut	28 727,05	7 865		7 865	66 583,21	58 718
Liikelylijäämä	4 550 757,75	2 819 162	500 000	3 319 162	3 976 182,51	657 021

Rahoitustuotot ja -kulut	1 580 287,75	1 523 663	0	1 523 663	638 377,94	-885 285
Muut rahoitustuotot	0,00	0		0	22,57	23
Muille maksetut korkokulut	303 348,03	623 663		623 663	384 001,45	-239 662
Korvaus jäännöspääomasta	1 272 854,19	900 000		900 000	252 789,81	-647 210
Muut rahoituskulut	4 085,53	0		0	1 609,25	1 609
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä	2 970 470,00	1 295 499	500 000	1 795 499	3 337 804,57	1 542 306
Satunnaiset tuotot ja kulut	0,00	0		0	0,00	0
Satunnaiset tuotot	0,00	0		0	0,00	
Satunnaiset kulut	0,00	0		0	0,00	
Yli/alijäämä ennen varauksia	2 970 470,00	1 295 499	500 000	1 795 499	3 337 804,57	1 542 306
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	189 199,44	189 500	0	189 500	189 199,44	-301
Tilikauden yli-/alijäämä)	3 159 669,44	1 484 999	500 000	1 984 999	3 527 004,01	1 542 005

Tase 31.12.2021

VASTAAVAA		31.12.2021	31.12.2020
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	80 796 664,95	80 919 976,84
I	Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
	2. Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
II	Aineelliset hyödykkeet	79 866 172,98	79 030 999,09
	1. Maa -ja vesialueet	0,00	-0,01
	2. Rakennukset	70 841 501,96	75 853 800,69
	3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	17 752,67	24 853,68
	4. Koneet ja kalusto	92 388,14	252 439,84
	6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	8 914 530,21	2 899 904,89
	Sijoitukset	930 491,97	1 888 977,75
III	Osakkeet ja osuudet	0,00	958 485,78
	4. Muut saamiset muilta	930 491,97	930 491,97
B	VAIHTUVAT VASTAAVAT	878 406,84	916 665,92
I	Vaihto-omaisuus	120 541,90	83 737,46
	Saamiset	757 864,94	832 928,46
II	Pitkäaikaiset	1 731,00	1 731,00
	4. Muut saamiset	1 731,00	1 731,00
	Lyhytaikaiset	756 133,94	831 197,46
	1. Myyntisaamiset	63 357,27	113 061,11
	4. Muut saamiset	692 776,67	718 136,35
	VASTAAVAA YHTEENSÄ	81 675 071,79	81 836 642,76

VASTATTAVAA		31.12.2021	31.12.2020
A	OMA PÄÄOMA	14 878 277,33	8 426 327,13

I	Jäännöspääoma	14 878 277,33	8 426 327,13
B	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 102 550,19	2 291 749,63
	1. Poistoero	2 102 550,19	2 291 749,63
D	VIERAS PÄÄOMA	64 694 244,27	71 118 566,00
	Pitkäaikainen	56 003 351,30	63 050 016,64
	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	56 003 351,30	63 050 016,64
	Lyhytaikainen	8 690 892,97	8 068 549,36
	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 046 665,34	7 046 665,34
	7. Ostovelat	1 552 426,06	928 791,88
	9. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	28 324,16	26 840,62
	10. Siirtovelat	63 477,41	66 251,52
	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	81 675 071,79	81 836 642,76

VI VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS

KIRJANPIDOLLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ

Talouden ja toiminnan toteuma

Vihdin vesihuoltolaitos on 1.1.2018 alkaen toiminut kirjanpidollisesti eritettynä taseyksikkönä. Vesihuoltolain muutosten mukaan (22.8.2014/681) mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma, sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään vesihuoltolaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista vesihuoltolaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Hulevesiä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesihuoltolain muutokset tulivat voimaan 1.9.2014. Lakimuutoksilla on merkittäviä vaikutuksia hulevesien hallinnan järjestämiseen ja vastuisiin kunnissa. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on 9.3.2015 antanut lausunnon, jossa ohjeistetaan kuntia lakimuutoksen vaikutuksista vesihuoltolaitosten kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Vesihuoltolain mukaan vesihuoltolaitoskonaisuus (vesihuolto ja huleveden viemärointi) tulee eriyttää kirjanpidollisesti joko kunnallisena liikelaitoksena tai taseyksikkönä. Sen sijaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muusta vesihuoltolaitoksen toiminnasta laskennallisesti. Hulevedet eriytetään toteumatietojen mukaan toimintakertomukseen. Vuonna 2021 käyttökustannuksista 3 % ja investointikustannuksista 5 % kohdistui huleveden viemärointiin. Huleveden tilinpäätös on tehty näiden toteumatietojen keskiarvon 4 % perusteella.

Toiminnan tuotot toteutuivat budjetoitua paremmin. Myyntitulot olivat vuonna 2021 suuremmat kuin edellisenä vuonna. Vettä myytiin hieman vähemmän kuin vuonna 2020.

Uusia liittyjiä tuli toimintakertomusvuoden aikana 43 kpl ja liittymismaksuja 291 960 €. Liittyjämäärä ja liittymismaksutulot olivat normaalilla tasolla, vuonna 2020 liittyjämäärä ja liittymismaksutulot olivat poikkeuksellisen alhaiset.

Toimintakulut ylittivät budjetoitua 81 222 €. Nummelan jätevedenpuhdistamon typenpoistoprosessin toteuttiin tammikuun alussa häiriö, jonka syy ei selvinnyt. Häiriöstä aiheutui lisäkuluja Nummelan puhdistamon käyttömenoihin noin 40 000 €. Samanaikaisesti sako- ja umpikaivolietteen vastaanotosta saatavat tulot jäivät osin saamatta, koska lietteitä ei voitu häiriön aikana ottaa vastaan. Palveluiden osto oli budjetoitu olettaen, että päivystys siirtyy vuoden 2021 kuluessa vesihuoltolaitoksen omaksi toiminnaksi. Koronaan liittyvänä riskienhallintatoimenpiteenä päivystyksen siirtoa ei toteutettu, joten palveluiden oston budjetti ylityi tältä osin noin 70 000 €. Henkilöstömenojen osalta budjetti vastaavasti alittui 50 000 €, mutta omalla päivystyksellä saavutettavaa kustannussäästöä ei syntynyt. Sähkön kohonnut hintataso aiheutti noin 20 000 € budjetoitua suuremmat kustannukset.

Toimintatuotot ylittyivät 90 878 €, jonka vuoksi toimintakate toteutui 3 014 € budjetoitua parempana. Rahoituskulujen jälkeen vesihuoltolaitoksen ylijäämä vuonna 2021 on 474 815 €, joka liitetään vesihuoltolaitoksen omaan pääomaan ylijäämä/alijäämätilille. Syntynyttä ylijäämää voidaan käyttää vesihuoltolaitoksen tulevien vuosien mahdollisten alijäämien kattamiseen.

Vihdin Vedelle asetetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä peruspääoman korko. Peruspääoman korko vuodelle 2021 oli yhteensä 393 000 euroa.

Vesihuoltolaitoksen investoinneista toteutui noin 55 %. Osa verkostoinvestoinneista ja vedenottamoinvestoinneista jäivät toteutumatta. Verkostoinvestoinneissa oli varauduttu mm. Hakalanrinteen ja Palman alueen rakentamiseen, mutta niiden toteutus siirtyi vuodelle 2022. Muutettuun talousarvioon siirrettiin 15 000 € toiminnolta 9520 Puhdistamoiden investoinnit toiminnolle 9850 Vesilaitoksen irtaimistoinvestoinnit. Vesilaitoksen kymmenen vuoden taloussuunnitelma on valmistunut ja siinä on hyödynnetty vuonna 2017 hankittua taloudenmallinnusohjelmaa. Vihdin Veden tulevien vuosien jätevesihuollon ratkaisut edellyttävät mittavia investointeja. Taloussuunnitelma on laadittu vuoteen 2030 asti ja suunnitelmassa on huomioitu tulevien vuosien suuret jätevesi-investoinnit sekä niiden vaikutus maksujen korotustarpeisiin sekä lainan ottoon. Taloussuunnitelman mukaan maksuja korotetaan useasti vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2020 kaavoitus- ja tekninen lautakunta päätti korottaa vesilaitoksen vesi- ja jätevesimaksuja 6 % ja perusmaksuja 10 %. Korotus astui voimaan vuoden 2021 alussa.

Palvelutarve ja sen toteutuminen vuonna

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on tarjota asiakkailleen toimiva vesi- ja jätevesijärjestelmä kunnanvaltuuston vahvistamalla toiminta-alueellaan. Vihdin Vedellä on asiakkaina n. 3 500 kiinteistöä, joissa vedenkäyttäjää yhteensä yli 21 000 henkilöä.

Vesilaitoksen näköpiirissä on tarve uudistaa jätevesien käsittelyratkaisuja nykyisten puhdistamojen ikääntyessä, Nummelan puhdistamon lupamääräysten sekä maankäytöllisten haasteiden vuoksi. Selvitettävänä olevia vaihtoehtoja ovat olleet uuden keskuspuhdistamon rakentaminen Nummelan eteläpuolelle, uuden Nummelan puhdistamon ja uuden Kirkonkylän puhdistamon rakentaminen sekä jätevesien johtaminen Espooseen rakenteilla olevaan HSY:n Blominmäen puhdistamolle. Maaliskuussa 2021 valmistui Vihdin jätevesihuollon vaihtoehtojen tekninen ja taloudellinen tarkastelu, jossa on otettu huomioon myös Vihdin strategisen yleiskaavan mukainen väestön kasvu. Selvitys sisälsi päivitetyn ympäristö- ja kustannusriskien arvioinnin. Vihdin kunnanvaltuusto päätti kesäkuussa 2021, että Vihdin Vesi edistää ratkaisua, jossa Kirkonkylän puhdistamo uudistetaan ja Etelä-Nummelaan rakennetaan uusi puhdistamo, josta käsitellyt vedet puretaan Risubackajokeen. Mikäli tälle vaihtoehdolle ei saada tarvittavia ympäristölupia, edistetään ratkaisua siirtoviemärin toteuttamiseksi Espoon Blominmäen puhdistamoon. Vihdin Vesi toimitti päätöksen mukaisen suunnitelman jätevesien käsittelystä Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kesäkuussa. Syksyn 2021 aikana vesilaitos alkoi valmistella uuden Nummelan puhdistamon ympäristölupahakemusta sekä suunnitelmaa siitä, miten Kirkonkylän puhdistamo tulee jatkossa täyttämään ympärivuotisen ammoniumtypenpoiston vaatimuksen. Nummelan uuden puhdistamon ympäristölupahakemus jätetään keväällä 2022, kun tarvittavat esisuunnitelmat valmistuvat ja puhdistamon sijoituspaikka on varmistettu.

Vesilaitos pumppaa neljältä vedenottamoltaan yhteensä yli miljoona m³ vettä vuodessa. Luontolan vedenottamo kattaa noin 90 % koko laitoksen vedentuotannosta. Vihdin strategisen yleiskaavan ja Etelä-Nummelan osayleiskaavan mukaisten väestönkasvuennusteiden mukaiseen vedentarpeeseen ei pystytä vastaamaan vesilaitoksen nykyisillä vedenottamoilla ja vedenottoluvilla. Vesilaitos on käynnistänyt lisäveden hankintatutkimuksia vedentuotannon varmistamiseksi tulevaisuudessa. Vuonna 2021 tutkimuksia tehtiin olemassa olevilla vedenottamoilla lisäkaivojen rakentamiseksi. Lankilan ja Lautojan vedenottamoille on mahdollista rakentaa lisää kaivoja vedentuotannon lisäämiseksi. Lisäveden määrä ei ole suuri ja sen tarkoituksena on lähinnä turvata nykyistä vedentuotantoa mm. Luontolan huoltotilanteissa. Tulevaisuuden talousvedenhankintaan liittyvien mahdollisuuksien selvittämiseksi Vihdin Vesi on sopinut Uudenmaan ELY-keskuksen ja GTK:n kanssa Kuonnummen pohjavesialueella suoritettavasta rakennetutkimuksesta. Tutkimus käynnistettiin vuoden 2021 loppupuolella. Vedenhankintatutkimusten mahdollisuuksia Tervalammen pohjavesialueella selvitettiin ja tutkimus toteutetaan vuonna 2022.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Vihdin Vesi pyrkii jatkuvasti kehittämään asiakaspalveluaan ja toimintaansa vesihuollon digitalisaatiota hyödyntäen. Digitaalisilla menetelmillä on mahdollista paitsi lisätä vesihuollon toimintavarmuutta ja kasvattaa

kustannustehokkuutta, myös turvata asiakkaiden tyytyväisyys. Etäluettavia vesimittareita on otettu kokeilu- käyttöön ja mittareiden käyttöön, sekä tiedonsiirtoon liittyvien järjestelmien selvitystä ja kehittämistä jatketaan yhteistyössä naapurilaitosten kanssa. Vesihuoltolaitoksella otettiin syksyllä 2021 käyttöön asiakas- hallintajärjestelmä, joka mahdollistaa erilaisten hakemusten, lomakkeiden ja sopimusten toimittamista sähköisessä muodossa vesilaitoksen ja asiakkaiden välillä.

Vesilaitos varautui koronaepidemiaan yhteistyössä naapurivesilaitosten kanssa ja ns. YYA-sopimus allekirjoitettiin Kirkkonummen Veden ja Lohjan vesilaitoksen kanssa syksyllä 2020. Yhteistyöstä käynnistettiin hanke vesihuoltolaitosten toimintaedellytysten turvaamiseksi ja siihen saatiin avustusta ELY-keskukselta vuonna 2021. Hankkeen tarkoituksena on jakaa resursseja ja tietotaitoa häiriötilanteissa ja niihin varautumisessa. Laitosten yhteinen varautumisharjoitus järjestettiin alkuvuodesta 2021. Näiden yhteistyötoimien avulla parannetaan vesihuollon toimintavarmuutta sekä epidemia- että muissakin häiriötilanteissa.

Vihdin kunnan talousarviossa 2021 linjattiin, että aloitetaan virallinen selvitys vesilaitoksen yhtiöittämisestä kunnan kokonaan omistamaksi osakeyhtiöksi. Vesilaitoksen mahdollinen yhtiöittäminen korostaisi toiminnan ohjaamista liiketaloudellisin periaattein ja tukisi pitkän aikavälin taloussuunnittelua. 100 % omistajana Vihdin kunta edelleen linjaisi, valvoisi ja ohjaisi yhtiötä siten, että se toimii kunnan tavoitteiden mukaan. Yhtiöittämisestä on laadittu yhtiöittämisselvitys, joka valmistui maaliskuussa 2021. Kesäkuussa 2021 koontunut kunnanvaltuusto ei kannattanut vesihuoltolaitoksen yhtiöittämistä.

Vihdin Veden organisaatiomuutos työnjohto- ja esimiestehtävien osalta toteutettiin 1.1.2020 alkaen. Työnjohdollisten tehtävämuutoksien yhteydessä selvitettiin varallaolon palauttamista vesilaitoksen omaan organisaatioon ja tavoitteena oli vuoden 2021 aikana siirtyä omaan varallaoloon. Koronaepidemian aikana vesilaitoksella tehtiin varautumissuunnitelmaa tilanteen riskien hallitsemiseksi ja yhtenä varautumiskeinona vesihuollon toiminnan turvaamiseksi päätettiin ulkopuolinen varallaolo säilyttää toistaiseksi. Epidemiatilanteen pitkittyessä päivystys on edelleen pidetty ulkoistettuna ja siirtymistä omaan varallaoloon selvitetään jälleen vuonna 2022.

VIHDIN VESI	TP 2020	TA 2021	TA 2021	MTA 2021	TOTEUTUMA	POIKKEAMA	MTA2020, %
TULOSLASKELMA (ulk. ja sis. erät)		alkuperäinen	muutokset				TP2020, %
Liikevaihto	4 399 141,35	4 506 440	0	4 506 440	4 597 317,66	90 878	2,0 %
Myyntituotot	4 321 231,27	4 506 440		4 506 440	4 592 809,32	86 369	1,9 %
Tuet ja avustukset	321,96	0		0	4 508,34	4 508	0,0 %
Vuokrat	0,00	0		0	0,00	0	0,0 %
Muut tuotot	77 588,12	0		0	0,00	0	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	6 115	15 000	0	15 000	8 358	-6 642	-44,3 %
Materiaalit ja palvelut	1 929 288,52	1 592 100	0	1 592 100	1 726 482,33	134 382	8,4 %
Aineet ja tarvikkeet	782 873,36	734 700		734 700	739 447,81	4 748	0,6 %
Ostot tilikauden aikana	786 999,33				744 142,35		0,0 %
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-4 125,97				-4 694,54		0,0 %
Palvelut	1 146 415,16	857 400		857 400	987 034,52	129 635	15,1 %
Henkilöstökulut	759 858,99	798 823,00	0	798 823,00	748 842,97	-49 980	-6,3 %
Palkat ja palkkiot	586 404,59	623 740		623 740	581 826,16	-41 914	-6,7 %
Henkilösivukulut	173 454,40	175 083,00		175 083,00	167 016,81	-8 066	-4,6 %
Eläkekulut	138 238,74	152 067		152 067	164 375,27	12 308	8,1 %
Muut henkilösivukulut	35 215,66	23 016		23 016	2 641,54	-20 374	-88,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	1 216 349,01	1 436 253	-150 000	1 286 253	1 197 485,70	-88 767	-6,9 %
Liiketoiminnan muut kulut	69 012,30	68 160	0	68 160	64 979,34	-3 181	-4,7 %
Vuokrat	61 918,95	62 660	0	62 660	74 361,07	11 701	18,7 %
Muut kulut	7 093,35	5 500	0	5 500	-9 381,73	-14 882	-270,6 %
Avustukset	0,00	0		0	0,00		0,0 %
Liikelyljäämä	430 747,48	626 104	150 000	776 104	867 885,20	91 781	11,8 %

Rahoitustuotot ja -kulut	392 764,63	393 000	0	393 000	393 070,58	71	0,0 %
Korkotuotot	0,00	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	259,39	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Korvaus jäännöspääomasta	393 000,00	393 000	0	393 000	393 000,00	0	0,0 %
Korkokulut	24,02	0	0	0	70,58	71	0,0 %
Muut rahoituskulut	0,00	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Yli/alijäämä ennen satunnaisia eriä	37 982,85	233 104	150 000	383 104	474 814,62	91 711	23,9 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	0,00	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Satunnaiset tuotot	0,00	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Satunnaiset kulut	0,00	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Yli/alijäämä ennen varauksia	37 982,85	233 104	150 000	383 104	474 814,62	91 711	23,9 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	37 982,85	233 104	150 000	383 104	474 814,62	91 711	23,9 %

Talouden ja toiminnan toteuma

Vihdin vesihuoltolaitos on 1.1.2018 alkaen toiminut kirjanpidollisesti eritettynä taseyksikkönä. Vesihuoltolain muutosten mukaan (22.8.2014/681) mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään vesihuoltolaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista vesihuoltolaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Hulevesiä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesihuoltolain muutokset tulivat voimaan 1.9.2014. Lakimuutoksilla on merkittäviä vaikutuksia hulevesien hallinnan järjestämiseen ja vastuisiin kunnissa. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on 9.3.2015 antanut lausunnon, jossa ohjeistetaan kuntia lakimuutoksen vaikutuksista vesihuoltolaitosten kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Vesihuoltolain mukaan vesihuoltolaitoskonaisuus (vesihuolto ja huleveden viemärointi) tulee eriyttää kirjanpidollisesti joko kunnallisena liikelaitoksena tai taseyksikkönä. Sen sijaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muusta vesihuoltolaitoksen toiminnasta laskennallisesti. Hulevedet eriytetään toteumatietojen mukaan toimintakertomukseen. Vuonna 2021 käyttökustannuksista 3 % ja investointikustannuksista 5 % kohdistui huleveden viemärointiin. Huleveden tilinpäätös on tehty näiden toteumatietojen keskiarvon 4 % perusteella.

Toiminnan tuotot toteutuivat budjetoitua paremmin. Myyntitulot olivat vuonna 2021 suuremmat kuin edellisenä vuonna. Vettä myytiin hieman vähemmän kuin vuonna 2020.

Uusia liittyjiä tuli toimintakertomusvuoden aikana 43 kpl ja liittymismaksuja 291 960 €. Liittyjämäärä ja liittymismaksutulot olivat normaalilla tasolla, vuonna 2020 liittyjämäärä ja liittymismaksutulot olivat poikkeuksellisen alhaiset.

Toimintakulut ylittivät budjetoitua 81 222 €. Nummelan jätevedenpuhdistamon typenpoistoprosessin toteuttiin tammikuun alussa häiriö, jonka syy ei selvinnyt. Häiriöstä aiheutui lisäkuluja Nummelan puhdistamon käyttömenoihin noin 40 000 €. Samanaikaisesti sako- ja umpikaivolietteen vastaanotosta saatavat tulot jäivät osin saamatta, koska lietteitä ei voitu häiriön aikana ottaa vastaan. Palveluiden osto oli budjetoitu olettaen, että päivystys siirtyy vuoden 2021 kuluessa vesihuoltolaitoksen omaksi toiminnaksi. Koronaan liittyvänä riskienhallintatoimenpiteenä päivystyksen siirtoa ei toteutettu, joten palveluiden oston budjetti ylittyi tältä osin noin 70 000 €. Henkilöstömenojen osalta budjetti vastaavasti alittui 50 000 €, mutta omalla päivystyksellä saavutettavaa kustannussäästöä ei syntynyt. Sähkön kohonnut hintataso aiheutti noin 20 000 € budjetoitua suuremmat kustannukset.

Toimintatuotot ylittivät 90 878 €, jonka vuoksi toimintakate toteutui 3 014 € budjetoitua parempana. Rahoituskulujen jälkeen vesihuoltolaitoksen ylijäämä vuonna 2021 on 474 815 €, joka liitetään vesihuoltolaitoksen omaan pääomaan ylijäämä/alijäämätilille. Syntynyttä ylijäämää voidaan käyttää vesihuoltolaitoksen tulevien vuosien mahdollisten alijäämien kattamiseen.

Vihdin Vedelle asetetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä peruspääoman korko. Peruspääoman korko vuodelle 2021 oli yhteensä 393 000 euroa.

Vesihuoltolaitoksen investoinneista toteutui noin 55 %. Osa verkostoinvestoinneista ja vedenottamoinvestoinneista jäivät toteutumatta. Verkostoinvestoinneissa oli varauduttu mm. Hakalanrinteen ja Palman alueen rakentamiseen, mutta niiden toteutus siirtyi vuodelle 2022. Muutettuun talousarvioon siirrettiin 15 000 € toiminnolta 9520 Puhdistamoiden investoinnit toiminnolle 9850 Vesilaitoksen irtaimistoinvestoinnit. Vesilaitoksen kymmenen vuoden taloussuunnitelma on valmistunut ja siinä on hyödynnetty vuonna 2017 hankittua taloudenmallinnusohjelmaa. Vihdin Veden tulevien vuosien jätevesihuollon ratkaisut edellyttävät mittavia investointeja. Taloussuunnitelma on laadittu vuoteen 2030 asti ja suunnitelmassa on huomioitu tulevien vuosien suuret jätevesi-investoinnit sekä niiden vaikutus maksujen korotustarpeisiin sekä lainanottoon. Taloussuunnitelman mukaan maksuja korotetaan useasti vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2020 kaavoitus- ja tekninen lautakunta päätti korottaa vesilaitoksen vesi- ja jätevesimaksuja 6 % ja perusmaksuja 10 %. Korotus astui voimaan vuoden 2021 alussa.

Palvelutarve ja sen toteutuminen vuonna

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on tarjota asiakkailleen toimiva vesi- ja jätevesijärjestelmä kunnanvaltuuston vahvistamalla toiminta-alueellaan. Vihdin Vedellä on asiakkaina n. 3 500 kiinteistöä, joissa vedenkäyttäjää yhteensä yli 21 000 henkilöä.

Vesilaitoksen näköpiirissä on tarve uudistaa jätevesien käsittelyratkaisuja nykyisten puhdistamojen ikääntyessä, Nummelan puhdistamon lupamääräysten sekä maankäytöllisten haasteiden vuoksi. Selvitettävänä olevia vaihtoehtoja ovat olleet uuden keskuspuhdistamon rakentaminen Nummelan eteläpuolelle, uuden Nummelan puhdistamon ja uuden Kirkonkylän puhdistamon rakentaminen sekä jätevesien johtaminen Espooseen rakenteilla olevaan HSY:n Blominmäen puhdistamolle. Maaliskuussa 2021 valmistui Vihdin jätevesihuollon vaihtoehtojen tekninen ja taloudellinen tarkastelu, jossa on otettu huomioon myös Vihdin strategisen yleiskaavan mukainen väestön kasvu. Selvitys sisälsi päivitetyn ympäristö- ja kustannusriskien arvioinnin. Vihdin kunnanvaltuusto päätti kesäkuussa 2021, että Vihdin Vesi edistää ratkaisua, jossa Kirkonkylän puhdistamo uudistetaan ja Etelä-Nummelaan rakennetaan uusi puhdistamo, josta käsitellyt vedet puretaan Risubackajokeen. Mikäli tälle vaihtoehdolle ei saada tarvittavia ympäristölupia, edistetään ratkaisua siirtoviemärin toteuttamiseksi Espoon Blominmäen puhdistamoon. Vihdin Vesi toimitti päätöksen mukaisen suunnitelman jätevesien käsittelystä Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kesäkuussa. Syksyn 2021 aikana vesilaitos alkoi valmistella uuden Nummelan puhdistamon ympäristölupahakemusta sekä suunnitelmaa siitä, miten Kirkonkylän puhdistamo tulee jatkossa täyttämään ympärivuotisen ammoniumtypenpoiston vaatimuksen. Nummelan uuden puhdistamon ympäristölupahakemus jätetään keväällä 2022, kun tarvittavat esisuunnitelmat valmistuvat ja puhdistamon sijoituspaikka on varmistettu.

Vesilaitos pumppaa neljältä vedenottamoltaan yhteensä yli miljoona m³ vettä vuodessa. Luontolan vedenottamo kattaa noin 90 % koko laitoksen vedentuotannosta. Vihdin strategisen yleiskaavan ja Etelä-Nummelan osayleiskaavan mukaisten väestönkasvuennusteiden mukaiseen vedentarpeeseen ei pystytä vastaamaan vesilaitoksen nykyisillä vedenottamoilla ja vedenottoluvilla. Vesilaitos on käynnistänyt lisäveden hankintatutkimuksia vedentuotannon varmistamiseksi tulevaisuudessa. Vuonna 2021 tutkimuksia tehtiin olemassa olevilla vedenottamoilla lisäkaivojen rakentamiseksi. Lankilan ja Lautojan vedenottamoille on mahdollista rakentaa lisää kaivoja vedentuotannon lisäämiseksi. Lisäveden määrä ei ole suuri ja sen tarkoituksena on lähinnä turvata nykyistä vedentuotantoa mm. Luontolan huoltotilanteissa. Tulevaisuuden talousvedenhankintaan liittyvien mahdollisuuksien selvittämiseksi Vihdin Vesi on sopinut Uudenmaan ELY-

keskuksen ja GTK:n kanssa Kuonnummen pohjavesialueella suoritettavasta rakennetutkimuksesta. Tutkimus käynnistettiin vuoden 2021 loppupuolella. Vedenhankintatutkimusten mahdollisuuksia Tervalammen pohjavesialueella selvitettiin ja tutkimus toteutetaan vuonna 2022.

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja sen toteutuminen

Vihdin Vesi pyrkii jatkuvasti kehittämään asiakaspalveluaan ja toimintaansa vesihuollon digitalisaatiota hyödyntäen. Digitaalisilla menetelmillä on mahdollista paitsi lisätä vesihuollon toimintavarmuutta ja kasvattaa kustannustehokkuutta, myös turvata asiakkaiden tyytyväisyys. Etäluettavia vesimittareita on otettu kokeilu- käyttöön ja mittareiden käyttöön sekä tiedonsiirtoon liittyvien järjestelmien selvitystä ja kehittämistä jatketaan yhteistyössä naapurilaitosten kanssa. Vesihuoltolaitoksella otettiin syksyllä 2021 käyttöön asiakashallintajärjestelmä, joka mahdollistaa erilaisten hakemusten, lomakkeiden ja sopimusten toimittamista sähköisessä muodossa vesilaitoksen ja asiakkaiden välillä.

Vesilaitos varautui koronaepidemiaan yhteistyössä naapurivesilaitosten kanssa ja ns. YYA-sopimus allekirjoitettiin Kirkkonummen Veden ja Lohjan vesilaitoksen kanssa syksyllä 2020. Yhteistyöstä käynnistettiin hanke vesihuoltolaitosten toimintaedellytysten turvaamiseksi ja siihen saatiin avustusta ELY-keskukselta vuonna 2021. Hankkeen tarkoituksena on jakaa resursseja ja tietotaitoa häiriötilanteissa ja niihin varautumisessa. Laitosten yhteinen varautumisharjoitus järjestettiin alkuvuodesta 2021. Näiden yhteistyötoimien avulla parannetaan vesihuollon toimintavarmuutta sekä epidemia- että muissakin häiriötilanteissa.

Vihdin kunnan talousarviossa 2021 linjattiin, että aloitetaan virallinen selvitys vesilaitoksen yhtiöittämisestä kunnan kokonaan omistamaksi osakeyhtiöksi. Vesilaitoksen mahdollinen yhtiöittäminen korostaisi toiminnan ohjaamista liiketaloudellisin periaattein ja tukisi pitkän aikavälin taloussuunnittelua. 100 % omistajana Vihdin kunta edelleen linjaisi, valvoisi ja ohjaisi yhtiötä siten, että se toimii kunnan tavoitteiden mukaan. Yhtiöittämisestä on laadittu yhtiöittämisselvitys, joka valmistui maaliskuussa 2021. Kesäkuussa 2021 koontunut kunnanvaltuusto ei kannattanut vesihuoltolaitoksen yhtiöittämistä.

Vihdin Veden organisaatiomuutos työnjohto- ja esimiestehtävien osalta toteutettiin 1.1.2020 alkaen. Työnjohdollisten tehtävämuutoksien yhteydessä selvitettiin varallaolon palauttamista vesilaitoksen omaan organisaatioon ja tavoitteena oli vuoden 2021 aikana siirtyä omaan varallaoloon. Koronaepidemian aikana vesilaitoksella tehtiin varautumissuunnitelmaa tilanteen riskien hallitsemiseksi ja yhtenä varautumiskeinona vesihuollon toiminnan turvaamiseksi päätettiin ulkopuolinen varallaolo säilyttää toistaiseksi. Epidemiatilanteen pitkittyessä päivystys on edelleen pidetty ulkoistettuna ja siirtymistä omaan varallaoloon selvitetään jälleen vuonna 2022.

Toimintakertomusvuoden olennaisimmat tapahtumat

Vesilaitos		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Muutos %
Toiminnan laajuus							
Kulutusposteita / liittyneet kiinteistöt	kpl	3474	3510	3533	3550	3576	101 %
Pumpattu vesimäärä	m ³	1 089 764	1 099 075	1 176 662	1 095 450	1 156 554	106 %
Myyty vesi	m ³	1 028 683	1 009 821	1 039 068	1 035 150	1 001 627	97 %
Laskuttamattoman veden osuus	%	5,6 %	8,1 %	11,7 %	5,5 %	13,4 %	243 %
Puhdistettu jätevesi	m ³	1 181 743	1 258 959	1 381 747	1 225 000	1 353 224	110 %
Laskutettu jätevesi	m ³	960 546	954 554	986 535	972 840	988 585	102 %
Vastaanotettu lokajäte	m ³	26 176	25 686	35 381	30 000	32 176	107 %
Jätevesiverkoston vuotovedet	%	16,5 %	22,1 %	26,0 %	18,1 %	24,6 %	135 %
Vesijohtoverkosto	km	272	273	273	280	273	98 %
Viemäriverkosto	km	202	203	203	211	203	96 %

Hulevesiviemäriverkosto	km	136	137	137	147	137	93 %
Jätevedenpumppaamot	kpl	97	97	97	98	97	99 %
Henkilöstö	htv	13	13	13	13	13	100 %
Toiminnan tehokkuus/taloudellisuus							
Vesimaksu m ³ (alv 0%)	€	1,11	1,11	1,11	1,17	1,18	101 %
Jätevesimaksu m ³ (alv 0%)	€	2,44	2,44	2,44	2,56	2,59	101 %
Muut toiminnan suoritteet							
Saneeratut vesijohdot	km/v	0	2,4	1,7	3	1,2	40 %
Saneeratut jätevesiviemärit	km/v	1,4	0,25	1,3	2	1,6	80 %
Saneeratut jätevedenpumppaamot	kpl/v	2	3	3	3	3	100 %

Taulukko 23: Vesilaitoksen suoritteet 2018 - 2021

Talousvesi

Talousvettä pumpattiin kaikilta neljältä pohjavedenottamolta yhteensä 1 156 554 m³. Vedenottamot olivat toiminnassa koko vuoden ajan lukuun ottamatta huoltotöistä johtuvia katkoksia. Luontolaan vaihdettiin kahden painesuodattimen aktiivihielet, joiden tehtävänä on poistaa liuotinaineita raakavedestä. Lohjan yhdysjohdon kautta ei johdettu vettä vuonna 2021.

	Luontola	Lankila	Isolähde	Lautoja	yhdysjohto	yhteensä
Vuosi	(m ³)	(m ³)	(m ³)	(m ³)	(m ³)	(m ³)
2011	953 986	64 317	71 014	57 491	-	1 146 808
2012	955 446	69 540	54 774	44 888	-	1 124 648
2013	951 782	110 794	60 538	51 630	8 020	1 182 764
2014	955 915	114 724	84 163	54 504	-	1 209 306
2015	924 322	71 891	56 578	37 204	4 059	1 089 995
2016	958 105	138 235	13 555	33 949	-	1 075 946
2017	940 261	60 140	47 840	28 206	-	1 076 447
2018	903 545	58 990	84 590	42 639	640	1 090 404
2019	959 257	84 270	20 018	35 530	-	1 099 075
2020	950 675	100 955	80 482	44 550	3 393	1 180 055
2021	950 556	69 295	87 175	49 528	-	1 156 554

Taulukko 24: Talousvesi

Vuoden 2020 lopulla valmistui useamman vuoden aikana työstetty talousveden riskinarviointi, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön ylläpitämällä valtakunnallisella WSP -työkalulla. Riskinarvioinnissa on käyty läpi koko Vihdin Veden vedenjakeluketju ja se vaatii jatkuvaa ylläpitoa. Riskinarvioinnille haettiin viiranomaishyväksyntää vuoden 2021 alussa.

Toimintakertomusvuonna jatkui vedenottamoiden automaation muutostyö, jonka tarkoituksena on, että veden pumpausta laitokselta verkostoon on mahdollista ohjata laitoksen painemittausten perusteella ilman vesitornin pinnankorkeustietoa. Luontolan vedenottamon muutostyöt ovat vielä kesken.

Jätevedenpuhdistamot

Jätevedenpuhdistamoilla käsiteltiin jätevettä toimintakertomusvuonna yhteensä 1 353 224 m³, Nummelan puhdistamolla 1 080 730 m³ ja kirkonkylällä 272 494 m³. Umpisäiliö- ja sakokaivolietteitä tuotiin Nummelan jätevedenpuhdistamolle vuoden aikana yhteensä 32 176 m³. Käsitelty jätevesimäärä oli hieman edellistä vuotta alemmalla tasolla, sateet kasvattivat vuotovesien määrä puhdistamoilla vuonna 2020. Molempien puhdistamoiden lietteet käsiteltiin Nummelan puhdistamon yhteydessä ulkopuolisen palveluntuottajan toimesta 30.9.2021 asti. 1.10.2021 astui voimaan uusi palvelusopimus ja lietteet kuljetettiin Envor –konsernin biokaasulaitokselle Forssaan.

Nummelan jätevedenpuhdistamon typenpoistoprosessin todettiin tammikuun alussa häiriö. Typenpoistoprosessin elvyttämiseksi prosessia ilmastettiin tehokkaasti ja puhdistamolle haettiin ympäristöä. Prosessihäiriön seurauksena käynnistettiin tehostunut tarkkailu niin puhdistamolla kuin purkuvesistöissä. Varotoimenpiteenä keskeytettiin lietteen käsittely, jotta lietteen laadun soveltuvuus lannoitevalmisteen raaka-aineeksi voitiin todentaa. Häiriön syy ei selvinnyt. Prosessin toiminta normalisoitui pääosin helmikuun lopussa, mutta sako- ja umpikaivolietteen vastaanottoa jouduttiin rajoittamaan usean kuukauden ajan, sillä sen havaittiin häiriön jälkeisessä tilanteessa heikentävän typenpoistoa. Nitrifikaation häiriöstä aiheutui lisäkuluja Nummelan puhdistamon käyttömenoihin. Samanaikaisesti sako- ja umpikaivolietteen vastaanotosta saatavat tulot jäivät osin saamatta. Häiriön vuoksi Nummelan puhdistamon käsittelytulokset eivät saavuttaneet luvassa asetettuja puhdistusvaatimuksia jaksolla 1 (1.1.-30.3.). Lisäksi kokonaistypen poistotehon käsittelyvaatimukseen ei päästy.

Nummelan jätevedenpuhdistamon käsittelytulos 2021					
	1/21	2/21	3/21	4/21	Lupaehto
COD	48	39	29	28	enintään 40
(mg/l)					
BOD 7	7,6	4,1	2,8	3,2	enintään 5
(mg/l)					
Fosfori (P tot)	0,27	0,11	0,130	0,052	enintään 0,2
(mg/l)					
NH4-N	19	4,9	3,4	0,74	enintään 4
(mg/l)					
Typpi (N tot)	vuosikeskiarvo 75 %				vähintään 80
(poistoteho %)					

Taulukko 25: Nummelan jvp käsittelytulos 2021

Kirkonkylän puhdistamon tulokset olivat hyviä, lukuun ottamatta ammoniumtypen pitoisuuden raja-arvoa, jota ei saavutettu. Ammoniumtypen raja-arvot on asetettu saavutettavaksi lämpimän kauden (väh. 12 °C) tulosten keskiarvona. Vuonna 2021 puhdistamon prosessilämpötila oli yhtäjaksoisesti vähintään 12 °C ajalla 12.5.-16.10. ja keskiarvona laskettu ammoniumtyppipitoisuus oli 16 mg/l. Lupaehto on 4 mg/l.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon käsittelytulos 2021					
	1/21	2/21	3/21	4/21	Lupaehto
COD	30	33	25	32	enintään 50
(mg/l)					
BOD 7	4,8	3,9	2,5	5,6	enintään 15
(mg/l)					

Fosfori (P tot) (mg/l)	0,047	0,082	0,11	0,08	enintään 0,2
Kiintoaine (mg/l)	1,5	4	5,3	2,9	enintään 20

Taulukko 26: Kirkonkylän jvp käsittelytulos 2021

Verkostot

Talousvettä laskutettiin toimintakertomusvuoden aikana 1 001 627 m³. Myyty vesimäärä on yli 30 000 m³ vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kun laskutettua kuutiomäärää verrataan pumpattuun vesimäärään, on laskuttamattoman veden eli ns. vuotoveden osuus 13,4 %. Tästä osuudesta iso osa koostuu verkoston rakentamisen ja saneerauksen yhteydessä käytettävästä huuhteluvedestä sekä pelastuslaitoksen vedenotto paloposteista, joten todellisuudessa verkostosta vuotavan veden osuus on todella alhainen.

Vesijohtoverkostossa korjattiin vuotoja yhteensä 5 kpl. Näistä 3 kpl oli kiinteistön tonttijohdossa ja 2 kpl runkojohdon putkirikkoja.

Jätevettä laskutettiin 988 585 m³ vuoden 2021 aikana. Tätä kun verrataan puhdistamoille tulevaan jätevesimäärään, on viemäriverkoston vuotovesien osuus 24,6 %. Vuotovesien määrän alenemiseen vaikuttaa vähäiset sateet ja tehdyt viemärisaneeraukset.

Viemäriverkostossa tapahtui yksi ylivuoto vuoden 2021 aikana. Ylivuoto havaittiin kesäkuussa Rotkolan pumppaamon tuloviemärissä Ojakalassa. Ylivuodon syynä oli tukos viemäriinjassa. Tukos läpäisi osan jätevedestä, jonka vuoksi pumppaamon toimintaan ei ollut osattu reagoida. Ylivuotokohta sijaitsee Isolähteen pohjavesialueella. Pohjaveden tilannetta tarkkailtiin loppuvuoden ajan ja ylivuotokohtaan lähistolle asennettiin pohjavesiputki, josta pohjaveden tilaa tarkkaillaan jatkossa.

Vanhoista jätevedenpumppaamoista saneerattiin Laitisen, Pillistön ja Männikön pumppaamot.

Hallinto ja henkilöstö

Vihdin Veden henkilöstössä ei tapahtunut tilinpäätösvoiton aikana merkittäviä muutoksia. Vihdin Veden henkilöstömäärä oli edelleen 13. Henkilöstöstä 4 työskentelee jätevedenpuhdistamoilla, 5 henkilöä vedenottamoilla sekä verkostotöissä ja 4 henkilöä hallinnossa.

7 VESILAITOKSEN LASKELMAT

TULOSLASKELMA	1 - 12/2021	1 - 12/2020
LIKEVAIHTO	4 592 809,32	4 321 231,27
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	8 357,88	6 114,95
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0,00	77 588,12
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	4 508,34	321,96
MATERIAALIT JA PALVELUT	-1 726 482,33	-1 929 288,52
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-739 447,81	-782 873,36
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-744 142,35	-786 999,33

VARASTOJEN LIS(+) TAI VÄH(-)	4 694,54	4 125,97
PALVELUJEN OSTOT	-987 034,52	-1 146 415,16
HENKILÖSTÖKULUT	-748 842,97	-759 858,99
PALKAT JA PALKKIOT	-581 826,16	-586 404,59
HENKILÖSIVUKULUT	-167 016,81	-173 454,40
ELÄKEKULUT	-164 375,27	-138 238,74
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-2 641,54	-35 215,66
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 197 485,70	-1 216 349,01
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-1 197 476,76	-1 216 349,01
ARVONALENTUMISET	-8,94	0,00
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-64 979,34	-69 012,30
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	867 885,20	430 747,48
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-393 070,58	-392 764,63
MUUT RAHOITUSTUOTOT	0,00	259,39
KORVAUS PERUSPÄÄOMASTA	-393 000,00	-393 000,00
MUUT RAHOITUSKULUT	-70,58	-24,02
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHTEENSÄ	474 814,62	37 982,85
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	474 814,62	37 982,85

RAHOITUSLASKELMA 1-12/2021	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	867 885,20	430 747,48
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	1 197 485,70	1 216 349,01
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-393 070,58	-392 764,63
	1 672 300,32	1 254 331,86
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT	-1 405 754,80	-1 638 406,65
	-1 405 754,80	-1 638 406,65
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	266 545,52	-384 074,79
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	-6 316,64	-2 303,95
SAAMISTEN MUUTOS KUNNALLA/KY:LTÄ	-980 555,08	-1 261 963,16
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	48 977,63	1 201 289,16
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	670 626,04	447 339,18
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-267 268,05	384 361,23
RAHAVAROJEN MUUTOS	-722,53	286,44
RAHAVARAT 31. 12.	0,00	722,53
1. 1.	722,63	286,44 436,09 286,44

TASE**VASTAAVAA****12/2021****12/2020**

PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEELLISET HYÖDYKKEET	20 053 814,34	19 845 545,24
MAA- JA VESIALUEET	120 283,83	120 283,83
RAKENNUKSET	1 863 566,15	2 102 649,16
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	16 204 755,67	16 254 355,67
KONEET JA KALUSTO	31 160,66	30 192,67
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	1 834 048,03	1 338 063,91

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ

20 053 814,34 19 845 545,24

VAIHTUVAT VASTAAVAT

VAIHTO-OMAISSUUS	25 474,20	19 157,56
AINEET JA TARVIKKEET	25 474,20	19 157,56
SAAMISET	8 819 262,88	7 887 685,43
LYHYTAIKAISET SAAMISET	8 819 262,88	7 887 685,43
MYYNTISAAMISET	242 447,88	282 978,50
SAAMISET KUNNALTA/KUNTAYHTYMÄL	8 572 544,95	7 591 989,87
MUUT SAAMISET	2 449,28	10 633,66
SIIRTOSAAMISET	1 820,77	2 083,40
RAHAT JA PANKKISAAMISET	0,00	722,53

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ

8 844 737,08 7 907 565,52

VASTAAVAA YHTEENSÄ**28 898 551,42 27 753 110,76****TASE****VASTATTAVAA****12/2021****12/2020**

OMA PÄÄOMA

PERUSPÄÄOMA	4 612 533,94	4 612 533,94
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	11 450 423,18	11 412 440,33
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	474 814,62	37 982,85

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ

16 537 771,74 16 062 957,12

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN	11 278 655,79	10 986 695,36
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	11 278 655,79	10 986 695,36
LYHYTAIKAINEN	1 082 123,89	703 458,28
OSTOVELAT	569 891,01	380 073,38
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	369 115,33	195 939,92
SIIRTOVELAT	143 117,55	127 444,98

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

12 360 779,68 11 690 153,64

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**28 898 551,42 27 753 110,76**

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET
TUOSLASKELMA

	1-12 / 2021	1-12 / 2020
LIKEVAIHTO	183 712,37	30 248,62
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	334,32	42,80
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0,00	543,11
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	180,33	2,25
MATERIAALIT JA PALVELUT	-69 059,29	-13 505,03
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-29 577,91	-5 480,11
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-29 765,69	-5 509,00
VARASTOJEN LIS(+) TAI VÄH(-)	187,78	28,87
PALVELUJEN OSTOT	-39 481,38	-8 024,91
HENKILÖSTÖKULUT	-29 953,72	-5 319,01
PALKAT JA PALKKIOT	-23 273,05	-4 104,83
HENKILÖSIVUKULUT	-6 680,67	-1 214,18
ELÄKEKULUT	-6 575,01	-967,67
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-105,66	-246,51
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-47 899,43	-8 514,44
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-47 899,07	-8 514,44
ARVONALENTUMISET	-0,36	0,00
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-3 248,97	-483,09
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	34 715,41	3 015,22
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-15 722,82	-2 749,35
MUUT RAHOITUSTUOTOT	0,00	1,82
KORVAUS PERUSPÄÄOMASTA	-15 720,00	-275,10
MUUT RAHOITUSKULUT	-2,82	-0,17
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHTEENSÄ	18 992,58	265,87
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	18 992,58	265,87

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET
RAHOITUSLASKELMA 1 – 12/2021

	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA	4 %	0,70 %
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	34 715,41	3 015,22
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	47 899,43	8 514,44
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-15 722,82	-2 749,35
	66 892,01	8 780,31
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	4 %	0,20 %
INVESTOINTIMENOT	-56 230,19	-3 276,81
	-56 230,19	-3 276,81
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	10 661,82	5 503,50
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	4 %	28,57 %
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	-252,67	-658,24
SAAMISTEN MUUTOS KUNNALTA/KY:LTÄ	-39 222,20	-360 542,87
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	1 959,11	343 208,31
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS KUNNALTA	0,00	-104 390,34
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	26 825,04	127 804,80
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-10 690,72	5 421,66
RAHAVAROJEN MUUTOS	-28,90	81,84
RAHAVARAT		
31. 12.	0,00	206,43
1. 1.	206,43	124,59
	-206,43	81,84

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET
TASE

	12/2021	12/2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	4 %	0,20 %
AINEELLISET HYÖDYKKEET	802 152,57	39 691,09
MAA- JA VESIALUEET	4 811,35	240,57
RAKENNUKSET	74 542,65	4 205,30
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	648 190,23	32 508,71
KONEET JA KALUSTO	1 246,43	60,39
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	73 361,92	2 676,13
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	802 152,56	39 691,09
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 %	28,57 %
VAIHTO-OMAISUUS	1 018,97	5 473,31
AINEET JA TARVIKKEET	1 018,97	5 473,31
SAAMISET	352 770,52	5 204 949,41
LYHYTAIKAISET SAAMISET	352 770,52	2 253 511,73
MYYNTISAAMISET	9 697,92	80 846,96
SAAMISET KUNNALTAKUNTAHYTYMÄL	342 901,80	5 120 469,19
MUUT SAAMISET	97,97	3 038,04
SIIRTOSAAMISET	72,83	595,23
RAHAT JA PANKKISAAMISET	0,00	206,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	353 789,49	5 210 629,15
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 155 942,05	5 250 320,24

VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS
HULEVEDET
TASE

	12/2021	12/2020	
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	4 %		
PERUSPÄÄOMA	184 501,36	1 317 800,95	28,57 %
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	458 016,93	592 376,52	5 %
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	18 992,58	265,88	0,70 %
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	661 510,87	1 910 443,35	
VIERAS PÄÄOMA	4 %	28,57 %	
PITKÄAIKAINEN	451 146,23	3 138 898,86	
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	451 146,23	3 138 898,86	
LYHYTAIKAINEN	43 284,95	776 991,33	
OSTOVELAT	22 795,64	108 586,96	
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	14 764,61	55 980,04	
SIIRTOVELAT	5 724,70	36 411,03	
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	494 431,18	3 339 876,89	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 155 942,05	5 250 320,24	

8 VESILAITOKSEN LIITETIEDOT

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

	Vuosi 2021	Vuosi 2020
LIKEVAIHTO		
Perusmaksut, vesi	331 140,37	298 906,98
Perusmaksut, jätevesi	315 555,90	284 848,07
Vesitulot	1 179 483,61	1 153 366,21
Jätevesitulot	2 560 433,56	2 367 686,94
Muut myyntitulot	206 195,88	216 423,07
Liikevaihto yhteensä	4 592 809,32	4 321 231,27
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT		
Kosteusvahingon korjauskulut/ IF	0,00	77 507,47
Muut tuotot	0,00	80,65
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	0,00	51 293,85
PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		
Asiakaspalvelujen ostot	0,00	0,00
Muiden palvelujen ostot	987 034,52	1 146 415,16
Palvelujen ostot yhteensä	987 034,52	1 146 415,16
PALKAT JA MUUT HENKILÖSIVUKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	581 826,16	586 404,59
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	164 375,27	138 238,74
Muut henkilösivukulut	2 641,54	35 215,66
Tuloslaskelman mukaan yhteensä	748 842,97	759 858,99
RAHOITUSKULUT KONSERNIYHTEISÖILLE		
Peruspääoman korko Vihdin kunnalle	393 000,00	393 000,00
	393 000,00	393 000,00

Pysyvien vastaavien hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset tase-erittäin eriteltyinä 31.12.2021

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						Sijoitukset
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	120 283,83	2 102 649,16	16 254 355,67	30 192,67	1 338 063,91	19 845 545,24	0,00
Hankintameno lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	894 904,76	14 856,98	495 984,12	1 405 745,86	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno vähennyk.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 158,92	0,00	0,00	-1 158,92	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	-239 083,01	-943 345,84	-13 888,99	0,00	-1 196 317,84	0,00
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	120 283,83	1 863 566,15	16 204 755,67	31 160,66	1 834 048,03	20 053 814,34	0,00
Kirjanpitoarvo	0,00	0,00	0,00	120 283,83	1 863 566,15	16 204 755,67	31 160,66	1 834 048,03	20 053 814,34	0,00
Kertynyt poistoero 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoero	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuloutus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
P.eron poiskirj.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Epäsuora tulout	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertynyt poistoero 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden aikaiset pienhankinnat									0,00	
									0,00	
									0,00	
Kertapoistot käyttöön.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TASEEN LIITETIEDOT

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Pysyvien vastaavien arvostamisessa noudatetaan voimassa olevaa kunnanvaltuuston 10.12.2012 § 73 vahvistamaa poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelmaa on päivitetty 1.1.2017 alkaen koskien osallistumista toisen yhteisön tie- tai ratahankkeisiin (Kv 11.9.2017 § 62).

Kunnanvaltuusto päätti 10.12.2018 § 53, että voimassa olevaa poistosuunnitelmaa tarkistetaan siten, että hallinto- ja laitosrakennusten sekä tehdas- ja tuotantorakennuksen poistoajaksi tulee 30 vuotta betoni- ja massiivipuurunkoisten rakennusten osalta muiden rakennusten poistoajakojen säilyessä nykyisen mukaisena. Tarkistettu poistosuunnitelma tulee voimaan 1.1.2018 alkaen.

Poistosuunnitelman muutos koskee vain muutostilikauden ja sitä seuraavien tilikausien suunnitelmapoistoja.

Poistosuunnitelman muutoksen johdosta ei aiempien tilikausien poistoja oikaista.

Vihdin Vesihuoltolaitoksella ei ole edellä mainittuja tie- tai ratahankkeita, joten poistosuunnitelman päivityksellä ei ole vaikutusta liikelaitoksen poistoihin.

Ennen vuotta 2013 hankittujen pysyvien vastaavien osalta noudatetaan kunnanvaltuuston 9.6.2003 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

	Vuosi 2021	Vuosi 2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma 1.1.	4 612 533,94	4 612 533,94
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	4 612 533,94	4 612 533,94
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	11 450 423,18	11 412 440,33
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	11 450 423,18	11 412 440,33
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	474 814,62	37 982,85
Oma pääoma yhteensä	16 537 771,74	16 062 957,12

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno tai keskihinnan määräisenä.

Vesilaitoksella vaihto-omaisuutta seuraavasti: polttoaineet ja kemikaalit

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ

	2021	2020
Virka- ja työsuhteita yhteensä	13	13
Yleishallinto	4	4
Nummelan puhdistamo	3	3
KK puhdistamo	1	1
Verkosto, vedenottamot, pumppaamot	5	5

LIITETIETOERITTELY SIIRTOVELKoihin SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

Lyhytaikaiset siirtovelat	2021	2020
Menojäämät		
Lomapalkkajaksotukset	142 966,72	118 973,85
Eläkevakuutusvelat	150,83	0,00
Muut menojäämät	0,00	8 471,13
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	143 117,55	127 444,98
Siirtovelat yhteensä	143 117,55	127 444,98

VII MUUT ERIYTETYT LASKELMAT

Kilpailulain 30 d §:n edellyttämät tuloslaskelmat kunnan taloudellisesta toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla. Tätä varten on yhdessä FCG:n kanssa tehty selvitystyö vuonna 2021, että mitkä kokonaisuudet ja toiminnot ovat sellaisia, mitkä olisivat tähän liittyviä.

Julkisyhteisöllä on velvollisuus pitää erillistä kirjanpitoa eri toiminnoistaan silloin, kun toimija harjoittaa sekä kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa että muuta toimintaa.

Markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan tulkinnassa on ratkaisevaa harjoitettavan toiminnan luonne, joka on arvioitava tapauskohtaisesti.

Kirjanpidon eriyttämisvaatimus ei koske tilanteita, joissa

- toiminta ei ole markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa (julkisen vallan käyttö ja viranomais-toiminta)
- toimija harjoittaa ei-markkinatoiminnan lisäksi vain sellaista taloudellista toimintaa, joka kuuluu kuntalain 126 §:n 2 momentin soveltamisalaan (esimerkiksi kuntien yhteistoiminta)
- yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on alle 40.000 euroa vuodessa.

Kirjanpidon eriyttämisvaatimus koskee tilanteita, joissa

- julkissektori tai sen määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla olevaa taloudellista toimintaa ja muuta toimintaa
- kysymys on hankintalain 15 §:n tai 16 §:n sallimasta ulosmyynnistä ulkopuolisille toimijoille (sidos-yksikkömyynti ulos jatkossa vuoden 2022 alusta 5 %, 500 000 euroa kolmen vuoden aikana)
- kunta tai kuntayhtymä kuntaorganisaatiomuodossa toimii kuntalain 127 §:n poikkeussäännöksen perusteella kilpailutilanteessa markkinoilla.

Perustietoa laskelmista

Laskelmat perustuvat kustannuspaikka/tunnistekohtaiseen toteutumaan, jota on oikaistu esimerkiksi osuudella hallintokustannuksista. Kyseiset kustannukset on kohdennettu suoriteperusteisesti (aterioiden määrä, siivotut neliöt, tilojen laajuus) tai arvionvaraisesti.

Ateria- ja puhdistuspalveluiden luvut sisältävät kaiken myyntitoiminnan pl. henkilöstöruokailun osuuden ja kioskimyynnin oppilaille. Kuljetuspalvelut sisältävät Karviaiselle välitetyn kuljetuspalvelun ja osuuden hallintokuluista. Tilojen vuokraaminen sisältää kunnan ulkopuolisille vuokraamien tilojen tuotot ja kyseisten tilojen kulut poistoihin. Karviaiselle vuokratut tilat eivät sisälly Tilojen vuokraamisen laskelmaan. Kierrätyskeskukseen osalta liikevaihto sisältää tuotteiden ulosmyynnin sekä arvion myytyihin tuotteisiin kohdistuvista kuluista. Vihti Race sisältää lipputulot ja ko. tilaisuuden kulut.

Vihdin kunta	2021		
Ateria ja puhdistus	€		
	Ateria	Puhdistus	Yhteensä
Liikevaihto	556 436	551 288	1 107 724
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-189 345	-14 082	-203 427
Palvelujen ostot	-50 035	-15 259	-65 295
Henkilöstökulut	-193 060	-343 024	-536 084
Poistot	-8 180	0	-8 180
Liiketoiminnan muut kulut	-78 932	-6 860	-85 792

Liikelylijäämä	36 883	172 062	208 945
Rahoitustuotot ja -kulut			
Tilikauden ylijäämä	36 883	172 062	208 945

Vihdin kunnan Ateria- ja Puhdistus on Infra- ja tukipalvelukeskuksen tulosalue, joka vastaa kunnan ateria- ja puhdistuspalvelutuotannon lisäksi Vihdin kunnan alueella Peruskuntayhtymä Karviaisen ateria- ja puhdistuspalveluista Vihdin kunnan kiinteistöissä. Sisäinen posti/ ateria ja tavarakuljetukset järjestäminen kuuluu myös palveluihin. Markkinoilla tapahtuvaksi toimintaan liittyen on huomioitava, että kyse pääasiassa Vihdin kunnalle sekä Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle omana tuotantona tuotettu palvelu. Suurin osa myynneistä tehdään Karviaiselle sekä Karviaiselle tehtävä myynti vastaa noin 94 % kaikesta ulkoisesta myynnistä. Mikäli luvussa huomioidaan kaikki kahviomyynti, Karviaiselle tehtävän myynnin osuus on 80 %. Täysin ulkopuolisille asiakkaille tapahtuvan ulkoisen myynnin osuus ateria- ja puhdistuksen kokonaisliikevaihdosta on 6 %; kahviomyynnin kanssa laskettuna 20 %. Tilinpäätöksestä erillisenä

Laskelma muodostunut:

Ateriapalvelut, myyntipalvelut mukaan lukien kahviot. Sisällytetty laskelmaan (tot 1415 U ja S) sekä (tot 1496 U ja S). Myyntipalveluiden osalta tunnisteet 1415 ja 1496 otettu pohjaluvuiksi. Ateriapalveluiden hallintokuluista otettu osuus 11 % ateriämäärien suhteessa henkilöstöruokailun osuus vähennetty eriyttävästä toiminnasta aterioiden suhteessa (5 %). Henkilöstöruokailun myynti saatu kunnalta erikseen.

Puhdistuspalvelut, myyntipalvelut sisällytetty (tot 1415 U ja S) sekä (tot 1471, muu puhdistus) sekä hallinnon osuus 7%. Myyntipalveluiden osalta tunnisteet 1415 ja 1471. Hallinnon osuus laskettu siivottavien neliöiden suhteessa hallintokulut kp 1470 tunniste 1410, josta 11 % eriyttävää.

Vihdin kunta	2021
Kuljetuspalvelut	€

Kuljetuspalvelut	Yhteensä
Liikevaihto	166 434
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21
Palvelujen ostot	-170 861
Henkilöstökulut	-2 330
Poistot	0
Liiketoiminnan muut kulut	-110
Liikelylijäämä	-6 888
Rahoitustuotot ja -kulut	0
Tilikauden ylijäämä	-6 888

Vihdin kunta on järjestänyt tukipalveluna tuotettavan kuljetuspalvelun kilpailuttamalla palvelusopimuksen. Kilpailutetun palvelusopimuksen perusteella palvelua tuottaa Trans Svahn Oy, joka tuottaa tarvittavat kuljetuspalvelut sekä Vihdin kunnalle että Karviaiselle. Vihdin kunta myy kuljetuspalvelun edelleen Karviaiselle. Markkinoilla tapahtuvaksi toiminnaksi on tulkittavissa se, että vaikka on ostopalveluna, niin markkinaehtoista silloin, kun sitä myydään perusturvakuntayhtymä Karviaiselle.

Laskelma muodostunut:

Kuljetuspalvelut sisällytetty kp 1495. Arvioitu hallintokulujen osuudeksi 0,5% ateria ja puhdistuksen hallintokuluista (kp 1490 ja 1470). Kuljetuspalveluiden toteutuma otettu suoraan kp 1495. Hallintokuluja on arvioitu olevan aterian ja puhdistuksen kokonaishallintokuluista 1 %

Vihdin kunta	2021
Tilojen vuokraaminen	€
	Yhteensä
Liikevaihto	288 978
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-67 855
Palvelujen ostot	-51 950
Henkilöstökulut	-71 323
Poistot	-54 862
Liiketoiminnan muut kulut	-276 869
Liikelylijäämä	-233 880
Rahoitustuotot ja -kulut	0
Tilikauden ylijäämä	-233 880

Kunnalla on tilojen vuokraustoimintaa ulkopuolisille, joista merkittävin tilojen käyttäjä on Perusturvakunta-yhtymä Karviainen. Markkinoilla tapahtuvan toiminnan osalta, niin on tulkittavissa, että Periaatteessa kilpailaan toimitilamarkkinoilla. Lähtökohtaisesti kiinteän omaisuuden myynti ja vuokraus voi olla markkinaehtoista myös kunnan harjoittamana. Kunnan ei tulisi siten vuokrata tiloja yksityisille toimijoille suoraan, tai ainakin hyvin rajoitetusti. Eriyttäminen vain osittain.

Laskelma muodostunut:

Tilojen vuokraaminen, sisällytetty KP 1018 Palma, Nummelan terveysasema (muu kuin Karviaisen osuus), kp 1028 Linjaportti, kp 7064 Juurakkotie 5 – 7, pk 8043 Vihdin terapia ja ps, kp 8041 Nummensejän viipaleet sekä kunnanviraston osuus. Kunnanviraston eriytettävä osuus määräytyy ulkoisten vuokratuottojen suhteessa kaikkiin tuottoihin, jolloin eriytettävä osuus on 0,9 %. Nummelan terveysaseman eriytettävä osuus määräytyy neliöiden suhteessa. Muussa kuin Karviaisen käytössä olevat tilat muodostavat 17 % kaikista tiloista. Muut kohteet suoraan kustannuspaikkaraportilta. Kaikkiin kohteisiin lisätty poistot.

Vihdin kunta	2021
Vihdin Kierrätyskeskus	€
Kierrätyskeskus	Yhteensä
Liikevaihto	80 573
Myyntituotot	
Tuet ja avustukset	
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 645
Palvelujen ostot	-13 976
Henkilöstökulut	
Poistot	-2 840
Liiketoiminnan muut kulut	-20 188
Liikelylijäämä	24 923
Rahoitustuotot ja -kulut	

Kyse on työllisyyspalveluiden yhteydessä valmistettavien tuotteiden myynti ulos sekä kierrätyskeskustoiminta. Asia on tulkittavissa markkinoilla tapahtuvaksi toiminnaksi ja eriytettäväksi.

Laskelma muodostunut:

Vihdin kierrätyskeskus, myyntitoiminta sisältyy kp 1431. Kp 1431 perustuu kustannuspaikan toteutumalukuihin. Eriytettävä osuus kustannuslajeittain: myyntituottojen osuus toimintatuotoista noin 28%. myyntitoimintaan oletuksena sisältyy aineet, tarvikkeet ja tavarat, palvelujen ostot, poistoista oletus 28% ja liiketoiminnan muista kuluista 28%.

Vihdin kunta	2021
Vihti Race	€
Vihti Race	Yhteensä
Liikevaihto	4 605
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 310
Palvelujen ostot	-904
Henkilöstökulut	
Poistot	
Liiketoiminnan muut kulut	-121
Liikeyli/alijäämä	-1 730
Rahoitustuotot ja -kulut	
Tilikauden yli/alijäämä	-1 730

Tapahtumajärjestäminen on markkinoilla tapahtuvaa toimintaa ja siten eriytettävä. Osallistumismaksut 40 euroa per henkilö. Järjestämiseen liittyviä kustannuksia arvioitu.

VIII KUNNANHALLITUKSEN JA KUNNANJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET

Erkki Eerola
kunnanjohtaja

Leevi Pursiainen
puheenjohtaja

Veli-Matti Laitinen
I varapuheenjohtaja

Anu Rajajärvi
II varapuheenjohtaja

Tiina Haapala
jäsen

Olli Ikonen
jäsen

Mikko Lasanen
jäsen

Markku Pietilä
jäsen

Tuija Sundberg
jäsen

Ida Välimaa
jäsen

IX TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olen antanut suorittamastani tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vihdissä _____ / _____ 2022

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Tove Lindström-Koli
HT, JHT

X TILIKIRJALUETTELO

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Kirjanpitokirja	Muoto	Säilytys
Päiväkirja	Atk-tuloste	10 vuotta
Pääkirja	Atk-tuloste	10 vuotta
Ostoreskontra	Atk-tuloste	10 vuotta
Myyntireskontrat	Atk-tuloste	10 vuotta
Käyttöomaisuuskirjanpito	Atk-tuloste	10 vuotta
Palkkakirjanpito	Atk-tuloste	10 vuotta
Palkkakortit	Atk-tuloste	Pysyvästi
Talousarvion toteutumisvertailu	Atk-tuloste	10 vuotta
Tase-erittelyt	Erikseen sidottuna	Pysyvästi
Liitetietojen erittelyt	Erikseen sidottuna	Pysyvästi
Tilinpäätös	Erikseen sidottuna	Pysyvästi

Kunnan ostolaskut ovat sähköisessä muodossa Rondo-ostolaskujen kierrätysjärjestelmässä. Muistioista osa on sähköisessä muodossa Rondo-arkistossa. Rondo-arkistoon arkistoituvat myynti- ja ostolaskut, tiliotteet ja viitesuorituslistat.

KIRJANPIDON OSAJÄRJESTELMÄT

Taloussuunnittelu	Raindance/Sarastia Oy
Kirjanpito	Raindance Kuntamalli/Sarastia Oy
Ostoreskontra	Raindance /Sarastia Oy
Ostolaskujen kierto/arkisto	Rondo R8/Sarastia Oy
Maksatusohjelma	Banking Nomentia/Sarastia Oy
Konsernitilinpäätös	Clausion/Sarastia Oy
Käyttöomaisuuskirjanpito	Raindance /Sarastia Oy
Myyntireskontra	Raindance/Sarastia Oy
Yleislaskutus	Rondo R8 yleislaskutus/Sarastia Oy
Vesilaskutus	VesikantaPlus
Päivähoitolaskutus	Pro Consona Päivähoito
Tilavaraukset	Enkora
Tilavuokrat	Haahtela
Maavuokrat	Trimble
Ateria ja Puhdistus laskutus	Jamix
Palkkahallinto	Populus/Sarastia Oy,
Työturvallisuusohjelma	WPro
Työvuorosuunnitteluohjelma	Titania
Kassajärjestelmä	Casio
Työajanmittausohjelma	Timecon

V/HT\